

Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти
у Рівненській області

№ 1/2018

МЕТОДИЧНИЙ ВІСНИК

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ ЗБІРНИК

РІВНЕ-2018

Методичний вісник.

Інформаційно-методичний збірник. №1/2018. Рівне: НМЦ ПТО, 2018. – 234 с.

Збірник містить нормативні, розпорядчі та інструктивні матеріали; методичні розробки і рекомендації, статті, присвячені актуальним питанням системи професійно-технічної освіти, матеріали з досвіду роботи педагогічних колективів та педпрацівників професійно-технічних навчальних закладів Рівненської області а також методичні розробки уроків та позаурочних і виховних заходів.

За достовірність фактів, цитат, власних назв та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Інформаційно-методичний збірник призначений для керівників, методистів, педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів.

Відповідальний за випуск:

Бондарчук В.М., директор НМЦ ПТО у Рівненській області

Комп'ютерний набір та верстка:

Мосійчук Л.М., методист НМЦ ПТО.

Матеріали обговорено та схвалено навчально-методичною радою НМЦ ПТО у Рівненській області від 21.12.2017 року (протокол №4), рекомендовано для використання у ПТНЗ області.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
-------------------	----------

НМЦ ПТО ІНФОРМУЄ

<i>Л.Андрощук.</i> Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу професійно-технічних навчальних закладів Рівненщини.....	7
<i>П.Годунко.</i> Підготовка матеріалів що підтверджують відповідність закладу освіти вимогам щодо провадження освітньої діяльності у сфері професійно-технічної освіти.....	11

АКТУАЛЬНО

<i>Л.Мосійчук.</i> Інноваційний потенціал компетентнісного підходу в освітньому процесі.....	14
<i>С.Голубош.</i> Акмеологічна особистість педагога ХХІ століття.....	17
<i>Г.Шукалюк.</i> Готовність педагогів ПТНЗ до розвитку здоров'язберезувальної компетентності учнів.....	22
<i>М.Мельникович.</i> Про проблеми підготовки водіїв транспортних засобів у професійно-технічних навчальних закладах.....	26
<i>М.Пелипчук.</i> Проблемні методи на уроках виробничого навчання.....	30
<i>А.Гнітецький.</i> Здорове харчування – запорука здоров'я сучасної молоді людини.....	33

ВПРОВАДЖУЄМО ІННОВАЦІЇ

<i>С.Гулюк.</i> Подолання бар'єрів в інноваційній діяльності педагога.....	35
<i>Г.Самоїл.</i> Майстер клас як форма обміну професійним досвідом.....	44
<i>А.Беднарчук.</i> Google classroom – он-лайн клас для ефективного навчання.....	46
<i>Н.Мельник.</i> Підвищення професійних компетентностей учнів на основі використання передових інноваційних технологій.....	50

ДІЛИМОСЯ ДОСВІДОМ

<i>Н.Жулавнік, С.Жулавнік.</i> Розробка та впровадження власних електронних засобів навчального призначення, як засіб підвищення ефективності навчального процесу та активізації пізнавальної діяльності учнів.....	56
<i>С.Чижевський, О.Чикалюк.</i> Майстер-клас „Виготовлення підставки під взуття шляхом зварювання”.....	71

<i>Н. Цюбко.</i> Шляхи формування ключових компетентностей на уроках англійської мови.....	77
<i>В.Жук.</i> Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в роботу бібліотеки закладу.....	85
<i>А.Шикула.</i> Організація комплексної екологічної стежки і навчальних екскурсій.....	90
<i>Т.Кондратюк.</i> Використання елементів мультимедіа у реалізації текстоцентричних технологій на уроках української літератури в професійно-технічних навчальних закладах.....	98
<i>Т.Кирєєва.</i> З Україною в серці і з рідним словом на вустах. Виховання творчих здібностей учнів методами пошуково-дослідницької роботи та проведенням експрес-уроків української мови та літератури в літературно-художніх музеях України.....	101
<i>М. Ніколайчук.</i> Шляхи позитивної мотивації інтересу учнів до вивчення англійської мови.....	108

СКАРБНИЧКА ПЕДАГОГА

<i>Т.Власюк.</i> Впровадження інформаційних технологій на уроках економіки.....	112
<i>Г.Денисенко.</i> Формування геометричних умінь засобами інформаційно-комунікаційних технологій.....	116
<i>Л.Радько.</i> Упровадження ІКТ у процес підготовки кухарів.....	123
<i>Н.Бойчук.</i> Методична розробка уроку з основ конструювання одягу „Конструювання блузи”.....	127
<i>О.Красій.</i> Методична розробка уроку з основ енергоефективності „Облік енергоресурсів та економічна ефективність їх використання”.....	137
<i>Т.Марчук.</i> Методична розробка уроку „Технологія облицювання стін МДФ панелями”.....	145
<i>І.Шевчук.</i> Методична розробка уроку української мови „Речення, його відносна завершеність. Види речень за метою висловлювання”.....	154
<i>І.Кляпчук.</i> Методична розробка уроку з української мови „Розвиток мовлення. Складання діалогів відповідно до запропонованої ситуації. Культура спілкування”.....	158
<i>О.Дударик.</i> Методична розробка уроку з інформатики „Призначення й використання основних математичних, статистичних функцій табличного процесора”.....	161
<i>Т.Шеремета.</i> Методична розробка уроку з біології „Різноманіття та функції вуглеводів”.....	171
<i>О.Лохвич.</i> Методична розробка інтерактивного уроку з біології „Роль вірусів у природі та житті людини”.....	176

<i>А.Антонюк.</i> Методична розробка інтегрованого уроку з фізичної культури „Гімнастика – спортивні ігри (баскетбол)”.....	186
<i>І.Ковальчук.</i> Методичні рекомендації лікувальної фізкультури при захворюванні на сколіоз.....	193
<i>О.Доманська.</i> Технологія овочевих смузі з використанням ламінарії.....	199
<i>Т.Веретюк.</i> Роль кабінету у навчально-виховному процесі.....	206

ПОЗАУРОЧНА ТА ВИХОВНА РОБОТА

<i>Л.Андрощук.</i> Реалізація Концепції національно-патріотичного виховання в закладах профтехосвіти Рівненщини у 2017 році.....	211
<i>С.Долишня.</i> Організація роботи учнівського самоврядування – важливий чинник перетворень у нашому суспільстві.....	220
<i>І.Самойл.</i> Діяльність євроклубу „Нація” ДНЗ „Рівненське вище професійне училище ресторанного сервісу і торгівлі” в контексті євроінтеграційного руху України.....	226
<i>Р.Клок.</i> Світ книги – невичерпне джерело.....	232
<i>І.Шевчук.</i> Методична розробка позаурочного заходу „Конкурс читців-гумористів „Поліські пересмішники”.....	235

Сучасний етап розвитку суспільства ставить перед українською системою освіти цілий ряд принципово нових проблем, обумовлених політичними, соціально-економічними, світоглядними та іншими факторами, серед яких слід виділити необхідність підвищення якості та доступності освіти, збільшення інтеграції у світовий науково-освітній простір, створення оптимальних в економічному плані освітніх систем, посилення зв'язків між різними рівнями освіти.

Сьогодні традиційні педагогічні засоби змісту й організації навчально-виховного процесу все частіше не спрацьовують. Через невідповідність темпів і характеру соціальних та педагогічних процесів виникають кризові явища в педагогіці. Найважливіші з них виявляються у нездатності навчально-виховних закладів, по-перше, впливати на дитину для формування цілісної особистості, по-друге, у невмінні враховувати індивідуальні, вікові та соціо-біопсихологічні особливості учня, неповторність особистості кожного. Тому у сучасному вимогливому та швидкозмінному соціально-економічному середовищі рівень освіти, її вплив на особистісний розвиток дитини, значною мірою залежатиме від результативності запровадження технологій навчання, що ґрунтуються на нових методологічних засадах, сучасних дидактичних принципах та психолого-педагогічних теоріях, які розвивають діяльнісний підхід до навчання.

Інформаційно-методичний вісник містить нормативні документи, інформаційні матеріали навчального та методичного спрямування, матеріали з досвіду роботи педагогічних колективів та педпрацівників професійно-технічних навчальних закладів Рівненської області а також авторські розробки методистів та педагогів з актуальних проблем освітньої та виховної діяльності.

В подальшому ми плануємо висвітлювати на сторінках цього збірника новинки у сфері професійно-технічної освіти, впровадження сучасних педагогічних та виробничих технологій у навчальний процес, кращий досвід роботи педагогів ПТНЗ області, надавати корисні поради та ознайомлювати вас з новими законодавчими та нормативними документами.

Запрошуємо до співпраці і пропонуємо надавати нам свої цікаві матеріали, які можуть бути розміщені у збірнику.

Колектив НМЦ ПТО у Рівненській області

Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу професійно-технічних навчальних закладів Рівненщини

*Любов Андрощук,
методист НМЦ ПТО
у Рівненській області*

Психологічна служба професійно-технічних навчальних закладів пройшла етап становлення, довівши свою необхідність для соціальної та педагогічної практики. Практичні психологи і соціальні педагоги, здійснюючи свої професійні обов'язки, вирішують актуальні завдання сьогодення в умовах реформування змісту освіти.

Зміст діяльності соціального педагога має суттєві відмінності від діяльності практичного психолога, але діяльність обох спрямована на виконання наступних завдань:

психологічний супровід педагогічних інновацій;

впровадження особистісно-орієнтованої моделі освітнього процесу з врахуванням особистісних та вікових особливостей, здібностей та інтересів учнів;

підвищення психологічної культури учнів, батьків, педагогів, керівників закладів;

збереження та зміцнення психічного і фізичного здоров'я, соціального благополуччя учасників освітнього процесу;

створення умов для формування в учнівської молоді критичного мислення, відповідального ставлення до життя та здоров'я, усвідомлення себе в обраній професії;

превенція протиправної поведінки, насильства над дітьми, жорстокості та конфліктності;

забезпечення соціально-психологічного супроводу осіб, які опинилися у скрутних життєвих обставинах;

створення сприятливої психологічної атмосфери в навчальному закладі.

Станом на 01 грудня 2017 року в області функціонує мережа психологічної служби професійно-технічних навчальних закладів у складі:

19 практичних психологів (100% професійно-технічних навчальних закладів області охоплені психологічним супроводом).

5 соціальних педагогів (21% від потреби):

Державний навчальний заклад „Дубенське вище художнє професійно-технічне училище” (0,5 ст.),

Радивилівський професійний ліцей (1 ст.),

Державний навчальний заклад „Рівненське вище професійне училище ресторанного сервісу і торгівлі” (0,5 ст.),

Вище професійне училище №29 смт Володимирець (1 ст.),

Рівненський професійний ліцей (1 ст.).

З метою сприяння адаптації учнів до нових умов навчання, знайомству один з одним та створення доброзичливої атмосфери в групах психологами проводиться відповідна діагностична робота та адаптаційні тренінги з першокурсниками: „Будьмо знайомі” (ДПТНЗ „Соснівський професійний ліцей”), „Дружба. Яка вона є?”,

„Адаптація до навчання” (ДПТНЗ „Березнівське вище професійне училище”), „Умій дружити” (Квасилівський професійний ліцей), „Тренінг навчання комунікативній компетентності” (ВПУ № 22 м. Сарни), „Давайте познайомимось” (ДНЗ „Дубенське вище художнє професійно-технічне училище”), „П'ять добрих слів”, „Хороший товариш” (ДНЗ „Здолбунівське вище професійне училище залізничного транспорту”). У ДПТНЗ „Дубровицький професійний ліцей” психологом спільно з майстрами виробничого навчання та класними керівниками проведено консилиум „Особливості адаптації учнів груп нового набору до умов навчання в закладі”.

Тренінги, спрямовані на формування позитивного ставлення до життя, підвищення самооцінки „Життя людини – найвища цінність”, „Я – людина, моє життя прекрасне”, „Вихід є!”, „Життя в умовах війни” проведено психологом ВПУ №25 смтДемидівка, тренінг „Позитивне мислення” – психологом Радивилівського професійного ліцею, тренінг „Мій образ „Я” проведено психологом ДПТНЗ „Соснівський професійний ліцей”, інтерактивні тренінгові заняття „Пізнай себе”, „Формула успіху” проведені психологом ДПТНЗ „Сарненський професійний аграрний ліцей”, заняття з елементами тренінгу „Живу я в світі тільки раз” та засідання круглого столу „Забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування” проведені у ДНЗ „Дубенське вище художнє професійно-технічне училище”. Клуб „Ти не один” функціонує під

керівництвом психолога ВПУ №22 м.Сарни. Цикл відеолекцій, метою яких є усвідомлення цінностей людського життя, формування моральних якостей людини, важливості співчуття і підтримки людей, які мають обмежені фізичні можливості чи опинилися у скрутних життєвих обставинах проведено психологом ДПТНЗ „Березнівське вище професійне училище”. Годину спілкування „Життя прекрасне – цінуй його”, тренінг „Дозволь собі бути щасливим” та лекцію з елементами тренінгу „В Україні не чужі, а свої потерпілі – біженці” проведено практичним психологом ДПТНЗ „Рівненський центр професійно-технічної освіти сервісу та дизайну”.

Психологічною службою усіх професійно-технічних навчальних закладів області проводяться заходи щодо попередження різного роду узалежнень та негативних проявів молодіжного середовища. Так, практичне заняття в групах першого курсу „Бережи здоров'я змолodu” проведено практичним психологом ДНЗ „Рівненське вище училище професійно-технічної освіти ресторанного сервісу і торгівлі”, відеолекторії ”Ми за здоровий спосіб життя”, „Тиждень здоров'я” та „Тиждень профілактики ВІЛ/СНІДу” організовують психологи Рівненського професійного ліцею, ВПУ №25 смтДемидівка, відеолекторії про вплив алкоголю, тютюну на організм людини та правду про наркоманію, тренінги, години спілкування, лекційні виступи проводять практичні психологи ДПТНЗ „Березнівське вище професійне училище”, Радивилівського професійного ліцею, ВПУ №22 м.Сарни, ДНЗ „Дубенське вище художнє професійно-технічне училище”, ДНЗ „Здолбунівське вище професійне училище залізничного

транспорту”, Квасилівського та Дубровицького професійних ліцеїв, ВПУ № 24 м.Корець, ДПТНЗ „Соснівський професійний ліцей”, ДПТНЗ „Сарненський професійний аграрний ліцей”, ДПТНЗ „Острозьке вище професійне училище”, ВПУ №29 смт Володимирець; практичний психолог ДНЗ „Рівненське вище професійне училище ресторанного сервісу і торгівлі” реалізує проект „Шкідливі звички, їх вплив на життя і здоров'я людини”, тренінг „Захисти себе від ВІЛ” проводить практичний психолог ДПТНЗ „Рівненський центр професійно-технічної освіти сервісу та дизайну”, виступи перед групами щодо здорового способу життя та культури дозвілля практикують психологи Клеванського та Рокитнівського професійних ліцеїв.

Поряд із цим продовжують діяти і набувають поширення інноваційні форми роботи. Зокрема, психологом ДНЗ „Рівненське вище професійно-

технічне училище ресторанного сервісу і торгівлі” організовано роботу форум-театру, де учні можуть самостійно програвати проблемні ситуації та знаходити вихід з них.

Практичними психологами професійно-технічних навчальних закладів проводяться серії занять, спрямовані на попередження торгівлі людьми: тренінги, відеолекторії, години спілкування.

Велика увага приділяється статевого вихованню молоді, культурі міжособистісних взаємин.

Під керівництвом психологів працюють „Школи становлення лідера” у ДНЗ „Здолбунівське вище професійне училище залізничного транспорту”, ВПУ №22 м.Сарни, Рівненському та Радивилівському професійних ліцеях, ДПТНЗ „Березнівське вище професійне училище”, клуб „Сімейна розмова” та ОКлуб підприємливих” у ВПУ № 22 м.Сарни.

В багатьох закладах практикується проведення „Тижнів психології”, метою яких є популяризація психології як науки, донесення до всіх учасників навчально-виховного процесу інформації про те, чим займається психологічна

служба, які функції і завдання на неї покладені, який спектр питань вивчає і досліджує психологія, які факти про особливості людської психіки встановлені і досліджені цією наукою та як ці знання можна використати в повсякденному житті, навчанні, стосунках з іншими, розумінні та сприйнятті себе.

Безсумнівно, різні форми роботи сприяють соціалізації учнів, формують позитивне світосприйняття, розвивають психологічну культуру серед дитячих, педагогічних та батьківських колективів, що є надзвичайно важливим на тлі суспільно-економічних і політичних негараздів у країні.

Практичні психологи проводять тренінги для педагогів: щодо уникнення конфліктів, про секрети професійного успіху, профілактику професійного вигорання, життя в гармонії з собою.

Фахівцями психологічної служби професійно-технічних навчальних закладів індивідуальною та груповою діагностикою охоплено 9268 осіб, індивідуальним консультуванням – 2073 особи, груповим консультуванням – 5143 особи, психологічною просвітою охоплено 7979 осіб.

Проаналізувавши звернення до фахівців психологічної служби професійно-технічних навчальних закладів, можемо дійти висновку, що найактуальнішими є питання, пов’язані з міжособистісними стосунками (у тому числі й стосунками у системі „діти – батьки”, „вчителі – учні”), адаптацією до

нових умов навчання, успішністю, віковими особливостями розвитку, складанням державної підсумкової атестації, веденням здорового способу життя, асоціальними проявами у поведінці.

Необхідно звернути увагу й на проблемні питання в діяльності самої психологічної служби:

відсутність соціальних педагогів у 79% професійно-технічних навчальних закладів області;

відсутність у психологів необхідної для роботи оргтехніки: комп'ютера або ноутбука, принтера;

навантаження фахівця обов'язками, відсутніми у посадовій інструкції.

Проте, не зважаючи на зазначені вище проблемні питання, практичні психологи успішно проводять системну роботу серед молоді навчальних закладів з метою створення умов для їхньої самореалізації, соціалізації, формування професійно важливих якостей особистості майбутнього робітника, сприяють розв'язанню соціально-педагогічних проблем освітнього середовища.

Підготовка матеріалів що підтверджують відповідність закладу освіти вимогам щодо провадження освітньої діяльності у сфері професійно-технічної освіти

*Петро Годунко,
методист НМЦ ПТО
у Рівненській області*

Згідно вимог щодо провадження освітньої діяльності у сфері професійно-технічної освіти навчальний заклад подає перелік документів, що підтверджують відповідність закладу освіти вимогам щодо провадження освітньої діяльності у сфері професійно-технічної освіти:

копії установчих документів юридичної особи (крім розширення провадження освітньої діяльності в разі збільшення ліцензованого обсягу);

копії рішення про утворення підрозділу підприємства, до повноважень якого належить професійно-технічне навчання кваліфікованих робітників, та положення про нього в разі ліцензування професійно-технічного (курсового) навчання на виробництві (крім розширення провадження освітньої діяльності в разі збільшення ліцензованого обсягу);

копії рішень про утворення відокремлених структурних підрозділів та положення про них (у разі наявності у здобувача ліцензії (ліцензіата) відокремлених структурних підрозділів, що провадитимуть освітню діяльність);

копії документів, що засвідчують право власності, оперативного управління чи користування основними засобами для здійснення навчально-виховного процесу на строк, необхідний для завершення повного циклу освітньої діяльності;

копії документів про відповідність приміщень та матеріально-технічної бази санітарним нормам, вимогам правил пожежної безпеки, а також нормам з охорони праці (для навчання за професіями з підвищеною небезпекою);

копії затверджених в установленому порядку освітньо-кваліфікаційної характеристики випускника професійно-технічного навчального закладу або кваліфікаційної характеристики професії, або професійного стандарту, навчальних планів з пояснювальною запискою до них, розроблених на основі державних стандартів професійно-технічної освіти (за наявності), або типових навчальних планів підготовки кваліфікованих робітників;

відомості про кількісні та якісні показники кадрового і матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності у сфері професійно-технічної освіти;

відомості про навчально-методичне та інформаційне забезпечення освітньої діяльності у сфері професійно-технічної освіти (крім розширення провадження освітньої діяльності в разі збільшення ліцензованого обсягу);

копії документів, що засвідчують рівень освіти і кваліфікації керівника закладу освіти (документів про вищу освіту, науковий ступінь, вчене звання) (крім розширення провадження освітньої діяльності в разі збільшення ліцензованого обсягу).

Проте, виникають типові помилки у матеріалах справи, що впливають на отримання позитивного рішення:

- не вказується у справі види підготовки або вказані неповністю;
- не вказані філії чи структурний підрозділ;
- акти Держсанепідслужби мають бути поновлені на час здачі справи;
- робочі навчальні плани повинні містити дату і складені на кожен вид підготовки

При заповненні інформації про якісний склад педагогічних працівників, які забезпечують навчальний процес за професією необхідно зауважити, що:

якісний склад педагогічних працівників за освітою повинен відповідати напрямку підготовки;

підвищення кваліфікації за фахом та напрямом підготовки, а за відсутності такої – дату запланованих курсів;

колонка „Виробниче навчання” має містити інформацію, де у майстрів виробничого навчання вказувати робітничу професію, тарифний розряд, робітничий розряд;

на ліцензійний обсяг 30 чоловік необхідно два майстри виробничого навчання.

При описі обладнання навчальних, навчально-виробничих приміщень та майданчиків площі кабінетів повинні відповідати санітарно-гігієнічним нормам (не менше 2,4 м² на одного учня).

Забезпечення підручниками, навчальними посібниками, довідковою та іншою навчальною літературою:

рік і видавництво вказувати повністю;

не вказувати застарілу літературу.

Тому, перед відправкою справи на розгляд комісії, її необхідно здати на перевірку у НМЦ ПТО У Рівненській області.

Інноваційний потенціал компетентнісного підходу в освітньому процесі

*Людмила Мосійчук,
методист НМЦ ПТО
у Рівненській області*

Основне завдання освіти сьогодні полягає в досягненні нової якості – якості, яка відповідає вимогам, що пред'являються до особистості в сучасних, швидкозмінних соціально-економічних умовах. Ці вимоги полягають в освоєнні випускником закладу освіти ключових компетентностей, що дозволяють реалізувати себе в умовах інформаційного суспільства.

В інформаційному суспільстві змінюються культурні та соціально-економічні умови, які призводять до зміни системи ціннісних орієнтацій. Відповідно змінюється ідеологія системи освіти, яка повинна орієнтуватися на вищу цінність – людину, що реалізує свій творчий потенціал у взаємодії зі світом, природою, суспільством. У зв'язку з цим необхідно реалізувати суб'єктний підхід у навчанні, в рамках якого кожен учень наділяється беззаперечним правом активно обирати і самостійно конструювати своє життя як у навчальному закладі, так і поза ним.

Однією з умов досягнення нової якості освіти є посилення особистісної спрямованості навчання: забезпечення активності учня в освітньому процесі, а для цього - збільшення можливостей вибору в учня і розвиток його здібностей обирати.

Допомога у становленні таких особистісних якостей, як самостійність, відповідальність за свій життєвий вибір, благополуччя своє і оточуючих, готовність до постійного саморозвитку та самовдосконалення – такою сьогодні бачать мету освіти. Ця мета сформульована, виходячи з уявлень про те, якими якостями повинна володіти сучасна молода людина: від уявлення, що випускник – це „носіє” певної групи „знань, умінь, навичок”, до розуміння, що головною метою стає створення таких умов, при яких ті особистісні якості, які були названі вище, могли проявлятися і розвиватися. Тому змінюються і підходи до формулювання практичних педагогічних завдань, що ставляться перед освітою. Тепер „образ випускника” закладу освіти бачиться як образ молодої людини, що розуміє коло тих професійних і життєвих завдань, які йому доведеться вирішувати в подальшому, і здатного вирішувати ці завдання.

Компетентнісний підхід в освіті – це відповідь на вимоги часу. Динамічні зміни життя, постійне оновлення інформації зумовлюють потребу у членах суспільства - фахівцях, які здатні оперативнo адаптуватись, навчатись протягом життя, безперервно розвиватись. Провідні освітянські документи визначають компетентнісно орієнтований підхід пріоритетом розвитку сучасної вітчизняної системи освіти, який передбачає, що по-новому будуть формулюватися цілі і завдання сучасної освіти.

Поняття „компетентність” виступає в якості „вузлового”, центрального, об'єднує в собі інтелектуальну і навикову складові освіти, вимагає оновлення змісту, який формується „від результату”, вбирає в себе вміння і знання, які відносяться до широких сфер культури і діяльності: інформаційної, комунікативної, побутової і т.д.). Компетентність – уже набута особистісна якість (сукупність якостей), що дозволяє вирішувати проблеми і типові завдання, що виникають в реальних життєвих ситуаціях, з використанням знань, навчального й життєвого досвіду, цінностей і схильностей.

Виділяються наступні сутнісні ознаки компетентності: компетентність має діяльнісний характер узагальнених умінь у поєднанні з предметними вміннями і знаннями в конкретних областях; компетентність проявляється в умінні здійснювати вибір, виходячи з адекватної оцінки себе в конкретній ситуації.

Компетентність виступає в якості ключової, якщо вона має такі характерні ознаки:

багатофункціональність (компетентності відносяться до ключових, якщо оволодіння ними дозволяє вирішувати різні проблеми в повсякденному, професійному або соціальному житті, ними необхідно оволодіти для досягнення різних важливих цілей і вирішення складних завдань в різних ситуаціях);

надпредметність і міжпредметність (компетентності можуть бути застосовані в різних ситуаціях, не лише в закладі освіти, але і на роботі, в сім'ї, громадській сфері і т.д.);

багатовимірність (ключові компетентності поєднують різні розумові і психологічні процеси та інтелектуальні вміння (абстрактне мислення, саморефлексія, визначення своєї власної позиції, самооцінка, критичне мислення і т.д.).

У структурі ключових компетентностей можна виділити:

компетентність в сфері самостійної пізнавальної діяльності (засвоєння способів набуття знань з різних джерел інформації);

компетентність у сфері цивільно-правової діяльності (готовність до виконання соціальних ролей: громадянина, виборця, споживача і т.д.);

компетентність в комунікативній сфері (придбання досвіду позитивної взаємодії, навичок конструктивного спілкування);

компетентність в сфері культурно-дозвілєвої діяльності (вибір шляхів і способів використання вільного часу, які культурно і духовно збагачують особистість);

компетентність у побутовій сфері (вибір здорового способу життя, позитивного ставлення до сім'ї, домашнього побуту).

Ключові компетентності необхідні в будь-якому виді діяльності і пов'язані з успіхом особистості у світі, що постійно змінюється. Вони проявляються у здатності вирішувати різноманітні завдання на основі використання інформації, комунікації, соціально-правових основ поведінки особистості в громадянському суспільстві.

Форми прояву компетентностей досить різноманітні, так як пов'язані з різними сферами життя людини, з його особливостями. Виділення зазначених компетентностей носить умовний характер. Всі види компетентностей необхідні і самоцінні, в процесі дорослішання людини вони збагачуються, взаємодіють між собою. Існує величезне різноманіття видів діяльності і відносин, кожен з яких вимагає певних компетентностей для реалізації на різних рівнях.

Ціннісною підставою виділення компетентностей є орієнтація на створення максимально сприятливих умов для саморозвитку, самовизначення учнів в освітньому процесі. Слід враховувати, що для кожного віку характерна своя система цінностей, яка проявляється в позиціях, соціальних ролях, значущих проблемах.

При цьому суттєвим чином змінюється роль педагога: від трансляції знань і способів діяльності він повинен переходити до проектування індивідуальної траєкторії інтелектуального і особистісного розвитку кожного учня, розвитку його компетентностей.

При складанні індивідуальної освітньої траєкторії:

- учитель створює учневі можливість для вибору, виступаючи, як консультант і радник. На уроці вчитель враховує індивідуальні інтереси кожного учня; особливості навчальної діяльності; бажані види навчальних занять; способи роботи з навчальним матеріалом; особливості засвоєння навчального матеріалу; види навчальної діяльності;

- для учня при складанні індивідуальної траєкторії найважливіше - оцінити свої можливості, здібності, перспективи, інтереси, зусилля, які він має намір докласти для вивчення того чи іншого матеріалу, або, щоб домогтися запланованого результату.

Результати руху по освітньої траєкторії можна перевіряти, орієнтуючись на створений учнями продукт; отримані знання, які реалізуються в уміннях оперувати ними в стандартній або творчій ситуації, відзначаючи формування різного виду умінь - розумових, комунікативних, пізнавальних і т.д. Крім того, необхідний постійний зворотний зв'язок, що дозволяє не тільки коригувати рух учня по траєкторіях (а іноді і саму траєкторію), але і оцінювати його просування.

Вибудовуючи вектор своїх педагогічних дій, вчитель допомагає учням опанувати знання, набути навички навчально-пізнавальної діяльності, навчитися застосовувати знання в конкретній ситуації і досягати позитивних результатів. Ці три складові і є основою поняття „компетентність”, яка полягає в готовності учня ефективно організовувати внутрішні і зовнішні ресурси для досягнення поставленої мети.

Акмеологічна особистість педагога ХХІ століття

*Світлана Голубови,
методист НМЦ ПТО
у Рівненській області,*

ХХІ століття вимагає принципових змін у системі підготовки освіти. Існуюча освітня система знаходиться на тому етапі, який не задовольняє вимоги, висунуті потребами культурного та духовного відновлення української нації. Освіта сьогодення потребує її оновлення, системи корінного реформування задля входження нашої держави до Європейського культурного простору та змін професійних умов функціонування навчальних закладів на всіх рівнях освітянської ієрархії.

Закон „Про освіту” обумовлює мету освіти, детермінуючи її як „всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей.”

Формування особистості, яка б досягала високих результатів у житті, уміла швидко реагувати на мінливість сучасності й постійно змінювалася б на вимогу часу — ось ціль передової освіти, яка створила концептуальну парадигму „Освіта на все життя. Освіта крізь життя”. В статті 18 зазначено: „Освіта дорослих, що є складовою освіти впродовж життя, спрямована на реалізацію права кожної повнолітньої особи на безперервне навчання з

урахуванням її особистісних потреб, пріоритетів суспільного розвитку та потреб економіки”.

Отже, ми говоримо про безперервність освітнього процесу, і в першу чергу про внутрішню необхідність особистості в безкінечному духовному зростанні до ідеалу, до якого прагне людина у її власному розвитку, орієнтацію на вищі, абсолютні аксіологічні цінності життя. Взагалі, духовно багатою людиною вважають людину, яка живе в гармонії із собою і світом, в якій сформовані духовні цінності, тобто ті якості і риси, життєві установки, що існують для кожної людини, що становлять її ідеал.

Проте, говорячи сьогодні про наше суспільство і цінності, то слід сказати, що воно переживає моральну кризу, спричинену передусім втратою життєвих цінностей, орієнтацію на індивідуалізм, прагматизм і споживацтво в особистому і суспільному житті.

Духовний вакуум охопив і систему освіти і виховання. Тому, зокрема, акмеологія як наука про гармонізацію особистості покликана докорінно змінити світоглядне бачення тих, хто очолює педагогічний штурвал освіти і для тих, кому життєво необхідне ціннісне формування підвалин для створення свого власного, „Я”.

Говорячи про синергетичний, цілісний розвиток особистості, про гармонізацію слід зауважити, що вся історія людства пронизана її акмеологічністю, починаючи ще з часів Аполлодора, датованим 4 ст. до н.е. Проте впродовж останніх років вагомий внесок у розвиток акмеологічної системи освіти зробили видатні педагоги – реформатори: А.Ананьєв, Н.Кузьміна, О.Бодальов, А.Деркач, В.Бранський, Ю.Гагін, С.Пальчевський, С.Пожарський, П.Флоренський, В.Максимова, Г.Данилова.

В науці іноді виникають парадоксальні ситуації, коли актуальні проблеми, що мають очевидне фундаментальне й прикладне значення, чомусь випадають із поля зору вчених. Їх розробка здійснюється обмежено, а наукова значущість явно недооцінюється. Зокрема такою є проблема прогресивного й поступового розвитку зрілої особистості, її вищих життєвих та професійних досягнень. Вона розроблялася обмежено, значною мірою фрагментарно, несистематично. Психологічне вивчення зрілої особистості і її досягнень у такому розвитку явно недооцінювалися. Результативність досліджень, які все ж таки проводилися, рівень теоретичних узагальнень і практична значущість їх результатів були невеликі. А відсутність теоретико-методологічних узагальнень негативно позначалася на їх масштабності й темпах їх розгортання. Тому важливою подією стала поява нових акцентів в інноваційному освітньому просторі, що

виникли порівняно недавно й істотно сприяють позитивним перетворенням у цій галузі наукового знання. Зокрема, останнім часом збільшилася кількість наукових розробок, присвячених вивченню діяльності педагога як професіонала й дослідженню професіоналізму педагогічної діяльності взагалі.

Успіх інноваційних змін в освітньому просторі у першу чергу залежить від педагога, його творчого потенціалу, готовності до безперервної самоосвіти, здібності до гнучкого соціально – педагогічного мислення, гуманістичної спрямованості особистості, а також від безперервного удосконалення професійної компетентності педагогічних кадрів та підвищення їх наукового і загальнокультурного рівня.

Отже, йдеться про **акмеологію освіти**, тобто спрямованість суспільства, освітніх органів, педагогічної громадськості на створення умов та досягнення вершин розвитку всіх учасників освітнього процесу та про **акмеологію особистості** – досягнення власного „акме” – вершини духовного, інтелектуального, фізичного розвитку, нової якості життя. Акмеологія освіти – це політико – педагогічна складова, акмеологія особистості – це психолого - філософська складова даного поняття.

В Україні створена достатньо структурована акмеологічна наукова школа. У 2007 році заснована Українська Академія Акмеологічних Наук. Місцеві наукові осередки та відділення УААН функціонують майже в усіх обласних центрах та в ряді більших і менших міст України, які дають чіткі орієнтири і цілепокладання на пріоритети і новітні суспільні виклики в освітній галузі – орієнтацію на особистість, гуманістичні цінності, освіту протягом усього життя. Такі тези все частіше лунають і в освітньому просторі, і в документах ЮНЕСКО. Застосування акмеологічних програм та технологій в навчальних закладах різного типу доводять свій беззаперечний вплив на досягнення нової вищої якості освіти, яку представляє **педагогічна акмеологія** – це наука про якість людини і про якість життя. Вона прагне дослідити за яких умов досягається висока якість освіти, а також за яких умов педагог та вихованець досягнуть найвищого розвитку.

Відповідь на поставлене завдання ми вбачаємо у створенні нової особистості – акмеологічної як гностичної моделі саморозвитку, тобто такого педагога, для якого теорія пізнання – гностика та аксіологія – наука про життєві цінності людини, були б невід’ємними частинами буття людини..

Існують різні структури та зразкові парадигми педагогів. Пропонуємо розглянути деякі з них. Зокрема, акмеологічна модель педагога (за Максимовою В.М.) включає такі складові: професійна зрілість; особистісна зрілість; духовна зрілість та акмеологічна позиція педагога.

Акмеологічна модель педагога, розроблена вітчизняною дослідницею Г.С.Даниловою, містить такі компоненти:

I – компетентність (психолого-педагогічні й соціальні знання, теоретико-практичні й методичні знання, педагогічні вміння, педагогічні здібності);

II – особистісна орієнтація (самореалізація у контексті акмеологічної моделі „Я-компетенція” в динаміці від „Я-реальний” до „Я -перспективний (ідеальний)”);

III – морально-духовна культура (моральна свідомість, моральна діяльність, моральні стосунки) .

Спираючись на теоретичний аналіз досліджуваної проблеми, беручи до уваги запропоновані нам різні структури акмеологічних моделей педагога та використовуючи здобутки експериментальних досліджень, ми пропонуємо педагогам деякі напрями підвищення власної професійної компетентності:

1. Постійно піднімати власний рівень рефлексії, запитуючи себе в контексті виконання педагогічної діяльності: Навіщо? Що саме? Чому так? Що необхідно робити? Як це роблять інші? Які є рекомендації з цього приводу? Як можна оцінити мою педагогічну діяльність? Що мені особисто необхідно зробити для підвищення рівня педагогічної майстерності?

2. Удосконалювати педагогічну майстерність, підвищувати рівень професійної компетентності через систему методичної роботи навчального закладу, який повинен базуватися на індивідуальному підході.

3. Займатися самоосвітою – необхідною власною цілеспрямованою пізнавальною діяльністю. Самоосвіта педагога – умова його успішної професійної діяльності, основними мотивами якої є щоденна робота з інформацією, бажання творити, перебувати в безперервному гностичному просторі.

4. Постійно відстежувати результати своєї роботи, користуючись напрацьованою системою **самомоніторингу** та фіксувати їх в **акмеограмі** - документі, в якому відображена індивідуальна «траєкторія» сходження даного конкретного педагога до вершин професіоналізму, програма переходу від одного рівня професіоналізму до іншого, більш високого та **професіограмі** - документі, в якому зафіксовані вимоги до професійної діяльності та до особистості спеціаліста, необхідні для досягнення людиною суспільно заданого результату, соціально прийнятної якості продукту праці.

Отже, створюючи модель акмеологічної, асертивної, тобто впевненої та успішної особистості, виділимо одну з наріжних характеристик , таку як її здатність здійснювати творчий вибір, необхідність бути вільною від догм та переконань, коли свобода особи, її автономність, акмеологічне спрямування та

акмеологічна позиція постають важливими чинниками формування творчої особистості та „Я”- концепцій.

Таким чином, цілком очевидним стає необхідність у формуванні гнучкої гностичної моделі особистості в освітньому маркетингу - напрямку управління навчальним закладом в умовах ринкової економіки. Тобто ми говоримо про нову парадигму особистості в освіті, яку можна створити завдяки концепції безперервної освіти на ступені дорослості, сутністю якої є розвиток людини як особистості, суб'єкту діяльності та спілкування впродовж життя. Ступінь зрілості особистості, його вершина - це багатовимірне утворення, що показує на скільки особистість відбулася як громадянин, як фахівець у певній професії, як повноцінний член сім'ї.

У дослідженнях, проведених у різні роки Н.Кузьміною, було показано, що професіоналами високого класу стають приблизно 5% від тих, хто зайнятий у тій чи іншій галузі діяльності. В інших успіхи є значно меншими, нижча самореалізація, самооцінка. Власне, акмеологія покликана корінним чином змінити таку негативну ситуацію. Акмеологічні знання допомагають людям в особистісній і професійній самореалізації, в професійних і життєвих досягненнях.

Можна із впевненістю сказати, що немає такої сфери професійної діяльності, де б гостро не стояла проблема професіоналізму. Отже, є практична доцільність такої галузі знань як акмеологія і поняття **„акмеологічна особистість”**, набуває широкого масштабу в професійно - особистісній площині як модель гностико – діяльнісного процесу пізнання та саморозвитку.

Використані джерела:

1. Акмеологія – наука ХХІ століття: Матеріали ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції/ редкол.; З.Ф.Сіверс, Е.В.Белкіна, Г.С.Данилова/– К.: КМПУ ім. Б.Д.Грінченка, 2005, 412 с.
2. Бурлачук Л.Ф., Келесі М. Про критерії розвитку особистості.//Вісник Київського університету./Серія:Психологія.Педагогіка.-Вип.2.-К., 1996.
3. Данилова Г.С. Акмеологічна модель педагога в ХХІ столітті./Г.С.Данилова//Рідна школа, 2003.
4. Ніколаєску І.О. Практичні основи акмеологічного розвитку особистості в умовах освітньо – інформаційного простору: навчально – методичний посібник/ І.О.Ніколаєску – Черкаси: ОПОПП,2012.
5. Пальчевський С.С. Акмеологія. – К.: Кондор, 2008.- 397 с.
6. Пальчевський С.С. Акмеологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.- Київ: Кондор, 2008 – 378.
7. Реан А.А. Акмеологія особистості/Психологічний журнал.-2000.
8. Сіверс З. Психологічні проблеми акмеології// Освіта і управління. 2004.
9. Закон „Про освіту”.

Готовність педагогів ПТНЗ до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів

*Галина Шукалюк,
викладач Рівненського
професійного ліцею*

Одним із провідних напрямів розвитку освіти в Україні визнається збереження здоров'я учнів. Аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури з проблеми, зокрема робіт Н. Васіної, А. Зубко, О. Матафонової, А. Москальової, Е. Шатрової та інших, дає підстави стверджувати, що ефективність педагогічної діяльності в галузі збереження та зміцнення здоров'я учнів головним чином залежить від рівня відповідної підготовки педагогів [2].

Здоров'язбережувальна компетентність майбутнього кваліфікованого робітника — інтегральний результат його навчання в професійно-технічному навчальному закладі. На формування цієї компетентності впливають не тільки конкретні прийоми навчання, застосовувані викладачами й майстрами виробничого навчання, а й загальна атмосфера навчального закладу.

Націленість учнів до здоров'язбереження досягається паралельною роботою педагогів у двох напрямках.

По-перше, працівники навчального закладу повинні створювати в навчальному закладі атмосферу, яка дозволила б учням органічно поєднувати оволодіння обраною професією та набуття навичок безпечного виконання робіт, сприяла б усвідомленню відповідальності кожного за збереження життя і здоров'я свого та оточуючих.

По-друге, при виборі педагогічних технологій слід орієнтуватися на ті, котрі дозволяють формувати культуру безпеки праці, виховувати повагу до життя і здоров'я свого та оточуючих. Тісний зв'язок із обраною професією забезпечує високий рівень мотивації, викликає інтерес до змісту поставлених проблем. Рівень складності повинен відповідати реальним можливостям учнів: це дасть їм змогу відчути свою здатність вирішувати проблеми, що виникатимуть перед ними у професійній діяльності. Прийоми навчання варто обирати такі, що виявляють, задіюють і збагачують суб'єктивний досвід учня, спрямовують пізнавальні здібності кожного учня у напрямку здоров'язбереження.

Зважаючи на вимоги Державного стандарту професійно-технічної освіти, процес розробки робочих навчальних програм та планів уроків повинен включати підготовку викладача до:

- формування в учнів мотивації до дбайливого ставлення до життя та здоров'я, сталої мотиваційної установки на здоровий спосіб життя як провідної умови збереження й зміцнення здоров'я;
- стійких переконань щодо пріоритету здоров'я як основної умови реалізації фізичного, психічного, соціального та духовного потенціалу людини з урахуванням її індивідуальних особливостей;
- виховання в підлітків бережливого, дбайливого й усвідомленого ставлення до власного здоров'я як однієї з найвищих людських цінностей, потреби самопізнання та всебічного самовдосконалення; ознайомлення учнів з основними принципами й закономірностями життєдіяльності людини в природному та соціальному середовищах, спрямованої на збереження життя й зміцнення здоров'я, шляхами й методами збереження життя та зміцнення всіх складових здоров'я;
- навчання учнів методам самозахисту в умовах загрози для життя, самооцінки й контролю стану та рівня здоров'я протягом усіх років навчання.

Зрозуміло, що для виконання відповідних завдань у педагога також мають бути сформовані мотивація на збереження здоров'я (свого й учнів), цілісна система валеологічних цінностей, у якій здоров'я має займати одне з провідних місць. Необхідною умовою здатності педагога формувати здоров'язбережувальну компетентність учнів є база знань із проблеми здоров'язбереження відповідно до специфіки професій, за якими здійснюється підготовка у конкретному ПТНЗ, а також відповідні вміння й навички, необхідні для здійснення здоров'язбережувальної діяльності. Здоровий спосіб життя повинен бути для педагога життєвим пріоритетом, тоді сам педагог зможе стати для своїх учнів взірцем.

Сучасні дослідження з проблеми здоров'язбереження та реальний рівень стану здоров'я вчителів засвідчують, що особисте розуміння сутності здоров'я як цінності залишається в педагогів на досить низькому рівні. Високе психофізіологічне й емоційне навантаження, порушення режиму праці й відпочинку, нераціональне харчування, гіподинамія, невпевненість у своєму майбутньому, зміна місця мешкання та багато інших факторів вимагають від педагога мобілізації сил для адаптації до нових умов проживання й подолання складних життєвих ситуацій [2].

Способи організації роботи педагогів суттєво змінилися за останнє десятиліття. Змінилися й види діяльності, до яких ми вдаємося при підготовці до уроків. Необхідність постійно освоювати нові технології часто викликає занепокоєння, особливо у педагогів старшого покоління. Живучи в цифровій

ері, ми все більше часу проводимо за комп'ютерами чи мобільними пристроями, адже нездатність оволодіти сучасними технологіями ставить під питання можливість інноваційної діяльності педагога.

Сприйняття нових ідей, інновацій у галузі педагогіки складний багатоетапний розумовий процес.

Інноваційна педагогічна діяльність вчителя буде продуктивною тільки тоді, коли він повністю відмовиться від відомих штамів, стереотипів у навчанні, вихованні й розвитку особистості, діючих нормативів, створить нові цілі та принципи своєї діяльності. Інноваційний потенціал навчального закладу залежить від кількості педагогів, які з яскраво вираженим новаторським духом завжди першими охоче сприймають нове як позитивне. Вони вміють розв'язувати нестандартні завдання, часто самі створюють і розробляють педагогічні освітні інновації [1].

Перспективним напрямком використання таких інновацій є галузь охорони праці. Пропаганда безпечних умов праці давно вийшла за межі цехів виробництв. Сьогодні охорона праці — один із пріоритетних напрямків розвитку суспільства.

Тому система уроків має бути побудована таким чином, щоб забезпечувати не просто узагальнення і систематизацію знань, а й виявлення суб'єктивного досвіду учнів, а компетентність майбутніх кваліфікованих робітників повинна розглядатися як інтегрований результат уроків теоретичного й виробничого навчання. Такі уроки сприяють розширенню обсягу знань, їх структуруванню, інтегруванню [3].

Як бачимо, розвиток здоров'язбережувальної спрямованості діяльності викладачів ПТНЗ набуває визначального значення і передбачає вироблення в педагогів ціннісних установок і стійких мотивацій до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів. Цей компонент являє собою комплекс дій, спрямованих на розвиток системи цінностей особистості педагога (провідна цінність — здоров'я), які мотивують його до здоров'язбережувальної діяльності та до активного залучення до цієї діяльності учнів. Проявляється це в інтересі та потребах викладача (майстра виробничого навчання) ПТНЗ до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів. До основних завдань цього компонента належать: формування в учнів стійкої особистої мотивації на збереження та зміцнення здоров'я; прийняття здорового способу життя як більш раціонального способу реалізації своїх професійних планів; формування в учнів навичок здоров'язбережувальної організації інтелектуальної діяльності, а також профілактики нервово-емоційної та психологічної втоми; формування в учнів уявлення про збереження здоров'я в

ході майбутньої професійної діяльності; розвиток уміння самостійно орієнтуватися в питаннях збереження індивідуального здоров'я й здоров'я оточуючих; формування в учнів ієрархії життєвих цінностей, у якій здоров'я займає одне з провідних місць [2].

Важливим результатом правильної організації підготовки викладача (майстра) ПТНЗ до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів має стати ієрархія цінностей самого педагога, в якій одне з провідних місць посідають цінності здорового способу життя й збереження здоров'я — свого й учнів.

Використані джерела

1. Пензай Л. І. Готовність до інноваційної діяльності як особливий вид творчого розвитку педагога. Форум педагогічних ідей «Урок». Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/administration/38257/
2. Поліщук Н. М. Поетапна реалізація моделі підготовки вчителя в системі післядипломної освіти до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів. // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2013, №5 (31).
3. Шукалюк Г. П. Розвиток здоров'язбережувальної компетентності учнів ПТНЗ шляхом реалізації міжпредметних зв'язків // Впровадження компетентісного підходу в навчально-виховний процес закладів системи ПТО: матеріали обласного інтернет-семінару. — Рівне, НМЦ ПТО 2017. — С. 123–126.

Про проблеми підготовки водіїв транспортних засобів у професійно-технічних навчальних закладах

*Микола Мельникович,
заступник директора з навчально-
виробничої роботи
ДПТНЗ „Сарненський професійний
аграрний ліцей”*

Можливість отримання професії „Водій автотransпортних засобів”, зокрема як складової інтегрованої професії, є вагомим чинником для вступу учнів до професійно-технічних навчальних закладів. Погодьтеся, її наявність полегшує подальше працевлаштування випускників, робить їх більш конкурентоспроможними на ринку праці. Проте навчальні заклади зустрічаються з рядом проблем, паперовою тяганиною, а випускники – з подвійною задачею іспитів для отримання посвідчення водія. Цей процес потребує реформування.

Сьогодні ситуація на автомобільних шляхах України залишає бажати кращого. Не в останню чергу це відбувається з вини водіїв. Щоб покращити ситуацію потрібно перш за все змінити ставлення до поняття „водій”. Це не просто право користування транспортним засобом, а професія – відповідний рівень знань, умінь і навичок. Більш відповідального ставлення потребує і процес їх навчання, способи контролю отриманих знань.

Крім ПТНЗ підготовку водіїв здійснюють автошколи, професійно-технічні навчальні заклади, коледжі, інші навчальні заклади, міжшкільні комбінати, Товариство сприяння оборони України, приватні автошколи.

Підготовка водіїв автотransпортних засобів у професійно-технічних навчальних закладах відбувається відповідно низки нормативно-правових актів: Законів України „Про освіту”, „Про професійно-технічну освіту”, „Про дорожній рух”, „Про ліцензування певних видів господарської діяльності”, „Про внесення змін до деяких законодавчих актів з питань професійно-технічної освіти” та Державних стандартів з професії „Водій автотransпортних засобів”, які вступили в дію з 01.09.2012 року. Також розроблено Державний стандарт професійно-технічної освіти з підготовки інструкторів індивідуального навчання водінню, затвердженого наказом МОН № 806 від 27.06.2013 р.

Однією з найбільш обговорюваних проблем останніх п’яти років серед ПТНЗ країни є подвійне регулювання процесу акредитації навчальних закладів професійно-технічної освіти та подвійної атестації викладачів і майстрів виробничого навчання, які здійснюють підготовку водіїв автотransпортних

засобів. Ситуація виглядає так: атестовані ПТНЗ, що мають Ліцензію Міністерства освіти і науки України, зобов'язані проходити ще й акредитацію в Державній автомобільній інспекції (передбачено ст. 15 Закону України „Про дорожній рух”). Однак акредитовані фізичні і юридичні особи без наявності Ліцензії МОН можуть здійснювати підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів всіх категорій відповідно до скорочених навчальних планів і програм (ст. 34 Закону України „Про дорожній рух”, Постанова Кабінету Міністрів № 229 від 02.03.2010 р. „Про затвердження типової програми підготовки та перепідготовки водіїв”). Таким чином, навчальні заклади, які займаються підготовкою чи перепідготовкою водіїв, виконують перш за все освітню діяльність, що передбачає видання документу про освіту державного зразка, і тому обов'язково підлягає ліцензуванню. На практиці ПТНЗ втягнуті в постійну паперову тяганину. До того ж, терміни дії цих документів різні: Ліцензія видається на 3 роки, Сертифікат про державну акредитацію – на 5 років.

Виходячи з того, що право здійснювати навчання водіїв автотransпортних засобів надано лише акредитованим закладам, вважаємо, що акредитація не повинна „накладатися” на атестацію. Для професійно-технічних навчальних закладів вона повинна бути відмінена чи надаватися автоматично разом із ліцензією МОН. Деретуляція має відбуватися одночасно з формуванням добросовісної конкуренції: ті заклади, які не надають послуги на належному рівні повинні зупинити свою діяльність.

Водночас виявлено ряд розбіжностей постанов Кабінету Міністрів № 487 від 20.05.2009 р. „Про затвердження порядку підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів”, № 490 від 20.05.2009 р. „Про затвердження порядку державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та атестації їх спеціалістів”, № 511 від 20.05.2009 р. „Про внесення змін до Положення про порядок видачі посвідчень водія та допуску громадян до керування транспортними засобами”, № 229 від 02.03.2010 „Про затвердження Типової програми та підготовки та перепідготовки водіїв транспортних засобів”, що призвело до подвійної акредитації навчальних закладів системи професійно-технічної освіти та подвійної атестації викладачів і майстрів (інструкторів) навчання водінню. Одночасно різні трактування підзаконних нормативно-правових актів дають можливість юридичним і фізичним особам без наявності ліцензії МОН проводити навчання водіїв транспортних засобів всіх категорій відповідно до скорочених навчальних планів і програм, що

призвело до погіршення якості навчання та збільшення дорожньо-транспортного травматизму.

Таким чином, нормативно-правове регулювання процесу підготовки водіїв транспортних засобів навчальними закладами потребує реформування. На нашу думку, необхідно внести зміни до ряду постанов Кабінету Міністрів України, зокрема: скасувати постанову № 229 від 02.03.2010 р., адже вона суперечить Державному стандарту професійно-технічної освіти з професії „Водій автотранспортних засобів”, внести зміни до Постанови Кабінету Міністрів України № 490 від 20.05.2009 р. „Про затвердження порядку державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та атестації їх спеціалістів” щодо скасування акредитації ПТНЗ в органах ДАІ або здійснення її автоматично за наявності ліцензії МОН України.

Потребує удосконалення процедура складання іспитів та отримання посвідчення водія. Сьогодні, після завершення навчання, учень ПТНЗ складає два іспити: теоретичний і практичний. У разі їх успішної здачі навчальний заклад видає свідоцтво про його закінчення. Однак щоб отримати посвідчення водія потрібно скласти іспити у Центрі надання послуг при ДАІ.

Виникає запитання: навіщо складати іспити повторно, витрачаючи час і кошти на оплату адміністративних послуг? Чи не краще було б приймати іспити винятково навчальним закладам, а до Державної кваліфікаційної комісії, крім роботодавців, включити представника Центру надання послуг при ДАІ. Це дозволить об'єднати іспити, а майбутнім водіям після успішного їх складання одразу звертатися за отриманням посвідчення водія до Центру надання послуг при ДАІ (для тих, хто не досягнув 18 років у посвідченні водія робити особливу відмітку „Допустити до керування транспортним засобом з дати настання повноліття”).

Крім того, необхідно проводити моніторинг кількості винуватців ДТП – випускників того чи іншого навчального закладу, отримані дані враховувати при проведенні акредитації/видачі ліцензії. Таким чином, навчальні заклади будуть зацікавлені у більш якісному наданні освітніх послуг, підвищенню рівня підготовки водіїв.

Наступне запитання полягає в тому, який орган влади повинен видавати посвідчення водія. Чи може ним бути Державна автомобільна інспекція, на яку досить багато нарікань? На нашу думку, основним призначенням цього органу має бути контроль у сфері безпеки дорожнього руху. Повноваження видачі документів на право керування автомобільним транспортом потрібно передати

органам місцевого самоврядування (для початку – районним державним адміністраціям).

Такий підхід має декілька переваг. Перша з них – зручність для громадян. Її можна надавати через Центри надання адміністративних послуг – прозорі офіси, що створюються при органах місцевого самоврядування та районних державних адміністраціях. Це зробить процес максимально швидким, комфортним і доступним.

До центру необхідно подати такі документи:

Паспорт або документ, що його замінює (лише для пред'явлення);

Свідectво про закінчення закладу з підготовки водіїв;

Дві кольорові фотокартка розміром 3,5х4,5 см.

Медичну довідку встановленого зразка;

Квитанції про оплату адміністративної послуги.

Посвідчення водія можливо видавати у день звернення, адже графік роботи центрів гнучкий, а самі посвідчення у великих центрах можуть видаватися на місці. Громадяни отримають важелі впливу на якість цієї послуги, позаяк зможуть вимагати від міського голови і місцевих депутатів прозорих та комфортних умов її надання, тоді як вплив на органи центрального рівня – мінімальний.

Держава повинна зробити послугу отримання водійського посвідчення максимально зручною для громадян. Перший крок у цьому напрямі вже зроблено. 16.04.2014 р. Уряд прийняв протокольне рішення, яким передбачено децентралізувати адміністративні послуги ДАІ, тобто передати органам місцевого самоврядування.

Для вирішення даного питання необхідно створити робочу групу, куди б якої увійшли б представники міністерств, до компетенції яких належить дане питання. Їм необхідно виробити чіткий план дій, внести зміни до вищеназваних постанов Кабінету Міністрів України та, перш за все, спільного наказу Міністерства внутрішніх справ та Міністерства транспорту та зв'язку, Міністерства праці і соціальної політики, Міністерства освіти і науки України № 385/934/828/337 від 07.09.2009 р. „Про затвердження вимог до закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, кваліфікаційних вимог до спеціалістів, які здійснюють таку підготовку”.

Отже, нормативно-правова база підготовки водіїв, зокрема професійно-технічними навчальними закладами, вимагає чіткої уніфікації. Адже ситуація складається так, що з одного боку акредитовані навчальні заклади та їх педагоги можуть проводити навчання та контролювати рівень їх засвоєння

учнями, а з іншого – органи державної влади проводять повторний контроль, коли учні для того щоб нарешті отримати водійські права вдруге складають екзамени у МРЕО ДАІ.

ДПТНЗ „Сарненський професійний аграрний ліцей”, як навчальний заклад, який щороку готує найбільшу кількість водіїв у Рівненській області (більше 700 осіб чол. на рік), зацікавлений її у оновленні. Сподіваємося, що з часом ситуація налагодиться і зміни у нормативно-правових актах полегшать процес підготовки водіїв у ПТНЗ.

Проблемні методи на уроках виробничого навчання

*Микола Пелинчук,
методист НМЦ ПТО
у Рівненській області*

Застосування проблемних методів навчання в процесі оволодіння професійними вміннями і навичками сприяє розвитку таких якостей сучасного працівника, як професійна компетентність, вміння самостійно визначати проблеми, критично їх оцінювати та приймати рішення з розв’язанням.

Проблемне навчання реалізується за допомогою словесних, наочних і практичних методів, причому їх співвідношення залежить від ступеня самостійності учнів.

Особливістю застосування проблемних методів на уроках виробничого навчання є обов’язковий зв’язок з конкретною діяльністю учнів.

Проблемна ситуація – це положення, при якому виникає протиріччя між наявними знаннями, вміннями учнів і неможливістю з їх допомогою пояснити нові факти, явища і обрати правильний спосіб практичної діяльності. В процесі професійно-практичної підготовки проблемні ситуації доцільно розробляти у наступних випадках:

при розробці технологічних процесів з урахуванням умов, що змінилися (при використанні нового інструменту, оснащення, нових матеріалів; раціональних режимів обробки й організації праці; при порушеннях технологічного режиму);

при пошуку та аналізі причин несправностей обладнання, приладів, механізмів;

під час вибору раціональних режимів технологічних процесів у конкретних умовах при різноманітності факторів;

при виборі сировини для виготовлення продукції для попередження нетипових порушень технологічного процесу.

Для формування проблемних запитань можна рекомендувати наступні ключові слова: „Що відбудеться у випадку...?“, „Чи можна замінити...?“, „Які умови необхідні для здійснення...?“, „Як необхідно змінити послідовність операцій, щоб...?“, „Чому потрібно зробити саме так, а не інакше...?“. Застосування проблемного навчання можливе на всіх етапах уроків виробничого навчання будь-якого типу.

Виділяють кілька рівнів проблемності, які характеризують рівень самостійності учнів при виконанні завдання.

Перший рівень проблемності: майстер сам створює проблемну ситуацію і показує шляхи та способи її вирішення. Характер навчальної діяльності учнів – репродуктивний. Метод інструктування – монологічний виклад (розповідь, пояснення, роз’яснення ходу демонстраційного експерименту та ін.). Проблемний виклад першого рівня застосовують при мотивації навчальної діяльності, поясненні нового матеріалу на вступному інструктажі, при слабкій підготовці учнів на всіх етапах навчання.

Другий рівень відрізняється від першого збільшенням частки самостійної роботи учнів при вирішенні проблеми, яку ставить майстер: її розв’язання здійснюється в процесі спільної роботи майстра і учнів. Метод інструктування – діалогічний виклад (сполучення розповіді, пояснення на етапі викладення проблемного навчального матеріалу з елементами евристичної бесіди в процесі обговорення). Застосування проблемного навчання на цьому рівні в процесі інструктування на уроках виробничого навчання можна реалізувати у такий спосіб: після викладення нового навчального матеріалу і проведення показу нових трудових дій, під час обговорення порядку виконання робіт майстер замість готових правил і вказівок обговорює у формі бесіди з учнями раціональні режими технологічних процесів, можливість використання різних матеріалів, інструментів, оснащення тощо.

На третьому рівні майстер тільки створює проблему, а учні розв’язують її в процесі самостійної пізнавальної діяльності під його керівництвом. На уроках виробничого навчання цей рівень проблемності може бути реалізований у вигляді „неповного” вступного інструктажу чи завдань при роботі з інструкційно-технологічною документацією.

„Неповне” вступне інструктування можна представити в наступному вигляді: майстер, пояснюючи виконання завдання, пропонує учням самим визначити, яку операцію він навмисно пропустив, в якій послідовності, якими прийомами, способами, інструментами вона виконується. Завдання для роботи

з інструкційно-технологічною документацією можуть бути такими: вказати особливості нових трудових прийомів; доповнити інструкційними вказівками картки, де зазначена тільки послідовність робіт; вказати методи самоконтролю на різних етапах.

Необхідно враховувати, що проблемні питання і практичні завдання повинні викликати утруднення в учнів, але бути доступними і посильними, тому що непосильні завдання не можуть викликати інтересу до їх розв'язання.

Використання проблемно-виробничих завдань сприяє прогнозуванню виробничих ситуацій, відпрацювання вміння застосовувати теоретичні знання на практиці. При проведенні уроків виробничого навчання велика увага приділяється дотриманню технологічного процесу.

Основним завданням у виробничому навчанні слюсарів є практичне відпрацювання трудових прийомів ремонту автомобілів, закріплення теоретичних знань з розрахунку витратних матеріалів, організація робочого місця, дотримання санітарії та гігієни, бережливе ставлення до обладнання та інструменту.

Використання проблемного методу на уроках виробничого навчання сприяє формуванню навичок самостійної навчальної діяльності, підвищує інтерес і мотивацію до навчання, розвиває творчі здібності, що в підсумку приводить до глибокого і міцного засвоєння вивченого матеріалу.

Здорове харчування – запорука здоров'я сучасної молоді людини

*Анатолій Гнітецький,
методист ДПТНЗ „Сарненський
професійний аграрний ліцей”*

Відомо, що в процесі здобуття професійної освіти молоді люди підпадають під вплив складного комплексу факторів, які негативно впливають на окремі органи і системи організму. У зв'язку з тим, що організм підлітка не завжди спроможний відповісти адекватною захисною реакцією на вплив несприятливих факторів середовища, можуть виникати функціональні порушення, які при тривалому негативному впливі переходять у патологічні. Тому одним із постійно діючих факторів, які позитивно впливають на організм підлітків, які навчаються, визначаючи нормальний фізичний і психічний їх розвиток, є раціональне харчування. На жаль, останнім часом в організації харчування учнів системи профтехосвіти відбулися негативні зміни. Сучасна економічна скрута призвела до того, що більшість ПТНЗ забезпечують обідами і продуктовими наборами учнів із числа дітей-сиріт та дітей, які знаходяться під опікою. Невеликий залишок грошей, виділених із бюджету, після відрахування на утримання дітей-сиріт використовують для організації харчування дітей із малозабезпечених сімей.

Організація харчування учнів в нашому навчальному закладі має надзвичайно важливе значення, бо серед них соціально незахищені молоді люди складають 44 %, що в чотири рази більше ніж серед дітей, які навчаються в школах району та області. З учнями та їх батьками постійно проводиться роз'яснювальна робота щодо необхідності гарячого харчування в закладі. Адже його відсутність, перекуси, призведуть до погіршення здоров'я учнів, що є недопустимим. Саме тому дирекцією ліцею для організації харчування учнів було вирішено створити Госпрозрахунковий навчально-виробничий підрозділ ДПТНЗ „Сарненський професійний аграрний ліцей”, адже в ліцеї є їдальня на шістдесят місць, яка оснащена необхідним виробничим та холодильним обладнанням. Велика зала із довгими рядами столів кожного дня почала гостинно запрошувати учнів та педагогів скуштувати смачний гарячий обід.

Дбаючи про здоров'я підлітків, за відсутності безкоштовного харчування учнівської молоді в ПТНЗ області, адміністрація навчального закладу

віднайшла додаткові джерела надходження продовольчих товарів в учнівську їдальню. Це продукція, вирощена на навчальному господарстві: картопля, буряк, морква, цибуля, капуста, гречка, просо, інші сільськогосподарські культури. Другий рік до столу подаються свіжі огірки, вирощені в ліцейній теплиці. Учні та працівники ліцею можуть поласувати і медом з ліцеєм пасіки, що є дуже важливим для профілактики застудних захворювань в осінньо-зимовий період. Гарячий чай з медом пропонується всім безкоштовно. Готуючись до нового навчального року, влітку, працівники їдальні працювали над створенням нових видів товарів тривалого зберігання: компотів, варення із малини, овочевих консервів, консервували щавель, квасили капусту, сушили гриби, цвіт липи. Частину цих товарів було передано бійцям АТО, а ті, що залишились, урізноманітнюють меню відвідувачам учнівської їдальні та підтримують здоров'я сучасних молодих людей, попередять органічну патологію учнів. Над цим працює і працюватиме колектив ДПТНЗ „Сарненський професійний аграрний ліцей”.

Подолання бар'єрів в інноваційній діяльності педагога

*Сніжана Гулюк,
Методист ДНЗ „Рівненське ВПУ
ресторанного сервісу і торгівлі*

Викладацька професія вимагає особливої чутливості до постійно оновлюваних тенденцій суспільного буття, здатності до адекватного сприйняття, потреб суспільства і відповідного коригування своєї роботи.

Інноваційна педагогічна діяльність спрямована на оновлення системи освіти, а її результатами є нові чи вдосконалені нововведення, що позитивно змінюють цю систему, визначають її розвиток.

Інноваційність має характеризувати професійну діяльність кожного викладача. Нововведення (інновації) не виникають самі собою, а є результатом наукових пошуків, аналізу, узагальнення педагогічного досвіду. Вони передбачають відхилення від норми, стандарту, визнаного в конкретних соціально-економічних умовах, а тому часто наштовхується на різні перешкоди, які названо антиінноваційними бар'єрами.

Антиінноваційні бар'єри (франц. – *barrière* – перешкода, перепона) – зовнішні або внутрішні перешкоди, які заважають здійсненню інноваційної діяльності.

Зовнішні бар'єри:

1. *Соціальні бар'єри* (несумісність нового з наявним досвідом і цінностями, прийнятими в суспільстві; стереотипи мислення).

2. *Організаційні бар'єри* (протидія керівних органів освіти втіленню нововведень; відсутність координаційних центрів з розроблення та впровадження педагогічних інновацій).

3. *Методичні бар'єри* (брак методичного забезпечення нововведення, недостатня поінформованість у галузі педагогічної інноватики).

4. *Матеріально-технічні бар'єри* (навантаження педагогів, побутові умови, рівень заробітної платні).

До внутрішніх бар'єрів належать *психологічні (особистісні)* бар'єри, які приховують глибинні особистісно професійні проблеми. Психологічні бар'єри – це психічні стани, що виявляються в неадекватній пасивності педагога, яка заважає здійснювати інноваційну діяльність.

Опір нововведенням є поширеним явищем. Він може проявлятися як:

1. Пряма відмова від участі в інноваційній діяльності.
2. Імітація активності з одночасною демонстрацією того, що нововведення не дає позитивних результатів, тощо.
3. Консервативний і невіддатливий до новацій досвід роботи.
4. Особливості мислення багатьох педагогів, які орієнтуються на здоровий глузд і побутові уявлення про свою професійну діяльність.

Заважають інноваціям застарілі, консервативні інструкції, розпорядження і накази, намагання органів управління освітою все зарегламентувати, карати за будь-які відхилення. Щоб подолати всі ці бар'єри, педагог нерідко повинен не тільки виносити, осмислити, обґрунтувати інноваційну ідею, а й виявити громадянську мужність під час її реалізації.

Психологічні бар'єри можуть проявлятися як:

1. Форма прояву соціально-психологічного клімату колективу в умовах інновацій у вигляді негативних психічних станів працівників, спричинених нововведенням.

2. Сукупність дій, суджень, понять, очікувань і емоційних переживань працівників, у яких усвідомлено чи неусвідомлено, приховано чи неприховане виражаються негативні психічні стани.

Нове і невідоме завжди викликає у людей тривогу і страх. Нерідко інновації, які руйнували усталений спосіб життя, звички людей, зумовлювали хворобливі й неадекватні реакції.

Сприймання педагогічних нововведень залежить і від соціального оточення, педагогічного співтовариства. Часто психологічні бар'єри обумовлені не тільки індивідуальними особливостями педагога, а й соціально-психологічними рисами спільноти, до якої він належить. Зовні внутріособистісний бар'єр проявляється в захисних висловлюваннях, які часто відображають поширені в суспільстві стереотипи щодо конкретних інновацій.

Антиінноваційні стереотипи часто вибудовуються за такою схемою: „Так, але...”, яка має такі модифікації: „Це в нас уже є”, „Це в мене не вийде”, „Це не вирішує наших головних проблем”, „Це вимагає доопрацювання”, „Є й інші пропозиції”.

Такі варіанти антиінноваційної свідомості й поведінки найчастіше проявляються на стадії сприйняття нововведення.

На стадії освоєння нововведення його противники використовують автономно або у різних поєднаннях іншу систему методів. До найпоширеніших у таких ситуаціях методів належать:

- метод конкретизуючих документів (передбачає супровід нововведення різними інструкціями, рекомендаціями, розпорядженнями, які деструктивно впливають на сприйняття цілісного змісту нововведення, ускладнюють процес його реалізації і поширення);

- метод клаптикового впровадження (уся робота обмежується впровадженням одного елементу нововведення, що нерідко дискредитує його);

- метод вічного експерименту (проявляється у штучному затриманні нововведення в експериментальному статусі);

- метод документального впровадження (опоненти нововведення обмежуються відписками про його впровадження, насправді ігноруючи або впроваджуючи його абияк);

- метод паралельного впровадження (свідченням його є співіснування елементів нового з тим, що воно покликане замінити).

Опір новому нерідко породжує боязнь проявити власну неспроможність, некомпетентність, занижену або завищену самооцінку, слабку мотивацію та ін.

Інноваційну педагогічну діяльність дуже часто ускладнюють **бар'єри творчості** – перешкоди, які заважають вияву творчої діяльності педагога. Вони можуть проявлятися як:

- схильність до конформізму (прагнення бути подібним на інших людей, не відрізнитися від них своїми судженнями і вчинками);
- боязнь виявитися „білою вороною”;
- не вміння реалізовувати нові способи і форми здійснення педагогічної діяльності;
- недостатня розвиненість індивідуального творчого потенціалу;
- відсутність потреби впроваджувати нове;
- боязнь помсти іншої людини, чия позиція піддається критиці;
- особистісна тривожність, невпевненість у собі, негативне самосприйняття, що характеризується заниженою самооцінкою особистості, небажанням висловлювати свої ідеї;
- ригідність (негнучкість) мислення.

З метою подолання бар'єрів в інноваційній діяльності педагога використовують соціально-психологічні методи: **індивідуальні та групові психотехнології**.

Життєва практика свідчить, що група є ефективним інструментом соціально-психологічного впливу на особистість. Присутність інших підсилює мотивацію кожного учасника до опанування певних норм і принципів, стратегій та стилю поведінки, збагачує особистісний перелік рішень, допомагає обрати найадекватніші.

Взаємодія у групі сприяє формуванню й розвитку комунікативних навичок, підвищенню самооцінки, подоланню тривожності, агресивності, підсиленню позитивної мотивації поведінки. Для цього у групі має утвердитися спокійна, доброзичлива атмосфера, в якій би кожен індивід убачав джерело психологічного захисту, важливий чинник регуляції своєї поведінки.

Благотворний вплив групи на особистість забезпечують:

- наявність зворотного зв'язку;
- емоційне переживання отриманих під час групової роботи нових даних про себе й інших ;
- роль ведучого, який може бути активним творцем ситуації, каталізатором процесів у групі, соратником чи опонентом учасників групової взаємодії.

Здебільшого опір нововведенням виникає тоді, коли:

- запроваджуються нововведення без будь-якого попереднього відбору;
- пошук нововведення ведеться шляхом проб і помилок;
- є прагнення запровадити саме те, що освоїли колеги з сусідніх закладів;
- практикується погоня за «модю» на нововведення, інноваційну діяльність;
- наявна готовність виконати будь-яку вказівку „зверху” щодо запровадження тієї чи іншої нової ідеї без аналізу ситуації в навчальному закладі;
- не пояснені цілі змін;
- педагоги не брали участі у плануванні нововведень;
- традиції та звичний стиль роботи відкинуті;
- зміни пояснені, але інформація про них неповна, не з'ясовано суть змін, люди бояться, що вони стануть „піддослідними кроликами”;
- педагогам здається, що при підготовці перетворень припустилися помилок;
- нововведення загрожують різким зростанням обсягу робіт;
- ініціатор нововведень не користується авторитетом;
- педагоги не розуміють, яким чином нововведення вирішать наявні проблеми.

Щоб залучити викладачів до творчо-пошукової та інноваційної діяльності, керівнику необхідно задіяти:

- зовнішні стимули, пов'язані із матеріальним винагородженням;
- мотиви зовнішнього самоствердження (через оцінку оточуючих);
- професійні мотиви, самооцінку;
- мотиви особистісної самореалізації (передбачають можливість особистісного зростання);
- мотиви творчості.

Основні засоби подолання опору педагогів впровадженню змін такі:

- освіта і консультування;
- залучення до участі у розробці планів впровадження інновацій;
- своєчасна допомога і підтримка;
- переговори та укладання угод спільної діяльності;
- надання пріоритетної ролі тому, хто чинить опір;
- спонукання, переконання;
- власний приклад творчої діяльності.

Крім того, щоб уникнути зазначених помилок, вибираючи конкретне нововведення, слід враховувати:

- актуальність нововведення;
- результативність нововведення.

Для забезпечення ефективності та результативності процесу формування готовності викладача до інноваційної діяльності слід створити відповідні умови.

Соціально-педагогічні умови:

- наявність соціального замовлення на підготовку викладача до роботи із засвоєння нововведень, зафіксованого і моделі педагога-новатора;
- організація процесу підготовки педагогічних кадрів до творчого пошуку в якості підсистеми навчального процесу в системі післядипломної педагогічної освіти і процесу формування готовності до інноваційної діяльності – в якості підсистеми процесу формування професійної готовності викладача;
- вдосконалення організаційного, матеріально-технічного і кадрового забезпечення підготовки викладача до даного виду педагогічної діяльності.

Педагогічні умови:

- підготовленість науково-педагогічних працівників, методистів до організації діяльності слухачів з освоєння практичних навичок і умінь;
- наявність у викладача позитивної установки на оволодіння такими навичками та вміннями;

- наявність у педагогічних працівників необхідного рівня теоретичних знань і практичних умінь з даного виду діяльності;
- наявність програмно-методичного забезпечення процесу формування технологічних умінь педагогів.

Кожен компонент підготовки педагогів до інноваційної діяльності має свої особливості функціонування, які, в свою чергу, визначають специфічні педагогічні умови для забезпечення ефективності та результативності процесу підготовки.

1. Мотиваційний компонент

Особливості функціонування:

Реалізація можливості формування творчої направленості педагога та можливості впливу на стратегію розвитку регіональної системи освіти.

Педагогічні умови:

- забезпечення можливості вибору змісту, форм і термінів проведення методичних заходів з урахуванням специфіки та інтересів педагогів;
- забезпечення індивідуальної траєкторії підготовки особистості педагога до інноваційної діяльності.

2. Технологічний компонент

Особливості функціонування:

- прикладний характер підготовки до інноваційної діяльності;
- формування технологічних і прогностичних здібностей;
- опора на культурологічну і психолого-педагогічну підготовку.

Педагогічні умови:

- перевантаження практичних форм проведення методичних занять;
- пріоритет активних нетрадиційних форм;
- підвищення інформаційної поінформованості педагога;
- необхідність узгодження навчально-тематичних планів семінарів з навчальними планами підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

3. Організаційний компонент

Особливості функціонування:

Підготовка педагога-дослідника здійснюється на різних рівнях, від внутрішньоучилищного до всеукраїнського.

Педагогічні умови:

- наявність схеми координації діяльності структурних підрозділів методичної служби з організації і науково-методичного забезпечення інноваційного процесу;
- створення творчих груп педагогів, які освоюють нововведення;

- високий рівень організації методичних заходів щодо формування професійно-ціннісного ставлення до педагогічних інновацій;
- створення в педагогічних колективах необхідного мікроклімату, який сприяє педагогічній рефлексії;
- випереджаючі індивідуальні консультації та практикуми з питань формування нового змісту освіти, розробки планів-проспектів дослідно-експериментальної роботи тощо.

Комплекс умов формування готовності педагогів до інноваційної діяльності можна реалізувати в такі способи:

1. Наявність соціального замовлення на підготовку педагогів до інноваційної діяльності:

- офіційне визнання участі в інноваційній діяльності як пріоритетної функції педагога на рівні управлінського рішення;
- створення атмосфери суспільної значимості проблем, заявлених в інноваційних проектах;
- підвищення поінформованості педагогічної громадськості про результати інноваційної діяльності в закладах освіти;
- публікування результатів дослідно-експериментальної та інноваційної діяльності педагогів.

2. Формування готовності педагога до інноваційної діяльності як підсистеми формування загальнопрофесійної готовності педагога.

3. Вдосконалення організаційного і науково-методичного забезпечення підготовки педагога-новатора:

- організація і проведення спецсемініарів і спецкурсів з психологічних умов формування готовності педагогів до інноваційної діяльності;
- організація роботи педагогів у творчих групах;
- розширення видавничої діяльності за результатами інноваційних процесів;
- публікація інформаційних бюлетенів та створення інформаційно-методичних банків даних;
- організація проектно-орієнтованих пошукових досліджень з проблеми педагогічних інновацій;
- розробка критеріїв оцінки ефективності конкретних інноваційних процесів, експертизи програм розвитку закладів освіти;
- запровадження моніторингу інноваційних процесів в системі освіти.

4. Забезпечення індивідуальної траєкторії навчання педагога-новатора:

- забезпечення можливості вибору змісту, форм і термінів проведення методичних заходів з урахуванням специфіки функціонування конкретних закладів освіти і у відповідності з інтересами педагогів-новаторів;

- індивідуально орієнтована допомога у вирішенні проблем експериментальної роботи з апробації та впровадження інновацій;

- варіативність навчання педагогів на основі індивідуальних планів, випереджаючих індивідуальних консультацій, які враховують результати діагностики підготовленості педагогів до освоєння інновацій.

5. Формування професійно-ціннісного ставлення педагогів до освоєння нововведень:

- ознайомлення викладачів з досвідом роботи педагогів-новаторів з метою формування власної моделі педагога-новатора;

- створення ситуацій успіху для слухачів під час проведення «круглих столів», педагогічних студій тощо;

- підвищення рівня поінформованості слухачів з проблем педагогічної інноватики;

- включення творчого звіту педагога з інноваційної діяльності до складу показників при визначенні його кваліфікаційної категорії.

6. Варто окремо виділити комплекс організаційно-педагогічних умов, які забезпечують результативність підготовки вчителя до інноваційної діяльності:

- цілеспрямоване і послідовне відображення у змісті й методиці неперервної педагогічної освіти сутності інноваційної діяльності як соціально-педагогічного феномена, що характеризує складний взаємозв'язок загальної культури педагога, його громадянських якостей, творчого потенціалу і професійної спрямованості;

- суб'єктивація позицій всіх учасників професійно-педагогічного вдосконалення, максимальна відкритість навчання, формування здатності до співучасті в організації навчального процесу, до спільних дій у нових ситуаціях;

- особистісно орієнтоване навчання викладача, що ґрунтується на розвитку його здатності до прогнозування наслідків професійної діяльності.

Отже, готовність педагога до інноваційної діяльності визначають за такими показниками: усвідомлення ним потреби запровадження педагогічних інновацій у власній педагогічній практиці; інформованість про новітні педагогічні технології, знання новаторських методик роботи; зорієнтованість на створення власних творчих завдань, методик, налаштованість на

експериментальну діяльність; готовність до подолання труднощів, пов'язаних зі змістом та організацією інноваційної діяльності; володіння практичними навичками освоєння педагогічних інновацій та розроблення нових.

Щоб залучити викладачів до творчо-пошукової та інноваційної діяльності, керівнику необхідно задіяти: зовнішні стимули, пов'язані із матеріальним винагородженням; мотиви зовнішнього самоствердження (через оцінку оточуючих); професійні мотиви, самооцінку; мотиви особистісної самореалізації (передбачають можливість особистісного зростання); мотиви творчості.

Основні засоби подолання опору педагогів впровадженню змін такі: освіта і консультування; залучення до участі у розробці планів впровадження інновацій; своєчасна допомога і підтримка; переговори та укладання угод спільної діяльності; надання пріоритетної ролі тому, хто чинить опір; спонукання, переконання; власний приклад творчої діяльності.

Використані джерела:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І.М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Носков В.И. Психологические барьеры при применении инновационных технологий в условиях вуза (совершенствование реализации инновационных технологий) / В.И.Носков, А.В.Кальянов, О.В. Мирошниченко // Практична психологія та соціальна робота. – 2009. – № 11. – С. 36-41.
3. Уруський В.І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності : метод. посіб. / В.І. Уруський – Тернопіль : ТОКІППО, 2005. – 96 с.
4. Галиця І.О. Інноваційні механізми активізації педагогічного і наукового процесів / І. Галиця, О. Михайлов, О. Галиця // Вища школа. - 2011. - № 7/8. - С. 31-37.
5. Гречаник Б.В. Інноваційний потенціал вітчизняних ВНЗ: особливості та проблеми його формування // Інвестиції: практика та досвід. – К., 2010. – №11. – С. 24 – 27.
6. Сазоненко Г.С. Інноваційна культура освіти / Г. Сазоненко // Управління освітою. – 2010. – №13– 18. – С. 6 – 10.
7. Штефан Л. Проблема класифікації педагогічних інновацій // Новий колегіум. – Х., 2009. – №6. – С. 48 – 56.

Майстер клас як форма обміну професійним досвідом

*Галина Самоїл,
методист НМЦ ПТО
у Рівненській області*

Проведення майстер-класу в ПТНЗ – це оригінальний спосіб організації та обміну професійним досвідом, вивчення нових технологій та матеріалів, заохочення до вдосконалення професійної майстерності, а також впровадження сучасних форм навчальної діяльності з метою підвищення якості освіти.

Зміст проведення майстер-класу:

Вивчення та впровадження нових виробничих технологій, сучасного обладнання та матеріалів – є одним з основних аспектів педагогічної діяльності викладачів професійно-теоретичної підготовки та майстрів виробничого навчання, які спрямовані на оновлення теоретичної та практичної професійної підготовки кваліфікованих робітників. Упровадження інноваційних сучасних виробничих технологій і матеріалів у процес навчання, відбувається шляхом обміну досвідом представників сучасних виробництв з майстрами виробничого навчання, або педагогічних працівників, які мають досвід і напрацювання у відповідній галузі з своїми колегами. У ході майстер-класу учасники знайомляться з новими технологіями виконаних робіт, з використанням сучасних матеріалів, інструментів та пристосувань; новими методами виконання того чи іншого технологічного процесу з використанням звичайних матеріалів, використовуючи звичний інструмент; з секретами майстерності та тонкощами виконання відповідної роботи; майстерністю розкриття учням складної теми та опанування ними складних трудових прийомів.

Алгоритм технології майстер-класу

I. Презентація технологій та матеріалів, які будуть опрацьовані

- характеризуються технологія та матеріали, методи їх використання, та подальші перспективи використання в роботі;

- доводиться результативність навчання та перспективи в професійному зростанні.

II. Презентація системи навчальних занять;

визначаються основні прийоми роботи, які майстер демонструє слухачам; наголошується на особливостях використання технологій та матеріалів, що презентуються;

демонструються трудові прийоми виконання з коментарями та виділенням робіт, особливостей технологій та матеріалів.

III. Моделювання

майстер виконує роль консультанта, організовує самостійну роботу слухачів (учнів) і керує нею;

учасники майстер-класу виконують самостійно технологічні операції за новими технологіями і матеріалами;

проводиться дискусія за результатами майстер-класу.

Результативність та ефективність впровадження майстер-класу підвищення якості підготовки кваліфікованих робітників оптимальність у досягненні високих результатів;

прискорений процес адаптації учнів до умов виробництва;

розширення можливостей працевлаштування;

розвиток технічного та творчого мислення слухачів (учнів);

забезпечення можливості самореалізації та конкурентоспроможності;

зростання професіоналізму;

ознайомлення із сучасними виробничими технологіями та матеріалами;

забезпечення сучасними матеріалами, інструментами;

проведення майстер-класів педагогічними працівниками.

Критерії якості підготовки і проведення майстер-класу

1. Ексклюзивність. Яскраво виражена оригінальність та актуальність інноваційних ідей.

2. Прогресивність. Актуальність вивчення сучасних технологій та матеріалів, вивчення прогресивних методів та прийомів праці та адаптація до навчально-виробничого процесу в ПТНЗ.

3. Ефективність. Який ефект розвитку? Що це дає учасникам майстер-класу?

4. Уміння адекватно проаналізувати результати.

5. Технологічність. Чіткий алгоритм проведення майстер-класу.

Google classroom – он-лайн клас для ефективного навчання

*Алла Беднарчук,
викладач інформатики
Клеванського професійного ліцею*

Зараз все частіше активні користувачі «йдуть» в глобальну павутину. Наприклад, набагато ефективніше зберігати фотографії і документи онлайн в хмарному сховищі, куди ви маєте доступ з будь-якого комп'ютера і якими можете ділитися з іншими користувачами. При роботі або навчанні люди також намагаються використовувати сучасні технології, що допомагає краще виконувати свої завдання.

Результати дослідження проведеного серед учнів нашого навчального закладу показують, що: 71% учнів мають персональний комп'ютер; 98% учнів є власниками мобільних телефонів; 64% учнів користуються електронною поштою, 38% - читають блоги, 88% - користуються соціальними мережами, 19% - створюють власні веб-сторінки, що в свою чергу вимагає перегляду вимог як до методів і форм організації навчання, так і до ролі вчителя.

Ось чому інформатизація освіти стала проблемою, на вирішення якої направлено досить багато зусиль та ресурсів. Основна мета - розробка нових освітніх технологій, здатних модифікувати традиційні форми представлення інформації для підвищення якості навчання. Однією з провідних сучасних тенденцій розвитку ІКТ в освітньому процесі є створення єдиного освітнього простору.

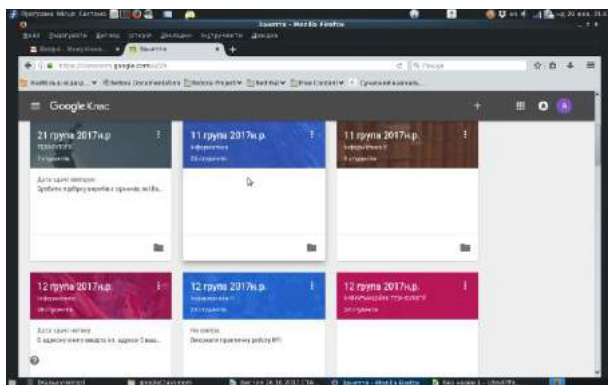
Розв'язати цю проблему для конкретного навчального закладу можна за допомогою використання сервісу, котрий в 2014 році презентувала компанія Google, Google Classroom, який надається компанією Google безкоштовно для освітніх установ у рамках обраного освітньою установою домену. Google Classroom (Клас) є унікальним додатком Google оскільки розроблена саме для освітніх потреб. Ця платформа дозволяє використання вчителем всіх інтегрованих інструментів пакету Google Suite, а саме Google Docs, Google Drive і Gmail, допомагає створювати і впорядковувати завдання, виставляти оцінки, коментувати і організовувати ефективне спілкування з учнями в режимі реального часу або в режимі дистанційного навчання. Завдяки платформі Classroom можна організувати проектну роботу, перевернуте навчання, дистанційне навчання. Уроки та домашні завдання можуть бути цікавими!

Найвідомішим прикладом системи подібного призначення можна назвати Moodle, але вона для більшості користувачів досить складна і не зовсім зручна у використанні. І ось тепер, нарешті, Google випустив цілісну систему для управління навчанням. Той факт, що розробкою такої системи стала саме компанія Google, свідчить про те, світ змінюється, і освіта змінюється разом з ним.

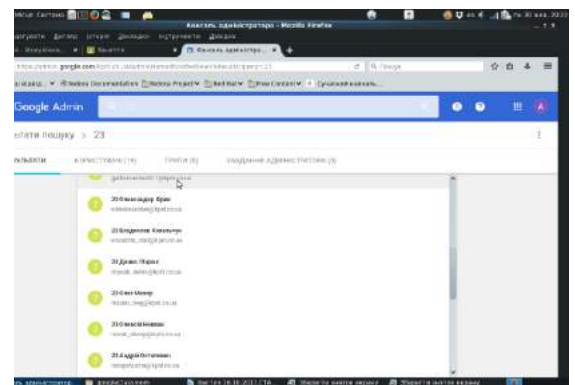
Фактично Google Клас дозволяє викладачам організувати стандартний навчальний процес через інтернет.

Можна створювати класи навчання і додавати в них учнів (Ілюстрація 1).

Для доступу в Клас учні та працівники навчального закладу отримують корпоративний обліковий запис на домені навчального закладу (Ілюстрація 2).

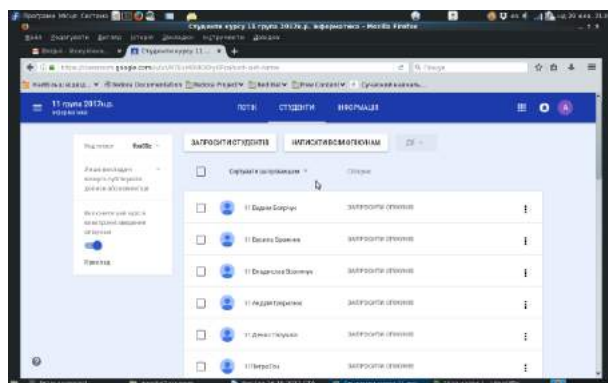

Ілюстрація 1

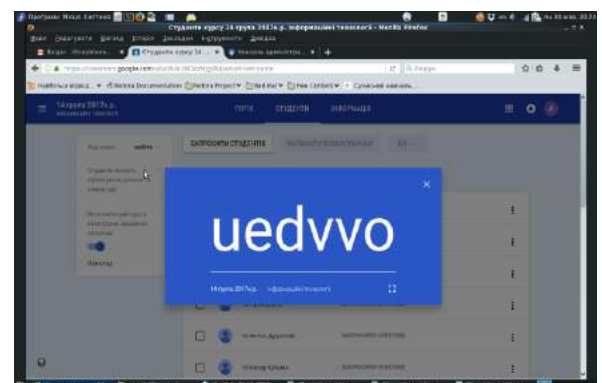

Ілюстрація 2

Для кожного класу створюється свій ключ доступу, який студенти та інші викладачі використовують для приєднання до спільноти (Ілюстрація 3), або викладач може власноруч додати учня, який має корпоративний обліковий запис на домені навчального закладу до класу (Ілюстрація 4).

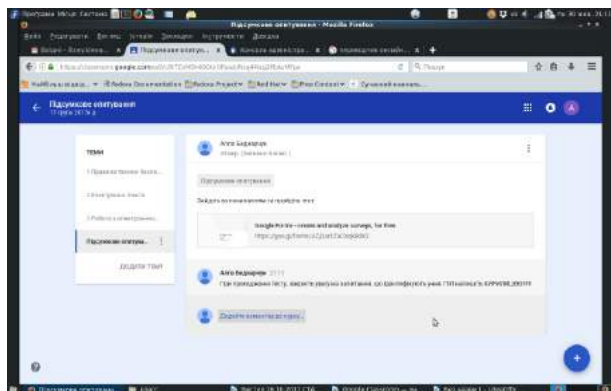

Ілюстрація 3

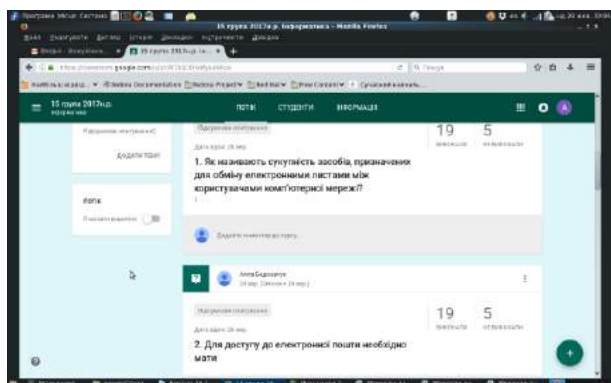
Ілюстрація 4

Коли викладач використовує Google Classroom, папка „Клас” автоматично створюється на його робочому Google Диску. Для студентів також створюється папка „Клас” з вкладеними папками для кожного класу, до якого вони приєднуються. При створенні завдань викладач може вказати термін виконання роботи. Можна відправляти учням теоретичний матеріал (оголошення), завдання, запитання, організовувати тематичні обговорення, обмінюватися коментарями (Ілюстрація 5).

Ілюстрація 5

викладача - він може перевірити роботу, поставити відповідну оцінку і написати коментар (Ілюстрація 6).

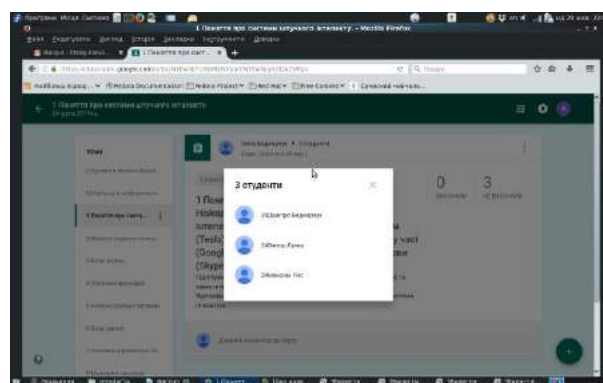

Ілюстрація 6

Учень отримує завдання через сервіс, виконує їх оффлайн або онлайн в Google Документах і прикріплює свою роботу до завдання.

Всі документи зберігаються в каталогах на Google Диску, ви можете не турбуватися про те, що забули роботу вдома і т.п.

Список виконаних робіт в реальному часі оновлюється в панелі

Ілюстрація 7

Є можливість організації індивідуальних занять (Ілюстрація 7).

Все це економить багато часу і ліквідує паперову тяганину.

Простота у використанні, безкоштовність та високий рівень доступності Google Classroom, які цифровий гігант Google постійно оновлює та вдосконалює, дає можливість вчителям інформатики, фізики та інших спеціальностей індивідуалізувати навчання і широко використовувати групові форми роботи, організовувати ІКТ-підтримку звичайних форми навчання, а також використовувати Клас для перевернутого і дистанційного навчання, подання інформації в інтерактивному режимі та аудіовізуальній формі,

забезпечення комунікації з учнями, віддаленими в часі і територіально, підвищувати та стимулювати їх пізнавальні інтереси.

Навчання не повинно обмежуватися лише школою. Матеріали розміщені на хмарі учні можуть переглядати вдома для повторення вивченого на уроці, або ж для того, щоб краще розібратись в темі, якщо при вивченні було щось незрозуміло. Для засвоєння матеріалу кожен учень матиме змогу підібрати темп сприйняття, обробки та засвоєння інформації. Це сприятиме підвищенню мотивації до навчання та кращому засвоєнню навчального матеріалу.

Отже, сервіс Google Classroom під час вивчення природничо-математичних дисциплін в навчальному закладі дозволяє на якісно новому рівні розв'язувати завдання стосовно активізації самостійної роботи учнів з можливістю вибору індивідуальної траєкторії і темпу вивчення навчального матеріалу, дає можливість індивідуалізувати навчальний процес, спрощуючи роботу, разом з тим збільшуючи кількість індивідуально-групових методів і форм навчання. Також використання Classroom сприяє підвищенню мотивації до навчання, дозволяє економити час підготовки до навчання; наочність і інтерактивність інформації при подібній організації сприяє кращому засвоєнню інформації. У Класі зручно працювати як викладачу, так і учню, оскільки служба забезпечує користувачів універсальним робочим інструментом, має зручний інтерфейс і можливості, необхідні учасникам освітнього процесу.

Зараз Google Клас доступний на 42 мовах (українська також підтримується). Інтерфейс оптимізований для коректної роботи на мобільних пристроях (тепер і в режимі офлайн). Безумовно за таким форматом навчання майбутнє.

І на завершення, хотілося б ще раз повернутися до дослідження, проведеного в нашому навчальному закладі. Крім озвучених вже результатів дослідження, був ще один. Коли учнів запитували: “Чи подобається Вам використовувати Google Classroom (Клас) для навчання?”, – 98% дали ствердну відповідь.

Підвищення професійних компетентностей учнів на основі використання передових інноваційних технологій

*Наталія Мельник,
викладач охорони праці та
спецпредметів ДПТНЗ „Березнівське
вище професійне училище”*

В умовах реформування української освіти, переходу на багаторівневу підготовку професійних кадрів, конкурентоспроможності фахівців на ринку праці, особливу актуальність набуває проблема компетентнісного підходу.

Поняття „компетентність” (лат. *competentia*, від *competo* – спільно добиваюся, досягаю, відповідаю, підходжу) у словниках трактується як „володіння знаннями, що дозволяють судити про що-небудь”, „обізнаність у чому-небудь”, „авторитетність, повноправність” тощо.

„Компетентна” у своїй справі людина (від лат. *competents* – відповідний, здібний) означає „обізнана, що є визнаним знавцем в якому-небудь питанні, авторитетна, повноправна, що володіє колом повноважень, здатною до чогось”.

Професійно-технічна освіта, будучи складовою частиною системи освіти України, вирішує також актуальну задачу кадрового забезпечення. Поставлені в системі ПТО фахівці покликані стати носіями ідей оновлення на основі збереження і примноження кращих традицій вітчизняної освіти і світового досвіду. Успіх в Україні ПТО багато в чому залежить від готовності педагогічних кадрів до її реалізації. Нові умови існування освітнього середовища, оновлення змісту освіти, інноваційних форм і методів навчання, все зростаючі вимоги до якості знань, ускладнення форм організації уроку – все це вимагає підвищення професійної компетентності та формування готовності майбутнього робітника до виконання професійної діяльності.

Для сучасної ПТО в усьому світі значущою є тенденція до посилення орієнтації на суб'єктивний досвід учня професійно-технічного навчального закладу (ПТНЗ), розвиток його творчості у поєднанні з відповідальністю за результат своїх дій.

На разі у „Концепції розвитку професійної освіти і навчання в Україні (2010 – 2020 рр.)” підкреслюється: розвинутому суспільству потрібні сучасно освічені, моральні, заповзятливі люди, здатні самостійно приймати відповідальні рішення в ситуаціях вибору, бути мобільними, динамічними,

конструктивними фахівцями, мати розвинене почуття відповідальності за долю своєї країни.

Щоб реалізувати цю мету, потрібно не тільки оновити зміст і технології професійно-технічної освіти, але, перш за все, підготувати учня, здатного вирішувати ці складні завдання.

Проте аналіз реальної практики показує, що учні ПТНЗ не зовсім готові до вирішення цих завдань, бо їх професійна компетентність та ментальність недостатньо відповідає вимогам модернізації ПТО.

Традиційно мету освіти визначали набором знань, умінь, навичок, якими повинен володіти випускник. Сьогодні такий підхід виявляється недостатнім. Соціуму (професійним навчальним закладам, виробництвам) потрібні випускники, готові до включення у подальшу життєдіяльність, здатні практично вирішувати поставлені перед ними життєві й професійні проблеми. А це багато в чому залежить від отриманих знань, умінь і навичок для позначення яких і вживається поняття „компетенції” і „компетентності”, які більше відповідають розуміння сучасних цілей освіти.

Відрізняють синонімічно використовувані поняття „компетенція” і „компетентність”. Ці поняття для української педагогіки є відносно новими, тому і спостерігається різне їх розуміння:

компетенція – включає сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), що задаються стосовно певного кола предметів і процесів, необхідних для якісної продуктивної діяльності по відношенню до них;

компетентність – володіння людиною відповідною компетенцією, що включає її особистісне ставлення до неї та предмету своєї діяльності.

Вони є взаємодоповнюючими і взаємообумовленими поняттями: компетентна людина, що не володіє компетенцією, не може бути в повній мірі у соціально-значущих аспектах її реалізувати.

Формування компетентності майбутнього фахівця здійснюється через зміст освіти, яка включає в себе не тільки перелік навчальних предметів, а й професійні навички та вміння, які формуються в процесі оволодіння предметом.

Все це у комплексі формує і розвиває особистість майбутнього фахівця таким чином, щоб вона володіла способами саморозвитку та самовдосконалення, що забезпечувало б ефективне функціонування учня як суб'єкта-професіонала в системі „людина-людина”, тобто підготовку компетентного фахівця, який відповідає вимогам сьогодення, наділеного якостями, знаннями, вміннями, необхідними для того, щоб бути конкурентоздатним і життєздатним.

Компетентнісна модель майбутнього фахівця не є моделлю випускника, тому що компетентність нерозривно пов'язана з досвідом успішної діяльності, яку в ході навчання у навчальному закладі учень в належному обсязі придбати не може.

Доцільно на уроках розширити виконання навчально-дослідних робіт, використання ділових, рольових, імітаційних ігор у творчій самостійній роботі. Необхідно також викладачу у своїх учнях формувати певні вміння у компетентності майбутнього професіонала.

Специфіка компетентнісного навчання полягає в тому, що засвоюється не „готове знання”, кимось запропоноване до засвоєння, а простежуються умови походження цього знання. Мається на увазі, що учень сам формує поняття, необхідні для вирішення певної задачі. При такому підході навчальна діяльність, періодично беручи на себе дослідний або практико-перетворювальний характер, сама стає предметом засвоєння.

Як бачимо, що з суми знань і вмінь „скласти” компетентну людину не вдається. Інтеграція в змісті освіти понять, способів людської діяльності, творчого потенціалу, досвіду прояву особистісної позиції, здійснюється в процесі створення, навчання на основі всіх цих видів свого власного досвіду, який, у свою чергу, має стати предметом рефлексії, дослідження, оцінки.

Думка про те, що компетентнісний підхід закінчується не відповіддю біля дошки, а створенням продукту, підтверджена, зокрема, багатовіковим досвідом роботи ПТНЗ. При такому навчанні учень освоює нові види досвіду: виявляє та ідентифікує проблеми, набуває навичок дослідження і проектування, співробітництва, застосовує відомі та створює нові технології отримання продукту, оцінює якість результату та ін. Але формування знань – не самоціль. Знання, що лежать в структурі досвіду викладача „мертвим вантажем”, не будучи до того ж зведеними в систему, залишаються нікому не потрібним надбанням. Такою є теоретична діяльність, яка, у свою чергу, виявляється в узагальненому умінні професійно мислити, що передбачає наявність в учнів аналітичних, прогностичних, проєктивних, а також рефлексивних умінь.

Компетентнісний підхід у сфері ПТО – не нове явище для вітчизняної педагогіки. На відміну від професійної компетентності, що має нормовану сферу застосування, що склалися, зразки результатів діяльності і вимоги до їх якості, ключова компетентність проявляється як певний рівень функціональної грамотності. Ці два види компетентності поєднують досвід, який не зводиться до набору знань і умінь, цілісності, конкретності сприйняття ситуації, готовності до отримання нового продукту.

Актуальним на сьогодні стало питання професійної компетентності фахівця, що сприяє успішному самовизначенню молоді у світі праці, безперервної освіти, міжособистісних суспільних відносин, але найголовніше – є одне з основних умов дійсного розвитку і самореалізації особистості. Тому завданням ПТО є формування цієї компетентності як частини професійної підготовки майбутнього фахівця.

Також поняття „професійна компетентність” нерозривно поєднується з поняттям „професіоналізм”. Під останнім нами розуміється особлива властивість людей систематично, ефективно і надійно виконувати складну діяльність у найрізноманітніших умовах. У понятті "професіоналізм" відбивається такий ступінь оволодіння людиною структурою професійної діяльності, яка відповідає існуючим у суспільстві стандартам і об'єктивним вимогам. Для надання професіоналізму необхідні відповідні здібності, бажання і характер, готовність постійно вчитися і вдосконалювати свою майстерність. Поняття професіоналізму не обмежується характеристиками висококваліфікованої праці; це і особливий світогляд людини. Вже на рівні побутової свідомості люди розуміють, що отримання випускником ПТНЗ диплому – це ще не ознака його професіоналізму. Багато хто пам'ятає, що цього випускника ще не так давно називали „молодим спеціалістом” визначаючи,

таким чином, його професійний статус. Вважалося, що йому ще потрібен певний час, щоб набути професійного досвіду, а також відповідне професійне середовище, що надає йому можливість сформуватися як професіоналу.

Таким чином, наявність у людини диплома, сертифіката, що підтверджує рівень її кваліфікації (а частіше – деякої сукупності знань, обізнаності у певній професійній сфері) – це необхідна (але не достатня) умова для подальшого становлення професіоналізму. Людина може придбати цю властивість в результаті спеціальної підготовки і довгого досвіду роботи, але може і не отримати його, а лише "вважатися" професіоналом.

У якості однієї з найважливіших складових професійної компетентності вчені називають здатність самостійно здобувати нові знання та вміння, а також використовувати їх у практичній діяльності.

Для формування професійних компетентностей учнів практикую традиційні та інноваційні технології організації навчальної діяльності. Перевагу надаю **особистісно зорієнтованому** навчанню. Ця технологія сприяє індивідуалізації навчання, здійсненню диференційованого підходу, самовираженню, самореалізації особистості допомагає проблемне навчання. Серед інноваційних застосовуємо **інтерактивні та інформаційно-комунікаційні технології**. Ефективним для формування життєвої компетентності є **метод проектів**, який передбачає вирішення певної проблеми та орієнтується на самостійну дослідницьку діяльність учнів – індивідуальну, парну, групову. Типи проектів найрізноманітніші: дослідницькі, творчі, ігрові, інформаційні, практично-організаційні тощо. Обов'язковою умовою завершення роботи над проектом є створення продукту (презентації, відеоролика, поліграфічних продуктів і т. ін.).

Серед нових методів, що я вивчаю і почала впроваджувати є використання **тренінгових методів і робочого зошита**, а також можливість **дистанційного навчання** за допомогою **власного блогу**.

Використання **блогу** в якості середовища мережевого спілкування для навчання дозволяє побудувати освітній маршрут для учнів; організувати особистий навчально-інформаційний простір викладача і учнів, в якому підсумовуються всі матеріали з предмету (текстові документи, презентації, фотоальбоми, відеоролики) та повідомлення; здійснювати спільну роботу під керівництвом викладача (модератора), що істотно розширює ефективність групової навчальної діяльності (наприклад, організувати проектно-дослідницьку роботу); надає учням можливості для обміну інформацією для самостійної роботи та взаємонавчання; вирішення питань дистанційного навчання; забезпечує оперативний та надійний зв'язок між учнями і викладачем для вирішення питань, отримання відповідей, обговорення поточних проблем і організаційних моментів.

А в свою чергу компетентний і відповідальний викладач повинен прагнути того, щоб будь-які методи навчання збуджували інтерес в учнів, привертати їхню увагу, активізували всі види діяльності учнів як рівноправних, активних суб'єктів (співучасників) всього навчально-виховного процесу, а не як пасивних об'єктів, які необхідно „наповнити” тією чи іншою кількістю інформації.

На завершення підкреслю, що формування професійних компетентностей у підготовці кваліфікованих робітників є актуальним і саме інноваційні методи навчання допомагають виховати “професіонала”.

Перелік блогів

1. <https://bnmoperator.blogspot.com/>
2. <https://mnvpu4.blogspot.com/>
3. <https://mpkdvpu4.blogspot.com/>
4. <https://questtop2016.blogspot.com/>
5. <https://topstress.blogspot.com/>
6. <https://tpmo2016.blogspot.com/>
7. <https://kalendarqwest.blogspot.com/>
8. <https://evroklub.blogspot.com/>
9. <https://nvartstudio1.blogspot.com/>

ДІЛИМОСЯ ДОСВІДОМ

Розробка та впровадження власних електронних засобів навчального призначення, як засіб підвищення ефективності навчального процесу та активізації пізнавальної діяльності учнів

Наталія Жулавнік,
викладач інформатики та
інформаційних технологій
Квасилівського професійного
ліцею

Сергій Жулавнік,
викладач інформатики
Квасилівського професійного
ліцею

Електронне навчальне видання

Електронний підручник – це електронне навчальне видання із систематизованим викладом дисципліни (її розділу, частини), що відповідає навчальній програмі, може містити цифрові об'єкти різних форматів та забезпечувати інтерактивні режими взаємодії з усіма учасниками навчально-виховного процесу; а електронний навчальний посібник – навчальне електронне видання, використання якого доповнює або частково замінює підручник (згідно з „Положенням про електронні освітні ресурси”, затвердженого наказом МОН України № 1060 від 01.10.2012). Тобто, основною вимогою є відповідність навчальній програмі, а в нашому випадку – Державному стандарту з підготовки кваліфікованих робітників за певною професією.

Навчальний посібник є потужним засобом для розвитку освітніх компетентностей учня професійно-технічного навчального закладу: навчально-пізнавальної, інформаційної та компетентності особистісного самовдосконалення учнів.

Учень, який працює з навчальним посібником отримує можливість вивчати матеріал самостійно, в оптимальному для нього темпі. Посібник надає можливість користувачеві отримати інформацію про предмет вивчення та перевірити власні знання за допомогою тестування тем з розділів.

Викладач, використовуючи навчальний посібник, має можливість: забезпечити індивідуальне та групове вивчення теоретичного матеріалу;

формувати уміння та навички учнів працювати з навчальним посібником за допомогою комп'ютерної техніки; перевіряти шляхом тестування ступінь сформованості відповідних практичних умінь і навичок.

Як передбачається, при реалізації комп'ютерних технологій навчання, посібники мають чітку структуру. Вони складається з окремих блоків, які відповідають основним видам навчально-пізнавальної діяльності учнів:

1. Інформаційний блок (блок теоретичного матеріалу), зміст якого визначається програмою з предмета.

2. Перевірка вивченого матеріалу. Запитання з кожного розділу реалізовані у формі тестових завдань з вибором варіанту відповіді.

Створення електронного посібника за допомогою безкоштовної програми „TurboSite”

Програма дуже проста в користуванні, не вимагає знання мов програмування та розмітки тексту!

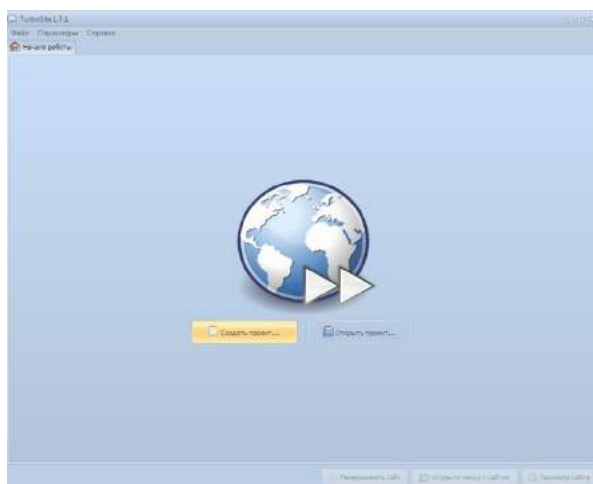
Всього за кілька кроків ви отримуєте готовий сайт чи електронний посібник:

1. Виберіть тему оформлення.
2. Додайте сторінки.
3. Заповніть поля (назва та опис сайту, інформація про автора і т.д.).
4. Додайте інформаційні блоки.

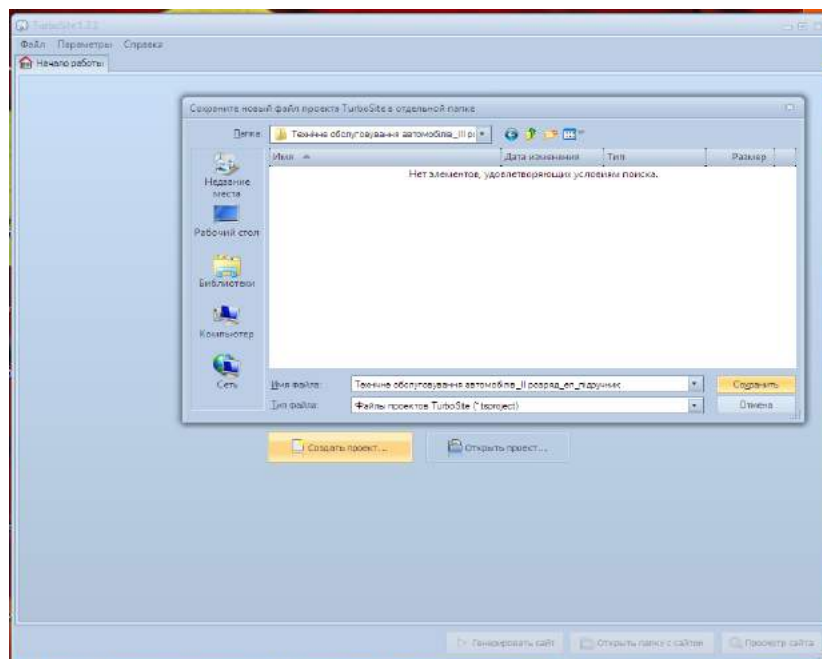
Готово!

А зараз детальніше про створення електронного посібника.

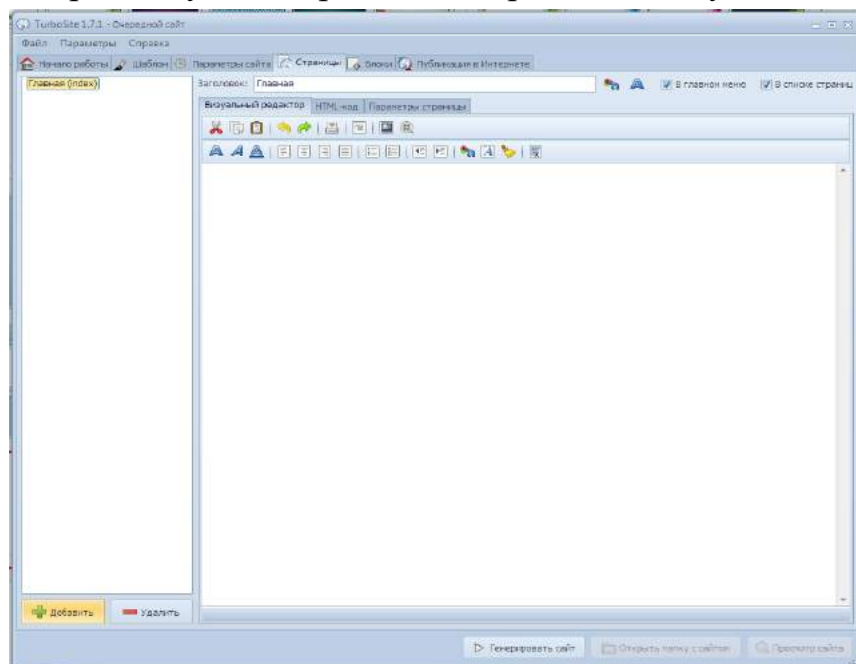
Для створення проекту потрібно натиснути на кнопку „Створити проект”.

Відкриється діалогове вікно, де вам запропонується зберегти проект, надавши йому ім'я.

Після цього проект буде створений і відкриється наступне вікно:

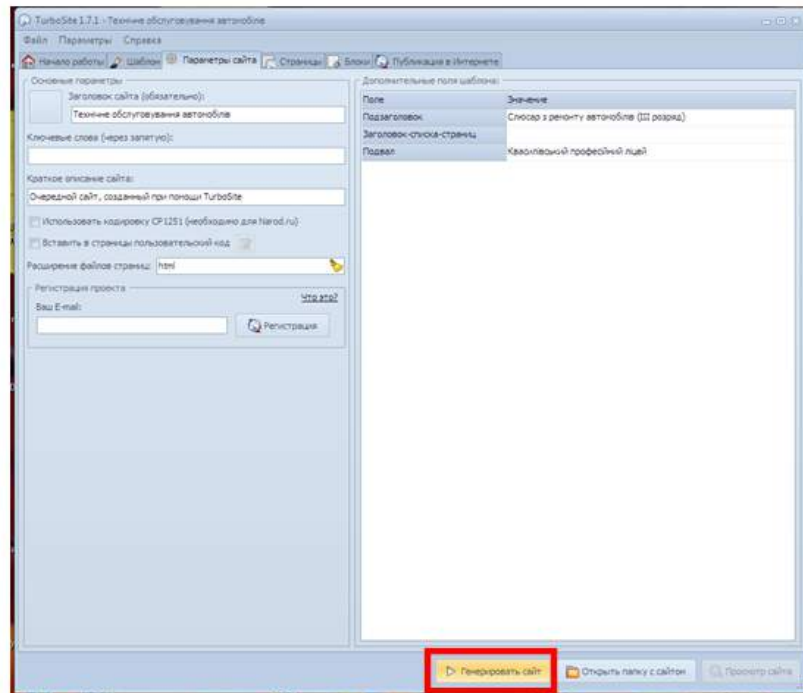
Автоматично буде відкрита вкладка „Параметри сайту”.

Заповніть поля „Заголовок сайту”, „Підзаголовок” і „Підвал”.

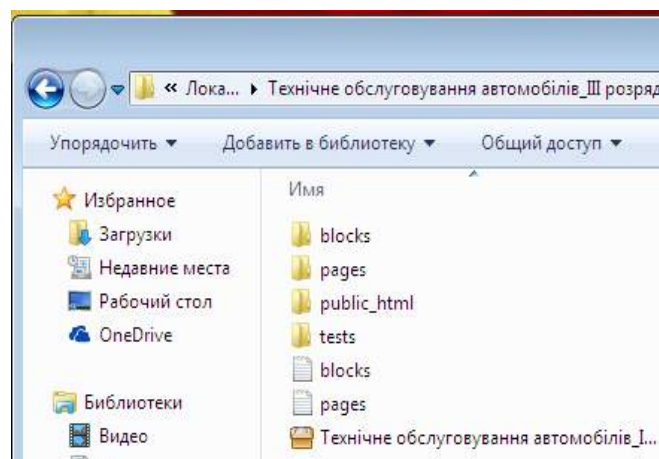
Увага, підзаголовок буде відображатися відразу після назви сайту в його шапці.

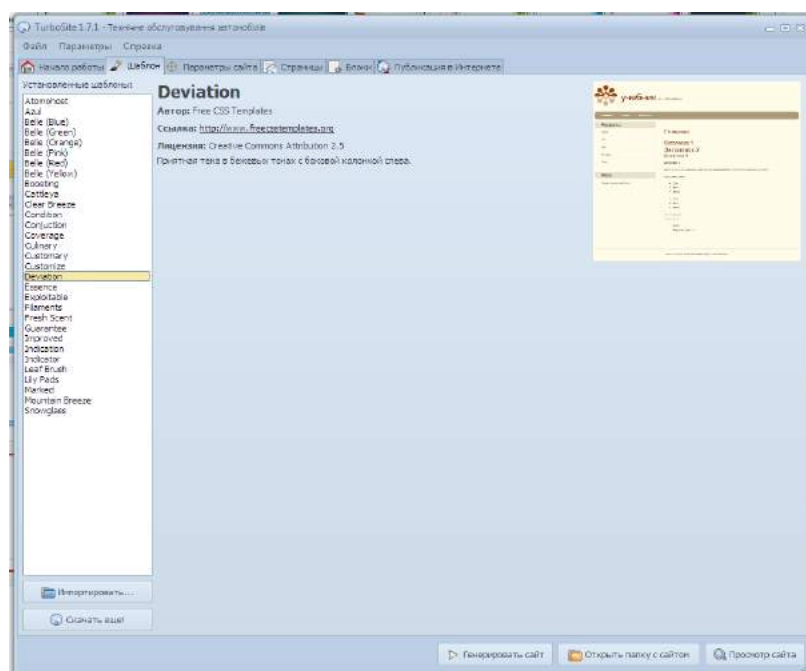
Обов'язково натисніть на кнопку „Генерувати сайт”. Цим ви збережете введені настройки і зміни електронного засобу навчального призначення.

Тепер можна приступити до оформлення зовнішнього вигляду сайту: вкладка „Шаблон”. Ви можете обрати шаблон із встановлених. Якщо вони вас не задовольняють, то є можливість їх імпортувати або завантажити.

Не забудьте знову натиснути на кнопку „Генерувати сайт”, щоб зберегти зміни за вибором шаблону. Вміст папки після створення проекту:

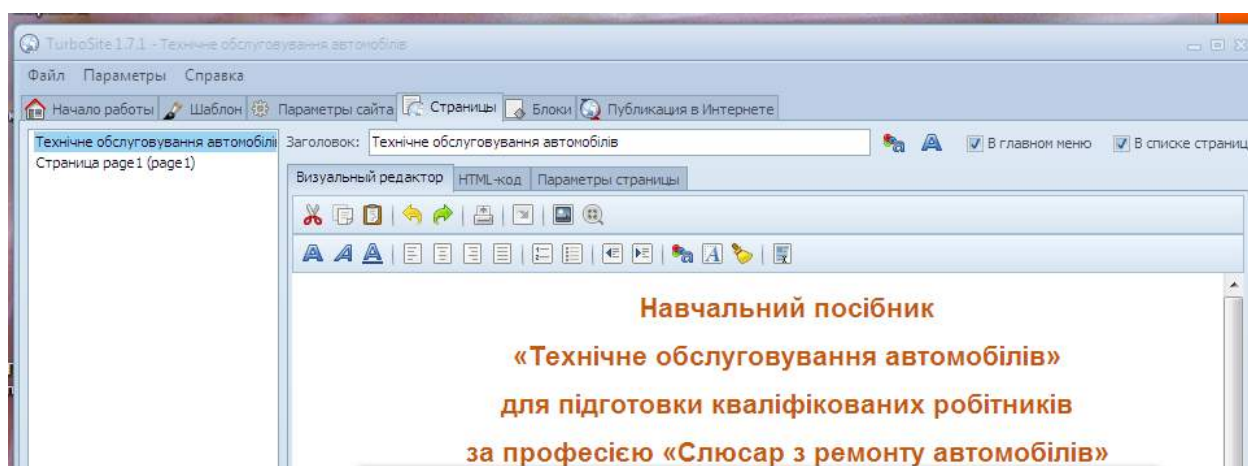

Далі потрібно створити основну сторінку. Вона ж буде початковою, головною сторінкою.

Для цього потрібно перейти на вкладку „Сторінки”.

Набираємо текст для головної сторінки у вікно візуального редактора та генеруємо сайт.

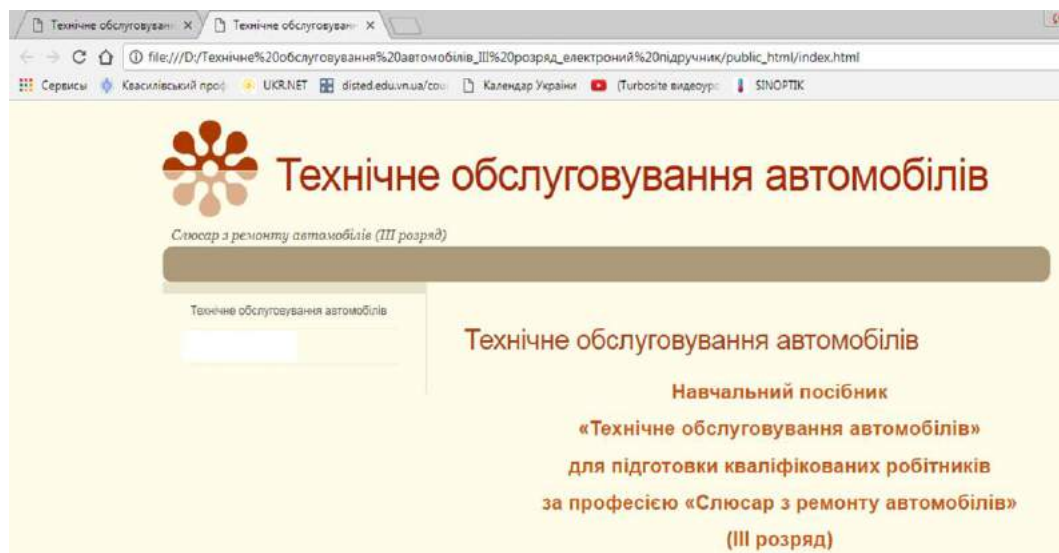
Головна сторінка сайту створена.

Можна її подивитися в браузері.

Для цього треба натиснути кнопку „Перегляд сайту”.

Сторінка відкриється в браузері, який встановлений у Вас за замовчуванням в якості основного.

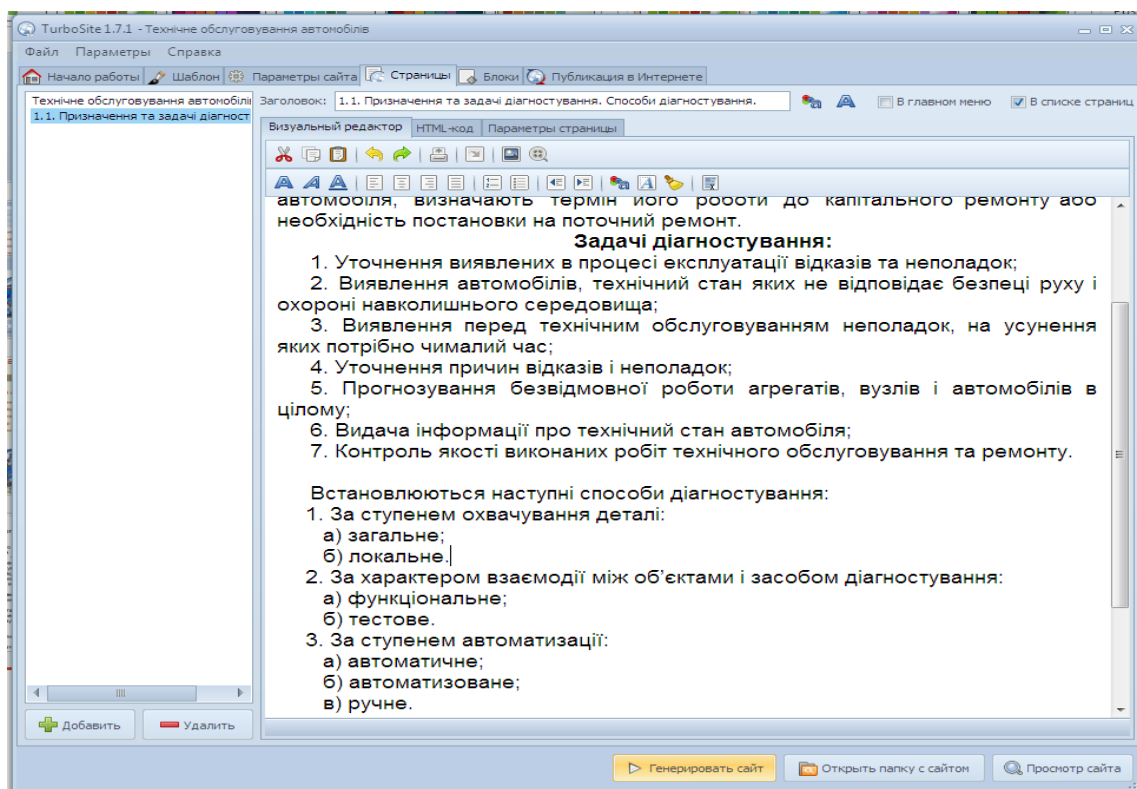

Звичайно, посібник складається не з однієї сторінки, потрібно створити ще кілька сторінок.

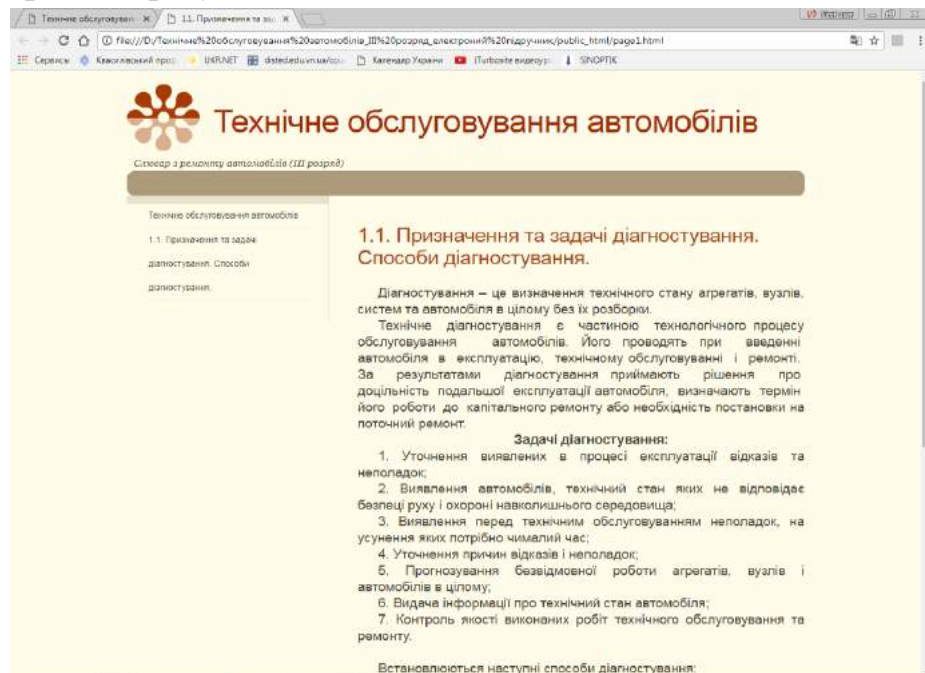
Для цього потрібно, щоб було відкрито вікно програми на вкладці „Сторінки”.

Заповніть поле „Заголовок”, який автоматично заміниться у структурі підручника.

Далі набираємо текст або вставляємо скопійований текст.

Не забуваємо зберігати зміни. Перевіряємо як буде виглядати сторінка в браузері. Якщо необхідно відредагувати текст або його відформатувати, тоді повертаємось у програму та вносимо відповідні зміни. Повторюємо ці дії до тих пір, поки результат вас не задовольнить.

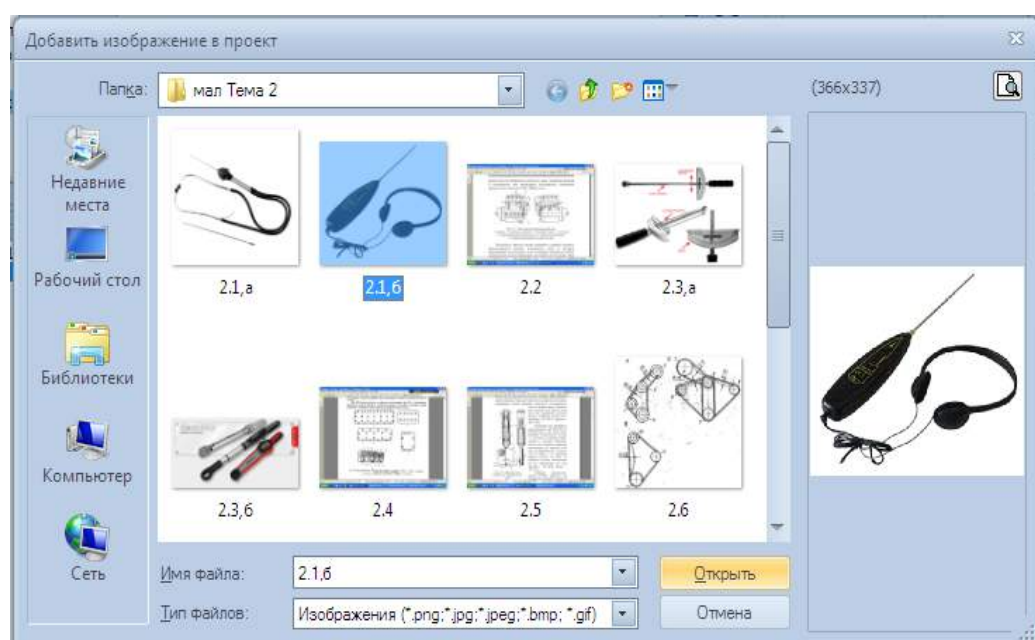

В програмі передбачено можливість вставити малюнки. Кнопка вкладки „Візуальний редактор”.

Для цього необхідно вибрати малюнок із малюнків проекту.

Якщо такого малюнка немає, то його можна додати до малюнків проекту, вказавши до нього шлях.

Після того як малюнок обрано, його вставляють на сторінку.

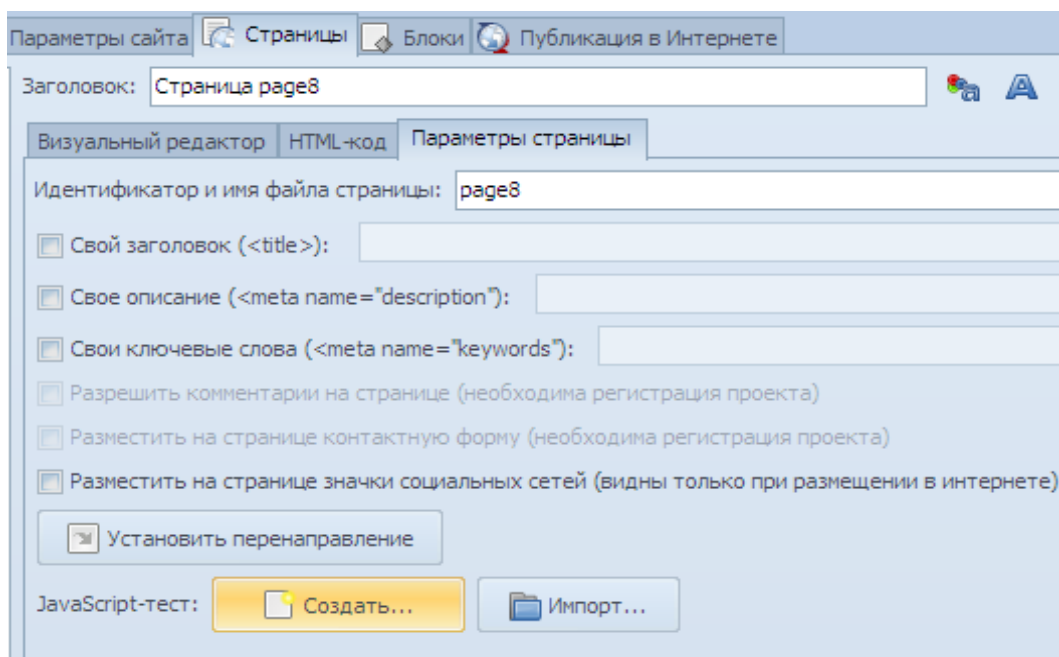

Зберігаємо внесені зміни та переглядаємо результат роботи.

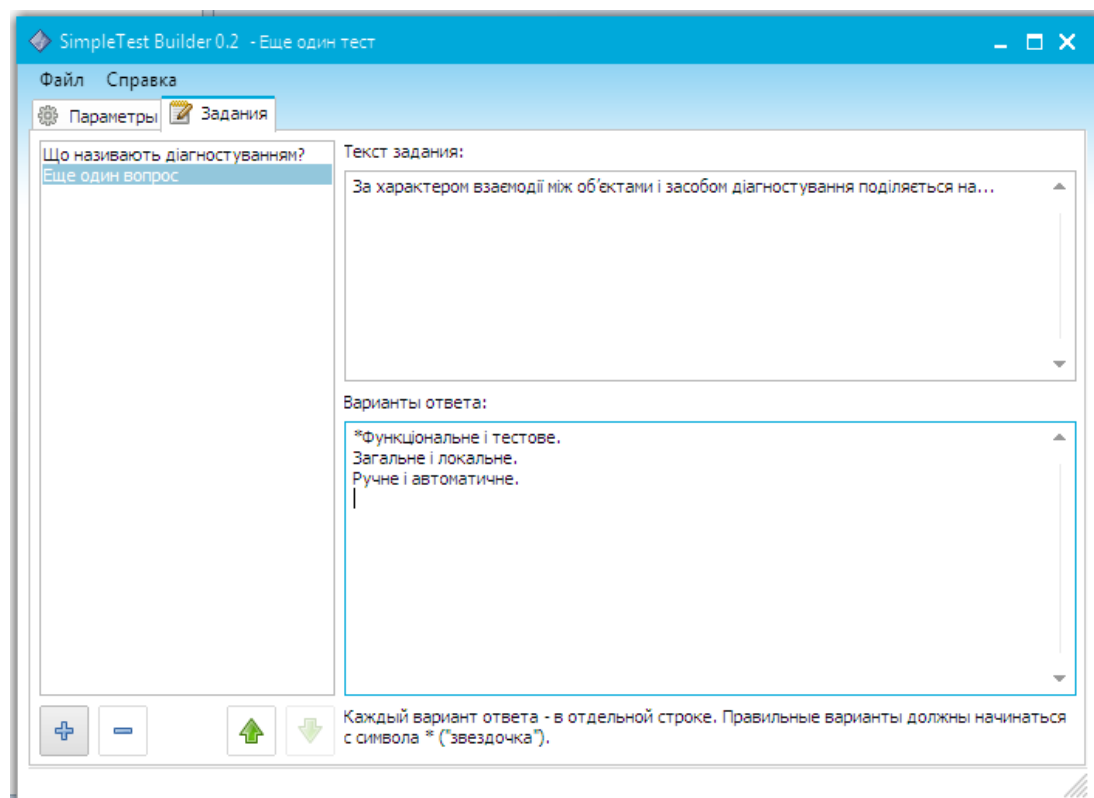
В програмі „TurboSite” є можливість вставки JavaScript-тестів.

Для цього необхідно перейти на вкладку „Параметри сторінки” та натиснути на кнопку „Створити” у полі „JavaScript-тест”.

Відкриється діалогове вікно зворотного зв'язку для створення тестів.

В поле „Текст завдання” вдруковується запитання, а в поле „Варіанти відповідей” - можливі варіанти відповідей. Кожний варіант відповіді - в окремому рядку, а правильний варіант повинен починатися із символу «*».

Для додавання завдання необхідно натиснути на кнопку

та

повторити алгоритм внесення завдання.

Також у діалоговому вікні є можливість сортування завдань.

Порада. При заповненні поля «Варіанти відповідей» уникайте вставляння зайвих абзаців, тому що при перегляді утвориться зайвий пустий рядок.

Збережіть внесені зміни.

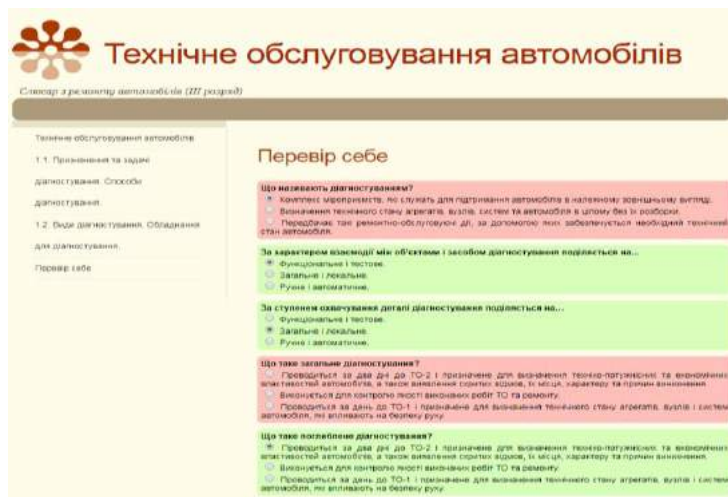
Після цього можна перевірити як виглядатиме сторінка зворотного

зв'язку.

Якщо вас щось не влаштовує, завжди можна це виправити, обравши кнопку „Редагувати”.

Не забуваємо зберігати зміни та переглядати вміст сторінки у браузері.

Якщо пройти тест, та натиснути на кнопку „Завершити тест”, можна побачити правильність відповіді на тестове завдання чи запитання.

Правильні відповіді підсвічуються зеленим кольором, а хибні відповіді – червоним.

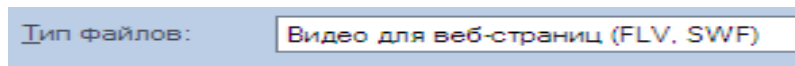
В програмі „TurboSite” є можливість інтегрування відео-файлів.

Для цього у вкладці візуального редактора необхідно натиснути на кнопку . Відкриється діалогове вікно „Відео проекту”.

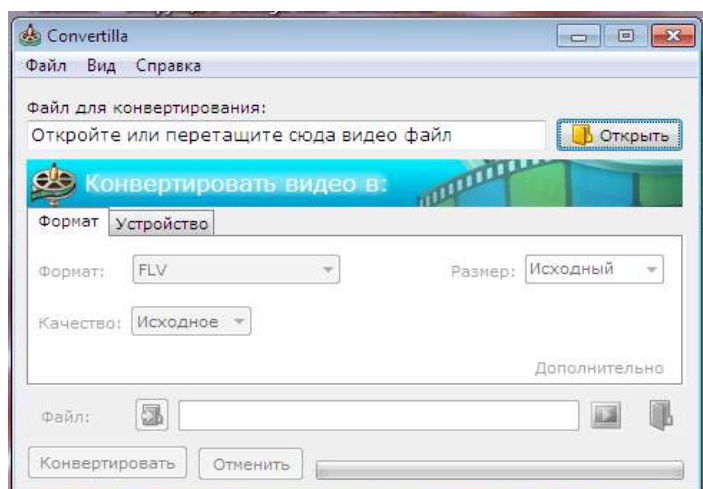

Необхідні відео-фрагменти додають у проект, вказавши відповідний шлях до них.

Недоліком є те, що відео-файли повинні мати розширення FLV або SWF.

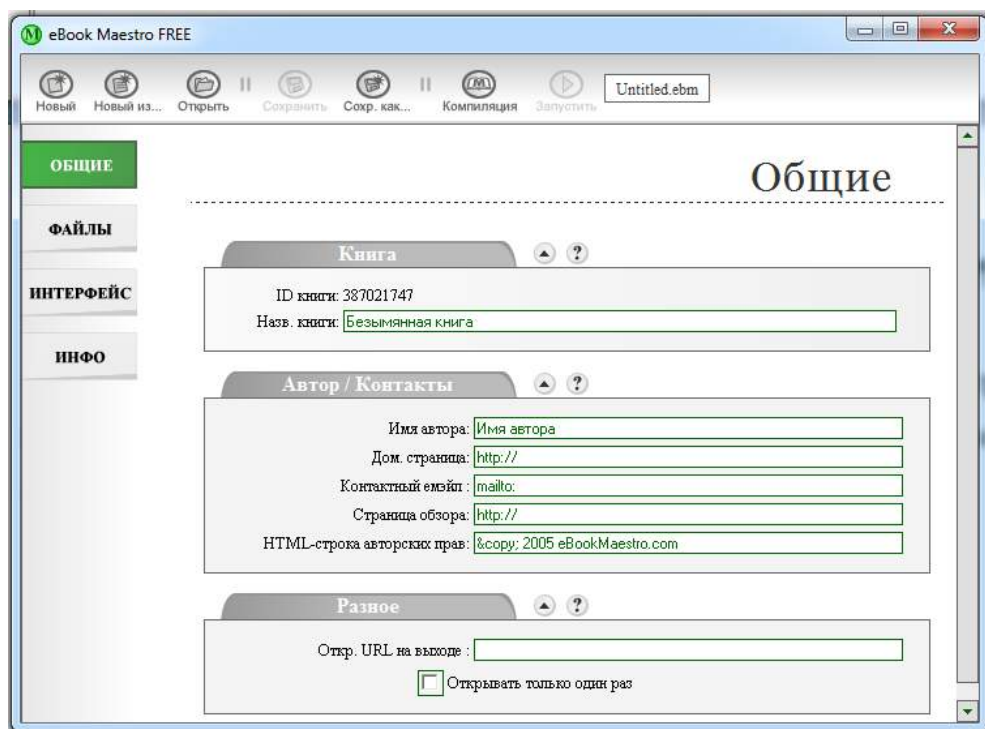
Одним з простих конвертерів є безкоштовний конвертор „Convertilla”.

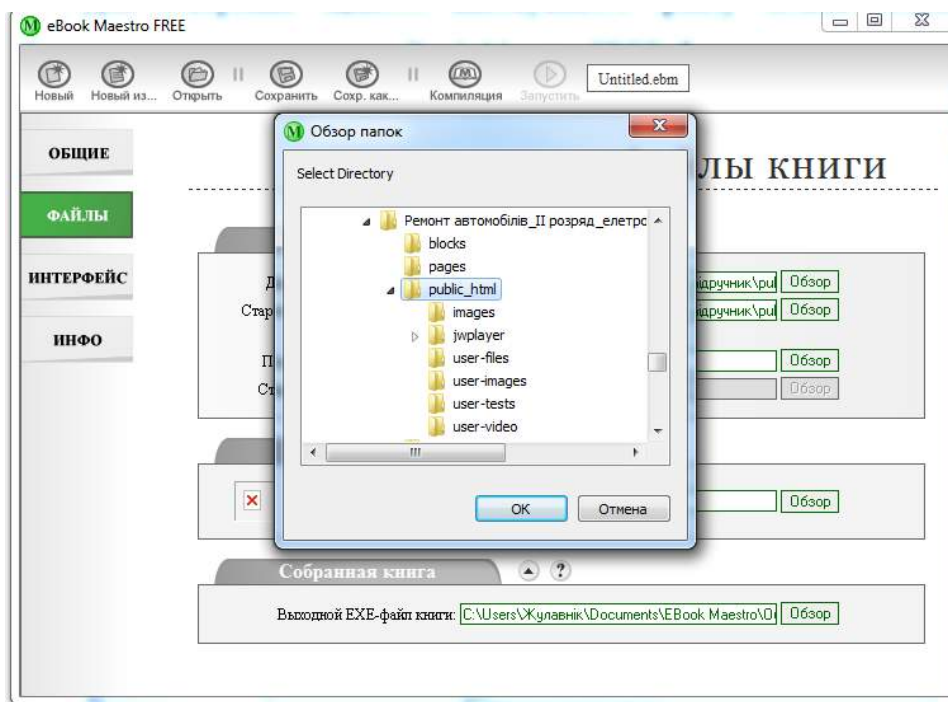

Компіляція електронного посібника за допомогою програми «eBook Maestro FREE»

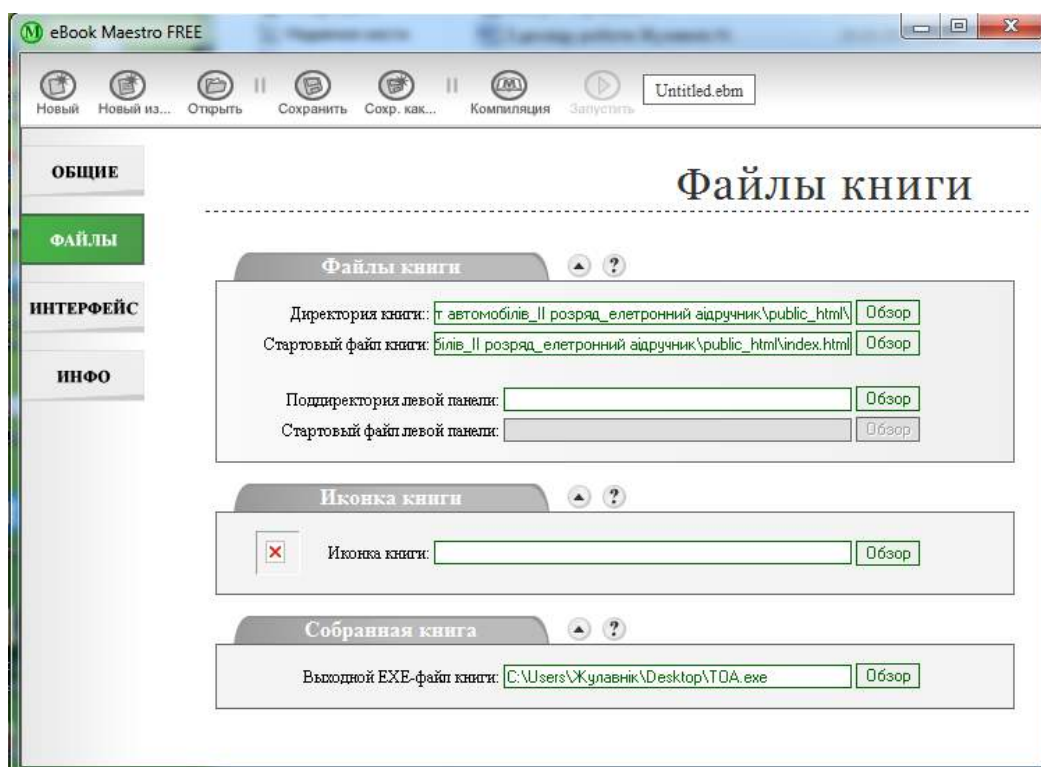
Для створення єдиного виконуваного файлу можна скористатися безкоштовною програмою «eBook Maestro FREE»

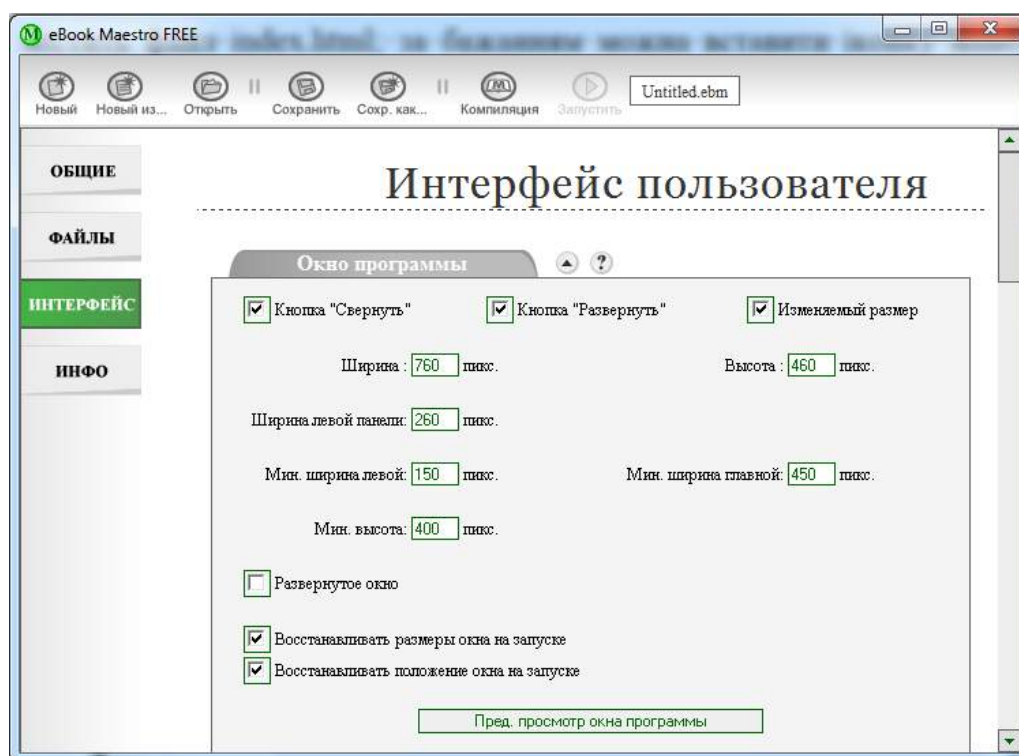
Необходимо заповнити загальні дані: назва книги та про автора (за необхідністю).

Далі переходимо на вкладку „Файли” і вказуємо шлях до папки, що містить файл index.html; за бажанням можна вставити іконку майбутнього підручника та вказуємо місце, де буде зберігатись електронний підручник.

Далі переходимо на вкладку „Інтерфейс” та задаємо необхідні параметри у вкладках „Вікно програми”. „Головна панель”, „Контекстне меню”, „Ліва панель”, „Меню пошуку” та „Смуга керування”.

Главная панель

☒ Отключить вырезание	☒ Отключить копирование
☒ Отключить вставку	☒ Отключить печать
☒ Отключить выделение	☒ Отключить перетаскивание
☒ Отключить <Ctrl>+<Key>	☒ Disable <Alt>+<Key>
☒ Отключить Print Screen / приложения, использующие Print Screen	
☐ Открывать внешние web-страницы в главной панели	
☒ Восстанавливать последнюю открытую страницу и полосы прокрутки на запуске	
☐ Плоские полосы прокрутки	

Контекстное меню

☒ Включено	
☐ Вырезать	Подпись: Вырезать
☐ Копировать	Подпись: Копировать
☐ Вставить	Подпись: Вставить
☐ Печатать	Подпись: Печатать
☐ Выделить все	Подпись: Выделить все
☒ Найти	Подпись: Найти на этой странице
☒ Дом. страница	Подпись: Домашняя страница
☒ Свяжитесь	Подпись: Связаться с автором
☒ Maestro	Подпись: eBook Maestro

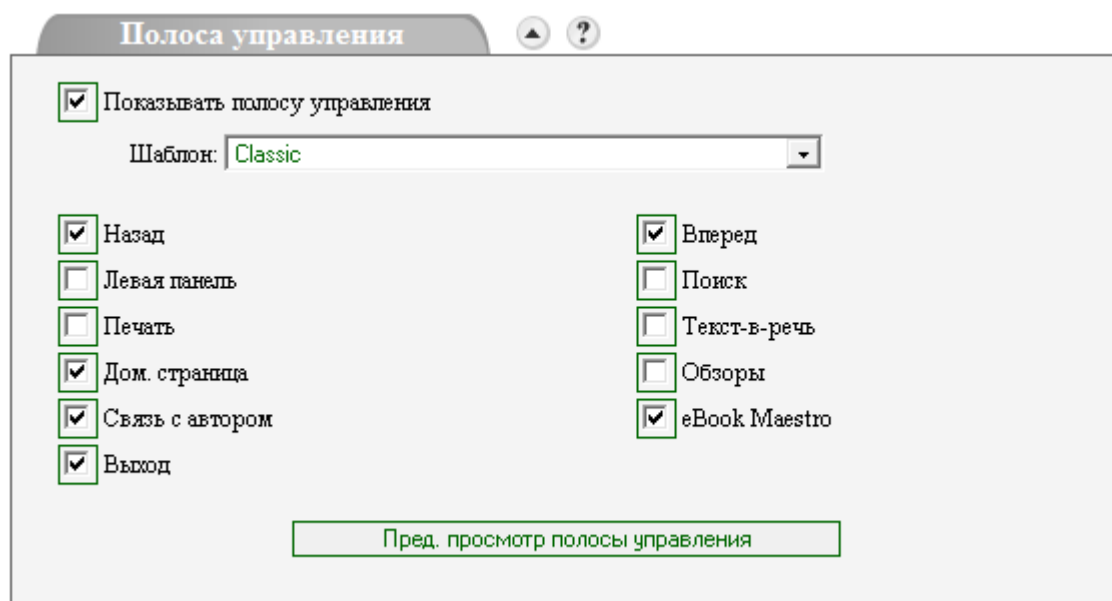
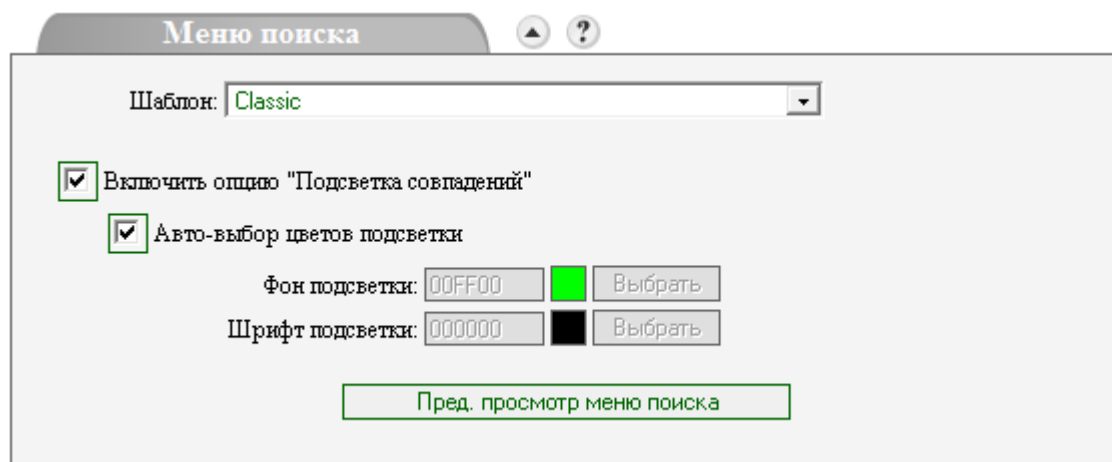
Левая панель

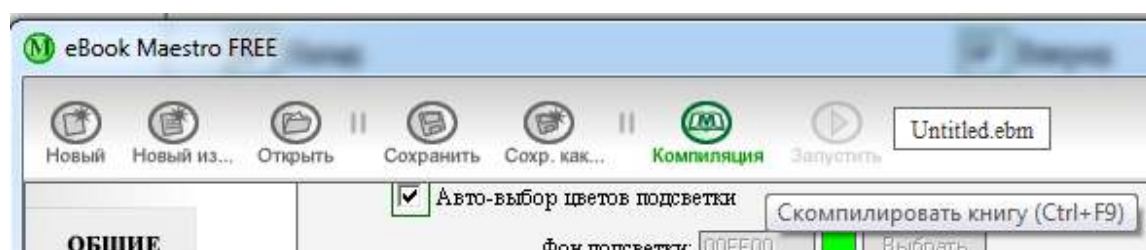
☐ Включено
☒ Показывать левую панель на запуске
☐ Открывать внешние web-страницы в левой панели
☐ Только меню поиска
☐ Восстанавливать последнюю открытую страницу и полосы прокрутки на запуске
☐ Плоские полосы прокрутки
☒ Показывать разделительную полосу между левой и главной панелью

Толщина: пикс.

Цвет:

Коли задано всі параметри можна скомпілювати книгу, натиснувши на відповідну кнопку.

В результаті маємо один виконуваний файл, який можна використовувати у подальшій роботі.

Роботу по створенню електронного посібника завершено.

Бажаємо успіхів при створенні власних засобів навчального призначення.

Майстер-клас „Виготовлення підставки під взуття шляхом зварювання”

*Сергій Чижевський,
викладач спецдисциплін
ДПТНЗ „Соснівський
професійний ліцей”
Олександр Чикалюк,
майстер виробничого навчання
ДПТНЗ „Соснівський
професійний ліцей”*

Мета: визначити та відпрацювати основні професійні компетенції електрогазозварника:

Компетенція №1: знання і дотримання правил техніки безпеки; вміння підібрати засоби індивідуального захисту;

Компетенція №2: вміння правильно підібрати інструменти та обладнання для проведення зварювальних робіт;

Компетенція №3: вміння підготувати метал до зварювання;

Компетенція №4: вміння вибирати режими зварювання розвивати художньо-творчі здібності;

виховувати працьовитість, акуратність.:

Завдання: виготовити підставку під взуття шляхом зварювання деталей з металу

Організатори (керівники): майстер виробничого навчання та викладач спецдисциплін за професією „Електрогазозварник”;

Категорія учасників: учні І-ІІ курсу за професією „Електрогазозварник”(орієнтовна кількість - 20 чол.)

Місце проведення: майстерня зварювальних робіт

Методичні прийоми: пояснення; демонстрація плакатів, слайдів; показ трудових прийомів та операцій.

Матеріально-технічне забезпечення: плакати, слайди, мультимедійне обладнання, зварювальний трансформатор, електродотримач, електроди, заготовки металевих деталей, ручна шліфувальна машина, молоток, зубило, сталеві щітки, захисні щитки, спецодяг.

План-схема проведення майстер-класу

№	Етапи роботи майстер-класу	Тривалість	Зміст роботи
1	Підготовчо-організаційний	10 хв	1.1.Привітання, оголошення теми, мети, завдання, очікуваних результатів заняття. 1.2.Перевірка готовності учнів до роботи. 1.3.Ознайомлення з правилами техніки безпеки та охорони праці. 1.4.Підбір та підготовка матеріалів, інструментів, обладнання до роботи.
2	Практичний (основна частина)	60 хв	2.1.Пояснення викладача 2.2.Демонстрація трудових операцій майстром виробничого навчання 2.3.Відтворення технологічних прийомів учнями. 2.4.Аналіз причин дефектів при виконання основних операцій та прийомів, способи їх попередження та усунення.
3	Підсумковий.	10 хв	3.1. Представлення(афішування) виробу. 3.2.Аналіз роботи та очікувань. 3.3.Підсумок майстер-класу. Обмін думками

Хід заняття:

I. Підготовчо-організаційний етап

1.1.Привітання,оголошення теми, мети, завдання,очікуваних результатів заняття.

Вступне слово викладача:

Зварювання є одним із основних технологічних процесів виготовлення та ремонту виробів у різних галузях промисловості, будівництва й транспорту. Для підвищення якості продукції та продуктивності праці у зварювальне виробництво слід широко впроваджувати останні досягнення науки й техніки.

Розвиток зварювального виробництва,впровадження нових способів зварювання підвищують вимоги щодо рівня підготовки зварників. Покращити теоретичні знання і практичні навички у роботі,засвоєння нових методів і прийомів зварювання учнями є одним із основних завдань.

Отже, сьогодні перед нами стоїть завдання:

- 1)визначення та відпрацювання професійних компетенцій;
- 2)виготовити підставку для взуття.

Для успішного виготовлення даного виробу необхідно володіти такими компетенціями:

КОМПЕТЕНЦІЯ№1: знання і дотримання правил техніки безпеки;вміння підібрати засоби індивідуального захисту.

КОМПЕТЕНЦІЯ№2: вміння підібрати інструмент і обладнання .

КОМПЕТЕНЦІЯ№3: вміння підготувати метал до зварювання.

КОМПЕТЕНЦІЯ№4: вміння вибирати режими зварювання .

1.2.Перевірка готовності учнів до роботи.

Майстер виробничого навчання оглядає зовнішній вигляд учнів та визначає їх готовність до заняття.

Компетенція №1

1.3.Ознайомлення з правилами техніки безпеки та охорони праці.

Пояснення майстра виробничого навчання:

Перед початком роботи електрозварник повинен:

- одягнути спецодяг, спецвзуття, застебнути манжети рукавів, при цьому куртка не повинна бути заправлена в брюки, а брюки мають бути випущені поверх черевиків;
- отримати індивідуальні засоби захисту, які необхідно використовувати за призначенням:

щиток електрозварника – для захисту від бризок розплавленого металу, від дії променів електричної дуги;

запобіжний пояс – при роботі на висоті, всередині ємності;

шланговий протигаз – для роботи всередині закритих резервуарів при наявності аерозолю, газу, пилу;

каска з дво- і тришаровими підшоломниками – для захисту голови від падіння предметів;

азбестові і брезентові нарукавники – для захисту від бризок розплавленого металу при стельовому зварюванні;

окуляри захисні із світлофільтром марки “В”, “Г”;

- оглянути і упорядкувати робоче місце і проходи поблизу нього, підлога на робочому місці повинна бути суха;
- перевірити ізоляцію зварювальних проводів, переконатись у наявності заземлення електрозварювальної установки та надійності з'єднання всіх контактів;
- переконатись, що поблизу місця зварювання немає легкозаймистих і палих матеріалів.

Компетенція №2

1.4.Підготовка матеріалів, інструментів, обладнання до роботи.

Майстер виробничого навчання:

Для даної роботи нам потрібен такий інструмент:

1. Шлаковідбивач для відбивання шлаку із швів.

2. Кутник для розмітки та вимірювання прямокутності елементів
 3. Рулетка використовується для лінійних вимірів
 4. Рисувалка інструмент для нанесення рисок на металі при розмічанні деталей.
 5. Дротяна щітка, призначена для грубого очищення металевих поверхонь від залишків фарби та іржі.
 6. Магніти для складання металевих конструкцій під різними кутами в данному випадку ми будемо використовувати кут 90 градусів.
 7. Керно інструмент із твердої сталі для розмітки центру майбутнього отвору.
 8. Свердло для свердління отворів
 9. Зварювальний апарат інверторного типу для зварювання.
 10. Кутова шліфувальна машина призначена для різання та зачищення металу
 11. Свердлильний станок призначений для свердління отворів
- Для зварювання підставки для взуття ми будемо використовувати такі матеріали:
- квадрат 12*12мм. 14 м/п
 - дріт діаметром 6мм 20м/п
 - Смуга 30*4мм 0,4м/п

II .Практичний етап

Компетенція №3

2.1.Пояснення викладача:

Підготовку матеріалу ми будемо здійснювати шляхом виконання наступних операцій:очищення, розмічання, різання та складання. Залежно від товщини зварювального металу, вибираємо спосіб підготовки кромки. При товщині металу більше 4 мм (одностороннє зварювання), виконуємо розробку кромки V-подібним способом.

ОЧИЩЕННЯ: Дану заготовку очищаємо від іржі, бруду, окалин тощо. Для цього нам потрібна дротяна щітка, або кутова шліфувальна машина.

РОЗМІЧАННЯ: Розмітку проводимо за допомогою рисуwalки, рулетки, кутника. При проведенні розмічання враховуємо припуск на кожен поперечний шов 1 мм.

РІЗАННЯ:Заготовку затискаємо в лещатах та відрізаємо по раніше відміряному розміру.

СКЛАДАННЯ: При складанні деталей під зварювання використовуємо прихватки.

Компетенція №4

2.2. Пояснення викладача:

Режими зварювання — це фактори зварювального процесу, які забезпечують стійке горіння дуги і одержання швів заданих розмірів, форми та якості. До таких факторів відносяться: діаметр електрода, сила зварювального струму, тип і марка електрода, напруга на дузі, рід і полярність зварювального струму, швидкість зварювання, розташування шва у просторі.

Діаметр електрода встановлюється залежно від товщини зварюваного металу типу зварного з'єднання, розташування шва у просторі, розмірів деталі й складу зварюваного металу.

Для зварювання вертикальних, горизонтальних і стельових швів, незалежно від товщини металу, застосовують електроди діаметром до 4 мм, оскільки при цьому легше запобігти скапуванню рідкого металу. Зварювальний струм установлюється залежно від вибраного діаметра електрода. Для підбору сили зварювального струму можна використати формулу:

$I_{зв} = (20 + 6de)de$, де $I_{зв}$ — сила зварювального струму, А; de — діаметр електрода, мм.

При зварюванні на вертикальній площині струм зменшують на 10-15%, а в стельовому положенні — на 15-20% порівняно з нормально вибраною силою струму.

Тип і марку електрода вибирають залежно від необхідної міцності шва, надання йому спеціальних властивостей, марки металу, товщини деталі, жорсткості виробу, температури навколишнього середовища, просторового розташування, умов експлуатації виробу. Електроди повинні забезпечувати однорідність хімічного складу наплавленого металу з основним.

Напруга на дузі прямо залежить від довжини дуги і становить 16-40 В.

Зварювати слід коротшою дугою з напругою 16-20 В. Нормальною вважається дуга довжиною $(0,5 / 1,1) de$, залежно від типу і марки електрода і положення зварювання у просторі.

Рід струму й полярність установлюють залежно від зварюваного металу і його товщини. При зварюванні звичайних вуглецевих сталей застосовують змінний струм, як дешевший порівняно з постійним. Застосовуючи постійний струм, установлюють пряму або зворотну полярність. На прямій полярності зварюють товсті метали, тому що на основному металі виділяється більше тепла.

Зворотну полярність використовують для зварювання тонких металів, щоб уникнути пропалів і при зварюванні високолегованих сталей для зменшення їх перегрівання.

Швидкість зварювання встановлюється залежно від вибраного способу зварювання, властивостей основного металу, характеристики електрода.

2.3. Демонстрація трудових операцій майстром виробничого навчання

Перед початком роботи квадрат 12*12мм ми скручуємо в спеціальному станку для надання йому декоративного вигляду у вигляді гвинта. Декоративні стойки прихватуємо на прихватки та перевіряємо геометричність нашої конструкції використовуючи рулетку та кутник. Наш каркас відповідає всім розмірам згідно креслення і зразку. Ми можемо приступати до обварювання. Після обварювання наступним етапом роботи буде шліфування швів за допомогою кутової шліфувальної машинки. Наступним етапом нашої роботи буде зварювання декоративної решітки на виробі. Решітку будемо виготовляти із дроту 6мм. Дріт складаємо в двоє та скручуємо між собою після даної операції ми отримаємо декоративну косичку. Цю косичку з дроту приварюємо в каркас підставки для взуття. Після обварювання виконуємо шліфування швів. Для надання декоративного вигляду нашій підставці для взуття оздоблюємо її елементами ковки.

2.4. Відтворення технологічних прийомів учнями.

Учні, під керівництвом майстра виробничого навчання, здійснюють зварювання виробу.

2.5. Аналіз причин дефектів при виконання основних операцій та прийомів, способи їх попередження та усунення.

В процесі роботи було виявлено декілька дефектів: непровар, пропал, пори.

При аналізі встановлено, що причинами цих дефектів стали: погано зачищені деталі, не правильно вибраний зварювальний струм, швидкість зварювання.

III. Підсумковий етап

3.1. Представлення (афішування) виробу.

3.2. Аналіз роботи та очікувань.

Майстер аналізує проведену на занятті роботу, порівнює отриманий виріб із зразком.

3.3. Підсумок майстер-класу. Обмін думками.

Заключне слово викладача

В процесі заняття було відпрацьовано компетенції по виготовленню декоративного виробу. Форма майстер-класу дає можливість розвивати і практично використовувати набуті знання.

Шляхи формування ключових компетентностей на уроках англійської мови

*Наталія Цюбко,
методист, викладач
англійської мови
вищого професійного
училища №29 смт
Володимирець*

Соціальна компетентність:

Використання завдань різного рівня

Учням пропонуються фрази, в яких пропущені слова, словосполучення, або, які не мають закінчень. Учням потрібно якомога швидше правильно підставити слово чи підібрати закінчення до цих фраз (як підсумково – узагальнюючий).

Використання карток-завдань полегшує планування матеріалу, дає змогу більш диференційовано підходити до кожного учня, допомагає закріплювати матеріал у процесі самостійної роботи.

Для кращого засвоєння тем і для урізноманітнення проведення уроків застосовую ігровий метод роботи „Розгадай кросворд”, „Розгадай сканворд”, „Розгадай головоломку”, або навпаки підготуй.

Створення проблемних ситуацій

Наприклад, при вивченні теми „Food” після того, як учні дадуть відповіді на питання за малюнком, пропоную таку ситуацію:

You have a birthday too. Tell us who will come to your birthday party, what your mother and you will prepare for your birthday party, what you will do after you have had tea.

Ще одна ситуація на цю тему: ***Tomorrow you'll go to Nina's birthday. So today you must go to the shop and buy her a present. Tell us what shop you will go and what you will buy.***

Різновидом мовних вправ є створення ситуацій з опорою на мовні зразки. Тут перед учнями ставиться завдання – придумати ситуацію, в яку б органічно впіталась подана лексика. На дошці записуємо декілька виразів, наприклад: ***to be hungry, to come home, soon.*** Учні складають невелику розповідь, де використовують ці вирази.

Організація групової роботи, створення груп змінного складу

Ефективною також є робота в малих групах. Це є одним із інтерактивних методів навчання. Учасники, розділені на маленькі (4-6 осіб) групи, обговорюють у них поставлену проблему, а потім представляють результати всім учасникам. Найбільшою перевагою дискусії в малих групах є можливість активної участі в ній усіх присутніх. Завдання для груп можуть бути як однакові, так і різні (однак, в такому випадку вони мають стосуватись різних аспектів однієї теми).

Форма звіту груп залежить від групи, теми та винахідливості ведучого. Звітом може бути усне повідомлення, список, складений на великому аркуші паперу, малюнок і т. п.

Займи позицію або зроби вибір

Наприклад з теми „В здоровому тілі – здоровий дух”. Розділити слова на дві категорії: корисно і некорисно.

Our motto: Live not to eat, but eat to live.

Vocabulary practice. Divide these things into 2 categories: useful – unuseful.

Chocolate, eggs, carrot, sweets, honey, bread, meat, cake, milk, hot dog, butter, fish, candy, apple, chips, cheese, hamburger, orange, tomato, pizza

Комунікативна компетентність

Спонування до висловлення власної думки «відкритий мікрофон»

Дайте відповідь на запитання:

What comes to mind when you hear the word 'food'?

How often do you think about food?

Can you eat anything?

Can you go without food for a whole day?

Do you think your country's food is the best?

What kinds of international cuisine do you like?

Дискусії

При роботі над темою „Books in Our Life” можна організувати дискусію в групах на тему „***What Is Better: watching TV, reading books or searching the Internet?***” Кожна група захищає свою точку зору (хоча члени групи насправді можуть її і не підтримувати.)

При роботі над темою „Problems of young people” ставлю запитання „Why some young people leave home?”

При роботі над темою „Food” - „We live to eat or eat to live?”

Рольові ігри; Психологічний експеримент

- формування навичок порозуміння між собою,
- формування навичок вираження власної думки (підготовка до дискусії),
- розробка проблеми творчим шляхом,
- формування шанобливого ставлення до думки інших людей,
- формування ефективності співпраці в команді,
- розвиток розумових навичок,
- розвиток особистих зацікавлень.

Наша тема „Інтернет та молодь”

Вступна частина

- роздаємо 6 капелюхів перелічених вище кольорів,
- готуємо карточки у такій кількості, щоб можна було поділити групу на різні команди (попередньо повідомляємо учнів, що синій колір отримає тільки одна особа),

2. Основна частина:

- озвучення проблеми,
- поділ групи на команди (підбір за кольорами),
- особи, яким за результатами жеребкування випали капелюхи, „представляють” кольори,
 - представлення принципів діяльності за цією методикою,
 - обговорення у групах: узгодження спільної позиції,
 - дискусія капелюхів-представників перед усією групою, (висловлюється той, хто хоче, лише треба надіти капелюха),
 - учень, якому випала синя картка, записує на дошці аргументи «за» і „проти”.

3. Завершальна частина:

- підведення підсумків дискусії синім капелюхом.

Інсценізації

В ресторані; В магазині; У лікарні; На іспиті; На співбесіді; В готелі; У гостях.

Продовжіть думку

Доміно "Закінчити фрази».

Учням пропонують 10 фраз, які не мають закінчення. Учням необхідно підібрати правильні закінчення цих фраз.

1. Charles Dickens was born.....
2. He lived in.....
3. His father had many.....
4. His family went to.....
5. So little Charles began.....
6. He did not like his.....
7. In 1837 he published.....
8. His books are very.....
9. Charles Dickens died.....
10. He is one of the greatest.....

Робота з термінами

- **Тематичні терміни.**

Учням пропоную записати на аркушах паперу терміни, використані в даній темі. Через певний час припиняю записування слів і пропонує одному з учнів зачитати записані слова. Інші викреслюють слова, що повторюються. Учень, у якого виявиться найбільше термінів, буде переможцем.

- **Лото**

Для організації цієї гри на аркуші паперу слід записати великими літерами сталі словосполучення теми або розділу. Потім аркуш розрізати так, щоб на кожній частині паперу залишилися по одному слову . Частини аркушів у двох примірниках перемішую.

Потім викликаю до столу двох учнів і пропоную скласти словосполучення. Перемагає найкращий знавець

Хто більше слів прочитає у слові?

- Наприклад „Information” (in, for, or, form, mat, at, inform, on)
- Гру доцільно проводити з термінами, які складно запам'ятати і з літер яких можна скласти інші терміни. Гру можна проводити індивідуально, а можна об'єднати учнів. Перемагає група, яка склала більше слів.

Написання робіт у формі есе, листа

Напишіть правила здорового стилю життя

Write the rules of healthy lifestyle.

Health is above wealth. You should take care of your health. It is in our hands either to be healthy, lively and happy or to ruin our health by bad habits.

Прокоментуйте вислів

Давайте скажемо один одному щось хороше:

Let's say something good to each other.

Good health is a great gift.

The English proverb says, «Health is not valued till illness comes».

The most important thing in the world is our health. Each person is a creator of the human body.

Now look at the blackboard. Here you see the main words of the proverb.

Інформаційна компетентність

Залучення альтернативних джерел інформації до виконання завдань

Вміння користуватися новими інформаційними технологіями

підготовка та представлення учнями мультимедійних презентацій, публікацій.

Згортання інформації в процесі складання плану, тез, конспекту

Для узагальнення й систематизації знань за кожною темою можна дати учням завдання виготовити рекламний плакат, буклет, афішу, листівку тощо. Міра засвоєння матеріалу добре виявиться в роботі.

Mind map

- *Конспектувати навчальні матеріали намагаються майже всі, але мало хто вчиться мистецтва короткого й дохідливого зображення навчальної інформації, так, щоб це було зрозуміло всім і насамперед було легко запам'ятати самому.*

- *У центрі шпаргалки зобразіть декілька головних, ключових понять. Напишіть їх різним кольором, шрифтом, обведіть. Убік намалюйте стрілки, лінії. Відобразіть, з якими поняттями співвідносні ваші ключові слова, малюнки-символи. Умова одна: сама шпаргалка має бути зрозумілою будь-кому з присутніх.*

- *Учитель роздає навчальний матеріал (можна взяти будь-яку тему, наприклад я взяла тему «Проблеми молодих людей» кожен намагається скласти шпаргалку в заданий час*

Графічне відтворення інформації

Компетентність продуктивної творчої діяльності

Стимулювання творчості учнів

1. Учням дається 5 хвилин на те, щоб прочитати історію і дати відповіді на запитання.

2. Учні діляться на пари і протягом наступних 5 хвилин порівнюють свої відповіді, намагаючись пояснити можливі відмінності.

3. Викладач модерує дискусію, яка ведеться навколо таких запитань:

а) Чи були неочікуваними деякі відповіді?

б) Які припущення могли бути в особи, яка прочитала історію? Чому?

в) Які висновки можна зробити з вправи, якщо йдеться про способи передачі інформації і спілкування

Прочитайте речення і доповніть своїми ідеями:

Read these sentences and complete the rest with your own ideas.

1 can save Earth by riding a bicycle instead of using public transport.

I can save Earth by using water at home rationally.

I can save Earth by not doing harm to birds and animals.

I can save Earth by using old plastic bags instead of buying new ones in shops.

I can

I can

I can

I can

Проведення нестандартних уроків:

- інтелектуальні ігри,
- уроки- конференції,
- уроки-реклами,
- уроки-проекти,
- ігри- вікторини,
- „Щасливий випадок”,
- „Поле чудес”,
- „Хочу стати мільйонером” та інші.

Використання інтерактивних методів

Ланцюжок

я пропоную учням називати слова пов'язані з тією темою, яку ми вивчаємо.

Слово — речення — запитання — відповідь.

» Слово (Democracy)

» словосполучення (Democratic system, Democratic state, Democratic organization)

» значення (Democracy is a power of people)

» речення (All people try to reach democracy.)

» запитання (Is it easy to reach democracy?)

» відповідь (No, it is not. It is a very difficult problem)

» антонім (dictatorship).

• **Вірю-не вірю**

Do you believe ?

Ажурна пилка

Опрацювання навчального матеріалу. Учні вибирають кружечки різних кольорів (червоний, зелений, жовтий, синій). Кожен кружечок пронумерований. Учні створюють домашні групи за номерами. В кожній групі призначається :

Спостерігач - виставляє бали;

Таймспікер - слідує за часом.

Потім групи міняються. Учні сідають за кольорами і обмінюються інформацією (5 хв.). Після сигналу повертаються в домашні групи. Кожен ділиться інформацією, яку почув, все узагальнюють і записують на аркуші паперу (5 хв.). Сама презентація триває 2 хвилини для кожної групи

Організація дослідницької роботи

Організація дослідницької роботи

Проектна робота «Мій майбутній ресторан»

Advertising form

The type of the restaurant:

The name: _____

Hours: _____

Address: _____

Our restaurants will offer you:

Children's menu available:

Vegetarian dishes:

Other characteristics:

The menu of a day

Appetizers:

Desserts:

Main courses:

Drinks:

Salads and vegetables:

Запропоновані шляхи формування компетенцій учнів допомагають сформувати вміння, необхідні для сучасного життя. А саме:

- Бути комунікабельним.
- Гнучко працювати з інформацією.
- Оволодівати інформаційними технологіями.
- Попереджувати конфліктні ситуації.
- Адаптуватись до життєвих ситуацій.
- Виявляти готовність активно приймати рішення.
- Виявляти здатність брати на себе відповідальність.

- Виявляти потребу й уміння самореалізовуватися й самоорганізовуватися.

- Бути здатним генерувати нові ідеї; творчо мислити, знаходити нестандартні рішення.
- Виявляти здатність до раціональної, продуктивної, творчої діяльності.
- Вміти вбачати труднощі і шукати шляхи раціонального їх розв'язання.
- Самостійно розвивати власну моральність, інтелект, культурний рівень.

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в роботу бібліотеки закладу

***Валентина Жук,**
бібліотекар ДНЗ
„Рівненське ВПУ
ресторанного сервісу і
торгівлі”*

Процес переходу до інформаційного суспільства однозначно передбачає зміни в усіх аспектах громадського життя, у тому числі і в системі освіти. Національною доктриною розвитку освіти України у ХХІ сторіччі пріоритетним шляхом розвитку освіти визначено формування високого рівня інформаційної культури кожного члена суспільства, упровадження сучасних інформаційних технологій у практику навчально-виховного процесу, що передбачає обов'язкову комп'ютеризацію освіти. Бібліотека як невід'ємна структурна складова навчального закладу є безпосереднім учасником навчально-виховного процесу і разом з училищем проходить непростий шлях реформ. Тому такі поняття як модернізація, інноваційний підхід є тими реаліями, навколо яких будується повсякденна робота бібліотекаря.

Модернізація бібліотеки передбачає в тому числі й активне застосування інформаційно-комунікативних технологій. Оснащення комп'ютерною технікою бібліотек освітніх закладів міста, наявність сучасних програмних засобів безперечно дозволяє по-новому підійти до організації бібліотечних процесів.

Інформаційні технології — один з найважливіших рушіїв еволюції суспільства. У ролі засобів виробництва виступають різні засоби зв'язку, комп'ютерна техніка й відповідне програмне забезпечення, а основною сировиною і виробом є інформація. Бібліотека — це не місце складання інформації, головна функція бібліотеки — зробити інформацію доступною.

Коло знань, умінь та навичок, опанування якими визначається як необхідне для успішної бібліотечної роботи в умовах комп'ютеризації та інформатизації бібліотек, досить широке, проте основні теми можна викласти у такій послідовності:

- формування уявлення про роль Інтернету в організації вільного доступу до інформації, специфіки надання доступу до Інтернету у бібліотеці навчального закладу;
- навчання роботі з електронними та мультимедійними ресурсами;
- освоєння форм і методів бібліотечного обслуговування користувачів бібліотеки локальними (наприклад, на оптичних дисках) та мережевими електронними ресурсами;
- впровадження та використання автоматизованих бібліотечних систем;
- освоєння ефективних методів управління електронними ресурсами (бібліографічними і повнотекстовими) та організація доступу до них користувачів;
- оволодіння технологіями та створення бібліотекою власних інформаційних продуктів (текстів, електронних презентацій, веб-ресурсів).

Різноманітні власні електронні ресурси, які створюють бібліотекарі, можуть включати бібліографічну інформацію (бази даних і бібліографічні посібники), довідкові і фактографічні бази даних, повнотекстові документи, електронні зображення (малюнки та фото), аудіо, відео, анімація, комп'ютерні тести, мультимедійні матеріали. Особливе значення мають електронні ресурси

краєзнавчого характеру, оскільки кожен із них може бути унікальним. Інформаційні ресурси – окремі документи і окремі масиви документів в інформаційних системах (бібліотеках, фондах, банках даних, інших інформаційних системах).

Електронні інформаційні ресурси можна представити комплексом електронних об'єктів:

- електронні публікації;
- електронні документи;
- електронні колекції;
- електронний фонд;
- електронні бібліотеки.

Тепер читачам надається доступ не лише до паперових носіїв (книг, журналів, газет), але й до електронних ресурсів інформації. Справа в тому, що велика кількість матеріалів, розміщених в Інтернеті, просто не існує в друкованому форматі. З точки зору електронної бібліотеки Інтернет – це уже бібліотека. Перш за все в бібліотеці почали надавати читачам різні довідки з кулінарії, організації ресторанного господарства, економіки і так далі. Якщо не можна зразу виконати потрібну довідку, то ведеться їх запис і призначається час, коли читач повинен за нею підійти. В наш час великих змін і модернізації до бібліотеки іде новий читач. Це читач з новими запитами, потребами, цілями. Швидко змінюються програми, а основні фонди бібліотек не повністю відповідають завданням шкільного процесу. У зв'язку з цим особливої гостроти набуває проблема використання електронних ресурсів. Ми, бібліотекарі, повинні використовувати їх для допомоги учням при написанні рефератів підготовки цікавих повідомлень, написання наукових робіт.

Опрацювавши багато літератури з теми електронних ресурсів, можна зробити висновок, що в бібліотеці потрібно створювати електронні картотеки газетно-журнальних статей, єдиний електронний каталог, базу даних навчальної літератури та базу даних „На допомогу викладачу”.

Що ж собою являє собою електронна картотека газетно-журнальних статей?

В цю картотеку заносяться всі статті періодики, які будуть цікавити читачів. Зараз ми в пошуку програмних продуктів, намагаємось докопатись

до істини, яка систематизація документів повинна бути в цій картотеці і бути зручною в користуванні.

Електронний каталог – це каталог, який об'єднує в собі функції алфавітного, систематичного та предметного каталогів. Це каталог, який занесений до комп'ютерної мережі і розкриває склад та зміст друкованих, електронних аудіовізуальних документів. Цей каталог потрібний для інформаційного пошуку та відбору необхідних документів для відображення та зберігання інформації як про кожен документ у цілому, так і про окремі його частини.

База даних навчальної літератури. Ця база виглядає у комп'ютері як сукупність таблиць та системи запитів. В цій базі даних є таблиця „стану фонду навчальної літератури”, до якої вводяться дані про кількість списаної літератури, номер акту списання та дату списання.

Електронна база даних дає можливість:

1) об'єднання училищних бібліотекарів, обмін досвідом, вивчення та застосування досвіду старших колег у бібліотечній роботі завдяки мережі Інтернет;

2) дистанційної самоосвіти;

3) можливість популяризації бібліотечно-бібліографічних знань завдяки створенню і розміщенню в мережі електронних бібліотечних уроків;

4) автоматизації внутрішніх бібліотечних процесів завдяки опануванню відповідних програмних продуктів: електронної пошти, програм пакету Microsoft Office Professional: Word, Publisher, Excel, Access, PowerPoint тощо:

- складання звітів;

- створення електронних баз даних;

- ведення електронного журналу роботи бібліотеки тощо;

- оперативний обмін інформацією між бібліотеками;

5) можливість самостійного виготовлення та використання вже готової різноманітної мультимедійної наочності (комп'ютерних презентацій, відеороликів, аудіо записів тощо) для проведення бібліотечно-бібліографічних заходів;

6) створення та використання у роботі тематичного банку даних корисних посилань в мережі Інтернет;

7) представляти свої ресурси, авторські доробки у світовому інформаційному просторі;

8) нові можливості в комплектуванні бібліотечних фондів завдяки електронній підписці періодичних видань, доступу до мережевих магазинів, сайтів видавництв, „онлайновим” інформаційним ресурсам;

9) підвищити імідж бібліотек й забезпечити їх конкурентоспроможності завдяки розширенню спектру інформаційних послуг, саморекламі в мережі, популяризації власної діяльності шляхом висвітлення її через мережу Інтернет.

Тому перед нами, бібліотекарями, поставлені такі завдання:

- індивідуальне складання електронних каталогів підручників та художньої літератури, їх систематичне оновлення (обов’язково для всіх бібліотекарів);

- групова робота над створенням та поповненням електронного календаря знаменних та пам’ятних дат;

- створення комп’ютерних презентацій власних бібліотек (обов’язково для всіх бібліотекарів) та презентацій до бібліотечних заходів;

- виконання звітів в програмі Excel (обов’язково для всіх бібліотекарів);

- пошук в мережі корисних матеріалів для поповнення бібліотечного інформаційного банку даних, обмін інформацією;

- робота з електронною поштою (спілкування з колегами, відправка звітів до ММК тощо);

- ведення власного бібліотечного блогу або електронної бібліотечної сторінки на сайті училища.

Організація комплексної екологічної стежки і навчальних екскурсій

Алла Шикла

*викладач географії,
біології, основ екології
Вищого професійного
училища №1 м Рівне*

Система безперервної екологічної освіти та виховання молоді будується й розвивається на основі чинних державних законів України, Національної доктрини розвитку освіти України у ХХІ ст.. Головним напрямком Концепції екологічної освіти є реформування підготовки вчителя до організації навчально-виховного процесу з екології. Екологічна освіта учнів, як правило, здійснюється за трьома моделями:

- а) шляхом екологізації змісту традиційних навчальних дисциплін (географії, біології, хімії, фізики);
- б) запровадження окремих інтегрованих курсів;
- в) за змішаною моделлю.

Проте найістотнішим недоліком нашої традиційної системи освіти є те, що під час вивчення природничих дисциплін загальні закони природи, зазвичай, не виступають у ролі наскрізних принципів обґрунтування знань. У результаті цього в учнів формуються інтелектуальні навички лише на репродуктивному рівні – виконання завдань за зразком або за інструкцією. Творчі можливості учнів проявляються стихійно або проявляються повільно. Це призводить до невміння самостійно приймати своєчасні рішення. За цих обставин гальмується формування екологічного мислення: бережливого ставлення до природи, екологічної свідомості й екологічної культури.

Краєзнавча стежка є ефективною формою освіти. Вона може мати різні напрями: екологічний, туристичний, історичний тощо.

Із учнями слід розглянути методику розробки еколого-краєзнавчої стежки. Вона є добре розміченим маршрутом екскурсії у природі, в ході якого екскурсовод веде живу розповідь про природні об'єкти і явища, які зустрічаються на маршруті. При створенні еколого-краєзнавчих стежок слід поєднувати навчально-виховні цілі з оздоровчими.

Під час занять учням доцільно скористатися однією із вже розроблених еколого-краєзнавчих стежок.

Мета і завдання еколого-краєзнавчої стежки. Вона створюється для проведення навчальної і освітньої пропагандистської природоохоронної роботи. Це і своєрідна навчально-дослідна лабораторія в природних умовах - база для проведення шкільних програмних екскурсій в природу.

При розробці еколого-краєзнавчої стежки слід врахувати категорії відвідувачів: педагогічних працівників, студентів, школярів, відпочиваючих громадян та ін.

Основні вимоги, які ставляться до маршруту стежки, - це інформативність, різноманітність і своєрідність, довжина її повного маршруту 8-12 км, скороченого - 3-5 км. Необхідно передбачати можливість під'їзду до стежки громадським транспортом.

Підготовка екологічної стежки до експлуатації передбачає: 1) розробку маршруту на місцевості і погодження його із землекористувачем; 2) складання схеми і путівника; 3) обладнання стежки (встановлення інформаційних щитів із схемою стежки, маркування маршруту, рекреаційних щитів з правилами поведінки на стежці); 4) підготовка екскурсководів.

На кожен екологічний стежку складають документацію: паспорт, картосхему, буклет-путівник з описом змістом інформаційного оформлення всіх об'єктів, які зустрічаються на її маршрутах. Паспорт завіряє керівник відповідної установи.

Вибір маршруту і його довжина (тривалість). Підбираючи маршрут стежки, необхідно врахувати: 1) доступність маршруту для відвідувачів (віддаленість від поселення, зручність транспортного сполучення тощо); 2) естетичну і навчально-виховну виразність навколишнього ландшафту, інформаційну ємність маршруту.

Визначаючи довжину екологічного шляху, слід враховувати, що середня тривалість однієї екскурсії, наприклад, для старшокласників, повинна складати 2-2,5 години. Цьому буде відповідати обладнаний маршрут довжиною майже 2 кілометри. Проте, в кожному конкретному випадку тривалість екскурсії буде залежати від складу групи. Так, для дітей середнього шкільного віку можна проводити екскурсію по всьому маршруту, але не включати всі екскурсійні об'єкти. Для дітей молодшого віку проводяться вступні екскурсії на певній ділянці стежки тривалістю 40 - 50 хвилин.

Екскурсійні об'єкти. Поряд із привабливістю, другою важливою властивістю стежки є її інформативність. З деякою умовністю її можна поділити на пізнавальну, освітньо-навчальну і популяризацій. Кожному виду інформації відповідають свої зорові об'єкти на маршруті стежки. Так, натуральні об'єкти виступають зоровим образом для повідомлення екскурсводом переважно пізнавальної інформації. Це види рослин, тварин, форми рельєфу, ґрунти, гірські породи та інші елементи живої і неживої природи. Досвід показує, що найбільшою популярністю у дітей і дорослих відвідувачів стежки користуються

рослини і тварини, на які людина здійснює найбільший вплив, особливо в зонах масового відпочинку. Тому важливе значення у підвищенні екологічної грамотності відвідувачів стежки має ознайомлення їх із законами живої природи, дія яких і забезпечує зберігання екологічних умов життя в довкіллі.

Під час вибору маршруту стежки необхідно врахувати, що він повинен охоплювати не тільки унікальні, але й типові об'єкти місцевої природи (характерні природні ландшафти, різноманітні типи рослинних угруповань, водойми, форми рельєфу тощо).

Носіями інформації на стежці є спеціально встановлені щити і знаки, їх виготовляють із дощок, краще хвойних порід. Тексти, малюнки і символи встановлюють на декоративно оформлених стовпах на віддалі 100 - 150 метрів один від одного. Вони допомагають організувати рух відвідувачів по заданому маршруту і є джерелом інформації при самостійному проходженні стежки.

На стежці використовуються такі інформаційні тексти і знаки: загальний покажчик і схема стежки, правила поведінки, характеристика місцевих видів природокористування, відомості про окремі природні явища, пам'ятки природи тощо.

З метою організації стежки створюється ініціативна група, до складу якої бажано залучити вчителів, студентів, старшокласників.

Найважливішим етапом у створенні навчальної екологічної стежки є прийняття офіційного документу, який дає юридичне право на її організацію. Його видає організація – землекористувач тієї території, по якій планується прокласти стежку. В ньому вказується організація, відповідальна за обладнання і наступне підтримання стежки в належному стані, а також режим використання стежки.

У результаті всієї організаційної роботи створюється єдиний паспорт на екологічну стежку.

Паспорт на екологічну стежку

Місцезнаходження _____
Проїзд _____
Землекористувач _____
Наявність постанов органів влади про створення екологічної стежки _____
Значення екологічної стежки _____
Короткий опис маршруту _____
Історичні відомості про довкілля _____
Опис екскурсійних об'єктів на маршруті _____
Стан екологічної стежки _____
Режим використання _____
Необхідні заходи _____
Охорону маршруту здійснює _____
Організація - шефи _____

Маршрут розроблений _____
Додатки: а) картосхема маршруту; б) опис екскурсійних об'єктів.

Консультанти _____ Науковий керівник _____

Обладнання стежки починається із прокладання на місцевості маршруту стежки і складання схеми великого масштабу. Щоб виявити і закартографувати цікаві екскурсійні об'єкти або позначити місця для їх наступного створення, необхідно провести обстеження місцевості на віддалі до 50 метрів по обидва боки від стежки. На перший екземпляр картосхеми наносять позначення всіх наявних на місцевості об'єктів екскурсії, а на другому екземплярі позначаються ті об'єкти, які плануються створити в ході обладнання стежки.

Під керівництвом спеціаліста-консультанта слід обстежити маршрут стежки і виявити місця встановлення щитів, знаків і покажчиків, обладнання оглядових точок та ін. Доцільно, щоб уздовж маршруту були передбачені полігони для виконання різноманітних завдань навчального і природоохоронного характеру.

Одним із завдань екологічного виховання є формування бережливого відношення до лікарських, рідкісних і зникаючих видів рослин. З цією метою можна закласти в зоні маршруту стежки серії ботанічних майданчиків. На них із врахуванням екологічних умов висаджуються лікарські рослини, рідкісні або зникаючі види флори, що характерні для даної місцевості.

Використовуючи стежку, особливу увагу слід звернути на можливість проведення навчальних екскурсій за навчальною програмою.

Проект організації екологічної стежки за маршрутом Гоща – Горбаків

Підготовка екологічної стежки до експлуатації проходить за такими етапами: 1) розробка маршруту на місцевості і обговорення його із землекористувачем: Гощанська районна рада, голова – Поліщук Олександр Миколайович, Горбаківська сільська рада, голова Бойко Володимир Іванович; 2) складання схеми і путівника у вигляді буклета формату А - 4; 3) обладнання стежки (встановлення інформаційних щитів із схемою стежки, маркування маршруту, рекреаційних щитів з правилами поведінки на стежці); 4) підготовка екскурсоводів.

На екологічну стежку буде створено типову документацію: паспорт, картосхему, буклет-путівник з описом змістом інформаційного оформлення всіх об'єктів, які зустрічаються на її маршрутах. Паспорт буде завірено керівником нашого закладу.

Маршрут: Горбаків – Гоща

Доступність маршруту для відвідувачів: дуже зручний маршрут в плані транспортного сполучення; має естетичну і навчально-виховну виразність навколишнього ландшафту нашої природної зони; невелика протяжність 3.5 – 4 км; невелика тривалість екскурсії – 2.5 год.

Екскурсійні об'єкти.

Село Горбаків. Історична довідка.

Тут збереглися сліди прямокутного укріплення на площі 0,3 га. Крім того дослідники у 1991 році виявили також поселення пізньотрипільської культури на південному підвищенні правого берега Горині, неподалік Симонова. Тоді виявлено ще одне поселення у західній частині сучасного Горбакова. У польських архівних записах Горбаків вперше згадується з приводу збирання податків за 1511 рік, а в актах опису Луцького замку датується 1545 роком. Щодо володарів, то в різний час їх тут було немало: князі Любомирські, Гулевичі, Вігури, поміщик Чертов. Останній у 1874 році купив лишень три чверті села, а четверта залишилася за Вігурами.

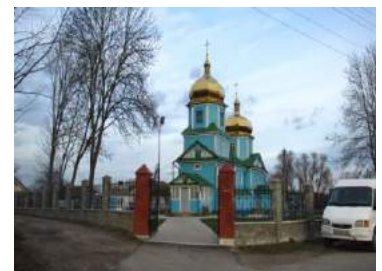
Пам'ятник воїнам односельчанам.

Горбаків звільнили від фашистів 28 січня 1944 року війська 13-ї армії. На фронтах проти німецько-фашистських загарбників у складі Радянської Армії билися 85 мешканців села, з них 64 загинуло. Бойовими орденами і медалями нагороджено 78 чоловік. Вдячні нащадки не забувають приносити квіти до монументу, згадуючи про своїх визволителів.

Храм.

У селі є Троїцька церква, яка вже відсвяткувала 250 років від часу своєї побудови. Дата заснування 1764 рік. За іншими джерелами Свято-Троїцька церква за деяким документами збудована в 1811 році, в других записах значиться, що її звів Станіслав Любомирський у 1864 році, а через вісім років розширена за кошти прихожан з добудовою дзвінниці.

Водовідвідний канал та дамба.

З 1961 по 1996 роки об'єднаний колгосп, що довгий час називався ім. Жданова (потім „Прогрес”) очолював Петро Воловиків. З метою збільшення

кількості придатної для обробки землі було здійснено меліоративні заходи побудовано водовідвідний канал та дамбу. Висота дамби близько 10 метрів У цьому колгоспі вперше на Рівненщині зібрали з кожного гектара посівних площ у середньому по 64 центнера зерна, 300- картоплі, 500 - цукрових буряків. У 1999 році колгосп реорганізовано у сільськогоспкооператив, через два роки - в товариство з обмеженою відповідальністю „Прогрес” (тепер ТзОВ „Імені Воловикова”).

Історична довідка. Воловиків Петро Митрофанович (31 жовтня 1918, с. Телиші Уваровицького району Гомельської області -14.03.1996, м. Рівне). Закінчив Гомельський фінансово-економічний технікум. Учасник Великої Вітчизняної війни. голова колгоспу „Прогрес” Дубенського району, а з 1961 року - голова колгоспу імені Жданова (зараз - колективне господарство „Прогрес”) у селі Горбаків Гощанського району. Видатний організатор сільськогосподарського виробництва. Двічі Герой Соціалістичної Праці, мав багато бойових і трудових нагород.

Нори бобра.

Їх риють в обривистих берегах, високих і міцних. Вхід – на глибині 1-2 м під водою. Піднявшись вище рівня річки, нора веде куди-небудь під коріння міцного дерева — там спальня, іноді така велика, що в ній можуть заночувати двоє людей (якщо їм в голову прийде така фантазія).

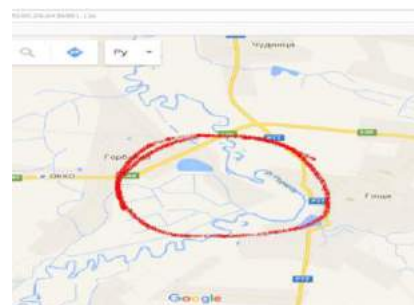
Хатки з гілок і землі. Будують їх, якщо береги пологі і для нір не годяться. Висота хатки іноді досягає 3 м, а окружність – 16 м.

Греблі – це той проект, на який витрачено більше всього слів про розум та будівельне мистецтво бобрів.

Територія.

В народі називають острів Острів. Відкрита простора місцевість з усіх сторін оточена петлями р.Горинь.

Підвісний місток.

Протяжність близько 20 м., висота над водою - 2.5 метра.

Річка Горинь.

Довжина 659 км (у межах України – 577 км), площа водозабору 27700 км². Загальне падіння ріки 218 м. Середній похил річки 0,33 ‰.

Річка Горинь бере початок із джерела, що виходить на денну поверхню на північний захід від села Волиці. Загалом тече з південного-заходу на північний схід і впадає в Прип'ять із правого берега на 412 км від її гирла, за 14 км нижче м. Давид-Городок, на висоті 127 м над рівнем моря. За 28 км від гирла річка розгалужується на два рукави, з яких основним є правий; лівий рукав Ветлиця завдовжки 26 км впадає в р. Прип'ять на 417 км.

Басейн Горині межує на заході з басейнами Стиру, на сході з басейнами Уборті і Ствиги, на півдні — з басейном Дністра.

Територія сточища має неправильну грушоподібну форму; довжина його 300 км, середня ширина 92 км, найбільша ширина в середній частині 200 км, у нижній — різко зменшується до 10 км.

Джерело.

Місцеві називають його джерело Святого Миколая. Опорядив джерело начальник Гощанського райводоканалу Макотера Валерій Андрійович з сином.

Березовий гай.

Був заснований 25 років тому учнями Гощанської загальноосвітньої школи № 1 під керівництвом директора Щербака Миколи Йосиповича. За гаєм знаходяться залишки колишнього давньоруського городища. Там є знак „Пам'ятка археології”, що підтверджує це. Поблизу Горбакова виявлено поселення доби ранньої бронзи та поселення VI—II ст. до нашої ери. У 1991 році археологи виявили також поселення пізньотрипільської культури.

Важливою властивістю стежки є її інформативність. З деякою умовністю її можна поділити на пізнавальну, освітньо-навчальну і з метою популяризації

Планується на стежці встановити знаки з дощок з текстами, малюнками та символам інформаційно-пізнавального характеру силами учнів нашого училища, на котрих буде зазначено про ВПУ №1 м. Рівне, що стане хорошою профорієнтацією для мешканців прилеглої території та відпочиваючих. Символи встановлюють на декоративно оформлених стовпах на віддалі 100 - 150 метрів один від одного. Вони допоможуть організувати рух відвідувачів по заданому маршруту і будуть джерелом інформації при самостійному проходженні стежки.

Одним із завдань екологічного виховання є формування бережливого відношення до лікарських, рідкісних і зникаючих видів рослин. Основне призначення стежок природи - виховання культури поведінки людей в природі.

Таким чином екологічна стежка в першу чергу, виконує природоохоронну функцію. З цією метою можна закласти в зоні маршруту стежки серії ботанічних майданчиків.

Використання елементів мультимедіа у реалізації текстоцентричних технологій на уроках української літератури в професійно-технічних навчальних закладах

*Тамара Кондратюк,
викладач української мови та
літератури
Клеваського професійного
ліцею*

Актуальність вибраної мною теми зумовлена тенденціями розвитку освітнього процесу в умовах дуалізму, породженого глобалізацією взаємних стосунків світової спільноти з їх пріоритетом загальнолюдського над національним, з їх розмитим естетичним простором, інтеграцією навчальних технологій з одного боку і з другого – потребою зберегти і розвинути в цих умовах національну, моральну, естетичну, методичну та педагогічно – виховну модель. Ще з прадавніх часів вона мала демократичний характер, науковий рівень і власне народне та національне обличчя з високим надбанням етнографічних психології та педагогіки.

Саме цим проектом намагаюся впровадити найбільш адекватні технології і методи спілкування учнів професійного ліцею різних курсів з художнім словом, при яких воно було б центром їх уваги, засобом формування високих моральних якостей, милосердя, любові до землі та своєї Батьківщини, активної життєвої та суспільної позиції.

Учні професійних навчальних закладів – це не контингент з високими показниками знань і практичних навиків. Тому на уроках української літератури часто втрачають мотивацію до навчання, увага на уроці знижується, а це означає, що рівень засвоєного матеріалу – невисокий.

Я, як викладач, зацікавлена в тому, щоб зробити навчання продуктивним, залучити до роботи на уроці кожного учня, тим самим розвиваючи його таланти та здібності, продовжувати вчити учнів самостійно мислити, розмірковувати, аналізувати, висловлювати та відстоювати свої власні думки.

З власного досвіду переконалася, що учням набагато більше подобаються сьогодні комп'ютери, ніж книги. Звичайно, комп'ютер відкриває необмежені можливості об'єднання всіх засобів передачі інформації. Але ж при викладанні літератури ними треба користуватися раціонально, бо в іншому випадку вони прогнозують загрозу, що саме живе усне слово, яке у своєму звучанні містить величезний емоційний і смисловий заряд, не буде почуте, тому стосовно уроків літератури мультимедійним

вважається весь спектр допоміжних навчальних засобів, які дозволяють залучити зорово-слухове сприймання слова в його образному вираженні і, вимагаючи від учня додаткових розумових та емоційних зусиль, дають йому естетичну насолоду від спілкування з текстом і його твірною основою – словом.

Спектр мультимедійних засобів у системі текстоцентричного методу надзвичайно широкий. Але головна його перевага і передумова в тому, що він вмотивовується саме словом чи текстом. Це малюнки учнів на задану тему (наприклад, Шевченківський тиждень, організація виставки малюнків до творів Тараса Шевченка, що використовуються у підсумку на Шевченківських уроках), загадки і прислів'я, музика, порт-фоліо до вивчення біографій письменників, інсценізації, діалогічні читання.

Коли говорити про мультимедіа, то не можна обійтися без слова „презентація”. Презентація – це набір слайдів, де є текст, малюнки, графіка. Щоб підготувати невеличку презентацію або дібрати ілюстрований матеріал, тексти продумати дизайн майбутньої роботи, пропоную учням звернутися до різних джерел і вибрати лише ту інформацію, що стосується теми. Мультимедійні проекти до вивчення біографії письменників допомагають учням (а це є їх творчі доробки індивідуальні і групові) творчо розвиватися, поглиблювати знання з програмового матеріалу, ефективно розвивати життєві проблеми, готувати їх до здачі ЗНО і подальшого навчання у вишах. Так, у кабінеті сьогодні є наявні відео-матеріали до вивчення творчості О. Довженка, Л.Костенко, В.Стуса, Лесі Українки, Т.Шевченка, І. Франка, тощо.

Для більшого зацікавлення учнів предметом літератури даю учням створювати такі проекти. Тут учень відчуває радість від подолання труднощів у навчанні, відкриває світ для себе і себе в цьому світі.

Мультимедійні проекти допомагають і при вивченні художніх творів. Так, вивчаючи драму-феєрію Лесі Українки „Лісова пісня”, переглядаємо уривки із постановки твору учнями ж нашого ліцею під моїм керівництвом; М.Коцюбинського „Тіні забутих предків” - фрагменти фільму Параджанова; під час Шевченківських уроків – постановку моїми гуртківцями драми „Назар Стодоля”. Таке використання мультимедійних технологій передбачає максимальне задіяння рецепторів сприймання зору, слуху, моторики.

Улюбленим моїм жанром є медіа-урок. Такий урок завжди яскравий, динамічний, насичений, результативний. Наприклад, медіа-урок з позакласного читання „Мене обрала пісня” до дня народження Назарія Яремчука; „Україна – європейська держава” – перший урок у цьому навчальному році. Яскраві ілюстрації активізували кожного учня, творча атмосфера етностилю (вишиванки на дітях, виставка вишиванок), результати

дослідницької роботи, інсценізація поетичного доробку, музика сприяли повній реалізації мети проведених уроків.

Дуже цікавими для дітей є віртуальні екскурсії, під час яких відбувається знайомство з історичними пам'ятками та місцями, музеями. Прикладом такої віртуальної екскурсії є знайомство із Клеванським замком, коли вивчаємо твір Л. Костенко „Маруся Чурай”, проводячи паралель із поемою клеванського автора В. Марценковського „Замуроване кохання”.

Значну роль у мультимедійному забезпеченні відіграють науково-пошукові матеріали, що готувалися на конкурси, створення уроків – проєктів. Мультимедійні проєкти на лінгвістичні, міжпредметні, соціокультурні теми допомагають забезпечити творчий розвиток особистості, здатної ефективно розв'язувати життєві проблеми. Таким проєктом-презентацією став ролик до науково-пошукової роботи, що завоювала найвище звання на Міжнародному конкурсі „Мій рідний край” - Перлину конкурсу – „Герої, що стали ангелами”.

У навчанні особливе значення сьогодні надається власній діяльності дитини, її пошуку усвідомлення й застосування нею нових знань. Усі ці завдання можна успішно виконати за допомогою таких проєктних технологій.

Моя ж роль – це бути організатором процесу навчання, керівником самостійної діяльності учнів, надати їм потрібну допомогу і підтримку. Така робота є приємною, успішною і має результати.

Отже, я ще раз переконалася, що використання мультимедійних технологій, забезпечує:

- а) наочність подання нового матеріалу;
- б) пришвидшення темпу уроку;
- в) інтеграцію уроків (міжпредметних зв'язків);
- г) постійне експериментування з метою удосконалення методики проведення уроку;
- д) створення електронної картотеки наочних прикладів.

З кожним днем комп'ютер відіграє все вагомішу роль в житті і учителя, і учня, і життя стає цікавішим, простішим, а одержані знання є глибшими. Але ж ним користуватися потрібно в міру, не відкидаючи книги, удосконалюючи свою техніку читання.

Таким чином завдання вчителя – навчитися і навчити дітей розумно використовувати комп'ютерні технології, не забувати про живе повсякденне спілкування, відчуття, мислення.

З Україною в серці і з рідним словом на вустах.

Виховання творчих здібностей учнів методами пошуково-дослідницької роботи та проведенням експрес-уроків української мови та літератури в літературно-художніх музеях України.

Тамара Кирєєва,
*викладач української мови і
літератури
Вищого професійного
училища № 22 м. Сарни*

Любити свою Україну – це покликання до дії для багатьох гарячих сердець, які прагнуть зробити свою державу процвітаючою, мирною і щасливою. А сучасна молодь, енергійна, стрімка „закомп’ютеризована”, потребує дослідження тих глибоких і цілющих джерел українського духу, мудрості, що надавали сили і наснаги синам і дочкам України творити свої безсмертні шедеври літератури.

Саме таку шляхетну мету переслідую я, як викладач рідної мови та літератури, коли керуюсь потребою залучити своїх учнів до вивчення творчої спадщини письменників, безцінного джерела їхньої творчості, багатогранності українського слова.

Шукати щось цікаве, неординарне і потрібне мене заставив час. З досвіду роботи знаю, що учнів завжди приваблюють подорожі, захоплюючі розповіді, колоритні видовища. Саме це можна знайти в мандрах по славетних місцях нашої країни. Так і прийшли в палітру моєї викладацької роботи літературні екскурсії з елементами пошуково-дослідницької роботи.

Я зрозуміла, що матеріал, зібраний під час таких подорожей є дуже цінним компонентом для подальшого моделювання уроків, виховних та позаурочних заходів з предмета. Проілюструю це конкретними прикладами. Хочу зауважити, що до кожної екскурсії ми з учнями готували цікаві літературні композиції, дослідження життя і творчості письменника, до якого ми їхали на гостину та вчилися художньо читати його твори.

„Дерманська подорож” видалась напрочуд світлою і незабутньою. Можливо тому, що наша Рівненщина така прекрасна ранньою осінню, а можливо, що в мареві років не потускніли слова двох талановитих германців – Уласа Самчука та Бориса Тена, спогади про яких так дбайливо і

багатогранно зберегли кімнати шкільного музею Дерманської школи. А ще спадає на думку, що особливого світла цій події надали відвідини Дерманського монастиря, в якому віра, історія, книга переплелись у безцінній святині. Наслідком такої літературної екскурсії став аматорський відеофільм „Дерманська подорож”, світлина і спогади, які я використала на уроці української мови, приуроченому до Дня слов'янської мови та писемності „Літопис мови від Нестора Літописця до сьогодення”, надруковані у фаховому журналі „Українська мова та література” (№13-14, липень 2015р. с. 40-44).

Фрагменти уроку

Урок – єднання

Тема Літопис мови від Нестора Літописця до сьогодення

Мета:- вчити учнів усному мовленню; вивчення розвитку мовлення;

- розвивати мовленнєві вміння й навички; творчі здібності та задатки учнів; формувати емоційно – ціннісне ставлення до світу;

- виховувати високо свідому, патріотично спрямовану особистість, виховувати на кращих традиціях нашого народу, зразках української культури та основних принципах християнської моралі.

Тип уроку: засвоєння знань та вмінь.

Методичні прийоми: слово вчителя, презентація художньо-дослідницького проекту, художнє читання творів, усне зв'язне мовлення, робота в групах.

Обладнання: мультимедійна дошка, предмети українського побуту та декоративно-прикладного мистецтва, книги, словники, ілюстративний матеріал, аудіо записи.

Вчитель:

Але роки навчання – це не тільки підкорення вершин знань і „гризіння” граніту науки – це і цікаві незабутні подорожі, такі, як наша „Дерманська гостина” до письменників Уласа Самчука та Бориса Тена, благоговійне

покоління святиням Дерманського монастиря...

Хочу зауважити, що у ВПУ-22 м. Сарни щорічно 9 листопада – це справжнє свято рідного слова, в якому задіяно чимало поціновувачів української словесності, яке проходить завжди яскраво, дієво і неординарно. Урок української літератури „Літописці твої, Україно!”, на якому ми вшановували геніїв українського слова, також став частиною цього свята. В підготовці і проведенні уроку, зокрема, в сторінці літопису про Лесю Українку, я використала матеріали екскурсійної подорожі „На гостину до Лесі”

Фрагменти уроку

Урок – вшанування

Тема: Літописці твої, Україно!

Мета:

- вшанувати видатних українських літописців-письменників: Прп. Нестора, Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесю Українку, Ліну Костенко, наших сучасних літописців-поетів рідного краю, випускників училища;
- формувати емоційно-ціннісне ставлення до світу, свого місця в ньому;
- виховувати високосвідому, патріотично спрямовану особистість на кращих творах українських письменників, їх життєвих позиціях, культурній спадщині нашого народу та основних принципах християнської моралі.

Тип уроку: узагальнення та систематизація знань, умінь та навичок.

Методичні прийоми: мультимедійна презентація дослідницько-творчого проекту, художнє читання творів, усне зв'язне мовлення, рольові ігри, робота в групах.

Обладнання: мультимедійна дошка, портрети письменників, їхні книги, предмети українського побуту та декоративно-ужиткового мистецтва, ілюстративний матеріал, аудіо записи, фільми, слайди.

Цьогоріч учні групи 20 бухгалтерів відкрили для себе цю поетесу заново. Як це було.

Учениця: А було це в червні 2016 року, коли в навчальних корпусах нашого училища панувала дзвінка тиша, було напрочуд спокійно, навчалася тільки одна наша група – всі інші були на практиці. Урок української літератури, ми читаємо „Лісову пісню” і, мабуть, чарівна мелодія Лукашевої сопілки, що розбудила лісову Мавку, розбудила і нас... Тамара Борисівна пропонує: „А чому б нам не поїхати на гостину до Лесі Українки до Колодяжного?”.

Ми в захваті. Будемо їхати! Готувались, вчили поезії, читали твори, збирали волошки для Лесі...

Учениця: І ось цей день настав.

Заздалегідь готувалися до цієї зустрічі з улюбленою поетесою: дівчата вчили її поезії та уривки з драми „Лісова пісня”, досліджували життєвий і творчий шлях письменниці, знайомилися з поліськими легендами та переказами. І ось цей день настав. З блакитними волошками в руках, це улюблені квіти Лесі Українки, по - святковому зодягнені і схвильовані, сповнені світлої радості, молоді українці вирушають дорогами благословенного Полісся на Волинь.

Учениця: Краєвиди, що розкинулись за вікнами комфортабельного автобуса є ніби декораціями до „Лісової пісні”: старезний праліс змінюють поля, завітчані маками та волошками, зелені луки з худобою, тихе плесо Горині... Це ваша земля, ваша Батьківщина, єдина у світі, і хіба можна її не любити?!

Леся Українка(учениця в образі поетеси): читає поезію „Давня весна”

Учениця: Гостинно зустрічає подорожніх ошатна садиба Косачів – увіковічена в мармурі та бронзі Леся, потопає в квітах, квітучих липах і акаціях. Щира і ерудована екскурсовод пані Людмила веде нас до меморіальних будиночків Косачів – блакитного та сірого.

Учениця: Ми стоїмо біля витоків Великої Українки – адже 22 роки з 42-ох Леся прожила в Колодяжному. Серце стискує щем, а на очі навертаються сльози, коли

переступаєш поріг Лесиної кімнати, коли торкаєшся робочого столу, підходиш до улюбленого фортепіано...І тут Ліза Палій та Віка Велігдан несуть нас на крилах Лесиної поезії „До мого фортепіано”.

(Учениці під звуки музики читають поезію)

Учениця: Ми ніби відчули ті далекі часи,коли руки авторки ще лежали на цих клавішах, а у вітальні збиралася вся дружня родина Косачів. Вражає атмосфера цієї родини – високоосвіченої, шляхетної, такої близької до народу, до всього українського. Мабуть, це і був той високий дух патріотизму, про який не говорили, але він був присутній всюди. Ніби підтвердженням цим думкам є поезія „І все-таки до тебе думка лине...”, що так задушевно читала Віка Бондарчук перед портретом поетеси в її робочому кабінеті.

Учениця: А далі – літературно-меморіальний музей Лесі Українки, оформлений в сучасному стилі: прекрасна та багата експозиція, автентичні речі родини Косачів, селян – поліщуків, унікальні рукописи і книги... Вражає діаграма з „Лісової пісні”, з грою Лукашевої сопілки, Мавчиними словами...

Благодатний матеріал для пошуково-дослідницької роботи учнів, формуванню в них відчуття причетності до рідної землі, нетлінного зв'язку поколінь дають уроки літератури рідного краю.

Проведення уроків літератури рідного краю є необхідною умовою вивчення курсу української літератури, адже робота над творами письменників-земляків спонукає учнів до глибшого вивчення історії та сьогодення рідного краю, дослідження народних звичаїв, традицій, мовних явищ. Задля ефективного проведення уроків по творчості письменників рідного краю я вважаю за необхідне здійснення екскурсій до музею, місць, пов'язаних з діяльністю того чи іншого літератора на теренах нашого краю, якщо це можливо, проведення творчої зустрічі.

Для більш глибокого розуміння мотивів творчості письменника, зокрема Бориса Шведа, я пропоную учням записати спогади людей старшого покоління, ознайомитися з народною творчістю, древніми ремеслами, які є в нашому регіоні,записати старовинні пісні, дослідити мовні діалекти та перекази, зібрати старожитності – все це дає змогу стати кожному учню активним учасником підготовки та проведення уроку. В свою чергу це виховує почуття обов'язку, відповідальності, розвиває творчі здібності та прививає інтерес до літератури і рідного слова.

Моя мета як вчителя і педагога - навчити учнів за допомогою таких, здавалося, простих та буденних речей, старі записи та фотографії, особисті речі письменника, які зберігаються в музеї, описів природи і праці людей, предметів народного побуту, через призму літературного твору і особистості

письменника. Тоді учні починають глибше розуміти оточуючий світ, внутрішній світ людини, працю як засіб існування, а ще вони отримують задоволення від реалізації своїх творчих здібностей. У молодих людей з'являється бажання читати і робити якісь гарні вчинки, справи, адже, як вони виявили для себе, життя складається саме із звичайних речей, і коли вони побачили, як їхнє рідне місто, край можна показати через стрічку повісті, поезії, драми, то починають розуміти, що і вони, вихідці з цих країв, є творцями життя, яке можна відтворити в художньому слові.

Фрагменти уроку

УРОК ЛІТЕРАТУРИ РІДНОГО КРАЮ

Тема. „Очерет йому був за колиску” (повість Бориса Шведа „Поліщуки”)

Мета: вивчити повість письменника рідного краю Б. Шведа «Поліщуки»:

- розкрити сюжет твору;
- показати роль пейзажів в повісті;
- дослідити звичаї та обряди поліщуків;
- змалювати образну систему;
- розвивати дослідницькі навички учнів, їхні творчі здібності, історико-етнографічні інтереси;
- виховувати патріотів своєї «малої батьківщини», загальнолюдські принципи моралі, любов до рідного краю, його людей та традицій.

Тип уроку: застосування знань, навичок і вмінь.

Методичні прийоми: слово вчителя, повідомлення учнів, елементи екскурсії, презентація дослідницько-творчих проєктів учнів, робота з текстом та фото-ілюстративним матеріалом, читання поезії та уривків прози напам'ять, робота в групах.

Обладнання уроку: повість Б. Шведа „Поліщуки”, ілюстративний матеріал, мультимедійна презентація теми, предмети народного побуту, малюнки учнів, дидактичний матеріал, збірки поезій, краєзнавчі видання.

Очікувані результати

Учні знатимуть:

- життєвий і творчий шлях Бориса Шведа;
- зміст повісті „Поліщуки”
- поліські звичаї та традиції;
- мовну палітру Полісся.

Учні вмітимуть:

- вдумливо читати твір, виокремлюючи його ключові моменти;
- визначати тему, ідею, основну думку твору, давати цитатну характеристику героїв.

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Актуалізація опорних знань

Слово вчителя: Мир вам, любі мої поліщуки! Саме так хочеться привітати вас, своїх учнів, на сьогоднішньому уроці літератури, адже перед нами – захоплююча подорож рідною батьківською землею – Поліссям, яке так колоритно та багатогранно відтворив у своїй повісті «Поліщуки» наш земляк Борис Швед.

Чому я обрала саме цей твір? Хроніка сьогодення нашого бурштинового краю змусила... Ви є свідками, як

майже щоденно приходять до нас з екранів телевізорів жахливі новини про знищення нашої землі, кримінальні сутички через видобування нашого поліського золота – бурштину. Так, це реалії нашого життя. Але я хочу, щоб світ знав наше Полісся не таким, а казковим краєм, де „у лісах Полісся трелі солов'їні співають нам про Мавку й Лукаша”, де живуть працьовиті та щирі люди, талановиті митці. Цей куточок української землі – ваша батьківщина.

І як хочеться, щоб десь глибоко в серці ви зберегли цей куточок землі, де ви жили і навчалися, зустріли своє кохання і здобули професію. Хочеться, щоб ви пишалися нашим містом, училищем і пронесли через все життя любов до нашого поліського краю.

III. Мотивація навчальної діяльності.

Вчитель: Що ж це за особливий феномен - Полісся?

Учениця читає наукову довідку з Вікіпедії про Полісся.

Вчитель: Але Полісся – це не тільки сухі рядки з наукової літератури, а це і картини живопису, осяяні нашим сонячним промінням, обрамлені бурштиновими розсипами...

Вчитель: це і жагучі рядки поезії, особливо поетес Сарненщини. Ось одна із них.

Учениця читає поезію Т. Корнійчук „Моє Полісся”.

IV. Сприйняття та засвоєння навчального матеріалу.

Презентація дослідницько-творчих проєктів на тему „Очерет йому був за колыску...”

Вчитель: Як вчитель рідної мови та літератури я також задумала разом з вами уславити наше Полісся. І не знайшла більш вдалої теми з літератури, щоб втілити ці бажання, ніж вивчення повісті нашого земляка Бориса Шведа „Поліщуки”. Щоб ви краще зрозуміли мій задум і пройнялися ідеєю показу Полісся через призму художнього слова.

Вам були запропоновані такі попередні, як колективні, так і індивідуальні завдання:

- Прочитати повість Б. Шведа „Поліщуки”;
- Відвідати історико-етнографічний музей м. Сарни;
- Знайти старожитності наших країв;
- Намалювати ілюстрації до повісті;
- Дослідити творчість фольклорно – етнографічного ансамблю „Троян”;
- Створити портретну галерею сучасних талановитих поліщуків;
- Підготувати власні висловлювання по різним аспектам повісті.

Зовсім недавні львівські мандри, відвідини музеїв Івана Франка та Івана Грушевського знайшли відображення в статті автора до районного часопису „Сарненські новини”, яка стала дидактичним матеріалом на уроці української мови за темою „Стаття до журналу або шкільного веб-сайту в публіцистичному стилі”.

Учні на основі своїх вражень і спогадів пишуть цікаві замальовки, портретні есе, яскраві описи, урізноманітнюють свої відповіді при вивченні творчості Івана Франка.

Я вважаю, що такі експериментальні та інноваційні підходи до вивчення української мови та літератури дають великі можливості розвивати світоглядні позиції, творчі здібності та морально-етичні якості учнів, захоплюючи їх цікавими, потрібними і яскравими світинами життя на фоні епох письменників культурних цінностей України.

Шляхи позитивної мотивації інтересу учнів до вивчення англійської мови

*Марія Ніколайчук,
викладач англійської
мови Вищого
професійного училища
№ 22 м. Сарни*

Сучасний етап розвитку нашої держави вимагає від підростаючого покоління гнучкості, комунікабельності, швидкої адаптації до різноманітних життєвих ситуацій, критичного мислення та вміння співпрацювати. Значно змінився і статус іноземної мови в українському суспільстві. Стрімке входження України у світове співтовариство забезпечило величезний попит на знання іноземних мов. Володіння навичками іншомовної компетенції стало розглядатися як засіб соціалізації, засіб, що об'єднує держави і народи. Адже, практично неможливо уявити наше життя без знання іноземної мови. Ми не перебільшуємо, коли скажемо, що майже кожна галузь людської діяльності вимагає знання іноземної мови. Можливо хтось дотримується іншої точки зору, але не забуваймо: „Скільки мов ти знаєш - стільки разів ти людина”.

Однак, серед усього різноманіття існуючих методик викладання та передачі інформації процес вивчення мови є не лише складним, але й рутинним завданням, що, в свою чергу, призводить до втрати учнем мотивації до всієї системи навчання. З огляду на такі обставини постає потреба у застосуванні методів і технологій, які б дозволили проявити творчі здібності, виявити оригінальні ідеї і полегшити та урізноманітнити вивчення іноземної мови на уроках. Саме тому сьогодні необхідно приділяти серйозну увагу ефективності та якості процесу навчання іноземних мов. І першочерговим завданням учителя є створення таких умов для навчання, де учні, без шкоди для себе, могли б „потренуватися”, „спробувати” себе у дорослих життєвих ситуаціях.

У наш час існує чимало методів і технологій викладання англійської мови – як традиційних, так і новітніх. Вибір новітніх методів навчання зумовлюється знанням інноваційних технологій. Ефективність їх застосування залежить від того, чи підібрані вони відповідно до тих завдань, які можуть успішно розв'язуватися з їх допомогою. Оскільки учням

необхідно оволодіти іноземною мовою, як засобом спілкування, вміти користуватися нею в усній та письмовій формі, підтримувати розмову, запропонувати свою тему, висловлювати свої побажання, ділитись думками, обмінюватись поглядами, на уроках англійської мови важливо створювати ситуації, в яких і вчитель, і учень стануть повноправними суб'єктами системи освіти, а основою навчання буде рівноправний діалог між тими, хто навчає, і тими, хто навчається. І, звичайно, спрямованість на оригінальність, актуальність та новизну, що дозволяє долучити учнів до світу культури країни, мова якої вивчається.

Слід зазначити, що на уроках іноземної мови необхідно особливу увагу приділяти доцільному використанню різноманітних форм і методів організації роботи учнів, що дозволяють розкрити зміст їх суб'єктивного досвіду із запропонованої теми, продумувати чергування видів робіт, типів завдань для зниження стомлюваності учнів, заохочувати учнів до висловлювання оригінальних ідей і гіпотез, прагнути до створення ситуації успіху для кожного учня. Важливе місце в досягненні такої мети посідають інтерактивні технології. У своїй роботі намагаюсь використовувати різні прийоми інтерактивного навчання від найпростіших (*“Робота в парах”, “Ротаційні (змінні) трійки”, “Карусель”, “Мікрофон”*) до складних (*“Мозковий штурм”, “Мозаїка”, “Аналіз ситуації”*), а також дискусії, дебати.

Результати роботи студентів, залучених у такого виду діяльності, залежать від вибору теми проблеми. Учні, які володіють англійською мовою на достатньому рівні, висловлюють максимальну кількість ідей, якщо вирішення поставленої проблеми має практичну цінність.

Topic: “My future profession”

1.Where does a working person spend a day?

*in the office *in the driving seat *behind the counter
*in the hospital *at home *at the plant

2.Where does a student spend a day?

*faculty * lecture *college *seminar
*university *campus *high school *vocational school

3.What can the work be?

* challenging *monotonous *boring
*rewarding *demanding *repetitive

До цієї ж теми, для учнів з більш високим рівнем володіння іноземною мовою, можна використовувати ускладнену форму завдання:

1. Give as many as possible reasons why you'd like to be a lawyer (

economist, lecturer, sportsman etc.):

- a) this job is well-paid;
- b) it helps people to solve their problems;
- c) it is rather prestigious now.

2. Give as many as possible reasons why you'd hate (dislike) to be a journalist (economist, lecturer, sportsman etc.):

- a) this job sometimes does more harm than good;
- b) it involves meeting too many people;
- c) it needs too much writing.

Якщо подивитися на урок англійської мови зі сторони формування вільної комунікативної компетентності, то тут виникають певні труднощі. Проблеми виникають, коли співбесідник, наприклад, обирає ступінь формальності, який прийнятний в його рідній мові, але не доречний в англійській. Наприклад щоб пом'якшити прохання, зробити його менш категоричним, слід вживати модальні дієслова. Тобто, замість **"Can you help me with it, please"** можна використати **"Would you mind helping me with it?"** або **"Could you possibly help me with it?"**. Або ж, коли учні просто перекладають на англійську мову слова рідної мови, не піклуючись про контекст. Наприклад, по-українськи: «На мою думку» - **"In my opinion"** перед зваженим судженням: **"In my opinion St. Sophia's Cathedral is the oldest church in Ukraine."** дійсно доречно. Але вводити більш банальне зауваження: **"In my opinion there is someone at the door."** виглядає дивно, краще вжити **"I think"**. Учні також недоречно вживають **"excuse me"** та **"I'm sorry"**, хоча в українській мові є їх аналоги: „перепрошую” та „вибачте”.

Тому, під час роботи в парах намагаюся виконувати такі вправи, які допоможуть найбільш ефективно шукати і виправляти такі помилки:

- обговорити завдання, короткий текст;
- взяти інтерв'ю;
- визначити ставлення (думку) однокласника до того чи іншого питання, твердження;
- зробити аналіз роботи один одного, сформулювати підсумок теми, що вивчається тощо.

На мою думку, вибираючи ті чи інші методи роботи на уроках, вчитель повинен опиратись не тільки на професійну і комунікативну підготовку учнів, а також і на той фактор, що **„це повинно бути цікаво”**. Саме тому, в ході навчального процесу, я намагаюся стимулювати інтерес учнів до вивчення англійської, в першу чергу, шляхом застосування сучасних видів діяльності

на уроках, наприклад, використання ІКТ. Ефективним, також, є застосування мови у різних видах діяльності:

- робота з Інтернет – джерелами;
- робота з матеріалами бібліотеки;
- робота поза навчальним закладом;
- робота поза навчальним процесом (відкриті виховні заходи, національні свята держав, мова яких вивчається, молодіжні заходи та свята), де вивчення іноземної мови відбувається із особистісних прагнень учнів.

Тобто, удосконалення словникового запасу та англомовних умінь, відбувається мимоволі (тому, що це їм цікаво, на противагу урочного „ТРЕБА” або „НА ОЦІНКУ”).

Впровадження інформаційних технологій на уроках економіки

*Тетяна Власюк,
викладач економіки
ДПТНЗ „Сарненський
професійний аграрний ліцей”*

Реформування сучасної системи освіти передбачає впровадження нових та перспективних технологій навчання. Особливе місце займають інформаційні технології навчання. Основний напрямок використання нових інформаційних технологій навчання базується на можливостях сучасної комп'ютерної техніки.

Нині розроблено багато методик впровадження комп'ютерів у навчальний процес, деякі з них практично використовуються в поєднанні зі своїми програмними продуктами. Поряд з цим виникає багато запитань щодо впливу даних методик на те, як реагують учні на такі форми навчання, як вони засвоюють матеріал при дотриманні даних технологій, на яких етапах уроку можна застосовувати комп'ютер у навчанні, якого віку учні готові до таких форм навчання, як впливає дана технологія на фізіологічні та психологічні вікові особливості учнів.

Інтерактивні навчальні програми, засновані на гіпертекстовій структурі і мультимедіа, дають можливість організувати одночасне навчання учнів, що володіють різними здібностями і можливостями, створити адаптивну систему навчання. Адаптивна система навчання з використанням інформаційних технологій має ряд переваг:

- вона дозволяє зменшити непродуктивні витрати живої праці викладача;
- дає учням широкі можливості вільного вибору власної траєкторії навчання;
- передбачає диференційний підхід до учнів;
- підвищує оперативність і об'єктивність контролю та оцінки результатів навчання;
- гарантує безперервний зв'язок у відносинах "викладач - учень";

- сприяє індивідуалізації навчальної діяльності (диференціація темпу навчання, труднощі навчальних завдань і т.п.);
- підвищує мотивацію навчання;
- розвиває в учнів продуктивні, творчі функції мислення, інтелектуальні здібності, формує операційний стиль мислення.

Форми і методи проведення уроків економіки з використанням інформаційних технологій

1. Методика роботи з Інтернет-технологіями (подорож по мережі Інтернет, відвідування економічних сайтів, пошук економічної літератури та необхідної інформації).

2. Методика використання методу проектів на уроках економіки із застосуванням засобів Microsoft Office (створення баз даних, електронних таблиць).

3. Методика використання творчих завдань на уроках економіки із застосуванням засобів Microsoft Office (створення рекламних проектів, бізнес-планів та ін.).

4. Методика організації комп'ютерного практикуму на уроках економіки (ділові ігри, складання кросвордів, тестові завдання).

5. Методика використання навчально-контролюючих програм на уроках економіки (електронний посібник "Економіка» та ін.).

6. Методика проведення мережевих конференцій на уроках економіки (по локальній мережі або через мережу Інтернет).

Форми організації навчальних занять: лекція, семінар, лекційно-практичне заняття, самостійні роботи, дискусії, комп'ютерні практикуми, творчі завдання, проекти, ділові ігри та інше.

Форми контролю на уроках економіки: письмові або усні роботи, диктанти, тестові завдання, заліки, контрольні роботи, фронтальні опитування, вікторини, самоконтроль, лабораторні роботи.

За умови систематичного використання інформаційних технологій у навчальному процесі в поєднанні з традиційними методами навчання можна значно підвищити ефективність навчання.

Засоби Microsoft Office як інструмент підготовки та проведення уроків економіки

Використання типових програм пакету Microsoft Office: Word, Excel, Power Point, Access, Publisher в роботі викладача дає багаті можливості для

підготовки до уроків та їх проведення. Текстовий редактор Word надає великі можливості для професійного створення документів, художнього оформлення текстів: нестандартне розташування тексту на сторінці, надання враження об'ємності тексту, зображення тіні від написаного тексту, зафарбовування літер візерунком довільного тексту, робота з таблицями, діаграмами, малюнками.

Використання презентаційної графіки (Power Point) дозволяє доповнити текстуальні частини роботи візуальним рядом: малюнком, фотографіями, картинками, ефектами анімації. Пошуки послідовності у побудові візуального ряду є, безумовно, творчими компонентами комп'ютерного викладу матеріалу. Програма Power Point дозволяє підготувати виступ з використанням слайдів, які можна надрукувати, продемонструвати на комп'ютерах індивідуально або за допомогою відеопроєктора, а також включити в конспект доповіді або в комплект матеріалів для роздачі учням.

Програма Excel дозволяє впроваджувати в текстуальну частину роботи: таблиці, чисельну інформацію, формули, діаграми і графіки; є однією з найбільш зручних методів вирішення економіко-математичних задач. Використання баз даних (Access) надає можливості розміщення в роботі потрібної довідкової інформації, відібраної за певними критеріями, є засобом збереження великих обсягів інформації.

Інформаційні технології на різних етапах уроку

Організаційний етап. У вступній частині уроку учням пояснюються мета і зміст подальшої роботи. На даному етапі доцільно показати слайд із зазначенням теми та переліку питань для вивчення. Відображення цієї інформації на екрані прискорює конспектування.

Мотиваційно-пізнавальна діяльність. Викладач формує зацікавленість учня в сприйнятті інформації, яка буде розказана на уроці або запропонована на самостійне вивчення. Формування зацікавленості може відбуватися різними шляхами:

- роз'яснення значення інформації для майбутньої професійної діяльності;
- демонстрація завдань науки, які можуть бути вирішені за допомогою цієї інформації;
- розповідь про виробничі проблеми, які були вирішені за допомогою цієї інформації.

Ефект від застосування будь-якої інформації може демонструватися у вигляді графіків або діаграм, що показують прибутковість, економічний чи інший ефект від її застосування.

Зображення на екрані є рівнозначним слову викладача. У цьому випадку викладач пояснює те, що показано на екрані.

Зображення на екрані доповнюють слова викладача. При вивченні загальних понять, явищ, законів, процесів основним джерелом знань є слова викладача, а зображення на екрані дозволяє продемонструвати їх умовну схему.

Перевірка засвоєння попереднього матеріалу. За допомогою тестових завдань можна легко та зручно встановити ступінь засвоєння учнями матеріалу (знань та умінь).

Навчальна та освітня функція тестування полягає в тому, що учень не просто відповідає на запитання тесту, але й, отримуючи зворотний зв'язок з приводу даних відповідей, має можливість вносити до них необхідні корективи.

Виховна функція перевірки та оцінки знань при роботі з комп'ютерними тестами обумовлена самим контролем, а ще більше – самоконтролем. Комп'ютер ніби „виховує” користувачів, привчає працювати, підвищує їх відповідальність, „змушуючи” самостійно приймати рішення про власну готовність до відповіді, реально оцінювати свої навчальні можливості.

Інформаційна функція комп'ютера дозволяє викладачу отримати цінні відомості про ефективність роботи баз даних, доступності схем і таблиць, адекватності ілюстративного матеріалу в тексті, якому навчають, цілісності уявлень про предмет "Економіка".

Ще більш значуща функція контролю – фіксація рівня засвоєння матеріалу: уміння творчо застосовувати отримані знання, давати адекватну характеристику явищ, навіть коли вони знаходяться поза звичного контексту, відслідковувати їх у взаємозв'язку, взаємозумовленість при написанні творчих робіт, есе і т.п.

Вивчення нового матеріалу. При вивченні нового матеріалу наочне зображення є зоровою опорою, яка допомагає найбільш повно засвоїти матеріал, що подається. Співвідношення між словами викладача та інформацією на екрані може бути різним, його визначає викладач, даючи пояснення.

Зображення на екрані виступає основним джерелом інформації. Наприклад, реальне зображення кривої попиту. У цьому випадку викладач повинен назвати складові частини графіка, встановити взаємозв'язок між ними, причини зсуву кривої. Краще підготовлених учнів варто залучати до обговорення і скорочувати коментарі викладача.

Систематизація і закріплення матеріалу. Систематизація і закріплення матеріалу необхідні для кращого запам'ятовування і чіткого структурування. З цією метою наприкінці уроку викладач робить огляд вивченого матеріалу, підкреслюючи основні положення та їх взаємозв'язок. При цьому повторення матеріалу відбувається не тільки усно, але і з демонстрацією найбільш важливих наочних посібників на слайдах, виконання тестів на комп'ютері. У літературі, присвяченій тестуванню та організації контролю, за формою виділяють дві основні групи завдань: з пов'язаними відповідями (альтернативні питання, питання з множинним вибором) і з вільними відповідями (самостійна відповідь без будь-яких обмежень та підказок). Завдання з пов'язаними відповідями містять підказку, що підвищує їх навчальну функцію, але знижує об'єктивність контролю. Що стосується завдань „з вільними відповідями”, то вони передбачають самостійну відповідь учнів без будь-яких обмежень та підказок. Це широко відомі традиційні питання, що застосовуються при усному та письмовому опитуванні. Вони дозволяють перевірити будь-які рівні знань, але їх важко оцінити однозначно. Таким чином, їх використання в комп'ютерному тестуванні практично неможливо.

Поради викладачу економіки щодо використання інформаційних технологій на уроці

Плануючи урок із застосуванням інформаційних технологій, викладач повинен дотримуватися дидактичних вимог, відповідно до яких:

- чітко визначати педагогічну мету застосування інформаційних технологій у навчальному процесі;

- уточнювати, де і коли він буде використовувати інформаційні технології на уроці в контексті логіки розкриття навчального матеріалу і своєчасності подання конкретної навчальної інформації;

- враховувати специфіку навчального матеріалу, особливості групи, характер пояснення нової інформації;

- раціонально організувати пізнавальну діяльність учнів на уроці, не перевантажувати їх однотипними завданнями чи тестами;

заохочувати учнів до самостійного використання інформаційних технологій у вигляді домашньої роботи по створенню електронної презентації, підбору фото чи малюнків на певну економічну тему тощо;

пам'ятати, що головне завдання використання інформаційних технологій у процесі вивчення економіки – підвищити пізнавальний інтерес учнів до вивчення предмета, ефективність його опанування учнями. Загальновизнано, що особистість, яка зацікавлена, хоче пізнати матеріал, засвоює його набагато краще, ніж та, яка не зацікавлена змістом того, що вивчає.

Підсумовуючи, можна сказати, що використання інформаційних технологій – життєва необхідність сьогодення. Віддаючи перевагу сучасним технологіям навчання, можна зазначити, що це ефективний, цікавий спосіб навчання, активна участь у роботі, а не стандартне зазубрювання відповідей на питання, можливість досягти більшого результату з найменшою затратою часу, краще сприйняття і запам'ятовування інформації, можливість вільно висловлювати власну думку, розвиток самовпевненості, демократизація навчального процесу.

Використані джерела

1. Ніколенко Я.В. Використання інформаційних технологій навчання на сучасному уроці у профтехучилищі [Електронний ресурс] / Я.В.Ніколенко // - Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/proftech/19847/ (дата звернення 20.11.2017 р.). – Назва з екрана.

Формування геометричних умінь засобами інформаційно-комунікаційних технологій

*Галина Денисенко,
викладач математики
ДПТНЗ „Березнівське вище
професійне училище”*

Національна стратегія розвитку освіти на 2012-2021 р. р. одним із основних завдань визначає „підвищення ефективності навчально-виховного процесу на основі впровадження інформаційно-комунікаційних технологій”.

Розглянемо можливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій (на прикладі вільного програмного забезпечення GeoGebra) для ефективного формування геометричних умінь учнів професійно-технічних навчальних закладів.

Під геометричними вміннями розуміють володіння учнями способами діяльності над геометричними об'єктами (геометричними фігурами, їх властивостями, геометричними відношеннями, логічними операціями та ін.) .

За змістом та особливостями геометричної діяльності виділяємо три групи умінь. Згідно з чинною програмою з математики в учнів 10-11 класів суспільно-гуманітарного напрямку (рівень стандарту) повинні бути сформовані наступні вміння: 1) вміння обґрунтовувати геометричні твердження; 2) конструктивні вміння; 3) вміння вимірювати і обчислювати геометричні величини . На нашу думку, дану класифікацію вмінь можна використати і для учнів професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ) спеціальностей сфери обслуговування, які вивчають геометрію за програмою на рівні стандарту.

Зупинимося детальніше на формуванні конструктивних умінь в учнів ПТНЗ. Існують різні підходи до визначення поняття конструктивних умінь. Ми розглядатимемо конструктивні вміння як одну із груп геометричних умінь, які передбачають виконання побудов геометричних об'єктів.

Формування конструктивних умінь засобами ІКТ можливе за допомогою використання вільного програмного забезпечення GeoGebra.

GeoGebra – це динамічне програмне забезпечення, яке об'єднує алгебру, геометрію та математичний аналіз. Програма розроблена Маркусом Хохенвартером та міжнародною командою програмістів для викладання і навчання математики в школах. Інтуїтивно зрозумілий інтерфейс сприяє легкому опануванню програми як викладачами, так і учнями. Останню версію програми можна безкоштовно скачати на офіційному сайті і встановити на персональний комп'ютер, планшет чи смартфон. Програма дозволяє

створювати інтерактивні креслення, які можна зберегти і розмістити в мережі Internet.

1. Уміння будувати зображення просторових геометричних фігур та їх елементів.

Програма має широкі можливості зображення геометричних фігур: від точки до комбінацій тіл обертання і многогранників. Всі побудови здійснюються згідно аксіомам планіметрії та стереометрії. Інтерфейс програми дозволяє налаштувати одночасне зображення на екрані вигляду фігури на площині $ХОУ$ і в просторі, що сприяє розумінню і засвоєнню правил зображення геометричних фігур у просторі (рис 1).

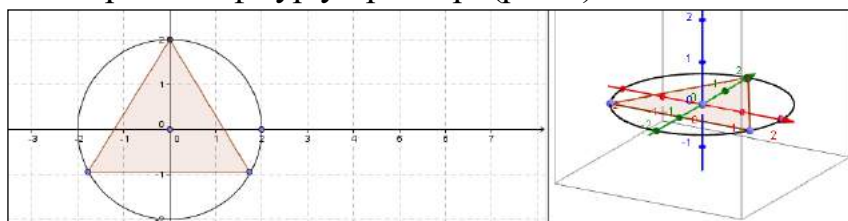

Рис. 1

2. Уміння виконувати уявні побудови.

Уявні прямі можна зображати пунктиром, обирати колір і товщину, за необхідністю приховати зображення.

3. Моделювати многогранники і тіла обертання та їх розгортки.

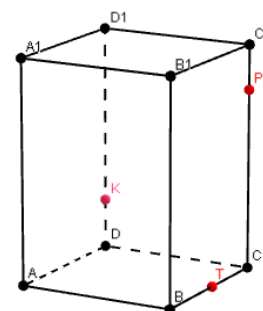
Застосування ІКТ дозволяє відслідковувати послідовні етапи створення моделей многогранників, тіл обертання та їх комбінацій. Всі побудови виконуються точно, на відміну від умовних рисунків на дошці та в зошитах (рис. 2). Можливість руху побудованих моделей дозволяє обрати оптимальний ракурс для побудови в зошитах.

Рис. 2

4. Уміння будувати перерізи многогранників.

У процесі формування вмінь будувати перерізи многогранників часто виникають труднощі, пов'язані з необхідністю використання учнями просторової уяви. Наприклад, деякі учні будують точки перетину ліній, які насправді не перетинаються, але за малюнком на плоскому аркуші паперу чи на дошці цей факт для них не зовсім зрозумілий. Подолати ці труднощі можна, організувавши навчальний процес із застосуванням ІКТ. За допомогою програмних засобів вчитель може наочно продемонструвати точну поетапну побудову перерізу

многогранника. У будь-який час модель можна повернути і розглянути з різних боків. Нові побудови можна виконувати в іншому вікні, за необхідності повертаючись до попереднього і повторюючи ще раз сценарій побудови. Створені моделі легко зберігаються та можуть бути імпортовані в документи інших типів чи викладені в мережу Internet. Цю можливість можна використати для створення готових малюнків для індивідуальної роботи учнів на побудову перерізів многогранників.

Наведемо приклад задачі, яку доцільно запропонувати учням під час вивчення теми „Побудова перерізів многогранників”. У розв’язанні використано програму динамічної математики GeoGebra.

Задача. Побудуйте переріз паралелепіпеда, який проходить через задані точки P , K , T (рис. 3).

Розв’язання. Проведемо прямі через точки, які належать перерізу і лежать в площині однієї грані паралелепіпеда: прямі PK і PT (рис. 4). Щоб побудувати

пряму, потрібно обрати інструмент **Прямая** і лівою кнопкою миші клацнути по черзі на дві точки, через які вона проходить. В налаштуваннях ми можемо обрати товщину, колір і тип лінії. Це дозволяє проводити як суцільні, так і пунктирні лінії.

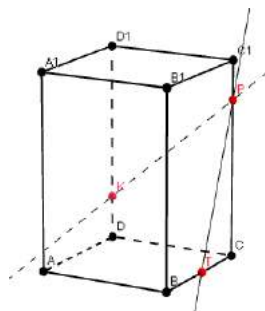

Рис. 4

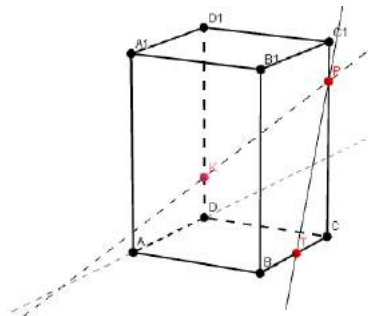

Рис. 5

Оскільки точки K і T не належать площині однієї грані, то потрібно знайти додаткову точку, через яку проходитиме переріз. Це точка перетину прямої KP з одним із ребер паралелепіпеда. На цьому етапі деякі учні пропонуватимуть продовжити пряму AD і шукати точку її перетину з прямою KP (рис. 5). Тому вчитель має докласти зусиль, щоб пояснити учням, що ці прямі не перетинаються. А учні, своєю чергою, повинні докласти значних зусиль, щоб уявити розміщення прямих у просторі. У випадку, коли побудова виконується на дошці, в зошитах чи демонструється на слайдах, уявити реальне розміщення прямих у просторі під силу лише учням з добре розвиненою просторовою уявою.

Можливості системи динамічної математики GeoGebra дозволяють повернути паралелепіпед і розглянути його в різних ракурсах. Для цього потрібно вибрати інструмент **Вращать чертёж**, навести курсор на малюнок і,

затиснувши ліву кнопку миші, рухати мишку в потрібну сторону. Повернувши паралелепіпед, бачимо (рис. 6), що прямі AD і KP не перетинаються. Часу на це витрачається зовсім мало, проте всім учням стає зрозуміло чому не потрібно продовжувати пряму AD . Наступного разу в подібній ситуації школярам легше уявити розміщення прямих у просторі. Далі продовжимо пряму DC і знайдемо точку її перетину з прямою PK . Для цього потрібно обрати інструмент

Пересечение

і по черзі клацнути лівою кнопкою миші по прямих, точку перетину яких шукаємо. Отримали точку E (рис. 7).

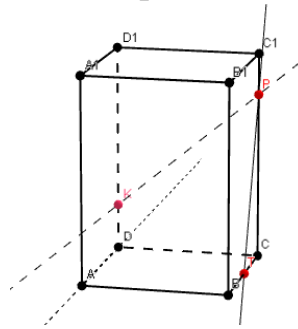

Рис. 6

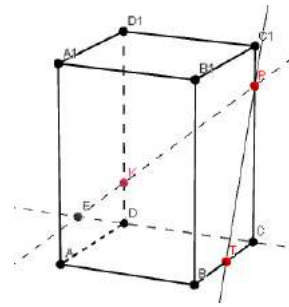

Рис. 7

Точки E і T лежать в площині однієї грані паралелепіпеда. Проведемо через них пряму (рис. 8). Знайшовши точку перетину прямої ET і AD (F)

можемо побудувати переріз. Обираємо інструмент Многоугольник і лівою кнопкою миші натискаємо послідовно на точки, через які проходить переріз: P , K , E , T . Многокутник $PKET$ і є шуканим перерізом паралелепіпеда $A_1B_1C_1D_1ABCD$ (рис. 9).

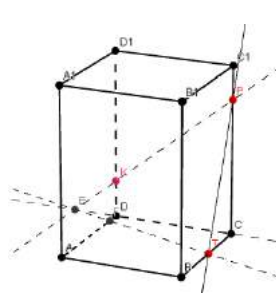

Рис. 8

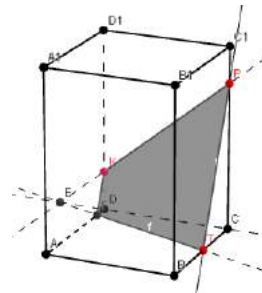

Рис. 9

За допомогою інструменту Перемещать лінувати положення точок P , K , T , через які ми будувати переріз, і спостерігати як змінюється переріз, залежно від зміни розміщення цих точок на ребрах паралелепіпеда (рис. 10-12). Наприклад, на рис. 10 зміщено точку K , на рис. 11 - точку T , а на рис. 12 - точку P . Бачимо, що переріз залишається чотирикутником, але змінюється його розмір і форма.

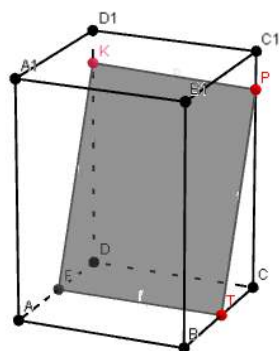

Рис. 10

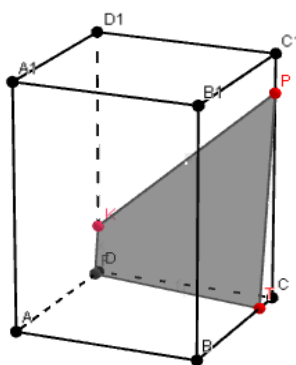

Рис. 11

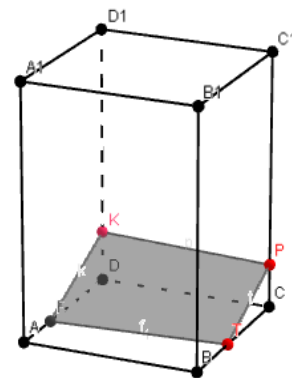

Рис. 12

Отже, можливо зробити висновок, що використання інформаційно-комунікаційних технологій, наприклад, вільного програмного забезпечення Geogebra, відкриває широкі можливості підвищення ефективності формування геометричних умінь, засвоєння математичних компетентностей з геометрії учнів ПТНЗ.

Використані джерела

1. Бурда М. І. Методичні основи диференційованого формування геометричних умінь учнів основної школи : дис. ... д-ра пед. Наук : 13.00.02 / Бурда Михайло Іванович; АПН України, Ін-т педагогіки. – К., 1994. – 347 с.
2. Іванова С. В. Формування геометричних умінь старшокласників шкіл (класів) гуманітарного профілю : дис. кандидата пед. наук : 13.00.02 / Іванова Світлана Володимирівна. – К, 1999. – 203 с.
3. Навчальна програма з математики для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів. Рівень стандарту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ippo.if.ua/predmety/matematyka/media/files/matem_st.pdf.
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#n10>.
5. <https://www.geogebra.org>.

Упровадження ІКТ у процес підготовки кухарів

*Людмила Радько,
викладач спецпредметів
Вищого професійного училища
№ 22 м. Сарни*

Одним із дієвих способів підготовки компетентних працівників є використання сучасних інформаційних технологій. Інформаційні технології – це одне ціле сучасного світу в цілому та освітнього процесу зокрема.

Якісне викладання предметів за професією «Кухар» залежить від використання засобів і можливостей, які надають комп'ютерні технології та Інтернет.

З використанням комп'ютерних технологій матеріал, а саме при викладанні предметів кулінарного профілю, не тільки цікавіший, але й доступніший для учнів.

Час не стоїть на місці, змінюються кулінарні смаки, створюються кулінарні шедеври, використовуються нові продукти та нові методи приготування страв. І викладач може швидко отримати найновішу інформацію, яку використає при викладанні тієї чи іншої теми.

Завдяки цьому підвищується авторитет педагога, авторитет закладу, в якому він працює, та авторитет профтехосвіти в цілому, що є профорієнтаційною роботою.

Для використання інформаційно-комунікаційних технологій при викладанні предметів кулінарного профілю в училищі створені відповідні умови. Так, кабінет спецтехнології має комп'ютер з мультимедійним проектором з підключенням до мережі Інтернет, тому усі уроки проходять з унаочненням та демонстрацією матеріалу, що викладається.

Упровадження ІКТ у процесі підготовки кухарів проходить за такими напрямками:

- використання презентацій та відео майстер-класів з приготування страв як власних, так і відомих кухарів;
- розробка та використання тестів;
- впровадження ІКТ через застосування методу проектів.

Використання презентацій та відео майстер-класів приготування страв

Розробляються презентації та відео-майстер класи з приготування страв, які постійно використовуються на уроках. Такі засоби роблять процес навчання більш результативним. Використання на уроці мультимедіа дає змогу візуалізувати інформацію, активізувати пізнавальну діяльність учнів, що є результатом якісного засвоєння матеріалу учнями й показує підвищення їхньої мотивації до здобуття професії.

Розробка та використання тестів.

Для контролю навчальних досягнень учнів використовуються тестові програми із предмета „Технологія приготування їжі з основами товарознавства”. Це дає змогу викладачу отримувати об’єктивну картину рівня засвоєння матеріалу за короткий термін. Також є можливість викладачу відразу індивідуально попрацювати з учнями, які погано засвоїли матеріал.

Упровадження ІКТ через застосування методу проектів.

Використовуючи метод проектів, учні проводять пошуково-дослідницьку роботу. Використовуючи ІКТ, вони презентують результати роботи.

Викладач визначає структуру проекту та шляхи, як треба працювати над тією чи іншою темою. Проектів багато, наприклад: „Товарознавча характеристика сирів”, „Прянощі”, „Борщі”, „Страви з гарбуза” та ін.

Особливу увагу приділено проекту „**Стародавня Поліська кухня**”. Для цього є ряд причин.

Метод проектів виник у 2 половині 19 ст. як „метод проблем”. Спочатку була не згодна із визначенням „проблема”. Але дійсно: проблема та, що забуваємо старі традиції. Ми вивчаємо страви кухонь світу (наприклад, суші - японської, піцу - італійської), а на другому плані залишається своє, тепле, щире, українське.

Час не стоїть на місці. Відбуваються зміни в ту чи іншу сторону. Ми вчимо дітей 90-х. Якщо порівняти....

- ми пили воду з колодязя, а не з пластикових пляшок, з однієї пляшки пили декілька чоловік, і від цього ніхто не хворів.

- ми їли булочки з сиром, і ніхто не набирив вагу, тому що...

...у нас не було 165 каналів супутникового телебачення і ми бігали, грали в ігри.

- з теми „Риба та морепродукти” ми вчили родини коропових і осетрових, а не пангасіус, який є в продажу (і який точно не можна споживати).

- ми вчили молочні продукти, але не сир, в якому немає молока.

- крабові палички без м’яса краба. Таких прикладів безліч.

А це все залишає слід на здоров’ї людини..., а Україні потрібний мир і здорова нація!!!

А здорова нація – це корисне харчування. Корисними страви, які готували нам бабусі, були тому, що використовувались натуральні продукти:

- *Це врожай, вирощений власними руками;*
- *Це м'ясо домашньої худоби та птиці;*
- *Це лісові ягоди, зібрані самотійно;*
- *Це чай, який заварювався із листочків малини, м'яти чи меліси.*

Пропаганда здорового харчування – це відтворення старовинних рецептів наших бабусь та прабабусь, це пам'ять традицій свого роду, які повинні передаватись із покоління в покоління.

Тому виникло бажання відродити, віднайти, цінити багаж старшого покоління.

Адже Українська кухня – це невід'ємна частина української культури. Особливе значення для нас відіграє кухня нашого регіону – Поліська. Адже саме тут ми росли, тут для нас все рідне і знайоме.

Тому завдання, яке ми поставили перед початком проекту – „закарбувати” технологію приготування цих страв. Адже все починалось із, можливо, простого, але настільки смачного і корисного. Перший етап проекту – це пошук стародавнього українського посуду.

Так були зібрані макітри, горшки, миски. Вони знайшли своє місце в одній із кімнат, яка стала музеєм української кухні. Зараз це – діючий музей, який спільними зусиллями створили працівники училища. Були задіяні учні будівельного профілю, столярі, а члени методичної комісії кухарів, кондитерів, барменів зайнялись естетичним оформленням.

Наступний етап – пошук стародавніх рецептів. Адже вміння смачно готувати передається нам із покоління в покоління. Із трепетом у серці кожен із нас згадує ті страви, що готували нам бабусі. А це не лише пізнавальний момент у спілкуванні, а й виховний. (До слова, бабусі, прабабусі дітей із задоволенням ділились і діляться своїми спогадами).

Під час роботи над проектом кожен учень вносить свій особистий вклад, індивідуально планує свою участь в проекті. При цьому він відкриває знання, ставить власні цілі, розробляє власну версію різних проблем, визначає свою позицію по відношенню до ключових питань своєї професії. Також учень працює на перспективу, щоб відвідувач того чи іншого закладу, в якому працюватиме випускник, був приємно

здивований не тільки від приготовленої страви, а й від згадки про тих, хто готував цю страву йому в дитинстві. І щоб ці згадки повертали клієнтів у ваш заклад ще і ще.

Процес роботи над проектом має інформаційний характер: підбирається матеріал та цікаві факти, потім систематизується, складається каталог страв та рецептурних довідників. Відпрацьовуються страви на виробничому навчанні і складається калькуляційна картка. І на основі інформації ведеться „Корисний словник”.

Наприклад, у страві „товченик із зернятами льону” один із компонентів - льон (в словнику описуються корисні властивості льону та рекомендації щодо застосування).

Учень розуміє: щоб бути компетентним працівником, він повинен бути обізнаним у багатьох галузях і завжди цінити та використовувати багаж знань старшого покоління, особливо в кулінарній сфері. Адже це фундамент, з якого все починається.

Найважливішими з критеріїв успішності проектної діяльності є:

- досягнення мети проекту,
- доцільність саме такої організації діяльності,
- наявність матеріальних результатів проекту, якість їх оформлення,
- активність, самотійність всіх учасників проекту, усвідомлення ними важливості власної участі в обраному проекті.

Завдання, що поставлене перед нами – виховати компетентного працівника, який повинен приймати обґрунтовані рішення, бути готовим до самовдосконалення. Якраз проектна методика направлена на досягнення таких цілей.

Під час роботи над проектом в учнів формуються навички мислення високого рівня, вони проводять самотійну дослідницьку діяльність, осмислюють та аналізують результати своїх робіт. Ці неординарні завдання сприяють підвищенню пізнавального інтересу учнів, мотивують до подальшого збору та обробки інформації.

Проектне навчання дозволяє учням проявити себе з творчої сторони, показати свої ділові якості та професіоналізм. Досвід роботи переконує, що використання методу проектів є важливим засобом підвищення зацікавленості учнів, розвитку творчих здібностей та пізнавальної активності. І один з основних моментів саме в проекті „Стародавня Поліська кухня” – коли діти більше спілкуються з старшим поколінням та приділяють їм максимум уваги. Спілкування з представниками старшого покоління є дуже важливим для емоційного розвитку учнів та є вирішальною умовою їхнього

гармонійного розвитку. Одночасно з пошуком рецептів реалізуються потреби учнів у взаєморозумінні і співпереживанні і, особливо, у „живому” спілкуванні.

У сучасному світі людина більше часу проводить з речами, ніж з людьми чи природою. Комп'ютери, автомобілі, банкомати, термінали, станки та конвеєри – все це дуже зручно та корисно. А врешті решт, в учнів все менше сил на „живе” спілкування. І це погано, бо спілкування – наша духовна потреба, завдяки ньому ми розвиваємося, вчимося, розширюємо світогляд. Треба дорожити близькими та цікавими нам людьми. Треба заповнювати своє життя спілкуванням з прекрасним у всіх його виявах, бо це робить наше життя повноцінним.

В процесі роботи над проектом „Стародавня Поліська кухня” в учнів розвивається прагнення не тільки віднайти, а й допомогти близьким, вислухати, навчитись, аналізувати, цінувати...

Набуті в процесі реалізації проекту знання, вміння та навички не тільки здобувають особливу міцність і свідомість, а й асоціативно пов'язані з отриманням задоволення, що стає стимулом для нового пошуку. Використання інноваційних педагогічних технологій формує стійкий інтерес до навчання та сприяє розвитку практичних життєвих навичок.

І хай вам нагадує запах щойно спеченого хліба – бабусині руки,
Борщ з пампушками – затишок батьківської оселі,
Вареники – ті моменти, коли разом всією сім'єю ходили в ліс по чорницю.

Це все традиції Вашої родини!!!

Методична розробка уроку з основ конструювання одягу „Конструювання блузи”

*Наталія Бойчук,
викладач спецпредметів
ДПТНЗ „Березнівське вище
професійне училище”*

Предмет: основи конструювання одягу

Тема програми: конструювання базової основи виробу.

Тема уроку: конструювання блузи.

Розвивальна мета: сприяти розвитку самостійного мислення й творчого підходу при вивченні теми.

Навчальна мета: формування в учнів знань та умінь для побудови конструкції блузи.

Виховна мета: сприяти вихованню бажання більше дізнатись про даний асортимент одягу, про конструювання та моделювання блуз різних фасонів.

Тип уроку: урок засвоєння знань, умінь та навичок.

Метод проведення: розповідь, пояснення з одночасною побудовою конструкції деталей блузи.

Комплексно - методичне забезпечення уроку:

1. Опорний конспект;
2. Таблиці розмірних ознак;
3. Таблиці прибавок;
4. Мультимедійний екран.

Структура уроку.

1. Організаційна частина.
2. Актуалізація опорних знань учнів.
3. Пояснення матеріалу по темі уроку.
4. Самостійна робота учнів.
5. Індивідуальна робота з учнями.
6. Дебрифінг.
7. Оцінювання знань учнів.

8. Повідомлення домашнього завдання.

Хід уроку

I. Організаційна частина

1. Оголошення теми, мети і завдання уроку.
2. Психологічний настрій учнів на продуктивну творчу роботу – перегляд слайдів моделей блуз різних фасонів.

II. Актуалізація опорних знань учнів

1. З'ясовую базу знань учнів за допомогою наступних запитань:
 - які вихідні дані необхідні для виконання розрахунків та креслень деталей одягу;
 - звідки беруться розмірні ознаки та прибавки, необхідні для побудови креслень;
 - від чого залежить величина прибавок;
 - що являє собою базисна сітка креслення плечового виробу;
 - з яких ділянок складається ширина виробу по лінії грудей;
 - як виконують розрахунок ширини виробу по лінії грудей;
 - як виконують розрахунок ширини ділянок: спинки, пілочки, пройми;
 - як знаходять положення горизонтальних конструктивних ліній: грудей, талії, стегон.

2. Перевіряю виконання самостійного домашнього завдання учнів, тобто побудову базисної сітки, як основи для креслення деталей блузи.

При необхідності коректую креслення. Надаю конкретну допомогу, або опорний конспект (додаток 1), для виправлення учнями недоліків, допущених в роботі.

III. Пояснення матеріалу по темі уроку

1. Послідовність побудови креслення спинки (додаток 2).
2. Послідовність побудови креслення пілочки (додаток 3).

При викладанні нового матеріалу по темі уроку користуюсь мультимедійним екраном

IV. Самостійна робота учнів

Пропоную кожному учневі індивідуальне завдання (додаток 4) для побудови креслень деталей блузи.

V. Індивідуальна робота з учнями.

Менш підготовленим учням надаю практичну допомогу, а при необхідності даю опорний конспект (додаток 1; додаток 2).

VI. Дебрифінг (підведення підсумків).

Закінчити наступні речення:

- На уроці мені сподобалось.....
- Під час проведення уроку мені не сподобалось.....
- Найскладнішим для мене було...
- Ми подолали такі труднощі.....
- Я добре виконала....

VII. Оцінювання знань учнів.

Перевіривши дебрифінг виявляю рівень знань учнів попереднього матеріалу та ступінь засвоєння ними нового матеріалу. Відмічаю найактивніших учнів, характеризую недоліки в роботі. Виставляю в журнал оцінки з їх коментарем..

VIII. Повідомлення домашнього завдання.

1. Закінчити вдома побудову деталей блузи згідно індивідуального завдання (додаток 4).
2. Виконати розрахунок та креслення базисної сітки рукава вшивного одношовного згідно креслення деталей блузи. Уточнити вибір прибавок згідно форми рукава.
3. Виконати творчу роботу (додаток 5)

Конструювання блузи**Мірки:**

$C_{ш} = 18,2$
 $C_{г3} = 48,0$
 $C_{т} = 38,0$
 $C_{с} = 52,0$
 $Ш_{г1} = 17,3$
 $Ш_{г2} = 21,5$
 $Ц_{г} = 10,0$
 $Ш_{п} = 13,3$
 $Д_{тс1} = 42,9$
 $Д_{тп1} = 44,4$
 $В_{г} = 27$
 $В_{пкп} = 24,5$
 $Ш_{с} = 18,3$
 $Д_{тс} = 40,3$
 $В_{пкс} = 43,9$
 $Д_{в} = 65$

Прибавки:

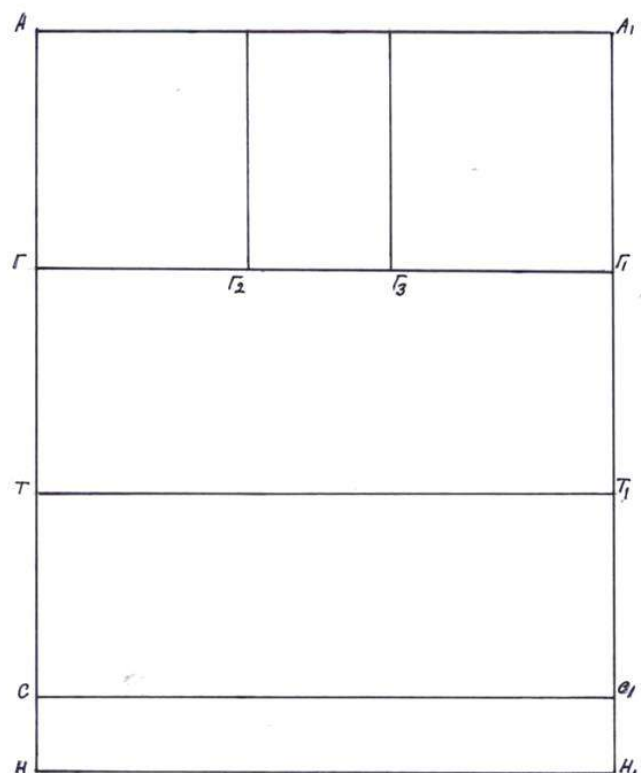
$П_{г} = 3,0$
 $П_{т} = 2,0$
 $П_{с} = 1,0$
 $П_{шс} = 0,5$
 $П_{шг2} = 0,1$
 $П_{в.пр.} = 5,0$
 $Ш_{пр.розр.} = 12,7$

Побудова базисної сітки**I. Попередній розрахунок:**

1. $ГГ_1 = C_{г} + П_{г} = 48 + 3 = 51$;
2. $C_{т} + П_{т} = 38 + 2 = 40$;
3. $C_{с} + П_{с} = 52 + 1 = 53$;
4. $ГГ_2 = Ш_{с} + П_{шс} = 18,3 + 0,5 = 18,8$;
5. $Г_1Г_3 = Ш_{г2} + П_{шг2} = 21,5 + 0,1 = 21,6$;
6. $Г_2Г_3 = ГГ_1 - (ГГ_2 + Г_1Г_3) = 51 - (18,8 + 21,6) = 51 - 40,4 = 10,6$;

II. Положення горизонтальних конструктивних ліній:

1. $АГ = В_{г} = 27$;
2. $АТ = Д_{тп1} = 44,4$;
3. $ТС = 18$;
4. $ТН = Д_{в} - Д_{тс} = 65 - 40,3 = 24,7$.

Побудова спинки**1. Побудова горловини:**

$$AA_1 = C_{ш}/3 + 1 = 18,2/3 + 1 = 7;$$

$$A_1A_2 = AA_1/3 = 7/3 = 2,3.$$

2. Побудова плечевого зрізу:

$$ПП_1 = 2;$$

$$A_2П_2 = Ш_п + П_{вит.} = 13,3 + 2 = 15,3;$$

$$A_2B = A_2П_2/3 = 15,3/3 = 5,1;$$

$$BB_1 = 7 : 8;$$

$$BB_2 = 0,3;$$

$$BB_3 = 2;$$

$$B_1B_4 = B_1B_2 = 8 + 0,3 = 8,3.$$

3. Побудова пройми:

$$\Gamma_2O = \Gamma_2\Gamma_3/2 = 12,3/2 = 6,1;$$

$$\Gamma_2O_1 = \Gamma_2П_1/3 + 2 = 6,2 + 2 = 8,2;$$

$$\Gamma_2O = 3.$$

4. Побудова бокового зрізу:

$$T_2T_3 = (C_{г} + П_{г}) - (C_{г} + П_{г})/\text{кількість виточок} = 51 - 40/4 = 11/4 = 2,8;$$

$$C_2C_3 = (C_{ст} + П_{ст}) - (C_{г} + П_{г})/2 = 53 - 51/2 = 2/2 = 1;$$

$$C_2P = 10 \text{ (постійно);}$$

$$PP_1 = C_2C_3 + 1 = 1 + 1 = 2.$$

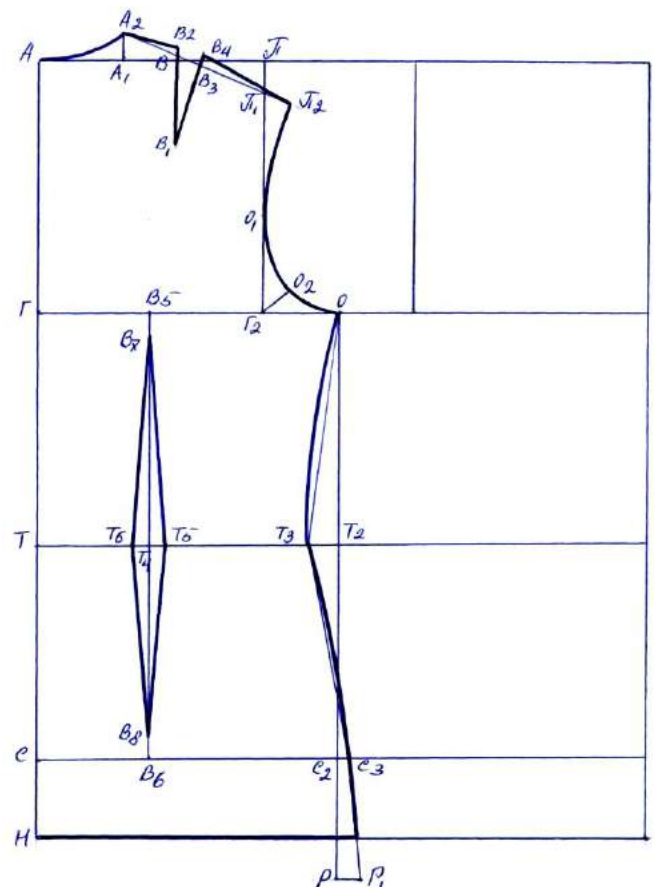
5. Побудова талієвої виточки:

$$\Gamma B_5 = \Gamma\Gamma_2/2 = 18,8/2 = 9,4;$$

$$CB_6 = \Gamma B_5 = 9,4;$$

$$T_4T_5 = T_4T_6 = T_2T_3/2 = 2,8/2 = 1,4;$$

$$B_5B_7 = B_6B_8 = 2 : 3.$$

Побудова пілочки**1. Зріз горловини:**

$$A_1A_3 = Ш_{Г1} - Ш_{Г} = 21,5 - 17,3 = 4,2;$$

$$A_3A_4 = AA_1 (\text{сп.}) = 7;$$

$$A_3A_5 = A_3A_4 + 1 = 7 + 1 = 8;$$

$$O_4O_5 = 2.$$

2. Побудова нагрудної виточки:

$$\Gamma_1Ц = Ц_{Г} = 10;$$

$$A_4Ц_1 = B_{Г} - 2 = 27 - 2 = 25;$$

$$A_4A_6 = 2 \times (Ш_{Г1} - Ш_{Г}) = 2 \times 4,2 = 8,4;$$

$$Ц_1A_7 = A_4Ц_1 = 25.$$

3. Побудова плечевого зрізу:

$$П_3П_4 = ПП_1 (\text{сп.}) + 1,5 = 2 + 1,5 = 3,5;$$

$$A_7П_5 = Ш_{П} = 13,3.$$

4. Побудова пройми:

$$\Gamma_3O = \Gamma_2\Gamma_3/2 = 12,3/2 = 6,1;$$

$$\Gamma_3O_6 = \Gamma_3П_4/3 = 17,5/3 = 5,8;$$

$$\Gamma_3O_7 = 2,5;$$

$$O_8O_9 = 1.$$

5. Побудова бокового зрізу:

$$T_2T_7 = T_2T_3 (\text{сп.}) = 2,8;$$

$$C_2C_4 = C_2C_3 (\text{сп.}) = 1;$$

$$PP_2 = PP_1 (\text{сп.}) = 2.$$

6. Побудова талієвої виточки:

$$Ц_1B_9 = 5 : 6;$$

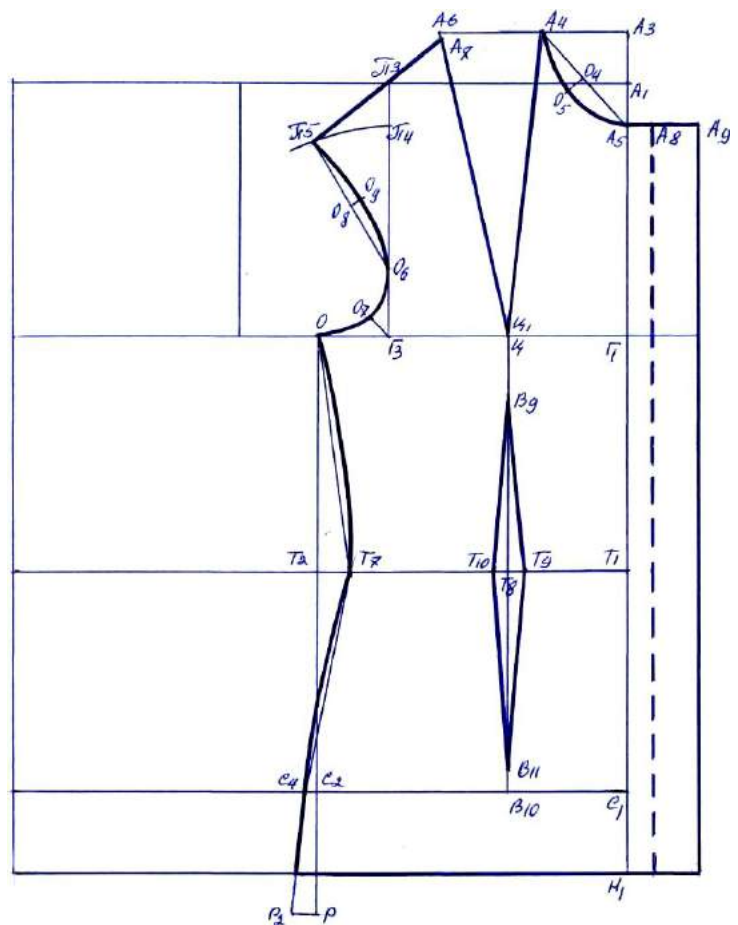
$$B_{10}B_{11} = 2 : 3;$$

$$T_8T_9 = T_8T_{10} = 1,4.$$

7. Побудова борта:

$$\text{Ширина борта} = A_5A_8 = 1,5 : 2;$$

$$\text{Припуск на обробку} = A_8A_9 = 3 : 4.$$

Варіант № 1

Конструювання блузи прилягаючого силуету.

Розмір 164-88-92

1. Виписати розмірні ознаки та прибавки, необхідні для побудови деталей блузи.
2. Виконати розрахунок та побудову:
 - базисної сітки;
 - деталі спинки;
 - деталі пілочки.

Варіант № 2

Конструювання блузи напівприлягаючої.

Розмір 164-92-96

1. Виписати розмірні ознаки та прибавки, необхідні для побудови деталей блузи.
2. Виконати розрахунок та побудову:
 - базисної сітки;
 - деталі спинки;
 - деталі пілочки.

Варіант № 3

Конструювання блузи прямого силуету.

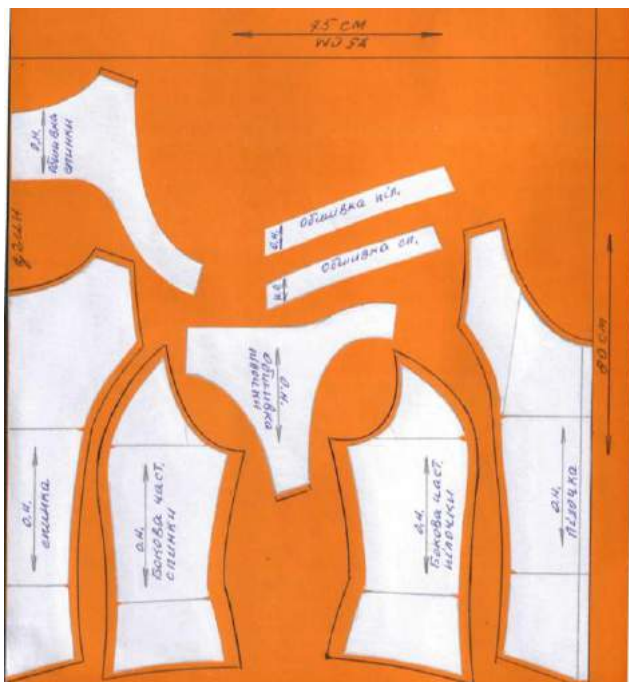
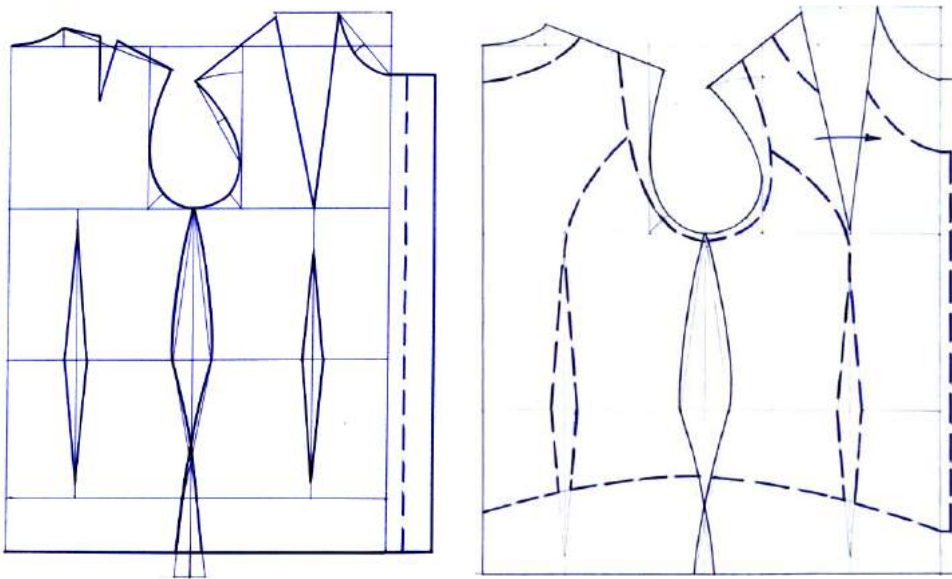
Розмір 164-100-108

1. Виписати розмірні ознаки та прибавки, необхідні для побудови деталей блузи.
2. Виконати розрахунок та побудову:
 - базисної сітки;
 - деталі спинки;
 - деталі пілочки.

(додаток 5)

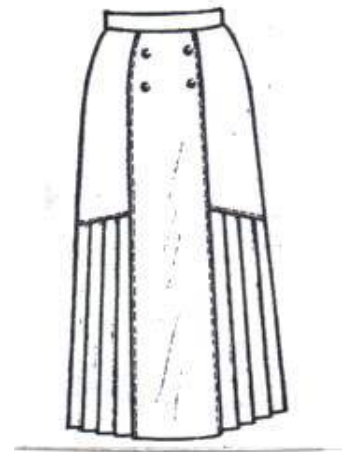
Розробити модель блузи

1. Підібрати і замалювати модель блузи.
2. Виконати креслення деталей основи.
3. На деталі основи нанести лінії фасону згідно моделі.
4. Виконати моделювання.
5. Виконати лекала деталей блузи.
- 6.

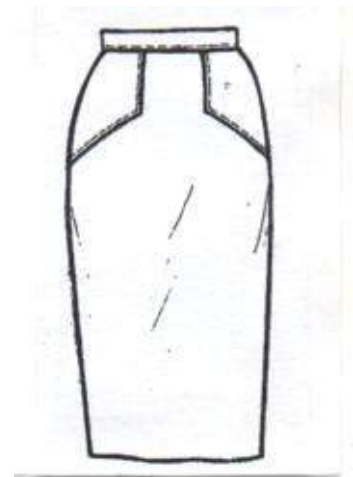
Варіант №1

1. Основні риси сучасного стилю моди.
2. Виконати моделювання.

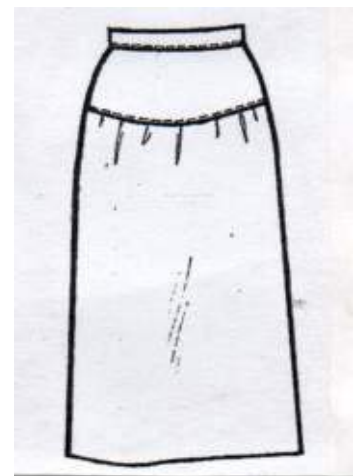
Варіант №3

1. Оздоблення в одязі.
2. Виконати моделювання.

Варіант №8

1. Пропорції в одязі.
2. Виконати моделювання.

Методична розробка уроку з основ енергоефективності за темою: „Облік енергоресурсів та економічна ефективність їх використання”

Олена Красій,
викладач ДНЗ „Дубенське
вище художнє професійно-
технічне училище”

Мета: акцентувати увагу учнів на проблемі використання енергії, економії енергії і енергоресурсів, охорони навколишнього середовища; створити мотивації для зберігання ресурсів та енергії; стимулювати інтерес до наукових досліджень і практичного застосування знань, отриманих в училищі; розвивати пізнавальний інтерес, творчу активність, допитливість, логічне мислення учнів.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

1. Організаційний момент

Перевірка готовності учнів до уроку. Організація уваги.

2. Мотивація навчальної діяльності

Вступне слово вчителя:

Наша планета не така й велика. Ця істина стала очевидною для людства не дуже давно. Багато хто усвідомив, що і природні ресурси Землі, які здавалися такими багатючими, насправді є вичерпними. У гонитві за благами цивілізації сучасне покоління забуває про тих, хто буде жити після нас. Що ж стосується України, то заклики вчених до дбайливого, господарського використання сировини поки що не дають бажаних результатів. Україна є однією з найбільш енерговитратних країн світу. Швидкість використання джерел енергії перевищує швидкість їх утворення, а це означає, що однією з найбільш гострих проблем у XXI столітті є раціональне використання енергії. Заощаджувати енергію має людство загалом і кожна людина зокрема. Адже: „Добрий господар – це бережливий господар”.

3. Сприйняття і усвідомлення теми уроку.

На попередніх уроках ми ознайомилися з поняттям „енергія”, її видами, вивчали джерела енергії, аналізували переваги і недоліки їх використання.

Тема уроку „Облік використання енергоресурсів та економічна ефективність їх використання”.

При вивченні теми хочу переконати вас в тому, що кожен з нас щодня не раціонально використовує велику кількість різних ресурсів, навіть не підозрюючи цього.

Спочатку пригадаємо:

- 1) Що таке енергія?
- 2) Назвіть форми енергії.
- 3) Чи змінна кількість енергії в навколишньому середовищі? Чому?
- 4) Наведіть приклад перетворення хімічної енергії в теплову.
- 5) Що таке енергоспоживання?
- 6) Які джерела енергії ви знаєте?
- 7) Які форми енергії відносяться до відновлюваних джерел?
- 8) Що таке традиційні види енергії?

(відео: „Чи може українець спалити 500 гривень” - <https://www.youtube.com/watch?v=L8XT6Oe9M6M>)

Анкетування „Енергозбереження в нашому домі”

<i>У нашому домі</i>	<i>Так</i>	<i>Ні</i>
Ми контролюємо наше енергоспоживання		
Ми вимикаємо світло в кімнаті, коли йдемо з неї		
Холодильник стоїть у холодній кімнаті		
Ми не ставимо меблі перед обігрівачем		
Ми почали використовувати енергозберігаючі лампочки		
Ми використовуємо місцеве освітлення (настільну лампу, бра)		
Ми провітрюємо приміщення декілька хвилин		
Ми заклеюємо вікна на зиму		
Ми зашторюємо вікна на ніч		
Ми кладемо кришку на каструлю, коли варимо їжу		
Ми часто розморожуємо холодильник		
Ми використовуємо раковину для миття посуду		
Ми миємося під душем, а не приймаємо ванну		
Ми ходимо пішки чи їздимо на велосипеді до училища		
Ми знижуємо температуру в приміщенні, коли виходимо		
Хатні справи робимо вдень, а не ввечері		
Кип'ятимо воду на чай стільки, скільки потрібно для використання		
Ми вимикаємо всі електроприлади, які не використовуються		
Протираємо електричні лампи від пилу		
Не залишаємо заряджатися телефон на всю ніч		

Якщо у вас вийшло:

Від 1 до 5 відповідей „так” – вам потрібно освоїти методики для того, щоб ефективно зберігати енергії, почніть зараз!

Від 6 до 10 відповідей „так” – у вас багато гарних звичок, які можуть слугувати основою для подальшої роботи над тим, як ефективно зберігати енергію у вашій оселі.

Від 11 до 15 відповідей „так” – ви є зразком всім іншим в тому, як потрібно зберігати енергію.

Від 16 до 20 відповідей „так” – хтось з вашої сім'ї повинен стати керівником Міністерства палива та енергетики.

Енергія дає людині тепло для обігріву та приготування їжі, забезпечує роботу промисловості та транспорту. Тому так важливо використовувати лише стільки енергії, скільки необхідно, тобто зберігати її.

Енергозбереження – заходи, спрямовані на заощадження теплової та електричної енергії, а також використання альтернативних джерел енергії.

Заходи щодо енергозбереження може здійснювати кожен з нас практично всюди. В повсякденному житті значно скоротити енергоспоживання, можна, переглянувши свої звички і поведінку.

Творча лабораторія

Використовуючи природні ресурси, ми не замислюємося над тим, що буде завтра. А чи буде взагалі це „ЗАВТРА”? Сьогодні наша планета стоїть на порозі екологічної катастрофи. Доля нашої планети залежить від кожного з нас, від всього людства, а вірніше, від того, скільки ми споживаємо природних ресурсів і як їх витрачаємо.

Розв'язати задачу.

За 15 хвилин з несправного крану витікає 300 мл води. Дізнайтеся скільки води витече за 1 місяць (30 днів) та 1 рік. Визначте скільки грошей витрачається марно за ті ж проміжки часу, якщо 1м³ води коштує 16,55грн. 1м³ = 1000л

$$300 \cdot 4 = 1200 \text{ мл} = 1,2 \text{ л} - \text{за 1 год}$$

$$1,2 \cdot 24 = 28,8 \text{ л} - \text{за 1 добу}$$

$$28,8 \cdot 30 = 864 \text{ л} - \text{за 1 місяць} = 0,864 \text{ м}^3 \quad 0,864 \cdot 16,55 = 14,29 \text{ грн.}$$

$$0,864 \cdot 12 = 10,36 \text{ м}^3 - \text{за 1 рік} \quad 10,36 \cdot 16,55 = 171,59 \text{ грн.}$$

Результат – це не просто цифра, це показник того, що ми не цінуємо те що маємо. Тому, що на сьогодні запаси водних ресурсів в Україні є одними з найнижчих показників у Європі. Пов'язано це з глобальним потеплінням і як

наслідок обсяги питної води стрімко зменшуються, а незабаром вона може стати дефіцитом!

Тест „Мій особистий екологічний слід”

Кожна людина має їсти, пити, одягатись та мати місце для життя. Для того, щоб задовольнити ці потреби, потрібна вода, енергія, будівельні матеріали, тканина, їжа тощо. Це потребує певної території, яка годує та служить нам. Вчені називають таку територію „Екологічним слідом”.

Пропоную розрахувати власний „екологічний слід” пройшовши тест:

Щоб обчислити екологічний слід, необхідно вибрати відповідне вашому способу життя твердження і провести додавання/віднімання кількості балів, зазначених праворуч. Підсумовуючи бали, ви отримаєте величину екологічного сліду.

Використання енергії

1. Для опалення вашого будинку використовується нафту, природний газ або вугілля +45
2. Для опалення вашого будинку використовується енергія води, сонця або вітру +2
3. Більшість з нас отримує електроенергію з горючих копалин, тому додайте собі +75
4. Опалення вашого будинку влаштовано так, що ви можете регулювати його залежно від погоди -10
5. В холодний період року вдома ви тепло одягнені, а вночі ховається під двома ковдрами -5
6. Виходячи з кімнати, ви завжди вимикаєте в ній світло -10
7. Ви завжди вимикаєте побутові прилади, не залишаючи їх в черговому режимі -10

Транспорт

1. На роботу ви їздите на громадському транспорті +25
2. На роботу ви йдете пішки або їдете на велосипеді +3
3. Ви їздите на звичайному легковому автомобілі +45
4. Ви використовуєте великий і потужний автомобіль з повним приводом +75
5. В останню відпустку ви летіли літаком +85
6. У відпустку ви їхали на поїзді, причому шлях зайняв до 12 годин +10

7. В відпустку ви їхали на поїзді, причому шлях зайняв більше 12 годин +20

Харчування

1. Відповідно в продуктовому магазині чи на ринку ви купуєте в основному свіжі продукти (хліб, фрукти, овочі, рибу, м'ясо) місцевого виробництва, з яких самі готуєте обід +2

2. Ви віддаєте перевагу напівфабрикатам, свіжомороженим готовими стравам, які потребують тільки в розігріві, а також консерви +14

3. В основному ви купуєте готові або майже готові до вживання продукти, але намагаєтеся, щоб вони були зроблені ближче до будинку +5

4. Ви їсте м'ясо 2-3 рази на тиждень +50

5. Ви їсте м'ясо 3 рази на день +85

6. Віддаєте перевагу вегетаріанську їжу +30

Використання води і паперу

1. Ви приймаєте ванну щодня +14

2. Ви приймаєте ванну 1-2 рази в тиждень +2

3. Замість ванни ви щодня приймаєте душ +4

4. Час від часу ви поливаєте присадибну ділянку зі шланга +4

5. Якщо ви хочете прочитати книгу, то завжди купуєте її +2

6. Іноді ви берете книги в бібліотеці, позичаєте у знайомих -1

7. Прочитавши газету, ви її викидаєте +10

8. Виписуються або купуються вами газети, читає після вас ще хтось -

5

Побутові відходи

1. За останній місяць ви хоч раз здавали пляшки -15

2. Викидаючи сміття, ви відкладаєте в окремий контейнер макулатуру -17

3. Ви викидаєте в окремий контейнер пластикову упаковку -8

4. Ви намагаєтеся купувати в основному не фасовані, а вагові товари; отриману в магазині упаковку використовуєте в господарстві -15

5. З домашніх відходів ви робите добрива для своєї ділянки -5

Підсумовуємо отримані бали. Розділіть отриманий результат на 100, і ви дізнаєтеся, скільки гектарів земної поверхні потрібно, щоб задовольнити всі ваші потреби, і скільки буде потрібно планет, якби всі люди жили так само, як ви!

Екологічний слід

1,8 га

3,6 га

5,4 га

7,2 га

9,0 га

10,8 га

Необхідно планет

*

* *

* * *

* * * *

* * * * *

* * * * * *

Якщо ви хочете зменшити свій екологічний слід, анкета допоможе побачити, яка сфера життя вносить найбільший вклад в його величину.

4. Систематизація навчальних компетентностей. Інформаційна хвилина „Цікаві факти з енергозбереження”

✓ Для того, щоб 12 годин щодня протягом року горіла одна лампа потужністю 100 Вт, необхідно спалити 180 кг вугілля, внаслідок чого в атмосферу буде викинуто 425 кг CO₂.

✓ Закриваючи на ніч штори, можна зменшити втрати тепла через вікна.

✓ Зниження рівня споживання гарячої води на 50 літрів за добу веде до щорічної економії 100 літрів мазуту.

✓ Якісна теплоізоляція в будівництві — це запорука економії енергоресурсів та збереження нормального мікроклімату у приміщеннях. Втрати енергії через холодні стіни становлять 40-70 % від загальної потреби в теплі.

✓ Економити електроенергію можна за рахунок кольору стін. Біла стіна відбиває 80 % спрямованого на неї світла, темно-зелена — лише 15 %, чорна — лише 9 %.

✓ Щодня енергетичні витрати в Україні сягають 100 мільйонів гривень. Тільки води ми втрачаємо на 4 мільйони гривень.

Усе це негативно впливає на національну економіку країни. Розумне й ефективне енергокористування є ключовим чинником створення нових робочих місць та економічного зростання.

В Європі останнім часом все частіше звертаються до альтернативних джерел палива. Не оминула така тенденція і наш край. У селі Шубків Рівненської області вирощують енерго-верби. (відео „Верба”- <http://sfera-tv.com.ua> Сфера-ТВ:На Рівненщині вирощуватимуть енерго-верби).

Цей різновид верби штучно створили науковці із Швеції. Ціни на енергетичне паливо постійно ростуть. В той же час енергія, яку ми отримуємо з плантацій такої верби є найдешевшою. Тонна диво-рослини

замінює понад 500 кубометрів природного газу. З одного гектару енергетичних насаджень можна отримати 30 – 40 тон деревини щороку. Досвід „рослинної” енергетики вже перейняли такі країни як Норвегія, Данія, Німеччина, Австрія, Польща. Найбільші успіхи в цій сфері демонструє Швеція. Тут плантації верби займають понад 20 тисяч гектарів. В Україні подібні інновації вводять на Львівщині та Івано-Франківщині, в останніх науковці та обласна влада Рівненщини переймали досвід і для себе.

На даний час на ґрунтах Рівненщини засаджено 4 гектари енерго-верби. Тонна вербового палету коштуватиме близько ста доларів. Представники влади сподіваються, що це допоможе вирішити паливні питання та дасть змогу задіяти пустуючі землі Полісся на благо діло. Загалом рослина ця невибаглива вирощувати цю чудо-рослину треба 4 роки. У висоту кущі досягатимуть 5 – 6 метрів. Залишається з надією спостерігати як пагінці енергетичної верби виринають із землі на зустріч сонцю заради допомоги людям.

Для ефективного використання енергоресурсів деякі жителі нашого міста практикують використання альтернативних видів енергії, а саме сонячної.

(відео „Житель Рівненщини продає електрику” -

<https://www.youtube.com/watch?v=9u0jK9fQNeE>)

Що можна змінити в училищі, щоб зменшити споживання таких енергетичних ресурсів, як:

- *Вода* (встановити на крани сенсорні датчики руху; контролювати технічний стан кранів та зливних бачків; використовувати розпилювачі на кранах, які дозволяють більш ефективно використовувати воду);

- *Електрична енергія* (слідкувати за чистотою вікон – забруднене скло поглинає до 30% світла; використовувати світле оздоблення стін та стелі в навчальних кабінетах; використовувати чисті лампи і світильник; змінити лампи розжарювання на енергозберігаючі);

- *Теплова енергія* (меблі у кабінетах розташовувати таким чином, щоб не закривати батареї; утеплити зовнішні стіни приміщення; підтримувати вологість повітря шляхом короткочасного провітрювання; для опалення приміщень використовувати альтернативні джерела енергії, наприклад побудувати власну сонячну станцію, яка забезпечуватиме навчальний заклад електричною та тепловою енергією);

- *Крейда* (є не поновлюваним природним ресурсом, замінити її у використанні, встановивши в навчальних кабінетах мультимедійні та інтерактивні дошки);

- *Папір* (замість підручників використовувати електронні книги у яких можна одночасно зберігати до 100 різних підручників, які можна видаляти і

скачувати нові не забруднюючи навколишнє середовище; частину навчального матеріалу вчителі можуть розміщувати на сайті).

5. Підсумок

Тема економії має багато спільного з темою погоди: всі про неї говорять, але практично ніхто нічого не робить. Проте і це – крок вперед, оскільки до останнього часу ніхто не говорив навіть про економію енергії.

Результати економії будуть залежати від того, наскільки добре населення буде дотримуватися правил економії енергії при користуванні побутовими приладами, машинами та освітленням, знати прийоми і методи раціонального використання електроенергії.

Викладач аналізує та оцінює роботу учнів.

6. Домашнє завдання

Скласти пам'ятку „Як потрібно правильно берегти енергію”.

Методична розробка уроку-консалтингу „Технологія облицювання стін МДФ панелями”

*Тамара Марчук,
викладач
ДПТНЗ „Соснівський
професійний ліцей”*

Форма проведення: урок-консультація

Тип уроку: урок засвоєння нової інформації

Метод проведення: рольова гра

Міжпредметні зв'язки: матеріалознавство, математика, основи дизайну, виробниче навчання

На уроці нам знадобляться: виставка інформаційних джерел про МДФ панелі; мультимедійна презентація уроку; слайд-шоу „Види вагонки із МДФ”; зразки натуральні МДФ вагонки; калькулятор; кляммер; технологічні картки

На уроці формуємо життєві компетентності:

навчальні:

- формування поняття про стінові панелі, МДФ вагонку, каркас, кріпильні пристосування - кляммери.

розвивальні:

- розвиток вміння складати алгоритм влаштування стінової панелі із МДФ плит і аналізувати інформацію ;

- розвиток вміння самостійно приймати рішення у виборі МДФ вагонки;

- розвиток комунікативної компетентності;

- розвиток навичок підрахунку необхідної кількості МДФ панелей;

виховні:

- виховання свідомого ставлення до обраної професії – столяр будівельний;

- виховання свідомого розуміння зв'язку між технологією влаштування МДФ вагонки і комфортом у кімнаті, якістю виконаних робіт;

- забезпечення умов для професійного самовизначення.

План уроку:

I. Організаційний момент – 1 хв.

II. Підготовчий етап – 6 хв.

III. Проведення консультації – 33 хв.

IV. Підведення підсумків – 4 хв.

IV. Домашнє завдання – 1хв.

Хід уроку.

I. **Організаційний момент:** перевірка присутніх; готовність до уроку

II. Підготовчий етап

а) Вступне слово викладача.

Девіз уроку: „Думати – найважча робота; ось, мабуть, чому цим займаються деякі”.

Г.Форд

Усім доброго дня. Такими слова ми почали урок засвоєння нової інформації за темою „Технологія влаштування МДФ вагонки”. Урок – консалтинг (*професійна консультація*) пройде у формі рольової гри. Для цього ми запросили представників фірми „Масив” – виготовлення і влаштування 2D ПАНЕЛІ З МДФ, (*у ролі представників фірми будуть виступати учні, що отримали попередньо випереджуючі завдання*), які нададуть нам професійні консультації з таких основних питань:

- що таке МДФ панелі?
- які переваги і недоліки МДФ панелей?
- які способи укладання на стіну (дизайнерські рішення);
- алгоритм підрахунку необхідної кількості МДФ панелей;
- технологічна послідовність монтажу МДФ;
- вимоги ОП при виконанні монтажу;
- сучасні 2D панелі з МДФ

Сучасні 2D панелі з МДФ

б) Актуалізація і мотивація навчання.

Методичний коментар. Плануючи ремонт в будинку, квартирі чи на балконі, хочеться, щоб було не тільки просто по-другому, а і оригінально, красиво, затишно, дешево і практично. Хочеться жити в будинку, наповненому теплом. Значить, потрібні натуральні лицевальні матеріали, проте це може дорого коштувати. У такій ситуації варто звернути увагу на такий матеріал, як вагонка МДФ. Спеціалісти фірм, що займаються виготовленням і монтажем МДФ панелей нададуть сьогодні професійні консультації, які допоможуть вам вирішити ці проблеми.

Будь-яка робота починається з вибору матеріалу. Перше правило споживача:

Перш ніж купувати товар, отримай інформацію про нього.

Консультація №1, „Інформація про матеріал”

Перед покупкою матеріалу зверніть увагу на етикетку. Що вона має містити, дізнаємося з 1 консультації.

Представник фірми №1. Етикетка на упакованні повинна містити:

- перелік основних споживацьких властивостей товару, наявність шкідливих для здоров'я речовин;
- вартість і умови придбання товару;
- гарантійні обов'язки виробника товару;
- правила і умови безпечного користування товаром;
- адресу виробника і підприємства, уповноважених приймати претензії від споживача.

Методичний коментар. Цікава і корисна інформація. А ви звертали увагу на етикетку при виборі матеріалу?(Коментарі та роздуми учнів).

Купуючи матеріал переконайтеся, що вагонка МДФ, рейки для обрешітки і всі кріпильні елементи доставлені в необхідній кількості, не пошкоджені упаковання чи панелі (подряпини, сколи, тріщини).

То що ж це таке МДФ вагонка? Послухаємо фахівця.

Консультація №2 „Що таке МДФ?”

Представник фірми №2

МДФ – скорочення англійських слів, які розшифровуються як середньої щільності (М) волокнисте (D) покриття (F).

Така вагонка надійна і практична, відповідає всім сучасним стандартам якості, так як виготовляється по новітніх технологіях.

Вона виготовляється під дією сухого пресування деревної стружки, що склеюється лігніном (клеючою речовиною). Лігнін виділяється із деревини під дією високої температури і ніяких других домішок чи смол, що здатні нанести шкоду здоров'ю людини в процесі виготовлення панелей МДФ не використовується. Цей матеріал екологічно чистий і може використовуватися у жилих зонах. МДФ панелі діляться на два види:

1. Плоскі;
2. Рельєфні.

По розміру панелі діляться на:

- вагонку;
- квадратні плиточні набірні;
- великі листові.

Особливостями вагонки МДФ можна вважати легкий монтаж і демонтаж, що дає можливість використовувати панелі більше одного разу.

Цей натуральний матеріал має широкий колірний ряд (різні однотонні відтінки, під цінні породи деревини, камінь і т.д.).

Методичний коментар. Пропоную переглянути слайд шоу „Види вагонки із МДФ”. Щоб використовувати матеріал, необхідно знати його переваги і недоліки.

Консультація №3 „Переваги і недоліки вагонки із МДФ”

Представник фірми №3

Крім явних переваг, таких як довговічність, зовнішня привабливість і екологічність, вагонка МДФ має і інші переваги:

- естетичність;
- простота і доступність монтажу;
- безліч дизайнерських рішень по комбінуванню варіантів укладання;
- багато відтінків;
- хороша звукоізоляція;
- світлостійкість;
- хороші теплоізоляційні властивості;
- простота догляду і відсутність ускладнень при подальшому використанні.

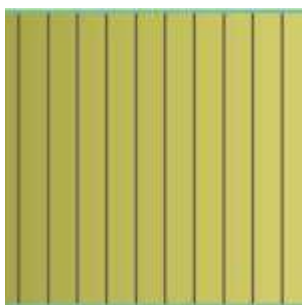
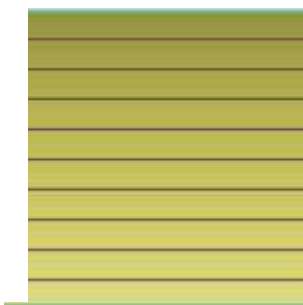
МДФ вагонка має різні розміри. Самі популярні – 148 мм, 153 мм, рідше використовуються 198 мм на 2600 мм. Проте, використовуючи панелі 2,6 м, можна суттєво скоротити час на монтаж, так як довжина відповідає висоті стелі стандартних квартир.

Недоліки: відносно невелика міцність;невисока вологостійкість;низька пожежна безпека, все-таки це дерево.

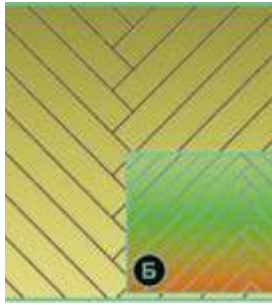
Методичний коментар. Дума , що вас цікавить і таке питання, як способи укладки вагонки МДФ на стіни. Надамо слово наступному консультанту.

Консультація №4 „Способи укладки вагонки із МДФ на стіни”

Консультант №4. Найбільш поширені такі способи укладання МДФ вагонки на стіни:

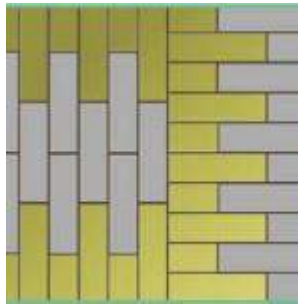

Горизонтально

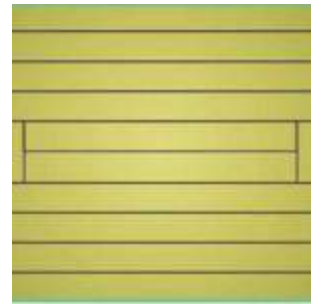
Ялінка

Вертикально

Цегляна кладка

По діагоналі

Рамка

(замалюйте способи укладання МДФ вагонки у зошити)

Методичний коментар. Думаю, що вас цікавить і таке питання, як підрахувати кількість і вартість матеріалів для виконання облицювання. Тут стануть у пригоді ваші знання із математики. Надамо слово наступному консультанту. (можна задіяти викладача математики).

Консультація 5. „Підрахунок необхідної кількості матеріалу”.

Консультант №5. Для розрахунку вагонки, що необхідна для установки у нескладних кімнатах, достатньо вирахувати площу стіни, відняти площу вікон і дверей і поділити на площу панелі.

Підрахунок необхідної кількості МДФ панелей при влаштуванні у вертикальному напрямку, коли висота кімнати і вагонки збігається.

1. Визначаємо довжину стіни (рулеткою).
2. Визначаємо ширину МДФ панелі (рулеткою).
3. Визначаємо необхідну кількість МДФ. (довжину стіни поділити на ширину вагонки).

Підрахунок необхідної кількості МДФ панелей при влаштуванні у горизонтальному напрямку, коли висота кімнати і вагонки збігається.

1. Визначаємо довжину стіни (рулеткою).
2. Визначаємо довжину МДФ панелі (рулеткою).
3. Визначаємо необхідну кількість МДФ вагонки по довжині стіни. (довжину стіни поділити на довжину вагонки).
4. Визначаємо висоту стіни (рулеткою).
5. Визначаємо ширину МДФ панелі (рулеткою).
6. Визначаємо кількість вагонки по висоті кімнати. (висоту стіни поділити на ширину вагонки).

Підрахунок необхідної кількості рейок.

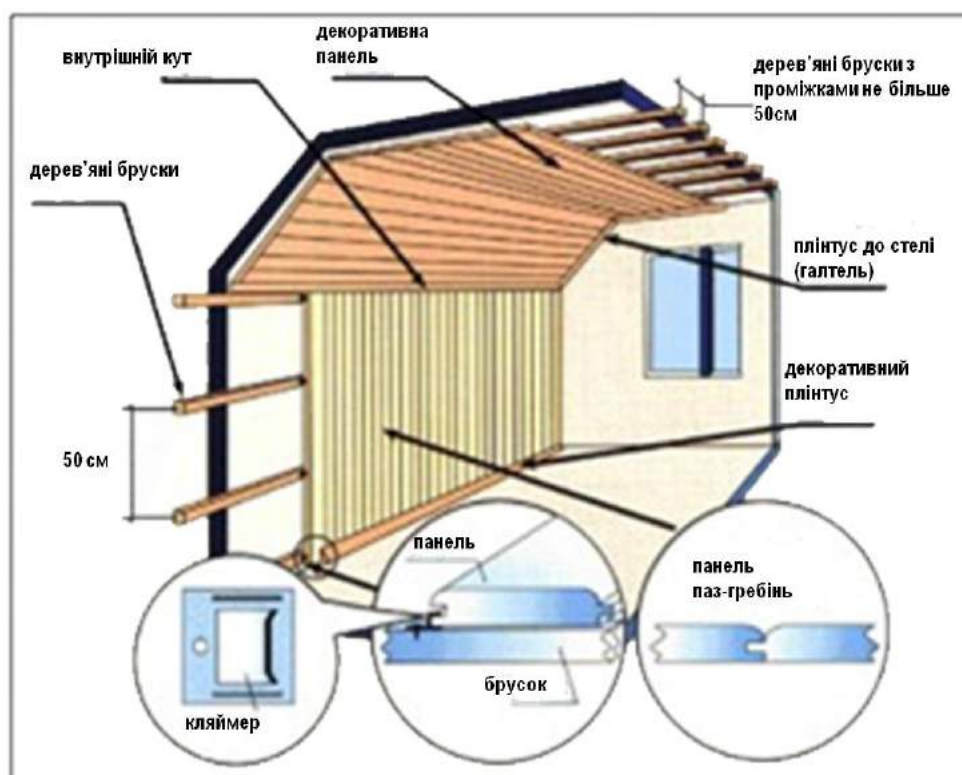
Для цього висоту стін, запланованих під обшивку, ділять на крок (зазвичай 50-60 см). Потім отриманий результат заокруглюють до цілого і множать на ширину стін. Таким чином, визначаємо необхідну кількість брусків каркасу в погонних метрах. Якщо ці роботи провести своїми руками, то обшивка стін обійдеться на 50% дешевше.

Методичний коментар. Сьогодні дуже „модно” влаштовувати біля входу у будинок мансарду (відкриту веранду чи тамбур). Думаю, що вам цікаво буде дізнатися про монтаж МДФ панелей на мансарді.

Консультація 6. „Схема монтажу панелей на мансарді”.

Консультант №6. Дану консультацію надає викладач

Схема монтажу панелей МДФ на мансарді

Методичний коментар. Нарешті ми дійшли до самого важливого питання – монтаж МДФ панелей.

Консультація 7. „Послідовність монтажу МДФ панелей”.

Консультант №7. Дану консультацію надає викладач.

Перед початком роботи необхідно *перевірити наявність всіх необхідних інструментів і обладнання: електродріль із свердлами, молоток з цвяхами, викрутки з саморізами, рівень і рейка правило, рулетка, ножівка і паркетна.*

(учні коментують призначення цих інструментів)

Методичний коментар. Перед монтажем необхідно провести:

- Очистку поверхні (видалення старого покриття).
- Нанесення протигрибкового покриття.

Монтаж включає такі етапи:

1. Розмітка поверхні.
2. Улаштування рейок каркасу.
3. Укладання та кріплення МДФ панелей.
- 4-6. Установка завершальних пластин.

Етапи робіт

1. Розмітка поверхні стіни.

Перший етап при монтажі вагонки із МДФ включає в себе розмітку поверхні. За допомогою рулетки через кожні 50 см будівельним олівцем проводимо розмітку місць для кріплення каркасу, в якості якого використовують рейки 20х40 мм. Не забудьте розмітити місця для додаткових рейок біля вікна і дверей.

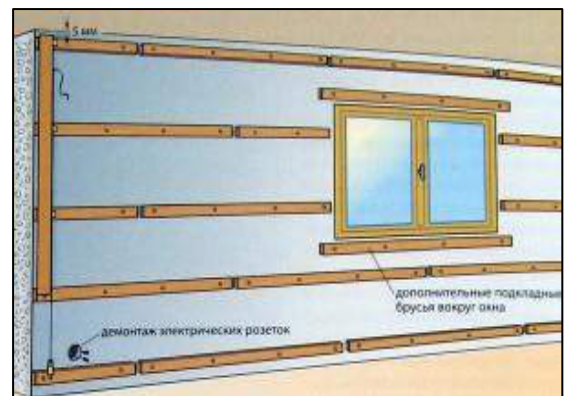

Розмітка стіни

2. Улаштування рейок каркасу.

Другий етап – монтаж рейок каркасу. На цьому етапі є можливість ефективного використання простору між стінами і ще не укладеною вагонкою. При необхідності там можна прокласти утеплювач, гідро- і шумоізоляційні матеріали чи приховати електропроводку.

Починаємо кріпити рейки до стіни за

Розміщення та кріплення рейок

допомогою саморізів чи дюбелів.

1.Закріплюємо горизонтально верхній і нижній бруски каркасу.

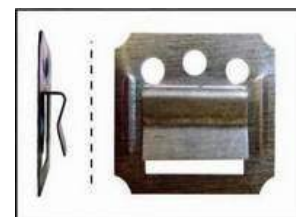
2.Між ними натягаємо нитку.

3.Кріпимо решту горизонтальних рейок відповідно до розмітки, так щоб вони ледь торкалися нитки. Завдяки нитці бруски будуть знаходитися на одній площині.

4.Перевіряємо, чи закріплені рейки строго горизонтально, вертикально за допомогою виски і рівня.

3. Укладання МДФ панелей та їх кріплення.

Третій етап – монтаж вагонки. Він починається із кріплення першої панелі строго по рівню в одному із кутів. Фіксація відбувається за допомогою кляммерів, закріплених як мінімум в 4 місцях. Якщо ширина панелі більше 2-х метрів, рекомендується використовувати будівельні скоби.

кляммер

Наступна панель кріпиться до першої і так далі, при цьому гребінь нової чітко повинен входити в паз попередньої.

4. Установка завершальних пластин

Для придання обшивці завершеного вигляду зовнішні і внутрішні кутові стики закриваються універсальним кутником. Також можна використовувати інші елементи декору: галтель, цокольна планка, плінтуси ін. На завершення виконується декорування поверхні, якщо це необхідно.

Методичний коментар. Як бачимо, вагонка МДФ – чудовий матеріал для внутрішнього облицювання приміщень, має багато переваг, що дає змогу використовувати його в різних випадках. А монтаж може бути виконаний своїми руками.

*Зразки
облицювання*

Практикум. 1.На основі консультацій запишіть алгоритм підрахунку кількості МДФ вагонки. 2. Виконайте розрахунки, якщо розміри кімнати 5х8х2,6 м. МДФ вагонка 198 мм на 2600 мм. Вагонка влаштована: I –варіант-горизонтально; II-варіант –вертикально.

Аналіз та порівняння результатів.

Методичний коментар. Сучасні тенденції у використанні МДФ панелей розкаже *представник фірми „Масив”*(презентація 2D ПАНЕЛЕЙ З МДФ)

IV. Підведення підсумків – 4 хв.

Рефлексія

- „я, як столяр будівельний, тепер знаю, що...”
- „мене зацікавила така інформація...”
- „я вважаю, що мені необхідно...”
- „мені не сподобалось...”
- „я зрозумів...”

Методичний коментар. Зацікавилися? Тоді вперед по Інтернет - ресурсах!!!

Післямова...

- Хочеться сподіватися, що сучасна людина, незважаючи на високий ритм і складність життя, буде приділяти комфорту житла достатньо уваги.

- Після сьогоднішнього уроку, ваша оселя буде не тільки просто іншою, а і оригінальною, красивою, затишною, дешевою і практичною.

- Хочеться жити в будинку, наповненому теплом.

- У такій ситуації варто звернути увагу на такий матеріал, як вагонка МДФ.

- Вважаю, що спеціалісти фірми, що займається монтажем МДФ панелей надали сьогодні професійні консультації , які допоможуть вам вирішити ці проблеми.

- Вірю, що після таких консультацій ви зможете провести монтаж панелей самостійно.

- Фантазуйте, творіть, працюйте.

V. Домашнє завдання- 1хв.

Спробуйте створити рекламу (телевізійну, друковану, радіо рекламу) даного матеріалу і виду робіт так, щоб вам повірили і побажали зробити.

**Методична розробка уроку української мови
„Речення, його відносна завершеність. Види речень за метою
висловлювання”**

*Ірина Шевчук,
викладач української мови і
літератури
ДПТНЗ „Березнівське вище
професійне училище”*

Анотація

Мова – багата і розмаїта, як всесвіт. У ній закарбовано все, що пізнала, пережила і відчула людина. Рідна мова є однією з найважливіших ознак і чинників освіченої, національно свідомої людини, вона займала і займає чільне місце у системі освіти, а працювати над нею учні мають охоче, з радістю і задоволенням.

Основна мета вивчення української мови полягає у формуванні національно свідомих, всебічно розвинених, високоморальних, грамотних, духовно багатих особистостей. Які досконало володіють рідною мовою як інструментом спілкування, мислення, самовираження й пізнання світу.

Результативність реалізації навчальної мети – свідомість, міцність і глибина знань учнів з української мови, як і будь-якої іншої навчальної дисципліни, перебуває у прямій залежності від активної зацікавленості предметом, бажання знати його.

Зацікавити учнів українською мовою можна передусім шляхом уникнення одноманітності, шаблону і схематизму в роботі над словом. У зв'язку з цим, я вважаю, що використання цікавих, ігрових мовних матеріалів винятково важливе з погляду розвитку мислячої особистості. По-перше, такі завдання здебільшого є пошуковими. Вони ставлять учня перед необхідністю самотужки знаходити шляхи розв'язання, а отже, розпізнавати, аналізувати мовні факти, зіставляти їх і формулювати висновки. А це розвиває творчі можливості учні, його увагу, самостійність та ініціативність. По-друге, робота з цікавої мови створює позитивну мотивацію учіння, пробуджує бажання знати. По-третє, самостійно відкриваючи для себе певні мовні явища, учень дістає задоволення, впевненість у своїх здібностях, що зумовлює самореалізацію особистості.

Наприкінці уроку, коли знижується продуктивність праці, цікаві завдання, зокрема лінгвістичні ігри, знімають напруження, і учні активно виконують вправи з теми в ігровій формі.

Вважаю, що створення на уроках проблемних ситуацій сприяє розвитку особистості, формуванню активної життєвої позиції, умінню висловлювати і відстоювати свою точку зору, толерантно вести дискусію. Але все це буде відбуватися за умови, коли питання, що пропонуються учням, є цікавими для них. Адже психологами доведено, що однією з важливих пізнавальних потреб людини є прагнення до пізнання незрозумілих для неї явищ.

Тому у своїй роботі надаю перевагу проблемному навчанню, вважаю його багатограннішим та продуктивнішим порівняно з репродуктивними методами. Створення проблемних ситуацій – це один із засобів розвитку розумових здібностей учнів, що дає можливість досягти більш глибокого розуміння навчального матеріалу, його свідомого засвоєння, забезпечує самостійність, активність, збуджує творче мислення, навчає учнів мислити, а потім – діяти.

На моє переконання, недоцільно давати знання в готовому вигляді, а ставити перед учнями завдання (проблему), зацікавлювати їх, викликати бажання знайти спосіб розв'язання.

Тема: Речення, його відносна завершеність. Види речень за метою висловлювання

Мета: повторити та узагальнити знання учнів про будову простих речень, про поділ речень на двоскладні та односкладні, поширені та непоширені, повні і неповні; розвивати мислення, зв'язне мовлення.

Обладнання: підручник, дидактичний матеріал.

Тип уроку: засвоєння нових знань і формування вмінь.

Хід уроку

I. Повідомлення теми та мети уроку. Мотивація навчання

➤ З поданих слів скласти речення.

Перемагай ненависть любов'ю, відповідай добром на зло, жадібність перемагай щедрістю. (Будда)

- Чим керувались, коли складали речення?

- Доведіть, що це речення. Чим відрізняється речення від словосполучення?

✓ Речення виражає відносно закінчену думку, отже характеризується смисловою завершеністю

✓ Речення має закінчену інтонацію.

Вона робить речення цілісним для сприйняття на слух.

- ✓ Речення має певну граматичну організацію: Будову і граматичне вираження (оформлення) членів речення.
- ✓ У реченні виділяють граматичну основу. Її складають головні члени речення

- Для чого служить речення? (Створити і виразити думку, передати повідомлення, накази, прохання, питання, почуття, тобто відбувається спілкування)

- Отже, спробуємо дати визначення, яка синтаксична одиниця називається реченням?

Речення – основна одиниця синтаксису, яка складається із одного слова або сполучення слів, що поєднуються між собою за допомогою закінчень і службових слів, граматично пов'язаних та інтонаційно оформлених.

II. Аналіз матеріалу з метою узагальнення вивченого

➤ **Робота з таблицею.**

Опрацювання теоретичного матеріалу (поділ речень на прості і складні, двоскладні й односкладні, поширені та непоширені; види речень за метою висловлювання та інтонацією).

III. Виконання вправ на застосування узагальнюючих правил.

- Повернімося до нашого речення. Що ми можемо про нього сказати?
- Яке воно - за метою висловлювання?,
- за емоційним забарвленням?,
- за складом граматичної основи?,
- за наявністю другорядних членів речення?

➤ **Робота з текстом (Усно)**

Ви значити вид кожного з речень за метою висловлювання та інтонацією. Прочитати речення, правильно їх інтонуючи. Вказати прості та складні речення, серед простих – двоскладні та односкладні, поширені та непоширені, повні й неповні.

Спинися, людино, ти ж бо – найрозумніша істота природи! Нащо ж ти нищиши своє право на щастя жити? Воно ж дане тобі тільки раз! І всі блага землі та неба тобі дано для цього. Чом же не користуєшся цим щастям? Чому ти дивишся на світ не своїми, а чужими очима?

Отямся ж, спинися, людино! Ти ж бо – людина! Умийся росою чистої совісті і поглянь на світ своїми очима... Візьми землю усю в свої трудові руки, обласкай її теплом серця свого, і вона заколоситься тобі ще чуйнішими, ніж оці, врожаями. Всю природу візьми, а вона невичерпна скарбами, - розкривай їх, навішайся ними, живи, блаженствуй і свято оберігай од зловісних хмар сонце миру! (Яків Баш)

➤ **Диктант із коментуванням.**

Визначити вид кожного з речень за метою висловлювання та інтонацією. Підкреслити в кожному реченні граматичну основу.

Земля! Це безглуздий чорний шматок, що лине безтямно в просторі. Навіщо? І люди теж чорні, вони теж шматки і собі метушаться без упину. Вони горді, опанували природу, вони творять мистецтво, будують хмарочоси, мріють про рай. Навіщо? Перед цим питанням блідне мистецтво, падають хмарочоси й розлітаються мрії. Навіщо? Це прекрасне питання для людини й землі! (В. Підмогильний)

➤ **Творча робота.**

Скласти речення за поданою характеристикою, визначити граматичні основи:

- *розповідне, просте, односкладне, непоширене, повне;*
- *спонукальне, просте, односкладне, поширене, повне;*
- *розповідне, складне, поширене, повне;*
- *питальне, просте, двоскладне, поширене, повне.*

IV. Підведення підсумків уроку.

Інтерактивна вправа „Мікрофон”.

- Найбільше сьогодні мені сподобалось...

V. Домашнє завдання.

Виписати три речення, різні за метою висловлювання. Зробити синтаксичний аналіз цих речень.

Використані джерела:

1. Копитіна І. В. Українська мова у визначеннях, таблицях і схемах : Посібник / І. В. Копитіна. – Харків : Веста: Видавництво „Ранок”, 2001. – 112 с.
2. Освітні технології. / За ред. О.М.Пєхоти. – К. – 2002.
3. Українська мова : Підручник для 10 – 11 кл. шк.. з укр. та рос. мовами н-ня / О. М. Біляєва та ін. – 4-те вид. – К. : Освіта, 2000. – 240 с.

**Методична розробка уроку української мови
„Розвиток мовлення. Складання діалогів відповідно до
запропонованої ситуації. Культура спілкування”**

*Інна Кляпчук,
викладач української мови та
літератури
ДПТНЗ “Соснівський
професійний ліцей”*

Мета: навчити учнів оцінювати діалогічне мовлення щодо його змісту, мовного оформлення, відповідності ситуації спілкування; удосконалювати мовленнєво-комунікативні вміння складати й розігрувати діалоги (офіційні й неофіційні розмови) з урахуванням мети й адресата мовлення (тривалість діалогу 3–5 хвилин), використовувати стимулюючі та реагуючі репліки, а також формули мовленнєвого етикету тощо; підвищувати мовну й мовленнєву культуру учнів.

Тип уроку: урок розвитку комунікативних умінь.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

II. Перевірка домашнього завдання

Слово вчителя. На минулому уроці ми повторювали явище синонімії в українській мові та виявили факт, що слово «горизонт» має 12 синонімів. Це вразило учнів, тож, домашнім завданням було відшукати цікаві факти про мову. (Перевірка домашнього завдання)

III. Ознайомлення учнів з темою, метою і завданнями уроку

Дбаючи про чистоту рідної мови, ви поважаєте не лише себе, а й своїх співрозмовників.

Олександр Авраменко

Слово вчителя. На початку уроку давайте пригадаймо, що таке «діалог»? (Діалог-пряма мова двох осіб; отже, розмова двох осіб). У повсякденному житті людина потрапляє в різні мовленнєві ситуації й користується кількома видами діалогів: побутовим, навчальним, художнім, діловим та ін.

Побутовий діалог являє собою неофіційну розмову, яку використовують у повсякденному спілкуванні в невимушених обставинах, під час щоденних бесід удома, у школі, на роботі тощо. Йому притаманні такі риси: незапланованість; різноманітність обговорюваних тем (особисті, соціальні, політичні), використання відповідних мовних засобів; часті

відхилення від теми, перескакування з однієї теми на іншу; відсутність, як правило, цільових настанов і необхідності прийняття рішення; самопрезентація особистості; розмовний стиль мовлення.

Діловий діалог являє собою акт прямої взаємної комунікації в офіційно-діловій сфері. Офіційна розмова має такі особливості: диференційований підхід до предмета обговорення; швидкість реагування на висловлювання співрозмовника; критична оцінка думок, пропозицій і заперечень співрозмовника; відчуття відповідальності у вирішенні обговорюваної в бесіді проблеми (*З посібника*).

IV. Робота з підручником

Слово вчителя. Вести бесіду – це справжнє мистецтво, існують неписані правила, як правильно це робити. Давайте опрацюємо статтю підручника „Культура спілкування” (с.90,143)

V. Виконання системи творчих вправ

Колективна робота з пам’яткою

Розглянути пам’ятку «Як вести діалог і дотримуватися вимог спілкування». Запам’ятати особливості побудови діалогів.

ПАМ’ЯТКА

„Як вести діалог і дотримуватися вимог спілкування”

1. Дотримуватися теми й мети спілкування.
2. Під час спілкування не перебивати співрозмовника.
3. Будувати репліки так, щоб заохотити співрозмовника висловити власну думку.
4. Говорити конкретно, щоб не викликати двозначності у тлумаченні власних висловлювань (якщо це офіційна розмова).
5. Слухати зацікавлено й доброзичливо.
6. Дбати про те, щоб своїми висловлюваннями не образити співрозмовника.
7. Не вживати просторічної й емоційно-забарвленої лексики (під час офіційної розмови).
8. Дотримуватися етикетних норм і правил поведінки під час діалогу.

Складання діалогу. Мовленнєва ситуація

Скласти діалоги на тему: «Розмова з учителем по дорозі в ліцей», «Розмова в кабінеті у заступника директора»

Запитання до учнів класу:

- Назвати вимоги офіційної й неофіційної розмов.
- Поміркувати, яка між ними різниця. Що спільного?
- У які мовленнєві ситуації ви потрапляєте найчастіше?

- Яку розмову вести легше: офіційну чи неофіційну? Чому?

Створення діалогічних текстів на визначену тему

Прочитати оголошення в газеті (Оголошення. Будівельна компанія «Будінвест» набирає робітників за спеціальностями: муляр, штукатур, електрогазозварник, столяр будівельний. Довідки за телефоном 222-333) та скласти діалог на тему «Телефонна розмова за оголошенням в газеті».

План розмови

1. Розмір заробітної плати.
2. Умови працевлаштування.
3. Забезпечення житлом.
4. Перелік необхідних документів.
5. Розклад роботи відділу кадрів.

Яка розмова у вас вийшла: офіційна чи неофіційна? Довести своє твердження, назвавши ознаки цього виду діалогу. Скористатися опрацьованою пам'яткою.

VI. Рефлексія

Відредагуйте діалог. Надайте розмові ознак розмовного стилю.

- Звідки ви їдете – запитав лейтенант різко.
- Ми їдемо із станції – відповів я.
- Ви втекли з поїзда?
- Поїзд розбомбили вчора.
- А чого ви тут шляєтесь?
- Ми ідемо додому в село.
- А де знаходиться ваше село?
- Наше село називається Кушівка, це туди...

VII. Підсумок уроку

Слово вчителя. Словниковий запас української мови становить біля 250 тис. слів. Однак, коли слухаєш розмови підлітків, то складається враження, що молодіжний сленг замінив або частково витіснив величезну кількість власне українських слів. Поетеса Віолетта Дворецька написала на цю тему вірш, давайте його послухаємо.

Очистимо рідну мову

Мова... Давнє джерело
Спілкування і натхнення.
Чом же наше сьогодення
Бруд у мову занесло?
Як почую „я тащусь”-
Перша думка : що комусь

Важко йти, спочить він прагне,
Мабуть ноги ледве тягне...
Виявляється, „тащусь”-
То радію, веселюсь.
Ще й „приколююсь” лунає.
Чим? До кого? Я не знаю...

„Кльово”. Хто кого клює?
Скільки слів хороших є :
„Добре, гарно і чудово”.
Викинь те жаргонне слово!
„Блін”. Це що – смачний млинець?
Ні, тут смакові кінець.
Слово це – брутальна лайка,
А прилипло ж до людей!
Сварка чи розмова йде –
„Блін”, як гострая приправа.
Поверніть його до страви!

Ну, а „бабки”? Просто сміх.
Це ж бабусі наші любі.
І за що ж ви, добрі люди,
Берете на душу гріх?
Не чіпайте старість, прошу!
Хай грошима будуть гроші,
А слова - з первинним змістом,
Щоб звучали ясно, чисто,
Без пояснень додаткових.
Люди! Не плюндруйте мови!

VII. Домашнє завдання

- Оформити письмово один із діалогів, складених протягом уроку.
Пояснити розділові знаки. Визначити вид діалогу.

Методична розробка уроку з інформатики за темою: „Призначення й використання основних математичних, статистичних функцій табличного процесора”

*Олена Дударик,
викладач Вищого
професійного училища
№22 м. Сарни*

Анотація

Науково-технічний прогрес суспільства, безперервне збільшення обсягу інформації, акумуляція на робочих місцях інформаційних телекомунікаційних технологій підвищують вимоги до кваліфікації працівників.

Тому доцільним є використання в навчальному процесі комп'ютера, який перетворюється в ефективний інструмент для засвоєння й контролю знань, сприяє більшій індивідуалізації, наочності й навчання.

Процес підготовки висококваліфікованого працівника, який може застосувати свої знання, уміння й навички у високотехнологічному суспільстві, особливо в період становлення ринкових відносин, обов'язково передбачає

використання сучасних засобів виробництва, значна частина яких заснована на використанні інформаційних технологій.

Тож важливим завданням викладача стає підвищення інформаційної культури учнів, формування вмінь і навичок використання інформаційних технологій.

На сучасному ринку праці потрібні люди з іншим, набагато ширшим, аніж тільки пізнавальні, набором якостей і можливостей, які, по суті, і визначають компетентність людини. Можна бути обізнаним, але абсолютно некомпетентним.

Як правило, учень, який був старанним та слухняним і добросовісно виконував всі завдання вчителя, який з повною точністю відтворював вивчений матеріал, у житті стає відповідальною людиною, але не здатною пристосуватися до різних ситуацій у суспільстві; маючи досить великий запас знань, він не здатний застосувати їх у житті, що зводить нанівець всю цінність набутої за довгі роки інформації.

Метою педагогічної діяльності є впровадження методики формування інформаційної компетенції учнів, яка своїм змістом і методами, засобами й організаційними формами забезпечує свідоме ставлення до інформаційної діяльності, сприятиме вихованню моральних якостей у процесі навчання і спілкування. У зв'язку з реалізацією цієї мети на своїх уроках виділяю основні форми інформаційної компетенції:

ознайомлення – учень визначає кількість інформації з проблеми та можливість її опрацювання;

репродукція – учень вивчає масив інформації, накопичує її;

перетворення – критичне осмислення масиву інформації, порівняння фрагментів з різних джерел однієї тематики, визначення їх достовірності, вилучення робочої інформації, її узагальнення;

творчий етап – створення власного інтелектуального продукту на основі отриманої та перетвореної інформації.

Оскільки сьогодні основу поняття „компетентність” складають саме такі вміння, як здатність застосовувати отримані знання на практиці, проявляти самостійність у постановці завдань та їх вирішення, брати на себе відповідальність при вирішенні виникаючих проблем, свій урок я побудувала за принципом: від „знаю і вмію” - до „знаю, вмію і вмію застосовувати на».

ПЛАН-КОНСПЕКТ **уроку теоретичного навчання**

Предмет: інформатика

Курс: II

Спеціальність: Кухар-кондитер

Тема: Призначення й використання основних математичних, статистичних функцій табличного процесора.

Мета:

Навчальна:

- ввести поняття „функція в ЕТ”, „аргумент функції”, „результат функції”;
- розглянути види функцій;
- сформувати теоретичні знання та практичні навички виконання завдань із формулами з використанням функцій на прикладі створення калькуляційної картки.

Розвивальна:

- розвивати пізнавальні здібності учнів, інтерес при оформленні тексту, аналітичне мислення, різні види пам'яті;
- поглиблювати міжпредметні зв'язки;
- показати практичне застосування ЕТ до розв'язування математичних задач.

Виховна:

- виховувати наполегливість у досягненні мети;
- формувати навички зібраності, уважності, охайності в роботі;
- сприяти вихованню самостійності учнів під час роботи з комп'ютером.

Тип уроку: комбінований.

Форми і засоби проведення: пояснення вчителем матеріалу, бесіда, робота з комп'ютером.

Очікувані результати (навчальні досягнення учнів):

- учень описує: призначення та способи введення функцій табличного процесора;
- учень пояснює: правила запису формул (синтаксис) з використанням функцій;
- учень використовує: автозаповнення клітинок, засіб для знаходження підсумкових величин для груп комірок електронної таблиці;
- учень вміє: визначати формулу, за якою виконуються прості ітеративні обчислення, застосовувати основні математичні, статистичні функції табличного процесора;
- учень класифікує: види функцій табличного процесора.

Основні терміни та поняття: функція, аргумент, результат.

Комплексне методичне забезпечення:

- **ТЗН:** дошка, персональні комп'ютери, програмне забезпечення MsExcel, підручники Й.Я.Ривкінд, Т.І.Лисенко, Л.А.Чернікова, В.В.Шакотько „Інформатика 11 клас. Рівень стандарту”.

- **Дидактика:** презентація „Функції в електронних таблицях”, роздатковий матеріал (папки з різнорівневими завданнями), інструкції з безпеки праці в комп'ютерному кабінеті.

Основні етапи уроку

I	Організаційний момент	1 хв.
II	Актуалізація опорних знань.	5 хв.
III	Мотивація навчальної діяльності	5 хв.
IV	Пояснення нового матеріалу	15 хв.
V	Формування вмінь і навичок. (робота з комп'ютером)	11 хв.
VI	Закріплення пройденого матеріалу.	3 хв.
VII	Підсумок уроку. Виставлення оцінок	2 хв.
VIII	Домашнє завдання	1 хв.
IX	Рефлексія	2 хв.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент. Перевірка готовності учнів до уроку. Оголошення теми та мети уроку.

Епіграф до уроку: (Слайд1)

*«Те, що я чую, я забуваю.
Те, що я бачу, я пам'ятаю.
Те, що я роблю, я розумію».
Конфуцій*

II. Актуалізація опорних знань.

(Фронтальне опитування).

Учитель. Ми постійно живемо у світі чисел, цифр і розрахунків. Кожного дня людина стикається із ситуаціями, коли необхідно проявити свої математичні здібності та розв'язати проблемні питання. Нам доводиться вирішувати складні завдання. При нескладних обчисленнях ми використовуємо калькулятор. Коли стикаємося з більш складними діями, звертаємося до електронних таблиць.

А що ми з вами знаємо і вміємо вже робити за допомогою цієї програми?

Учень. В електронних таблицях ми можемо:

- створити, редагувати і сформувати табличний документ;
- виконувати обчислення за формулами;

- застосовувати відносні і абсолютні посилання;

А чи потрібні електронні таблиці у вашій професії?

Учень. Так. В електронних таблицях ми можемо створювати калькуляцію.

Учитель. Отже, електронні таблиці дають нам можливість автоматично виконувати різні математичні обчислення і управляти ними.

Учитель. Давайте пригадаємо основні поняття, які ми будемо використовувати на сьогоднішньому уроці. Для цього я пропоную вам зіграти в інтерактивну гру «Хрестики і нулики». Група об'єднується в дві команди.

Капітанів команд прошу вийти до дошки. Капітани будуть вибирати потрібний сектор і називати учня, який буде відповідати.

(Учні переглядають презентацію на екрані)

Правила гри:

Увага на екран! *(Слайд №2-3)*

Отже, починаємо.

Питання. *(Слайд №4)*

(Питання, які з'являються на слайдах)

1) Назвіть числові формати *(грошовий, фінансовий, короткий формат дати, відсотковий, числовий)*

2) Скільки комірок входить в діапазон A1:C3 *(9 комірок)*

3) Адреса клітинки складається із назви *(стовпчика і номера рядка)*

4) Файли, в яких зберігаються ЕТ, називаються *(книгами)*

5) Які існують способи адресації даних комірок електронної таблиці? *(абсолютні, відносні, змішані)*

6 Як виділити декілька несуміжних діапазонів?

(виділити першу зв'язну частину, натиснути клавішу CTRL і, утримуючи її, виділити наступні зв'язні частини.)

7) В будь-яку клітинку ЕТ можна ввести ... *(числа, текст, формули)*

8) Введення формули починається із знаку ... *(=)*

9) Діаграма - це..... *(графічне зображення, у якому числові дані подаються геометричними фігурами)*

Учитель. Молодці!

II. Мотивація

№	Найменування продуктів	Одиниця	Норма	ціна	Сума
1	Буряк	кг	0,125	10,00	
2	Капуста	кг	0,05	5,00	
3	Картопля	кг	0,106	4,00	
4	Морква	кг	0,025	10,00	
5	Петрушка	кг	0,011	105,00	
6	Цибуля	кг	0,018	5,00	
7	Часник	кг	0,002	100,00	
8	Томатне пюре	кг	0,015	82,00	
9	Борошно	кг	0,003	12,00	
10	Сало шпик	кг	0,005	65,00	
11	Жир	кг	0,001	38,00	
12	Цукор	кг	0,005	16,00	
13	Оцет 3%	кг	0,005	7,00	
14	Перець солодкий	кг	0,013	15,00	
15	Бульйон	кг	0,35	16,00	

Ціна однієї порції: _____
Загальна вартість набору продуктів на 30 порцій: _____
максимальна ціна: _____

Учитель. А зараз ми переходимо до вирішення завдань у середовищі табличного редактора. Прошу відкрити файл *калькуляція.xls*. Давайте створимо калькуляцію традиційного українського борщу, використовуючи комп'ютер, шляхом створення відповідної програми.

I. Вводимо формули в комірку F13

Для того, щоб виконати це завдання, потрібна формула.

Що називається формулою в електронних таблицях?

Учні. Формула – це вираз, який задає порядок обчислення в електронній таблиці.

Учитель. З яких об'єктів складається формула?

Учні. В Excel формула – це послідовність символів, що починається зі знака рівності. У цю послідовність символів можуть входити числа, тексти, посилання на клітинки, знаки дій (оператори), дужки та функції. Результатом роботи формули є нове значення, що виводиться як результат обчислення формули за вже наявними даними.

Учитель. Які операції використовуються у формулах?

Учні.

Позначка	Дія
+	Додавання
-	Віднімання
*	Множення
/	Ділення
^	Піднесення до степеня
%	Операція відсотка (застосовується до окремого числа)

Учитель.

II. Копіюємо формулу з комірки F13 в комірки F14:F27.

Учні.

Найдоцільніше використовувати маркер заповнення. Для копіювання даних потрібно:

- Зробити клітинку з формулою поточною.
- Навести вказівник на маркер заповнення (при цьому вказівник буде виглядати як чорний хрестик.)
- Натиснути ліву кнопку миші та, утримуючи її натиснутою, виділити потрібний діапазон клітинок.

Учитель.

III. Визначаємо ціну однієї порції в комірці C29.

Учень.

Вводимо формулу для знаходження суми комірок в діапазоні F13:F27.

= F13+F14+F15+F16+ F17+F18+ F19+F20+ F21+F22+ F23+F24+
F25+F26+F27.

Учитель.

Ми знайшли суму для 15 інгредієнтів.

А якщо в нас буде 100 і більше доданків....?

Як нам знайти максимальну, мінімальну та середню ціну?

Ви можете виконати це завдання?

Учень. Ні.

Учитель.

Чому?

Учень. Не вміємо.

Учитель.

Так. Вірно. Сьогодні комп'ютер стрімко увірвався в наше життя.

Він є великим джерелом різних видів інформації.

Тепер важко уявити сучасне життя без комп'ютера, адже за допомогою нього можна багато чого зробити. При умові, якщо вистачає об'єм знань.

Отже, темою сьогоднішнього уроку буде „*Призначення й використання основних математичних, статистичних функцій табличного процесора.*” (Слайд 6).

III. Формування умінь і навичок при розв'язанні задач.

Ви вже побачили, як можна виконувати і спрощувати завдяки автоматизації математичні розрахунки, які здійснюються за допомогою MsExcel. Ми працювали з найпростішими формулами, з основними математичними діями. Значно більше різних задач і математичного, і економічного змісту можна розв'язати за допомогою функцій, які ми сьогодні розглянемо. Наприклад, формулу = F13+F14+ F15+F16+ F17+F18+ F19+F20+ F21+F22+ F23+F24+ F25+F26+ F27, можна замінити стандартною функцією = СУММ(F13:F27), яка вводиться і сприймається значно простіше, ніж перша. Можна розв'язувати і набагато складніші завдання. Крім того, багато обчислень в Excel взагалі не можна виконати без застосування функцій (Слайди № 7).

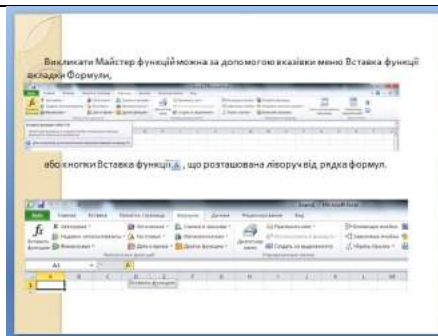
Учитель.

Розповідь учителя. Функції в Excel

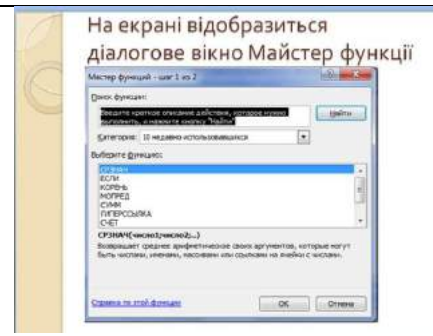
(Учні переглядають презентацію «Функції в електронних таблицях» з коментарями вчителя і пишуть конспект.)

Функції в Excel використовуються для виконання стандартних обчислень у робочих книгах.

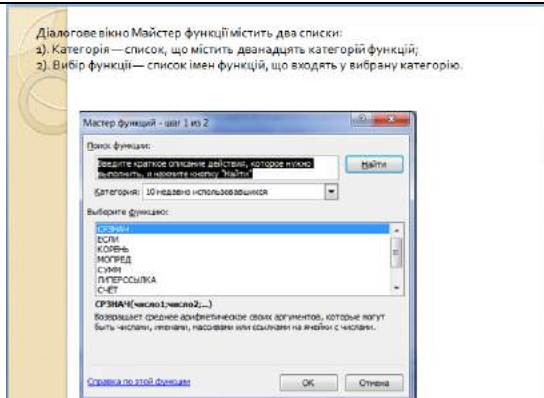
(Слайд №8).

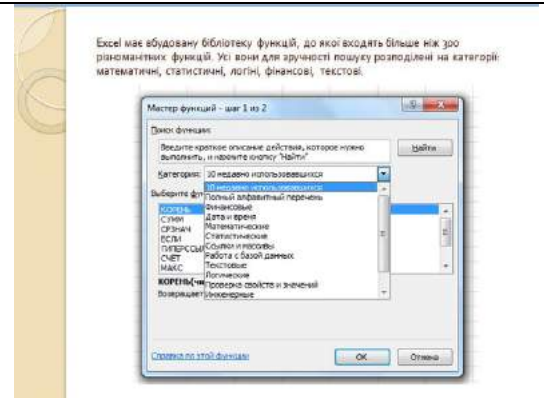
(Слайд №9)

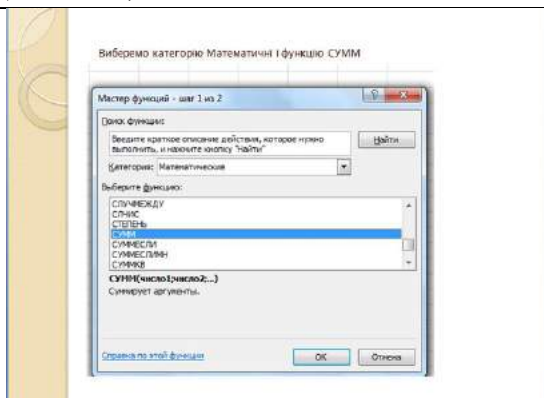
(Слайд 10)

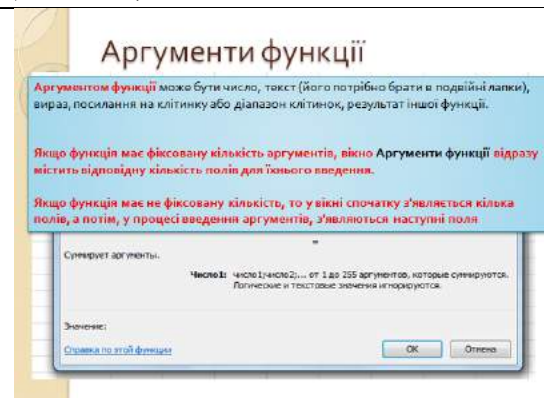
(Слайд11)

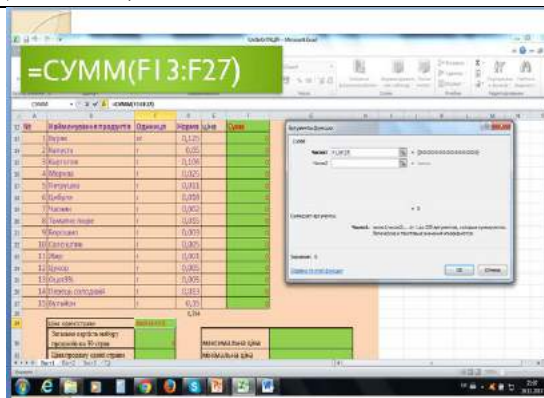
(Слайд12)

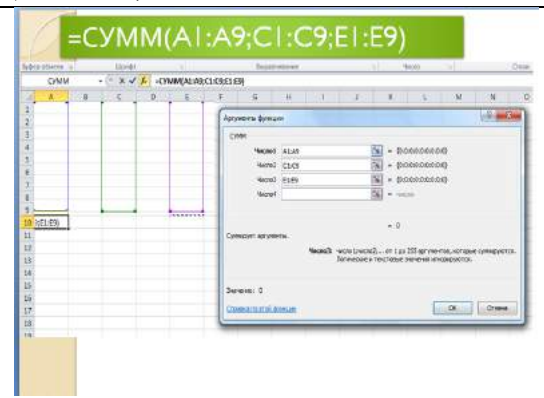
(Слайд13)

(Слайд14)

(Слайд15)

(Слайд16)

(Слайд17)

Вбудовані математичні функції

Функція	Кількість аргументів	Опис
Сумм(число)	Від 1 до 255, усіх комірок, необхідних	Знаходить суму комірок у вказаному діапазоні
ОКРУГЛ(число; кількість розрядів)	2	Округлює число до вказаної кількості розрядів
КОРЕНЬ(число)	1	Повертає значення квадратного корення

(Слайд18)

Статистичні функції

Функція	Опис
МАКС(ЧИСЛО1; ЧИСЛО2;...)	Визначає найбільше значення із заданого списку чисел
МИН(ЧИСЛО1; ЧИСЛО2;...)	Визначає найменше значення із заданого списку чисел
СРЗНАЧ(ЧИСЛО1; ЧИСЛО2;...)	Визначає значення середнього арифметичного вхідних аргументів
СЧЕТ(ЧИСЛО1; ЧИСЛО2;...)	Знаходить кількість комірок, заповнених числовою інформацією

IV. Практичне застосування знань та вмінь.

Учитель. Спробуємо ваші набуті знання застосувати на практиці. Перед початком роботи пригадайте вимоги безпеки при роботі на комп'ютері (які знаходяться на кожному робочому місці).

Для вирішення наступного завдання я пропоную подивитися невеликий відеоролик „Найдорожчі страви світу”. На основі даного відеоматеріалу вам потрібно створити таблицю в табличному редакторі і виконати обчислення..

Увага на екран!

(Слайд19)

Задача №1

Інструктивна картка. Найдорожчі страви світу.

1. Запустити табличний процесор Excel
2. Створити електронну таблицю за зразком
3. Виконати розрахунки з урахуванням абсолютних і відносних посилань на комірки таблиці
4. Зберегти результат на **Аркуш 1, Книга1**

Найдорожчі страви світу			
Курс \$		26	
№	Найменування страви	Вартість в \$	Вартість в грн.
1			?
2			?
3			?
4			?
5			?
Всього			?
Найдорожча страв			?
Найдешевша страв з даної п'ятірки страв			?
Кількість страв			?

Учитель.

- Які посилання називають відносними, абсолютними і змішаними?
- Які ви застосували посилання при вирішенні цього завдання?
- Назвіть функції, які ви використовували для рішень цих завдань?

(Учні пояснюють).

Для узагальнення нового матеріалу я пропоную зіграти у гру „Лото”

(Учням роздаються картки. Учитель читає запитання, учень, в картці якого присутня правильна відповідь, підіймає руку, відповідає на запитання. Якщо відповідь вірна, учень закриває її чистим листочком, а якщо відповідь не вірна – питання відкладається. Перші три закриті картки оцінюються відповідно в дванадцять, одинадцять та десять балів.)(Слайд)

V. Підсумок уроку

Оцінювання учнів з обґрунтуванням.

Виставляння оцінок.

V. Рефлексія

Складання сінквейна з вивченої теми (алгоритм додається)(Слайд20)

(Відповідь учнів)

- 1) Таблиця.
- 2) Електронна, розрахункова.
- 3) Обчислює, обробляє, управляє.
- 4) Використовується в бухгалтерії, статистиці.
- 5) Калькулятор.

Методична розробка уроку з біології за темою: „Різноманіття та функції вуглеводів”

*Тетяна Шеремета,
викладач біології
ДПТНЗ „Дубровицький
професійний ліцей”*

Мета уроку:

Навчальна:

- сформуванню уявлення про вуглеводи: моносахариди, олігосахариди і полісахариди;
- навчити порівнювати їх будову та біологічні функції;
- звернути увагу на значення вуглеводів для життєдіяльності організмів.

Розвиваюча:

- розвивати вміння застосовувати здобуті знання в житті;
- вміння спостерігати, аналізувати та робити відповідні висновки.

Виховна:

- виховувати старанність, наполегливість, бажання творчо працювати.

Тип уроку.Засвоєння нових знань.

Методи і методичні прийоми:

1. Інформаційно-рецептивний:

- а) словесний: розповідь-пояснення, бесіда, робота з підручником.
- б) наочний: ілюстрація, демонстрація.

Прийоми навчання: виклад інформації, пояснення, активізація уваги та мислення.

2. Проблемно-пошуковий: постановка проблемного питання, активізація уваги та мислення.

Матеріали та обладнання:підручник, презентація, відео, картки-завдання.

Базові поняття й терміни: моносахариди, олігосахариди, полісахариди, енергетична, резервна, захисна, будівельна функції, целюлоза, крохмаль, глікоген, хітин, трегалоза, мальтоза, рафіноза, інулін, лактоза, сахароза.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний етап

II. Перевірка домашнього завдання

Дайте відповіді на запитання

1. Як називається процес, що руйнує первинну структуру білка?
2. Які нуклеотиди має ДНК? Назвіть їх.
3. Яка нітрогеновмісна основа (нуклеотид) не входить до складу РНК?
4. Яка конформація вторинної структури білка?

5. Функції ліпідів.
6. Білки – високомолекулярні біополімери, мономерами яких є (амінокислоти).
7. Амінокислоти бувають(замінні і незамінні). Які з них надходять в організм з їжею (незамінні)?
8. Яка функція актину і міозину (забезпечують здатність м'язів до скорочення)?
9. Які ви знаєте органічні речовини?

№ з/п	Характерні ознаки речовин	Нуклеїнові кислоти	Білки	Стероїди	Ліпіди	Вода
1.	Біополімери, мономерами яких є нуклеотиди	в	в	г	е	є
2.	Органічні сполуки, які являються носієм спадкової інформації	у	у	н	с	т
3.	Неорганічна речовина, вміст якої в клітині деяких організмів може досягати 90%.	г	п	р	о	г
4.	Біополімери, мономерами яких є амінокислоти.	л	л	у	к	е
5.	Будову яких органічних речовин відкрили вчені Д.Уотсон і Ф.Крік?	е	і	а	о	и
6.	Які речовини являються важливим компонентом статевих гормонів, вітамінів?	ч	с	в	м	т
7.	При розщепленні 1г цієї речовини виділяється 38,9кДж енергії.	ф	в	о	о	ю
8.	Ці речовини поділяються на прості (протеїни) та складні (протеїди)	ц	д	н	д	ш
9.	Група органічних речовин, до складу якої входять жири, стероїди, воски.	в	п	р	и	л

III. Актуалізація опорних знань і мотивація навчальної діяльності учнів

Розповідь учителя з елементами бесіди

Вершини гір яскраво блищали в променях сонця. Група дітей поверталася з прогулянки на базу. Ще один-два кілометри... Раптово до керівника групи підбіг хлопчик, який йшов останнім. Він сказав: „Стійте! Сашко більше не може йти!” Група зупинилась.,, Спокійно. Заспокойтесь! Нічого не трапилося!”– сказав керівник стурбованим дітям. А потім висипав на долоню декілька кубиків. Ось, візьми, Сашко! Через декілька хвилин діти знову продовжили свій шлях. І Сашко йшов разом зі своїми друзями.»

Дивовижний засіб, який так швидко повернув сили хлопчику не продається в аптеках. Сашку допоміг звичайнийцукор

IV. Вивчення нового матеріалу. Повідомлення теми та мети уроку

Вуглеводи-це органічні сполуки, які відповідають формулі $(CH_2O)_n$, де n дорівнює від 3 до 10

Вуглеводи поділяють на

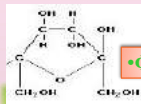
моносахариди

олігосахариди

полісахариди

Термін „вуглеводи” запропонував професор Тартуського університету К.Г. Шмідт у 1844 р. У 1927 р. Міжнародна комісія по реформі хімічної номенклатури запропонувала термін „вуглеводи” замінити терміном „гліциди”. Однак, назва „вуглеводи” є загальноприйнятою.

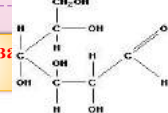
Прості – **моносахариди** $(CH_2O)_n$, де n змінюється від 3 до 10

•Фруктоза

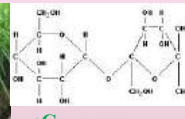

•Глюкоза

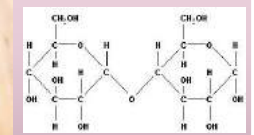

•Дезоксирибоза
•Рибоза

Олігосахариди, які мають 2-10 моносахаридних ланок

•Сахароза (глюкоза, фруктоза)

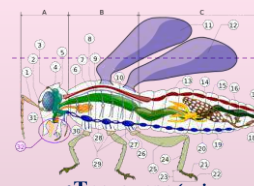
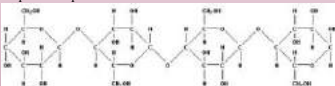
•Мальтоза (дві глюкози)

Складні вуглеводи-полісахариди

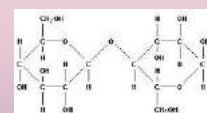

Крохмаль (полімер глюкози) запасється в клітках у вигляді так званих крохмальних зерен.

Целюлоза – основний компонент стінок рослинних кліток і найпоширеніша на Землі органічна речовина

•Трегалоза (дві глюкози)

•Лактоза (глюкоза, галактоза)

**Складні вуглеводи-
полісахариди**

•Хітин

•Глікоген

Властивості вуглеводів

моносахариди

олігосахариди

полісахариди

Демонстрація дослідів „Властивості вуглеводів”

Використовується частина відео „Вплив вуглеводів на наш організм”

Функції вуглеводів

- ▶ **1. Енергетична** - при розщепленні 1 г вуглеводу вивільняється до 17,6 кДж енергії.
- ▶ **2. Будівельна або структурна** полягає в тому, що вуглевод є компонентом клітинних мембран, входить до складу скелета членистоногих та клітинних стінок деяких грибів і водоростей.
- ▶ **3. Резервна** - полісахариди відкладаються про запас (крохмаль у рослин, глікоген у тварин).
- ▶ **4. Захисна** – полісахариди пектини здатні зв'язувати токсини та радіонукліди

Особливості будови й функції оліго- і полісахаридів

Назва речовини	Особливості будови	Функції
Сахароза	Дисахарид, який складається із залишків двох молекул — глюкози і фруктози	Дуже поширена речовина, що широко використовується рослинами як транспортна форма вуглеводів
Лактоза	Дисахарид, який складається із залишків двох молекул — глюкози й галактози	У великій кількості міститься в молоці ссавців, може входити до складу гліколіпідів
Мальтоза	Дисахарид, який складається із залишків двох молекул глюкози	Основний структурний елемент ряду полісахаридів (наприклад, крохмалю і глікогену). У великій кількості міститься у пророслих насінинах злаків
Трегалоза	Дисахарид, який складається із залишків двох молекул глюкози, але, через інший спосіб їх з'єднання, відрізняється за властивостями від мальтози	Головний вуглевод гемолімфи багатьох видів комах. Трапляється в клітинах ряду водоростей, грибів і вищих рослин
Рафіноза	Трисахарид, який складається із залишків трьох молекул — глюкози, фруктози й галактози	Один з основних запасуючих вуглеводів рослин. У великій кількості цю речовину містять цукровий буряк і цукрова тростина
Інулін	Полісахарид, який складається із залишків фруктози	Запасаючий полісахарид рослин, який відкладається у підземних органах представників родини Айстрові та деяких інших родин

Крохмаль	Полісахарид, який складається із залишків глюкози. Складається з полімерних молекул двох типів — лінійної амілози (приблизно на 25 %) та розгалуженого амілопектину (приблизно на 75 %)	Основний резервний вуглевод більшості рослин
Глікоген	Полісахарид, який складається із залишків глюкози. Має сильно розгалужені молекули	Основний резервний вуглевод більшості тварин і грибів
Целюлоза	Полісахарид, який складається із залишків глюкози. На відміну від крохмалю та глікогену молекули целюлози утворені іншим оптичним ізомером глюкози	Основний структурний полісахарид клітинних стінок рослин і покривних структур деяких тварин (наприклад, асцидій)
Хітин	Полісахарид, який складається із залишків N-ацетил-D- глюкозаміну	Основний структурний полісахарид клітинних стінок більшості грибів; основа зовнішнього скелета членистоногих

V. Узагальнення, систематизація знань учнів

Всі учні отримують і складають пазли та дають відповіді на питання:

1. Який вуглевод на малюнку?
2. Які особливості будови та функції виконує даний вуглевод?

VI. Домашнє завдання. Написати добовий набір продуктів.

Використана література.

1. Таблиця „Особливості будови й функції оліго- і полісахаридів”
<http://mail.subject.com.ua/lesson/biology/10klas/8.html>
2. Відео <https://www.youtube.com/watch?v=WB9VNeZLF7o>
3. http://licey-30.at.ua/load/vuglevodi_jikh_budova_vlastivosti_i_funkciji/1-1-0-19

Методична розробка інтерактивного уроку з біології „Роль вірусів в природі та житті людини. Профілактика ВІЛ – інфекції та інших вірусних захворювань людини”

*Олександр Лохвич,
викладач біології
ДПТНЗ „Сарненський
професійний аграрний ліцей”*

Мета:

Освітня. ознайомити учнів із різноманітністю вірусів, їх значенням у природі й житті людини; пояснити способи передачі вірусних інфекцій та заходи профілактики їх поширення

Розвиваюча. розвинути в учнів інтерес до вивчення й дослідження неклітинних форм життя.

Виховна. виховувати у дітей бережливе ставлення до свого здоров'я та сформувані й закріпити навички до тримання правил особистої гігієни.

Тип уроку. Засвоєння нових знань.

Форма уроку. Інтерактивна.

Місце уроку в навчальній темі. Поточний.

Методи і методичні прийоми:

1. Інформаційно-рецептивні:

а) словесний: розповідь-пояснення, опис, бесіда, повідомлення учнів, робота з підручником.

б) наочний: ілюстрація, демонстрація, ТЗН.

Прийоми навчання: виклад інформації, пояснення, одержання з тексту та ілюстрацій нових знань, робота з роздатковим матеріалом.

2. Репродуктивні.

Прийоми навчання: подання матеріалу в готовому вигляді, конкретизація і закріплення вже набутих знань.

3. Проблемно - пошуковий: постановка проблемного питання.

Прийоми навчання: постановка взаємопов'язаних проблемних запитань, активізація уваги та мислення.

4. Візуальний: складання схем.

Міжпредметні зв'язки: медицина

Матеріали та обладнання: схеми, малюнки, комп'ютер, м\медійна дошка, презентації.

Основні поняття та терміни: патогенність, епідемія, епідеміологія,

специфічний і неспецифічний імунітет, ВІЛ, СНІД

ХІД ЗАНЯТТЯ

I. Організаційний етап.

II. Актуалізація опорних знань та чуттєвого досвіду учнів.

На попередніх уроках ми засвоїли, що таке вірус та який він має життєвий цикл. Щоб перейти до вивчення нового матеріалу давайте зараз пригадаємо, що нам відомо з попередніх уроків.

1. Яка наука вивчає віруси? (вірусологія)

2. В якому році і ким було розпочато вивчення вірусів? (1892 р. Д.Й. Івановський)

3. Що таке вірус? (це паразитичні неклітинні системи, здатні розмножуватися в живих клітинах)

4. Що таке віріон? (це нуклеїнова кислота, упакована в спеціальну білкову оболонку - капсид)

5. Чи блокує вірус після проникнення в клітину ДНК клітини - хазяїна? (Так)

Картки з індивідуальними завданнями

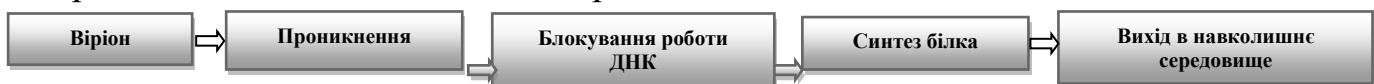
1 картка. Назвати властивості вірусів. В яких організмах вони паразитують? (Характерна особливість вірусу, це наявність у них лише одного типу нуклеїнових кислот ДНК або РНК, та відсутність у них власних систем синтезу білків та перетворення енергії. Це є внутрішньо клітинні паразити людини, тварини, рослин і т.д.)

2 картка. Охарактеризувати життєвий цикл вірусів, його фази. (Життя вірусу розділене на дві головні фази. На першій він існує у вигляді віріона поза клітиною хазяїна, на другій – у середині живих клітин)

3 картка. Назвати складові віріона. (нуклеїнова кислота, яка упакована в білкову оболонку – капсид)

Побудова логічного ланцюга

Розташуйте у правильному порядку етапи проникнення вірусу в клітину та процеси його життєдіяльності всередині неї.

III. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Сьогодні ми з вами розглянемо, як віруси впливають на людей, яке вони значення мають у природі взагалі?

Проблемні запитання:

1. Що таке інфекція?

2. Які відомі вам хвороби, причиною виникнення яких є віруси?

3. Які способи зараження вірусами вам відомі?

4. Яких заходів профілактики слід дотримуватися, щоб уникнути вірусних захворювань?

5. Чи завжди віруси мають тільки негативне значення?

Відповідні на ці питання ми отримаємо на сьогоднішньому уроці.

IV. Вивчення нового матеріалу.

Тема нашого сьогоднішнього уроку це роль вірусів в природі та житті людини. Профілактика ВІЛ – інфекції/СНІДу та інших вірусних захворювань людини

Мета: розширити знання учнів про особливості будови вірусів; показати роль вірусів у природі та в житті людини; пояснити заходи профілактики вірусних захворювань людини, зокрема ВІЛ-інфекції/СНІДу, вірусного гепатиту та шляхи розповсюдження вірусних захворювань людини; вчити учнів застосовувати знання про процеси життєдіяльності вірусів для профілактики вірусних захворювань людини, тварин, рослин та дотримуватися правил поведінки в місцях, де можливе зараження вірусами; формувати засади здорового способу життя.

План (слайд)

1. З'ясувати значення таких термінів: інфекція, патогенність, специфічний і неспецифічний імунітет, епідемія, пандемія, епідеміологія.

2. Найпоширеніші вірусні захворювання людини. Основні шляхи передачі вірусної інфекції.

3. Характеристика ВІЛ/СНІДу.

4. Заходи профілактики вірусних хвороб.

5. Позитивне й негативне значення вірусів у природі й житті людини.

Основні поняття теми: (слайд)

Інфекція

Патогенність

Епідемія

Епідеміологія

СНІД

ВІЛ

1. З'ясувати значення таких термінів: інфекція, патогенність, специфічний і неспецифічний імунітет, епідемія, пандемія, епідеміологія. (слайд)

Частіше за все розмноження вірусів в клітинах призводить до загибелі останніх, таким чином, паразитуючи у більше вищих живих організмах, віруси викликають різні захворювання, які можуть закінчитися загибеллю організму. Учні, давайте подивимося відео про небезпеку вірусів для людини.

Відео „Віруси”

(слайд)

Проте, роль вірусів в живій природі цим не вичерпується. Віруси є важливим чинником еволюції світу живих організмів. Це стало можливим завдяки тому, що віруси здатні змінювати генетичну інформацію ураженого організму. Потрапляючи в клітину, вірус вивільняє свою генетичну інформацію, яка включається в генетичний код хазяїна, тим самим змінюючи його. Також, віруси здатні переносити гени або групи генів між організмами, перехрещення яких в природі неможливе. Циркулюючи в природі віруси постійно зазнають різні зміни і мутації, в результаті яких з'являються нові види вірусів. Під тиском природного відбору закріплюються тільки найстійкіші форми вірусів.

Мал. 1 Вірус перетворив людину на дерево

Мал. 2 Людина, що захворіла на вітряну віспу

Важливо помітити, що живий організм може бути заражений відразу декількома вірусами. У таких випадках можлива генетична взаємодія між вірусами і поява нової рекомбінантної форми вірусу. Так, наприклад, пояснюють виникнення пандемічних штамів вірусу грипу, які утворюються в організмі свиней, заражених одночасно людською і пташиною формою вірусу грипу. Учні, подивіться на малюнки 1 і 2, щоб побачити вплив вірусів на людину.

(слайд)

Віруси відіграють важливу роль в життя людини, оскільки можуть викликати захворювання різного ступеня тяжкості. За епідеміологічними характеристиками, вірусні захворювання ділять на антропонозні, тобто ті, на які хворіє тільки людина (наприклад поліомієліт) і зооантропонозні, - які передаються від тварин людині (наприклад сказ).

(слайд)

Інфекція — захворювання, яке передається від людини до людини. Причиною виникнення інфекції можуть бути віруси.

Але не завжди потрапляння вірусу до організму призводить до розвитку хвороби. Це залежить від таких чинників: 1) чутливості хазяїна, 2) стану

імунної системи (імунітет може бути вродженим — неспецифічним і набутим — специфічним), 3) концентрації вірусних частинок, 4) патогенності віріона.

Патогенність вірусної частинки — здатність віріона спричиняти патологічний процес.

Досить часто виникають сприятливі умови для поширення вірусів, що призводить до спалахів епідемій інфекційних захворювань.

Епідемія — масове поширення в певній місцевості того чи іншого захворювання.

Епідеміологія — наука, яка досліджує виникнення і поширення інфекційних хвороб і застосовує отримані знання для боротьби з ними.

Значний внесок у розвиток цієї науки зробив відомий український учений **Данило Кирилович Заболотний**. (на сьогоднішній урок була підготовлена доповідь про цього вченого, давайте її заслухаємо)

(слайд)

Дайте відповіді на запитання!

1. Чи можна вважати віруси чинниками еволюції? (так, це стало можливим завдяки тому, що віруси здатні змінювати генетичну інформацію ураженого організму)

2. Чи можлива генетична взаємодія генів вірусу в організмі? (так, якщо організм заражений відразу декількома вірусами)

3. Які захворювання називаються антропонозні? (ті, на які хворіє тільки людина (наприклад поліомієліт))

4. Які захворювання називають зооантропонозні? (які передаються від тварин людині (наприклад сказ))

5. Інфекція це - захворювання, яке передається від людини до людини?

6. Що таке епідемія? (масове поширення в певній місцевості того чи іншого захворювання)

7. Хто такий Данило Кирилович Заболотний? (видатний український епідеміолог) (слайд)

2. Найпоширеніші вірусні захворювання людини. Основні шляхи передачі вірусної інфекції.

(слайд)

Віруси — це внутрішньоклітинні паразити людини, тварин, рослин, бактерій. Так, наприклад, для тварин характерні такі вірусні інфекції, як ящур, сказ, жовта пропасниця, кліщовий енцефаліт та інші.

Основними шляхами передачі вірусної інфекції є:

1. Харчовий шлях, при якому вірус потрапляє в організм людини із забрудненими продуктами харчування і водою (вірусний гепатит А, Е та ін.)

2. Парентеральний (чи через кров), при якому вірус потрапляє безпосередньо в кров або внутрішнє середовище людини. Головним чином це відбувається при маніпуляції зараженими хірургічними інструментами або шприцами, при незахищеному статевому контакті, а також трансплацентарний від матері до дитини. Таким шляхом передаються крихкі віруси, що швидко руйнуються в довіллі (вірус гепатиту В, ВІЛ, вірус сказу та ін.).

3. Дихальний шлях, для якого властивий повітряно-краплинний механізм передачі, при якому вірус потрапляє в організм людини разом з повітрям, яке містить частки мокроти і слизу викинутих хворою людиною або твариною.

(слайд)

Мал. 3 Ознаки свиного грипу

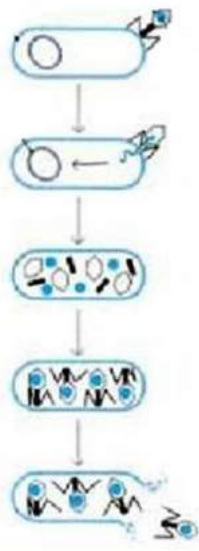
Це найбільш небезпечний шлях передачі, оскільки з повітрям вірус може переноситися на значні відстані і викликати цілі епідемії. Так передаються віруси грипу, парагрипу, свинки, вітряної віспи та ін. Передача вірусу від тварини людині приводить до виникнення важких захворювань, наприклад таких, як свиний грип.

Учні, подивіться на малюнок 3. Які ознаки цієї хвороби ви можете назвати? Пропоную вашій увазі, також, наступне відео про цей тип грипу.

Відео 2, „Свиний грип як сезонне захворювання”

(слайд)

Більшість вірусів мають певну спорідненість до того або іншого органу. Наприклад, віруси гепатиту розмножуються переважно в клітинах печінки. За типом органів, які вражаються в ході тієї або іншої хвороби розрізняємо наступні види вірусних захворювань: кишкові, респіраторні (дихальні), вражаючі центральну і периферичну нервову систему, внутрішні органи, шкіру і слизові оболонки, судини, імунну систему і ін. Учні, давайте на малюнку 4 розглянемо загальну схему атаки віруса.

Мал. 4 Атака вірусу на клітину

А які вірусні захворювання небезпечні для людини? Поліомієліт, гепатит, грип, герпес, віспа, папілома, кліщовий енцефаліт тощо. **(Учні давайте заслухаємо доповіді ваших одногрупників.)**

(слайд)

Дайте відповіді на запитання!

1. Які вам відомі заходи профілактики грипу? (вакцинація; часто і ретельно мийте руки; уникайте контактів з людьми які чхають і кашляють; дотримуйтеся здорового способу життя, який включає повноцінний сон, здорову їжу, фізичну активність; пийте більше рідини; приймайте вітамін С.)

2. Які ви знаєте основні шляхи передачі вірусної інфекції? (Харчовий шлях; Парентеральний (чи через кров); Дихальний шлях)

3. Яка існує профілактика вірусного гепатиту? (Ніколи не використовувати загальні голки при різного роду ін'єкціях; При наколюванні татуювань, пірсингу необхідно бути впевненим у якісній стерилізації інструментів, переконатися, що майстер використовує одноразові рукавички; Використовувати тільки особисті інструменти для манікюру; Не користуватися загальними зубними щітками, лезами; Провести аналіз на гепатит В при плануванні вагітності.)

(слайд)

3. Характеристика ВІЛ/СНІДу.

(слайд)

Катастрофічно швидко поширюється ще один небезпечний для людини вірус — ВІЛ, який 1983 р. відкрили вчені Пастерівського інституту (Париж) Л. Монтаньє та Ф. Барре-Синуссі. Сьогодні, за офіційними даними, 44 млн людей у всьому світі живуть із ВІЛ-інфекцією. Більш ніж 20 млн людей уже померло від СНІДу.

СНІД — синдром набутого імунodefіциту — це остання стадія інфекційної хвороби, що має назву ВІЛ - інфекція. Збудником хвороби є вірус імунodefіциту людини (скорочено **ВІЛ**), який уражає клітини крові, так звані СД4-лімфоцити, що забезпечують гомеостаз організму людини й захищають його від інфекційних захворювань, розвитку злоякісних пухлин та інших уражень. Унаслідок дії ВІЛ відбувається глибоке ушкодження імунної системи, і людина стає беззахисною перед збудниками різних інфекцій. Хвороба розвивається повільно, протягом 8–12 років і закінчується клінічною картиною, яку назвали СНІДом. До цього часу СНІД залишається невиліковною хворобою.

ВІЛ -інфікована людина — це носій вірусу, здатний заражати здорову особу. Зараження відбувається, коли вірус із організму ВІЛ - інфікованого разом із кров'ю, спермою чи виділенням піхви або з грудним молоком матері потрапляє в кров здорової людини чи дитини.

Вірус передається під час статевих стосунків з ВІЛ - інфікованою особою, коли через слизову оболонку статевих органів (піхви, члена), прямої кишки чи ротової порожнини вірус проникає в організм статевого партнера через кров, насамперед через спільні шприци та голки в разі внутрішньовенного введення наркотичних речовин, а також забруднений кров'ю, нестерильний медичний інструмент дитині від ВІЛ - інфікованої матері — інфікування відбувається під час вагітності, пологів чи годування грудним молоком.

(слайд)

Збудник СНІДу найчастіше уражає:

- ін'єкційних споживачів наркотичних речовин, що користуються спільними шприцями, голками, під час фасування наркотику та введення його ін'єкційним шляхом;
- сексуальних партнерів ВІЛ -інфікованих, що не застосовують засоби індивідуального захисту — презервативи.

(слайд)

СНІД не передається:

- Через піт, сечу, слюзи, слину, вважається, оскільки кількість вірусних частинок у цих рідинах надзвичайно мала для зараження.
- Побутовим шляхом: через повітря під час чхання, кашлю, спільного проживання, роботи в одному приміщенні, користування посудом. Не треба боятися подати руку чи обійняти інфіковану і хвору людину, не страшні також дружні поцілунки, якщо на губах відсутні виразки чи тріщинки.
- При відвіданні місць громадського користування — лазні, сауни, басейну, туалету. громадського транспорту.

- Передача ВІЛ через укуси комарів чи інших комах не доведена, бо коли комар жалить людину, він упорскує свою слину, де вірусу практично немає. В організмі комах вірус розмножуватися не здатний.

Учні, пропоную вашій увазі відеопрезентацію про ВІЛ/СНІД.

(слайд)

Дайте відповіді на запитання!

1. СНІД – це...? *(синдром набутого імунodefіциту — це остання стадія інфекційної хвороби, що має назву ВІЛ - інфекція)*

2. ВІЛ – це...? *(вірус імунodefіциту людини)*

3. Який період часу може розвиватися хвороба ВІЛ? *(8 – 12 років)*

4. Збудник СНІДу найчастіше уражає *(ін'єкційних споживачів наркотичних речовин, що користуються спільними шприцями, голками, під час фасування наркотику та введення його ін'єкційним шляхом; сексуальних партнерів ВІЛ -інфікованих, що не застосовують засоби індивідуального захисту — презервативи.)*

5. СНІД не передається *(через піт, сечу, слюзи, слину, вважається, оскільки кількість вірусних частинок у цих рідинах надзвичайно мала для зараження; побутовим шляхом: через повітря під час чхання, кашлю, спільного проживання, роботи в одному приміщенні, користування посудом. Не треба боятися подати руку чи обійняти інфіковану і хвору людину, не страшені також дружні поцілунки, якщо на губах відсутні виразки чи тріщинки; при відвіданні місць громадського користування — лазні, сауни, басейну, туалету. громадського транспорту; передача ВІЛ через укуси комарів чи інших комах не доведена, бо коли комар жалить людину, він упорскує свою слину, де вірусу практично немає. В організмі комах вірус розмножуватися не здатний.)*

(слайд)

4. Заходи профілактики вірусних хвороб.(слайд)

- Дотримуватися правил особистої гігієни.
- Вживати якісно приготовлену їжу, ретельно вимиті овочі та фрукти, пити кип'ячену воду.

- Застосовувати препарати, що знищують кровосисних комах.
- Користуватися стерильними інструментами.
- Використовувати захисні засоби під час статевих контактів.
- Уникати під час епідемій великих скупчень людей і носія інфекції.
- Під час епідемій застосовувати респіратори, пов'язки.
- Здійснювати профілактичні щеплення.
- Щорічно проходити медичне обстеження.

(слайд)

5. Позитивне й негативне значення вірусів у природі й житті людини.

Чи завжди віруси мають тільки негативне значення?

(Щоб дати відповідь на це запитання давайте скористаємося нашим роздатковим матеріалом, який знаходить у вас на парті. Відповіді ми представимо у табличній формі, а саме)

(слайд)

Позитивне значення	Негативне значення
1) Їх активно використовують у генній інженерії; 2) є біологічним методом боротьби зі шкідниками сільського господарства; 3) є основним матеріалом для створення вакцин і деяких медичних препаратів; 4) регулюють чисельність різних організмів на планеті	1) Завдають шкоди здоров'ю людини; 2) призводять до значних збитків у тваринництві, рослинництві, мікробіологічній промисловості; 3) є фактором, що спричиняє мутації; 4) є основним матеріалом для створення біологічної зброї

V. Узагальнення та систематизація знань. (слайд)

Дайте відповіді на запитання!

1. Що таке епідемія?
2. Яка наука досліджує виникнення і поширення інфекційних хвороб і застосовує отримані знання для боротьби з ними?
3. Наведіть приклади вірусів, небезпечних для людини.
4. Як розшифрувати аббревіатуру ВІЛ? СНІД?
5. Назвіть способи зараження ВІЛ.
6. Яких заходів профілактики вірусних інфекцій слід дотримуватись?

Повернення до проблемного запитання а саме:

1. Що таке інфекція?
2. Назвіть відомі вам хвороби, причиною виникнення яких є віруси?
3. Які способи зараження вірусами вам відомі?
4. Яких заходів профілактики слід дотримуватися, щоб уникнути вірусних захворювань?
5. Чи завжди віруси мають тільки негативне значення?

(слайд)

Повернення до основних понять теми:

- Інфекція

- Патогенність
- Епідемія
- Епідеміологія
- СНІД
- ВІЛ

VI. Домашнє завдання. (слайд)

Опрацювати §32-33 підручника, запитання с.197; с.203

Методична розробка інтегрованого уроку фізичної культури з елементами географії України на тему „Гімнастика –спортивні ігри (баскетбол)”

*Анатолій Антонюк,
викладач фізичної культури
ДПТНЗ „Соснівський
професійний ліцей”*

Завдання уроку:

1. Удосконалення техніки виконання вправ на гімнастичних приладах:стрибок через коня в довжину; акробатика.
2. Закріпити техніку ведення м'яча і кидка в кошик після подвійного кроку.
3. Сприяти розвитку сили, спритності, швидкісно-силових здібностей.

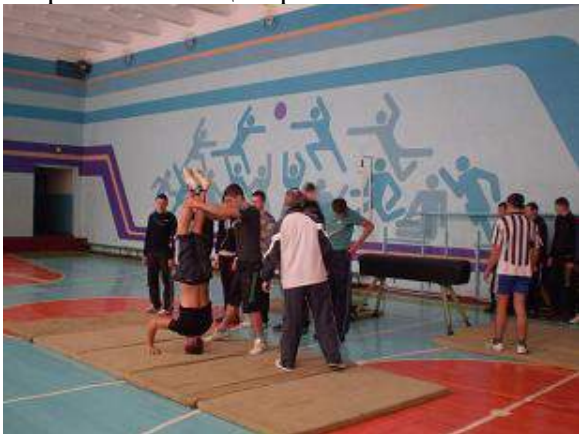
Місце проведення: Спортивна зала ліцею.

Обладнання і інвентар: мати, кінь в довжину, баскетбольні м'ячі , канати, секундомір, карта України, мультимедійний проектор, ноутбук.

Частина уроку	Зміст уроку	Дозування	Організаційно-методичні вказівки
	1.Шикування, рапорт, привітання	1,5-2хв.	Перевірити наявність спортивної форми.

Підготовча частина 10 хв	2. Повідомлення завдань уроку. Сьогодні у нас незвичайний урок. Ми подорожуватимемо областями України та познайомимося з найкращими спортсменами, які прославили нашу країну на спортивній арені, творили і творять історію спорту не тільки нашої держави але і світу. Але перш ніж розпочати подорож, нам необхідно зробити розминку.	1,5-2 хв.	
	3. Визначення величини ЧСС	До 30с.	Протягом 10с, потім результат помножити на 6
	4. Стройові вправи: повороти праворуч, ліворуч, кругом.	До 30с.	Фронтальний метод діяльності учнів.
	5.Різновиди ходьби: -звичайна ходьба; -на носках; -на п'ятках ; -на зовнішній стороні стопи; - у присіді.	До 1хв.	Формувати поставу, правильне склепіння стопи, дихати вільно. Руки на пояс Руки на колінах.
	6. Різновиди бігу: - повільний біг; -приставним кроком правим (лівим) боком; -спиною вперед; - з прискоренням по діагоналі.	До 1 хв.	Звернути увагу на дотримання дистанції, дихання під час бігу. Не обганяючи одне одного. Дивитися через ліве плече.
	7. Загально-розвивальні вправи в русі: -В.п. права рука вгору На кожний крок зміна положення рук; -В.п. руки перед грудьми 1-2 ривкові рухи зігнутих рук 3-4 теж саме прямих рук; -В.п. руки вперед долонями до низу; 1 –крок лівою, мах правою 2- В.п. 3-4 те ж саме з правої ноги. -В.п. руки на пояс. На кожний крок нахил тулуба. Перешиккування із колони по одному у колону по чотири	5-6 разів 5-6 разів 5-6 разів 4-5 разів	Дотримуватися дистанції у два кроки. Руки прямі. Руки не опускати. Ноги прямі , руки не опускати Намагатися дістати підлоги. Наліво через центр залу в колону по чотири, інтервал, дистанція 1,5-2м
	8. Загально-розвивальні вправи на місці: -В.п. о.с. –руки на пояс; 1-4 колові рухи головою ліворуч; 5-8 праворуч. -В.п. о.с.-руки за голову 1-2 поворот тулуба ліворуч 3-4 праворуч	3-4 рази 4-5 разів	Більше коло руху. Лікті розвернені в сторони

	-В.п. о.с. –руки на пояс 1-руки вгору, ліва нога назад на носок 2 –В.п. 3-4 те ж правою ногою	5-6 раз	Подивитись вгору, прогнутись. Не затримувати дихання
	-В.п. в.с. руки на пояс 1- нахил тулуба ліворуч, права рука вгору 2-В.п. 3-4 те ж саме праворуч	5-6 раз	Рука пряма
	-В.п. ш.с. руки на пояс 1-нахил тулуба до лівої ноги 2- нахил 3-нахил тулуба до правої ноги 4-В.п.	5-6 раз	Руками торкатися підлоги
	-В.п. о.с. руки на пояс 1-упор присівши 2-упор лежачи 3-упор присівши 4-В.п.	4-5 раз	Виконуємо підрахунок
	-Ходьба на місці. Перешиккування з колони по чотири в колону по одному		
	9. Вимірювання частоти серцевих скорочень (ЧСС)	До 30с	Протягом 10с, результат помножити на 6
Основна частина 30 хв.	1.Тепер ми підготувалися до подорожі по областях України	До 30 с.	Групу розділити на дві команди
	2. Інформаційне повідомлення Перший етап – західні області 	1,5-2хв.	Західний регіон: Тернопільська, Івано-Франківська, Хмельницька, Волинська, Рівненська, Львівська, Закарпатська і Чернівецька області. Яна Шемякіна-олімпійська чемпіонка з фехтування, яка прославила нашу країну на спортивній ниві (Львівська область). Петро Коток- входить до складу світової борцівської еліти. 16-ти разовий чемпіон країни,переможець серії “Гран-прі”, II та III призер чемпіонатів Світу та Європи, володар кубка Світу, кубка Кубків, володар кубка Президента Турції, IV місце на Олімпійських іграх в м.Атланта(США) . Наш

			земляк, виходець з Рівненської області
	3. Опорний стрибок через коня в довжину - з розбігу настрибнути на місток двома ногами; - те ж саме, але з наскоком на коня і в темпі зістрибнути з нього - стрибок в цілому.	3-4 хв.	Настрибуємо двома ногами одночасно. Розведення ніг у сторони відбувається тільки після відштовхування руками. Приземлення на дещо зігнуті ноги.
	4. Інформаційне повідомлення. Другий етап – північні області 	1,5-2 хв.	Північний регіон: Сумська, Чернігівська, Житомирська, Київська. Андрій Шевченко – володар золотого м'яча. Є вихідцем із Київської області. Юрій Білоног-чемпіон Європи з метання диска. Є вихідцем із Сумської області.
	5. Акробатика: довгий перекид уперед і силою стійка на голові: - перекид уперед в групуванні; - із упору присівши силою стійка на руках і голові; - виконання вправи в цілому.	3-4 хв.	Виконуємо групування. Стійку тримати вертикально, носки ніг відтягнуті.
	6. Інформаційне повідомлення. Третій етап – центральні області. 	1,5-2хв.	Центральний регіон: Черкаська, Вінницька, Полтавська, Кіровоградська та Дніпропетровська області. Іннеса Кравець – олімпійська чемпіонка з легкої атлетики у потрібному стрибку (Дніпропетровська область)
	7. Баскетбол - ведення м'яча лівою (правою) рукою; - виконання штрафних кидків; - ведення м'яча і кидок у баскетбольний кошик після подвійного кроку	4-5 хв.	Дотримуватись техніки ведення м'яча. Точніше виконуємо кидок м'яча. Якщо м'яч втрачений, то розпочати спочатку. М'яч вести збоку, очами контролювати свої

			дії. Виконувати кидки до влучення м'яча в кошик. М'яч випускати у найвищій точці стрибка.
8. Інформаційне повідомлення. Четвертий етап – східні області.	 Розвиток сили верхнього плечового поясу: лазіння по вертикальному канату.	1,5-2 хв. 2-3 хв.	Східний регіон складається з трьох областей: Харківської, Луганської, Донецької. Руслан Пономарьов (Донецчина) - чемпіон світу з шахів. Сергій Бубка(Харківщина)- олімпійський чемпіон і рекордсмен з стрибків з жердиною. Яна Дементьєва (Харківська обл.) – чемпіонка світу і олімпійська чемпіонка з академічного веслування. Пояснити як правильно виконувати страхування.
9. Інформаційне повідомлення. П'ятий етап – південні області та Автономна республіка Крим.	 Розвиток швидкісно-силових якостей: -згинання і розгинання рук в упорі лежачи від підлоги.	1,5-2 хв. 2-3 хв.	Південний регіон складається з : Херсонської, Запорізької, Миколаївської і Одеської областей. Василь Ломаченко олімпійський чемпіон з боксу. Є вихідцем з Одеської області. Денис Силантьєв – чемпіон світу з плавання. Є вихідцем Запорізької області. На підлогу не лягати. Руки випрямляти повністю.

Заклуч на частина 5 хв.	1.Шикування групи: -ходьба з вправами на поновлення дихання.	1,5хв.	У колону по одному. Звернути увагу на дотримання дистанції та збереження постави.
	2. Перевірити ЧСС.	До 30с.	Протягом 10с, потім помножити результат на 6
	3.Підбиття підсумків уроку. Наша екскурсія добігає кінця. Сьогодні ми розглянули карту України і ознайомилися з областями на землях яких народились і вирости наші видатні спортсмени. Мені хотілося б , щоб після цього уроку ви залишили в пам'яті цих спортсменів, які прославили нашу землю на спортивній ниві.	1 хв.	Звернути увагу на досягнення учнів. Відмітити команду, яка перемогла у загальному.
	4.Домашнє завдання. Ваше завдання знайти інформацію про спортивну кар'єру кожного із цих спортсменів.	До 30с	1. Піднімати тулуба із положення лежачи на спині 3х20. 2.Присідання на двох ногах 3х50

Методичні рекомендації лікувальної фізкультури при захворюванні на сколіоз

*Ірина Ковальчук,
викладач фізичної культури
ДНЗ „Дубенське вище художнє
професійно-технічне училище”*

Сколіоз - це бічне викривлення хребта у фронтальній площині. Ребровий горб, який при цьому спостерігається, утворює деформацію з опуклістю убік і назад - кіфосколіоз.

Сколіоз зустрічається набагато частіше, ніж вважають. За даними Київського дитячого ортопедичного інституту, у 40% обстежених школярів старших класів виявлене порушення статички, що вимагає лікування. Назву сколіоз одержує по рівню вигину: шийний, грудний або поперековий і відповідно опуклої сторони викривлення. Таким чином можна зустріти, наприклад, правосторонній грудний сколіоз.

Сколіоз може бути простим, або частковим, з однією бічною дугою викривлення, складним - за наявності декількох дуг викривлення в різні боки і, нарешті, тотальним, якщо викривлення захоплює весь хребет. Він може бути фіксованим і нефіксованим, зникаючим в горизонтальному положенні, наприклад при укороченні однієї кінцівки. Одночасно з сколіозом звичайно спостерігається і його торсія, тобто поворот навколо вертикальної осі, причому тіла хребців виявляються обернутими в опуклу сторону, а остисті відростки в увігнуту. Торсія сприяє деформації грудної клітки і її асиметрії, внутрішні органи при цьому стискаються і зміщуються.

Початкові явища сколіозу можуть бути знайдені вже в ранньому дитинстві, але в шкільному віці (10 - 15 років) він найбільш виражений. Етіологічно розрізняють:

-природжені сколіози (вони зустрічаються у 23%), в основі яких лежать різні деформації хребців;

-придбані сколіози, а саме:

1. ревматичні, виникають зазвичай раптово і обумовлюються м'язовою контрактурою на здоровій стороні за наявності явищ міозиту або спондилоартриту;

2. рахітичні, які дуже рано виявляються різними деформаціями опорно-рухового апарату. М'якість кісток і слабкість м'язів, носіння дитини на

руках(переважно на лівій), тривале сидіння, особливо в школі - все це сприяє прояву і прогресуванню сколіозу;

3. паралітичні, частіше виникаючі як наслідки дитячого церебрального паралічу, при односторонньому м'язовому враженні, але можуть спостерігатися і при інших нервових захворюваннях;

4. звичні, на фоні звичної поганої постави (часто їх називають "шкільними", оскільки в цьому віці вони одержують найбільший вираз). Безпосередньою причиною їх можуть бути неправильно влаштовані парти, розсадження учнів без урахування їх зросту і номерів парт, носіння портфелів з першого класу, тримання дитини під час прогулянки за одну руку. Цим переліком звичайно охоплюються не всі види сколіозів, а лише основні.

Прийнято вважати, що причиною травми попереку є тренувальні перевантаження. Тим часом, болі в нижньому відділі хребта куди частіше викликані звичною повсякденною діяльністю людини. У цьому і криється пояснення, здавалося б, дивної суперечності, коли на біль в поясниці скаржаться люди, які ніколи не займалися спортом. Найшкідливіше - це сидіти. Дивно, але при сидінні хребет навантажений сильніше, ніж коли ми стоїмо! Багато часу нам доводиться сидіти в найшкідливішій позі, нахилившись вперед. У такому положенні краї хребців зближуються і затискають міжхребетний диск з хрящової тканини. Ця тканина відрізняється чудовою еластичністю, що дозволяє їй успішно чинити опір компресії. Треба враховувати те, що при сидінні сила тиску на зовнішній край диска зростає. До речі, як же тоді пояснити той простий факт, що втомившись від тривалого стояння, ми прагнемо сісти? Причина у тому, що біль в поясниці не завжди буває наслідком перевантаження міжхребетних дисків. Часто біль провокують м'язи низу спини, які при стоянні виявляються в стані статичної напруги. Варто сісти, як м'язи розслабляються і біль утихає. До речі, напруга дисків рідко буває причиною болю. Болить травма, яка виникла давно і тепер дає про себе знати. Коли людина сідає, травмована область міняє положення. Звідси ілюзія полегшення.

Чому все-таки сидіння сильніше навантажує хребет, ніж стояче положення? Пояснення у тому, що вертикально тіло підтримує як скелет в цілому, так і великий масив мускулатури. У результаті навантаження „розпилюється” по всьому тілу і хребту стає „легше”.

Коли людина сідає, то підтримуючий м'язовий корсет тулуба розслабляється, і вся вага тіла лягає на хребетний стовп. Звідси і травми, що виникають при тривалому сидінні.

Треба підкреслити, що в хребетних дисках прихований величезний потенціал самокорекції. Навіть якщо ви травмували диск, він відновиться, якщо ви зумієте виключити його травмуючу дію.

Тиск на міжхребетні диски (у відсотках від положення стоячи):

лежачи на боку - 75%;

стоячи - 100%;

стоячи, з нахилом вперед - 150%;

стоячи, з нахилом вперед, в руках вага - 220%;

сидячи - 140%;

сидячи з нахилом вперед - 185%;

сидячи з нахилом вперед, в руках вага - 275%.

Важливою умовою успішного лікування є повноцінне і багате вітамінами харчування, регулярне перебування на свіжому повітрі, рухомі ігри. Ліжко повинне бути жорстким, для чого на ліжко укладають дерев'яний щит. Стілець, стіл на робочому місці повинні відповідати росту. Потрібно стежити, щоб учень сидів за столом прямо, а ноги його при цьому досягали підлоги. Важлива також правильна установка світла, а при порушенні зору обов'язкова його корекція. Систематично проводять лікувальну гімнастику і часто призначають носіння корсетів.

Консервативне лікування проводять також в спеціальних школах-інтернатах для дітей з сколіозом, в яких одночасно з навчанням за звичною програмою створений необхідний цілодобовий лікувальний режим. Одним з провідних засобів консервативного лікування сколіозу є лікувальна фізкультура. Фізичні вправи роблять стабілізуючий вплив на хребет, укріплюючи м'язи тулуба, дозволяють добитися коригуючої дії на деформацію, поліпшити поставу, функцію зовнішнього дихання, дають загально зміцнюючий ефект. ЛФК показана на всіх етапах розвитку сколіозу, але успішніші результати вона дає при його початкових формах.

Протипоказані фізичні вправи, що збільшують гнучкість хребта і приводять його до перерозтягнення. Комплекс засобів ЛФК, вживаних при консервативному лікуванні сколіозу включає: лікувальну гімнастику; вправи у воді; масаж; корекцію положенням; елементи спорту.

ЛФК поєднується з режимом пониженого статичного навантаження на хребет. ЛФК проводять у формі групових занять, індивідуальних процедур (переважно показані хворим при несприятливому перебігу хвороби), а також індивідуальних завдань, виконуваних хворими самостійно. Методика ЛФК визначається також ступенем сколіозу: при сколіозі I, II, III ступеня вона

направлена на підвищення стійкості хребта (стабілізацію патологічного процесу), тоді як при сколіозі Іступеня - також на корекцію деформації.

Корекція сколіозу при виконанні фізичних вправ досягається зміною положення плечового, тазового поясу і тулуба хворого. Вправи повинні бути направлені на корекцію викривлення хребта у фронтальній площині. З великою обережністю з метою корекції застосовують вправи, що витягають хребет, наприклад, біля гімнастичної стінки.

Вправи лікувальної гімнастики повинні служити зміцненню основних м'язових груп, що підтримують хребет - м'язів, що випрямляють хребет, косих м'язів живота, квадратних м'язів поясниці, клубово-поперекових м'язів і ін. З числа вправ, сприяючих виробленню правильної постави, використовуються вправи на рівновагу, балансування, з посиленням зорового контролю і ін.

Одним із засобів ЛФК є застосування елементів спорту: плавання стилем „БРАС” після попереднього курсу навчання; елементи волейболу показані дітям з компенсованим перебігом сколіозу. Профілактика сколіозу передбачає дотримання правильної постави.

При тривалому сидінні необхідно дотримуватись наступних правил:

- 1) сиди нерухомо не довше 20 хвилин;
- 2) прагни вставати якомога частіше. Мінімальна тривалість такої „перерви” -10секунд;
- 3) сидячи, якомога частіше міняй положення ніг: ступні вперед, назад, постав їх разом, потім, навпаки, розведи і.т.д.;
- 4) прагни сидіти „правильно”: сядь на край стільця, щоб коліна були зігнуті точно під прямим кутом, ідеально випрями спину і, якщо можна, зніми частину навантаження з хребта, поклавши прямі лікті на підлікотники;
- 5) періодично роби спеціальні компенсаторні вправи: а) повисни і підтягни коліна до грудей. Зроби вправу максимальне число раз; б) прийми на підлозі стійку на колінах і витягнутих руках. Прагни максимально вигнути спину вгору, і потім якомога сильніше прогнути її вниз.

Уранішня гімнастика, оздоровче тренування, активний відпочинок - необхідний кожній людині руховий мінімум і складається він з ходьби, бігу, гімнастики і плавання.

Крім вправ загальнозміцнюючого, оздоровчого характеру, є немало спеціальних, наприклад, для зміцнення м'язів черевного преса, грудей, поліпшення постави. Ці вправи дозволяють якоюсь мірою виправляти недоліки фігури, краще володіти своїм тілом. Виконувати їх можна в будь-який слухний час:

1) разом з комплексом уранішньої зарядки і в ході оздоровчого тренування;

2) під час обідньої перерви;

3) під час недільної прогулянки за місто.

Успіх залежатиме від тривалості і регулярності занять.

Правильна постава робить нас не тільки привабливішими, але і багато в чому сприяє нормальному функціонуванню всіх органів і систем організму, є профілактикою сколіозу.

Наступні вправи значно укріплять м'язи спини і утримуватимуть тіло в правильному положенні:

1) В.п.: стоячи, руки за головою. З силою відведіть руки в сторони, піднявши руки вгору, прогніться. Замріть на 2-4 секунди і поверніться у в.п.. Повторіть 6-10 разів. Дихання довільне.

2) В.п.: стоячи і тримаючи за спиною гімнастичну палицю (верхній кінець притиснутий до голови, нижній – до тазу). Сядьте, поверніться у в.п.. Нахиліться вперед, поверніться у в.п. і, нарешті, нахиліться вправо, потім вліво. Кожен рух виконати 8-12 разів.

3) В.п.: лежачи на животі. Спираючись на руки і, не відриваючи стегон від підлоги, прогніться. Замріть в цьому положенні на 3-5 секунд, потім поверніться в в.п..

4) В.п.: стоячи за крок від стіни. Торкнувшись руками стіни, прогніться назад, піднявши руки вгору, поверніться у в.п.. Повторіть 5- 8 разів. Стоячи біля стіни притисніться до неї потилицею, лопатками, сідницями і п'ятами. Потім відійдіть від стіни і прагніть якомога довше утримувати це положення тіла. Якщо ви працюєте сидячи, періодично "втискайте" спину і поясницю в спинку стільця, а якщо є високий підголівник, із зусиллям упирайтеся в нього головою.

Пам'ятайте, де б ви не знаходилися, не забувайте контролювати поставу. Це допоможе вам уникнути сколіозу.

Вправа №1 (шийний відділ)

Вихідне положення: ноги нарізно, таз поданий вперед, руки на поясі, плечі опущені вперед, голова опущена на грудну клітку.

1. Ведемо підборіддям голови по грудині до плеча і піднімаємо голову до верху.

2. Опускаємо голову на плече і ведем по грудині, напруживши м'язи ший до іншого плеча, піднімаємо голову до верху, по 5 разів в одну і іншу сторони.

Вправа №2 (плечовий відділ)

Вихідне положення: ноги нарізно, таз поданий вперед.

1. Руки відвести в сторони.
2. Повернути долонями до верху.
3. Відвести руки назад не опускаючи.
4. Підняти і опустити по черзі плечі.
5. Максимально відвести руки назад із затримкою 15-20 сек. Вправу повторити 3-5 разів.

Вправа №3 (грудний відділ)

Вихідне положення: ноги нарізно, таз поданий вперед, одна рука на поясі, друга піднята до гори, очима дивимось на руку, підняту доверху.

1. Тягнемо руку максимально вгору 5-6 секунд.
2. Робимо 15-20 нахилів в протилежну сторону від піднятої руки (в напруженні).
3. Аналогічно робимо з другою рукою.

Вправа №4 (витяжка хребта)

Вихідне положення: ноги нарізно, таз поданий вперед.

1. Піднімаємо руки до верху і тягнемось максимально не відриваючи п'ят від підлоги до верху 15-20 секунд.
2. На пів присід, голова опущена і тягнемось вперед ніби щось хочемо дістати 10-15 секунд.
3. Піднімаємо голову до верху, руки в напруженні відводимо назад максимально і прогинаємось в спині (стійка лижника, який спускається згори) 10-15 секунд.
4. Повторюємо 2-й і 3-й пункти.

Вправа №5 (витяжка хребта)

Вихідне положення: ноги нарізно.

1. Присідаємо, ставимо долоні на підлогу і тягнемо таз до верху 10-15 сек.
2. Беремось руками за литки з внутрішньої середини ніг і нахиляємось головою між ноги до рахунку 20.
3. Беремо двома руками за одну литку і нахиляємось до рахунку 20.
4. Аналогічно на іншу ногу.

Вправа №6 (прес)

Вихідне положення: лежачи на підлозі.

1. Піднімаємо ноги під кутом 30° так, щоб під поясницею не можна було просунути долоню і тримаємо до рахунку 10.
2. Піднімаємо одну ногу вище і піднімаємо плечовий пояс 20-30 раз.
3. Аналогічно повторюємо з іншою ногою п.1-2.

Вправа №7

Вихідне положення: лежачи на підлозі.

1. Ноги прямі під кутом 90° , взятись руками в замок під колінами і тягнутися до ніг головою до рахунку 20.
2. Опускаємо руки і піднімаємо плечовий пояс до рахунку 20-30.

Вправа №8

Вихідне положення: сидючи на підлозі, ліва нога вперед напівзігнута, права напівзігнута назад, лівою рукою спираємося в підлогу, а права рука на поясі.

1. Піднімаємо праву ногу на 10-15 см над підлогою і максимально робимо махи назад 20-30 разів.
2. Аналогічно міняємо ноги і робимо на іншу сторону.

Вправа №9.

Аналогічна вправа, тільки одна нога відведена прямо в сторону і махи прямою ногою 20-30 р.

Вправа №10.

Лежачи на підлозі, витягуємо ліву ногу вперед, носок тягнемо на себе 10-15сек. Аналогічно робимо з правою ногою.

Вправа №11.

Лежачи на підлозі, тягнемо дві ноги вперед, носки на себе і піднімаємо плечовий пояс ввверх, руки за головою 15-20с.

Технологія овочевих смузі з використанням ламінарії

Оксана Доманська,
викладач ДНЗ „Рівненське
вище професійне училище
ресторанного сервісу і
торгівлі”

Конкуренція на сучасному ринку праці, вимагає від майбутніх фахівців ресторанного господарства не лише глибоких теоретичних знань, практичних вмінь та навичок, а й швидкої модернізації, креативності, постійного оновлення власного досвіду у виробничій сфері. Саме тому необхідно постійно опановувати нові технології, розвивати власне мислення, удосконалювати вміння та навички, щоб заохочувати до активної виробничої діяльності учнів – не як виконавців поставлених завдань, а як творчих особистостей, здатних до активного пошуку й втілення інноваційних технологій виробництва.

Технологія овочевих смузі вивчається на уроках „Технологія приготування та характеристика змішаних та гарячих напоїв” з професії „Бармен” 4 розряду у розділі „Технологія приготування безалкогольних змішаних коктейлів”. У темі „Поняття про безалкогольні змішані напої, на основі соків, натурального овочевого та фруктового пюре” є актуальним створення напоїв функціонального призначення, а саме: створення смузі. Оскільки Рівненська область відноситься до регіонів із дефіцитом йоду, доречним стало дослідження смузі з використанням ламінарії, так як терапевтична дія морської капусти зумовлена високим вмістом йоду. Також страви з використанням ламінарії сприяють виведенню радіонуклідів із організму.

Цей напій стає все більш популярним з кожним днем. Вже майже кожен ресторан, кожне кафе можуть запропонувати вам кілька видів смузі. Багато хто вважає, що це просто коктейль чи сік, але це не зовсім так. Смузі – це напій зі свіжих овочів, фруктів чи ягід, що збивають у блендері з льодом. Перевага його в тому, що для нього використовують лише свіжі інгредієнти, жодних консервантів, барвників. Тому цей напій – справжня вітамінна бомба! Крім того, смузі, на відміну від фруктового соку, більш густий. Смузі – це найкращий напій на сніданок. Адже він подарує заряд бадьорості та збагатить вас вітамінами.

Які бувають смузі

Рецептів смузі є безліч. Умовно можна поділити їх усі на такі види:

- з молоком і молочними продуктами;
- освіжаючі (їх готують без цукру, змішуючи солодкі і кислі продукти);
- дуже холодні (з льодом);
- овочеві (подаються в якості легкої вечері або швидкого обіду);
- фруктові, фруктово-ягідні;
- змішані

Технологія овочевих смузі з використанням ламінарії рекомендується для вивчення у темі „Лікувально-профілактичне харчування” з професії «Кухар» 5 розряду.

Здоров'я сучасної людини у значній мірі визначається характером, рівнем і структурою харчування. Головним фактором, який завдає непоправної шкоди нашому здоров'ю є порушення структури харчування.

Концепцією здорового харчування населення є створення технологічної основи для виробництва якісно нових продуктів, які не тільки задовольняють фізіологічні потреби організму людини в харчових речовинах і енергії, але і які виконують профілактичні та лікувальні функції. Тому розроблено заходи зі зміни структури харчування; створено технології виробництва інноваційних продуктів, що відповідають потребам організму; збільшено частки продуктів масового споживання з високою харчовою і біологічною цінністю. Є актуальним досвід, який свідчить, що найбільш ефективним і доцільним способом покращення забезпечення населення мікронутрієнтами в сучасних умовах є розробка, виробництво та систематичне споживання функціональних харчових продуктів у складі раціонів усіх вікових груп населення. Серед існуючих груп харчових продуктів, з погляду можливості створення нових збагачених продуктів підвищеної харчової і біологічної цінності, значний інтерес надається смузі. Вони широко використовуються різними категоріями населення, в тому числі і для спеціалізованого харчування.

Смузі виготовляється зі свіжих фруктів, ягід і овочів. Будь-яку комбінацію споживач складає на власний вибір. В багатьох країнах обов'язковим компонентом смузі є лід. Крім того, до подрібнених фруктів можна додавати молоко, м'який сир, знежирений йогурт, мінеральну воду, мед, горіхи, імбир, корицю, естрагон, м'яту та навіть яйця. Овочеві смузі з томатів, моркви, огірка та болгарського перцю можна поєднувати із зеленню петрушки і кропу, селерою і салатом. Ніяких обмежень немає, все залежить від смакових уподобань.

Для приготування овочевого смузі можна використовувати технологію Thermomix - це змішання і подрібнення компонентів тієї чи іншої страви при постійному нагріванні. Тобто фактично термоміксер - це міні-котел для приготування їжі з функцією перемішування. Унікальність сучасних приладів

полягає в тому, що конструкція ножів термоміксера дозволяє обробляти як заморожені продукти, так і продукти з ніжною текстурою. Чаша термоміксера нагрівається до + 120С, що дозволяє топити масло, жир, шоколад, карамель, а також готувати соуси, муси, пасти, помадки.

Для продуктів з овочів та фруктів надзвичайно важлива швидкість обробки продукту. Вплив високими температурами необхідно для мінімізації мікробіологічного фону, розчинення цукрів в масі, гомогенізації маси. Чим менше при цьому час впливу високих температур на овоч чи фрукт, тим меншою мірою відбувається втрата вітамінної гами продукту.

Важливо, що процес приготування смузі нескладний і не забирає багато часу: достатньо лише протягом декількох секунд змішати всі інгредієнти в термоміксері до стану ніжної густої маси. Смузі подається з льодом або без нього.

Перспективною сировиною для використання в технології овочевих страв є морські водорості, які збагачують страви йодом.

На території України зростає багато перспективної традиційної рослинної сировини для приготування смузі: гарбуз, морква, селера та ін.

Гарбуз – це своєрідний природний вітамінно-мінеральний комплекс. До його складу входять вуглеводи (4...11 %), клітковина (1,2 %), пектини (0,7...1,2 %), органічні кислоти (0,1 %), мінеральні речовини (Калій, Кальцій, Магній, Ферум, Цинк, Купрум), аскорбінова кислота та вітаміни групи В. Його вирощують по всій території України, адже ця культура невибаглива та добре зберігається впродовж року.

Морква — дворічна рослина сімейства селерових, містить вуглеводи, білки, каротин, Вітаміни В₁, В₂, В₆, С, Е, Н, К, РР, а також Кальцій, Ферум, Калій, Купрум. Калорійність моркви 100 г — 31 ккал. Завдяки поєднанню цінних вітамінів та мінеральних солей морква попереджає анемію та покращує зір. Із усіх овочів морква містить найбільшу кількість бета-каротину, що сприяє захисту організму від шкідливої дії ультрафіолетових променів, надає шкірі пружність, ніжність та здоровий колір.

Селера — в їжу використовують як наземну (стебла та листя), так і підземну (корінь) частини селери. Містить багато важливих мінеральних речовин, таких як Калій, Цинк, Кальцій, Ферум, Фосфор, Магній, вітаміни С, РР, Е, вітаміни групи В та провітамін А. Калорійність 100 г селери 18 ккал. В китайській медицині селеру використовують в якості ліків від високого тиску.

Ламінарія – широко використовується в харчовій промисловості протягом останніх років. Кількість йоду в ламінарії в кілька тисяч разів більша,

ніж в наземній флорі. Мінеральні речовини водоростей в основному (75-85%) представлені водорозчинними солями Калію і Натрію. Вміст макро- і мікроелементів в ламінарії приведено в табл. 1

Таблиця 1

Хімічний склад ламінарії

Показник	Вміст у 100г
Вода, мл	88
Білки, г	0,9
Жири, г	0,2
Зола, г	4,1
Ca, мг	200
Mg, мг	170
Na, мг	520
K, мг	970
P, мг	55
Fe, мг	16
I, мг	160
Mn, мг	0,6
A, мг	0,2
PP, мг	0,4
B1, мг	0,04
B2, мг	0,06
B6, мг	0,02
B9, мкг	2,3
C, мг	2

За даними літературних джерел відомо, що ламінарія в технології кулінарних страв і виробів використовується в кількості 1-3% від маси страви або виробу. Враховуючи середні норми фізіологічної потреби в йоді, встановлено доцільність використання водорості у складі овочевих смузі в кількості від 1 до 3%.

Таблиця 2

Рецептура овочевого смузі із використанням ламінарії

Назва сировини	Брутто, г	Нетто, г
Гарбуз	240	220
Морква	240	220
Селера	240	220
Яблучний сік	300	300
Ламінарія	40	40
Вихід	-	1000

Технологічна схема виробництва овочевого смузі з ламінарією представлена на рис.1.

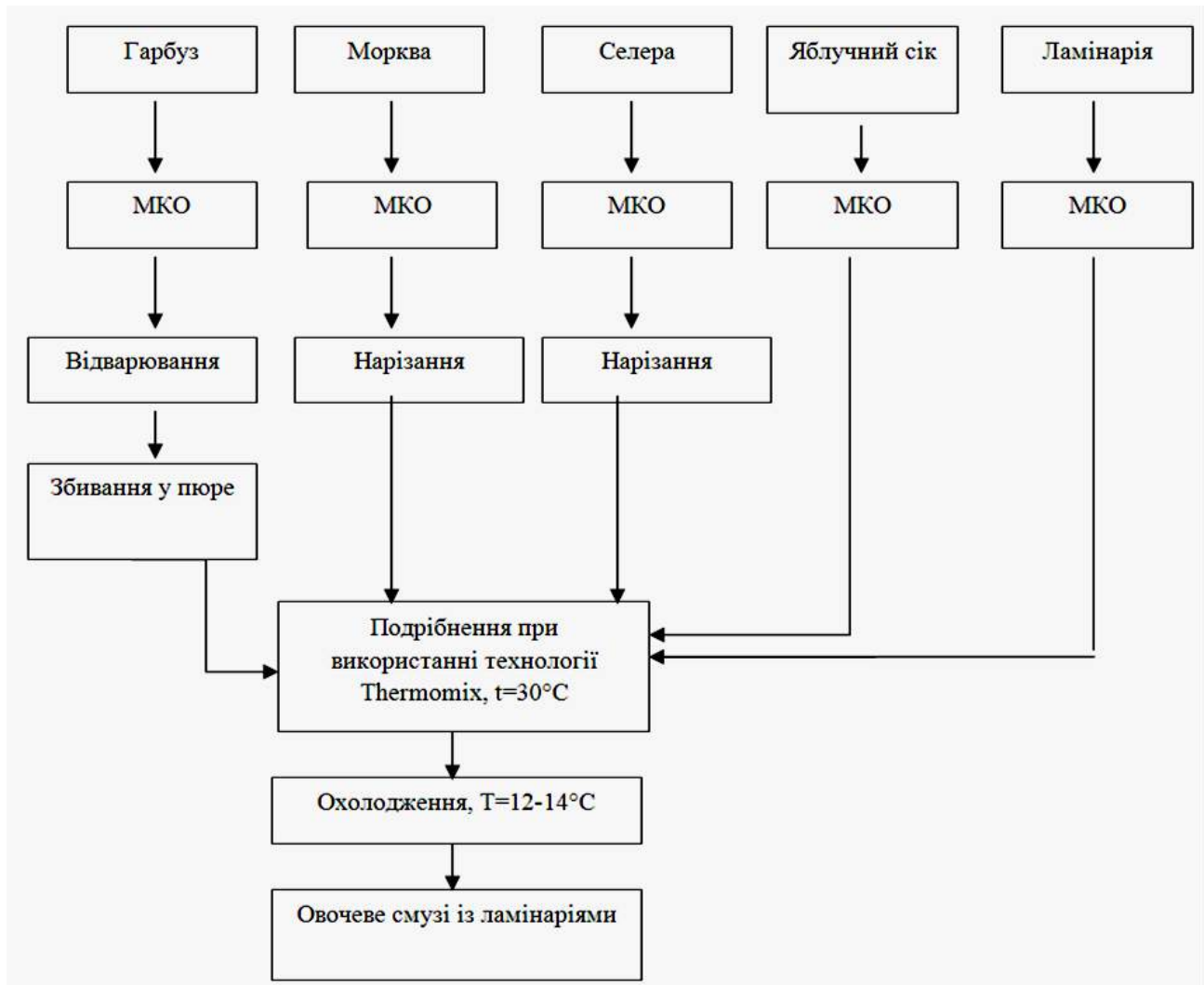

Рис.1 Технологічна схема виробництва овочевого смузі із використанням ламінарії

Для продуктів з овочів та фруктів надзвичайно важлива швидкість обробки продукту. Вплив високими температурами необхідно для мінімізації мікробіологічного фону, розчинення цукрів, гомогенізації маси. Чим менше при цьому час впливу високих температур на овочі чи фрукти, тим меншою мірою відбувається втрата вітамінної гами продукту.

Важлива особливість термоміксера - автоматичне зважування продукту в чаші. Зважування є прецизійним. Це дає можливість внесення продуктів відповідно до рецептури безпосередньо в чашу. Це досить зручно при приготуванні концентратів для крем-супів, багатокомпонентних соусів, мусів тощо.

Органолептичні показники відіграють вирішальну роль у дослідженні якості готових страв, оскільки саме вони дають більш повно визначити якість продукції ресторанного господарства.

При проведенні органолептичної оцінки овочевого смузі із ламінаріями досліджувалось п'ять показників: зовнішній вигляд, колір, смак, запах, консистенція. У результаті експериментальних проробок із додаванням ламінарії у різних кількостях, шляхом проведення органолептичної оцінки було встановлено раціональну концентрацію в овочевому смузі. Дані органолептичної оцінки контрольного та дослідних зразків наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Органолептична оцінка овочевого смузі із ламінаріями

Зразки	Зовнішній вигляд	Колір	Смак	Запах	Консистенція	Загальна оцінка
Коефіцієнт вагомості	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2	1
Контроль	4,9	5	5	5	4,9	4,97
Дослід 0,2%	4,9	4,9	4,9	4,9	5	4,92
Дослід 0,5%	4,8	4,8	4,9	4,8	4,9	4,85
Дослід 0,7%	4,7	4,7	4,8	4,7	4,9	4,77

Отже, як видно з таблиці 3, найбільшу оцінку отримав дослід 1, а найменшу – дослід 3. Це пояснюється тим, що при додаванні ламінарії у кількості понад 0,7% від загальної маси страви, погіршується смак, запах, консистенція страви.

Дослідження хімічного складу свідчать, що додавання ламінарії, яка містить біологічно активні речовини, зумовлює позитивні зміни хімічного складу страви. Проведена порівняльна характеристика хімічного складу розробленої продукції (табл. 4)

Таблиця 4

Хімічний склад нових видів смузі

Показник	Овочеve смузі (контроль)	Овочеve смузі із ламінаріями (Thermomix)	Різниця дослід-контроль
Білки, г	3,78	3,80	0,02
Жири, г	2,94	2,96	0,02
Вуглеводи, г	12,37	12,40	0,03
Мінеральні речовини, мг			
Na	126,3	138,7	12,4
K	168,5	180,0	11,5
Ca	33,6	46,8	13,2
Mg	19,3	22,4	3,1

P	57,5	61,61	4,11
Fe	29,5	30,1	0,6
Вітаміни, мг			
β-каротин	0,89	0,90	0,01
A	-	-	-
B ₁	0,05	0,07	0,02
B ₂	0,15	0,16	0,01
PP	0,37	0,40	0,03
C	11,30	11,32	0,02
Енергетична цінність, ккал	94,50	92,85	-1,65

Проаналізувавши хімічний склад страви (таблиця 4), можна зробити висновок, що смузі з ламінарією має високу органолептичну оцінку, підвищений вміст біологічно-активних речовин в порівнянні з традиційною технологією приготування.

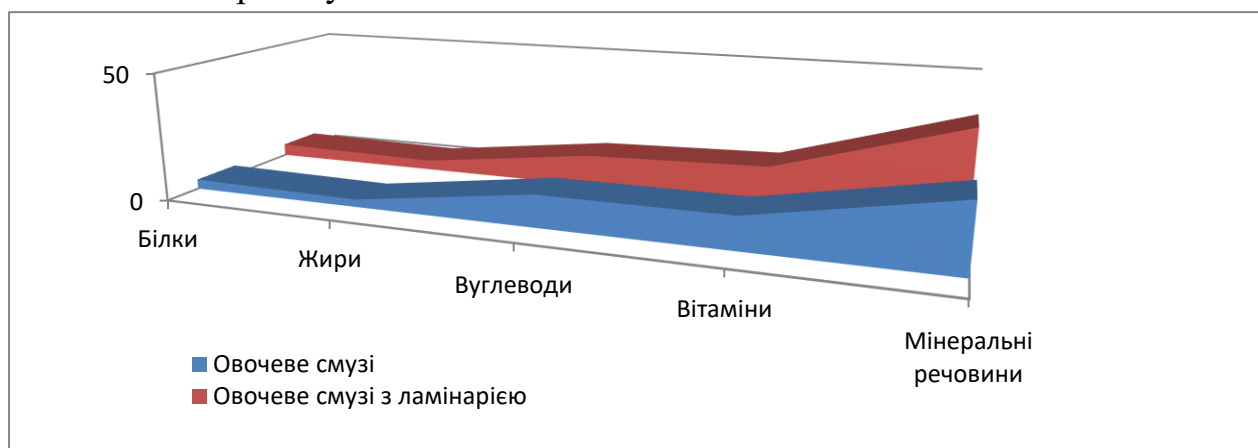

Рис.2. Модель якості овочевого смузі з використанням ламінарії

Овочеве смузі із ламінарією має підвищену поживну цінність та не тільки задовольняє вимогам якості, вмісту корисних речовин, має привабливий вигляд та відмінні смакові якості, а його також можна вважати продуктом функціонального призначення. Страви, створені з використанням ламінарії рекомендуються для вживання всім верствам населення, а дітям особливо. Соціальний ефект від впровадження смузі полягає у забезпеченні населення України продуктами для оздоровчого харчування.

Роль кабінету у навчально-виховному процесі

*Тетяна Веретюк,
викладач спецпредметів
Вищого професійного училища
№ 22 м. Сарни*

Навчальний кабінет – це єдина система взаємопов'язаного навчального обладнання, яка створена в одному класному приміщенні, оформлена відповідно до вимог часу, яка забезпечує високий рівень викладання предмета.

Навчальний кабінет повинен відповідати вимогам проведення навчальних занять, а саме:

- мобільність,
- функціональність,
- наявність матеріальної бази,
- формування культури та покращення якості освіти.

Комплексний підхід до методичного забезпечення навчального процесу в кабінеті вимагає, щоб засоби навчання в комплексі забезпечували навчальну діяльність викладача та навчальну пізнавальну діяльність учнів на всіх етапах навчально-виховного процесу: на етапі подачі та сприйняття навчального матеріалу, на етапі закріплення та удосконалення знань і вмінь, на етапах їх застосування та контролю.

Відповідно до „Положення про навчальні кабінети” від 20.06.2004 № 601 документація з питань роботи навчального кабінету містить:

1. Положення про навчальний кабінет
2. Положення про огляд кабінету
3. План роботи кабінету
4. Звіт про роботу кабінету
5. Копії заявок на виконання робіт у кабінеті
6. Копії заявок на придбання матеріалів
7. Інвентаризаційна книга кабінету
8. Орієнтовний перелік типового обладнання кабінету

9. Тематична картотека обладнання і навчальних посібників
10. Картотека літератури, яка є в кабінеті
11. План та облік роботи гуртка
12. Матеріали проведення вечорів, диспутів, конкурсів, КВК
13. Матеріали проведення олімпіад з предмету
14. Правила техніки безпеки та інструкції з питань т/безпеки в кабінеті,
15. Журнал інструктажу.

У плані роботи кабінету необхідно передбачити:

1. Здійснення заходів, спрямованих на вдосконалення організаційно-педагогічних умов функціонування кабінету, підвищення якості знань учнів.
2. Здійснення міжпредметних зв'язків, ефективного використання традиційних і сучасних засобів навчання на уроках і в позаурочний час.
3. Проведення позакласних і факультативних занять.
4. Вивчення та впровадження в практику роботи передового педагогічного досвіту щодо комплексного використання засобів навчання, якими обладнаний кабінет.
5. Проведення консультацій.
6. Підвищення фахової кваліфікації.
7. Організація самостійної роботи учнів.
8. Проведення конкурсів навчально-виховного призначення та організації виставок учнівських розробок.
9. Виявлення потреб та поповнення кабінету навчальною літературою, засобами навчання та обладнанням.
10. Виготовлення наочних посібників.
11. Розробка засобів навчання.

Планування роботи кабінету

Робота кабінету планується на навчальний рік на основі перспективного плану роботи кабінету, який складається на три роки. Згідно до вище викладених вимог та рекомендацій планування проводиться за такими розділами:

1. Організаційна робота

Цей розділ передбачає питання з організації роботи навчального кабінету.

Наприклад:

Створити актив кабінету

Організувати чергування учнів в кабінеті

Скласти тематику позаурочних заходів

Забезпечити учнів навчальними посібниками, довідковим, нормативним, наочним та інформаційним матеріалом по сучасним будівельним технологіям.

Оформити :

- методичну сторінку,*
- куток з техніки безпеки в будівництві,*
- сьогодні вивчаємо,*
- новинки в будівництві.*

Систематично контролювати стан збереження майна в навчальному кабінеті.

Продовжити роботу по озелененню кабінету.

Провести інвентаризацію матеріальних цінностей кабінету.

2. Навчально-методична робота.

Цей розділ передбачає роботу викладача по створенню навчально-методичної документації. Наприклад:

Продовжити роботу по розробці і виготовленню опорних конспектів.

Продовжити роботу по створенню тематичних папок з окремих тем програми (III курс „Декоративна кладка”).

Продовжити роботу по підбору матеріалів з питань сучасних технологій та їх використання при вивченні курсу технології.

Прийняти участь в тижні будівельних предметів.

Оформити стенд з матеріалом по курсовому та дипломному проектуванню.

Зібрати матеріал та оформити стенд по підготовці до екзаменів та їх задачі (теми, питання, критерії оцінювання).

Організувати роботу з учнями по виготовленню макетів будинків, печей, конструктивних елементів будинків.

Продовжити роботу над складанням текстів технічних диктантів, тестових завдань, кросвордів, завдань для самостійних робіт.

Розробити тематичні контрольні роботи для III курсу з предмета „Технологія пічних робіт”.

Розробити багаторівневі завдання для підсумкової перевірки знань з предмета „Технологія пічних робіт”.

Оформити постійно діючий стенд „На допомогу учням”.

Поновити наочний роздатковий матеріал.

3. Вдосконалення матеріально – технічної бази кабінету

Цей розділ передбачає придбання сучасних ТНЗ, їх ремонт, оформлення стендів, виготовлення таблиць, плакатів, макетів, проведення відео зйомки різних матеріалів, поповнення кабінету навчальною, довідковою та методичною літературою.

Наприклад:

Систематично поновлювати поурочні папки новим роздатковим та наочним матеріалом.

Виготовити наочні посібники з тем:

- конструктивні елементи будівлі;*
- конструктивні схеми будівель;*
- архітектурні деталі стіни;*
- декоративна кладка.*

Продовжити роботу над розробкою матеріалів для самостійної роботи учнів на уроці з тем та окремих питань спецтехнології, техніки безпеки, організації та технології будівельного виробництва.

Виготовити макети розрізів опалювальних печей, макет будівельного генерального плану.

Поповнити кабінет новими підручниками (по мірі їх надходження до бібліотеки)

Скласти заявку на придбання комп'ютера та принтера.

Закінчити ремонтні роботи в кабінеті

Провести ремонт плакатів, технологічних карт.

Оформити виставку сучасних кам'яних матеріалів.

4. Позакласна робота з учнями.

Цей розділ передбачає такі заходи, як проведення консультацій і додаткових занять, організацію роботи гуртків, проведення олімпіад, конференцій, вікторин, предметних тижнів, випуск стінгазет, інформаційних листків.

Наприклад:

Організувати проведення консультацій.

Організувати і провести олімпіаду з предмету.

Оформити газету до тижня предмета (професії).

Систематично проводити виховні години.

Організувати роботу по виконанню творчих завдань.

Організувати роботу предметного гуртка.

Провести ремонт плакатів, технологічних карт, наочних посібників, підручників.

5. Бібліографічна робота

У цьому розділі рекомендується спланувати роботу зі створення систематизації та поповнення кабінету таким матеріалом, як методичними розробками, статтями, навчальною, довідковою, нормативною та методичною літературою.

Наприклад:

Взяти участь у замовленні літератури для кабінету

Вилучити з бібліотечного фонду кабінету застарілу та непридатну для користування літературу

Оформити картотеки:

- *навчальної літератури;*
- *методичної літератури;*
- *довідкової літератури;*
- *наочних посібників;*
- *макетів;*
- *плакатів;*
- *технологічних карт;*
- *інструмента, пристосувань.*

План роботи кабінету рекомендовано складати в табличній формі:

№ з/п	Зміст заходу	Термін виконання	Відповідальний	Відмітка про виконання
-------	--------------	------------------	----------------	------------------------

Реалізація Концепції національно-патріотичного виховання в закладах профтехосвіти Рівненщини у 2017 році

*Любов Андрощук,
методист НМЦ ПТО
у Рівненській області*

Реалії суспільно-політичного сьогодення України вимагають надання стратегічного значення національно-патріотичному вихованню. Це відповідає як нагальним вимогам і викликам сучасності, так і закладає підвалини для формування свідомості нинішніх і майбутніх поколінь, які розглядатимуть державу як запоруку власного успіху.

Організація національно-патріотичного виховання в професійно-технічних навчальних закладах здійснюється на основі вимог Концепції національного виховання дітей та молоді, врахування регіонального компоненту, соціальних та духовних особливостей колективів.

Навчальний заклад як осередок виховання громадянина-патріота України та виховання патріотизму як почуття та базової якості людини реалізує надважливі виховні завдання:

повсякденне виховання поваги до Конституції України, законодавства, державних символів - Герба, Прапора, Гімну, поваги та любові до державної мови;

формування в учнівської молоді національної самосвідомості, налаштованість на осмислення моральних та культурних цінностей, історії;

вплив на формування моральних якостей особистості, культуру поведінки;

виховання бережливого ставлення до природи, розвиток мотивації до праці;

вивчення та популяризація української історії, збереження і пропаганда історико-культурної спадщини українського народу;

поліпшення військово-патріотичного виховання молоді, формування готовності до захисту Вітчизни;

поглиблення знань учнів про ключові події ХХ століття, політичних, громадських, військових,

культурних діячів, які були визначними для українського державотворення;
активізація пізнавального інтересу учнів до засадничих державотворчих подій історії України.

В професійно-технічних навчальних закладах Рівненської області проводяться інформаційно-просвітницькі та культурно-мистецькі заходи, виховні години національно-патріотичного спрямування до Дня Соборності України, Дня пам'яті жертв політичних репресій, Дня пам'яті Героїв Крут, Дня пам'яті Героїв Небесної Сотні, Дня пам'яті та примирення і перемоги у Другій світовій війні, Дня Вишиванки, Дня Державного Прапора України та Дня незалежності України, Дня українського козацтва, Дня Української Повстанської Армії, Дня Захисника України, Дня української писемності та мови, Дня Гідності та Свободи, Дня пам'яті жертв Голодомору, Дня Збройних Сил України, інших вагомих дат української історії. Дані заходи спрямовані на формування в учнів громадянської самосвідомості, національних та загальнолюдських цінностей, ціннісного ставлення до своєї країни та суспільства. Організуються заходи щодо популяризації державних символів України та виховання поваги до них у суспільстві. Проводяться конкурси учнівських творів, присвячених тематиці національно-патріотичного виховання.

Організуються та проводяться тематичні уроки з історії України, уроки пам'яті та Уроки мужності, години патріотичного виховання, інформаційні бесіди, присвячені героїчним подвигам українських воїнів, боротьбі за територіальну цілісність, незалежність України: „Тільки тим історія належить, хто за неї бореться й живе”, „Я – громадянин-патріот незалежної держави Україна”, „Пам'яті вдячні нащадки”, „Моя рідна Україна”, „Від Майдану до Майдану”, „Жіночі обличчя революції”, „Воїни світла, воїни добра”, „Хай буде Україна вільною”, „Афганістан 1979-1989 – урок історії”, „А пам'ять священна”, „В моїй родині був солдат”.

В закладах проведено Уроки мужності та зустрічі з випускниками-учасниками антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях: Полтаріним Русланом, Власюком Сергієм (ДПТНЗ „Сарненський професійний аграрний ліцей”), Верохою Віталієм (Рокитнівський професійний ліцей), Лозюком Андрієм (ДПТНЗ „Острозьке вище професійне училище”), Солтисом Петром (ДНЗ „Здолбунівське вище професійне училище залізничного транспорту”).

В ДНЗ „Рівненське вище професійне училище ресторанного сервісу і торгівлі” проведено зустріч з Петром Заболотним – підполковником, представником оперативного командування „Захід” та Віктором Суконніком –

представником ГО „Обласна ветеранська спілка учасників АТО Рівненщини”, під час якої медалью „За бойове поранення” нагороджено учня закладу Кабанова Геннадія – учасника антитерористичної операції.

Учнівська молодь залучається до організації та проведення акцій, спрямованих підтримку захисників нашої країни, їхніх дітей та родин, медичних працівників і волонтерів, які працюють в зоні АТО. В закладах проведено акції: „Лист пораненому” (Клеванський професійний ліцей), „Підтримай героя – подаруй йому оберіг”, (ДПТНЗ „Дубровицький професійний ліцей), „З Луганщиною разом”, „Спільними зусиллями” (ДНЗ „Дубенське вище художнє професійно-технічне училище”), „Не будь байдужим” (ДПТНЗ „Сарненський професійний аграрний ліцей”), ВПУ №22 м.Сарни), „Спільними зусиллями” (ВПУ №1 м.Рівне), „Для бійців АТО” (ВПУ №24 м.Корець) по збору продуктів харчування, підготовці листів, малюнків, оберегів, власних виробів та передачі їх військовослужбовцям, що перебувають в зоні проведення антитерористичної операції.

В навчальних закладах створені куточки пам’яті “Хоробрі серця”, присвячені випускникам-учасникам АТО, проводяться фотовиставки «Наші герої».

Пам’яті Романа Зубчука, який загинув на сході України, присвячений турнір з кульової стрільби в ВПУ №25 смт Демидівка.

На сайті ДНЗ „Дубенське вище художнє професійно-технічне училище” створено сторінку „Ми пам’ятаємо наших героїв”, а в Квасилівському професійному ліцеї оформлено книгу пам’яті, присвячену випускникам, які загинули в зоні проведення АТО.

У ДПТНЗ „Соснівський професійний ліцей” відкрито меморіальну дошку загиблому випускнику ліцею Саюку Миколі Олександровичу, у ВПУ №22 м.Сарни – Леоніду Озеранчуку.

Навчальними закладами організовано патронат пам’ятників та пам’ятних знаків, присвячених українським воїнам та воякам УПА, місць поховань (могил) захисників України часів Другої світової війни, учасників антитерористичної операції на сході України.

З метою підвищення популярності професії „військовослужбовець”,

профорієнтаційної роботи щодо служби в Збройних Силах України навчальні заклади співпрацюють з військовими частинами. У ДНЗ „Дубенське вище художнє професійне училище” до Дня захисника України відбулася зустріч з випускниками училища, військовослужбовцями в/ч А-1519, які захищають цілісність України у зоні проведення АТО. Учні ВПУ №1 м.Рівне та Квасилівського професійного ліцею побували в військовій частині м.Рівне. Екскурсію до військової частини проведено у ДПТНЗ „Сарненський професійний аграрний ліцей”. Учні ДПТНЗ „Рівненський центр професійно-технічної освіти сервісу та дизайну” до Дня захисника України побували на Рівненському військовому полігоні.

До переліку тем виховних годин внесена тематика, присвячена державним символам України, класними керівниками, вихователями, майстрами виробничого навчання постійно проводиться виховна робота щодо шанобливого ставлення до державної символіки.

У ДНЗ „Рівненське вище професійно-технічне училище ресторанного сервісу і торгівлі” виконується акапельно Державний Гімн України під час підняття Державного Прапора України на лінійках, присвячених початку та закінченню навчального року та під час урочистих заходів. Традиційно в училищі проходять День Прапора, День вишиванки, Тиждень української мови, виставка-конкурс „Від роду до роду!”. Проведені години патріотичного виховання: „За Україну, за її волю, за честь і славу, за народ!”, „Традиції українського народу у вишиванці!”, „У сяєві жовтім, блакитнім зустріли ми нову добу”, „Без калини - нема України!”.

У ДНЗ „Дубенське вище художнє професійно-технічне училище” проведено конкурс на кращий малюнок державних символів України серед учнів першого курсу, конкурс презентацій „Державні символи України”, створених учнями другого курсу, конкурс на кращий відеоролик „Історичний розвиток державних символів” серед учнів третього курсу. В закладі відбулася інтелектуальна гра „Моя країна – Україна” та флешмоб „Ще не вмерла Україна”.

Години спілкування, виховні години, присвячені висвітленню історії формування державних символів України, їх значенню і використанню в Україні в різні історичні періоди проводяться у Клеванському професійному ліцеї, ДПТНЗ „Острозьке вище професійне училище”, Рокитнівському професійному ліцеї, ДПТНЗ „Дубровицький професійний ліцей”, ВПУ №29 смт Володимирець.

У Вищому професійному училищі №24 м.Корець та ДНЗ „Здолбунівське вище професійне училище залізничного транспорту” організовано флеш-моб „Тризуб – це Україна”.

До Дня української писемності та мови і з метою популяризації української мови, усвідомлення її як національної цінності проводяться конкурси на кращого знавця рідної мови, Тижні української писемності та мови, виховні години: „Мовні обов’язки громадян”, „Крізь мудрості праглибину - до тебе, мово, лину”, „Від Нестора Літописця до Петра Яцика”, „Наша мова – невичерпний скарб”, конкурси малюнків „Моя мова – найкраща”, класні години „Грамотність – запорука успіху людини!”,

бесіди „Плекайте свою мову”, „Походження українського письма”, „Свято рідної мови”, „Спочатку було Слово”, диктанти „Не бійтеся заглядати у словник”, тематичні вечори „Наш найбільший скарб – рідна мова”, „Вивчайте, любіть свою мову, як світлу Вітчизну любіть!”.

В рамках відзначення Шевченківських днів у навчальних закладах проводяться класні години „Нас просто не існує без Шевченка”, „Шевченкові слова добра й любові, як слово батьківське в душі ми збережемо”, конкурси на кращу ілюстрацію до поем, віршів Т.Шевченка „Стежками художника, поета”, літературні години „Вінок славі Кобзареві: Т.Г. Шевченко і Волинь”, „Що ми знаємо про великого Кобзаря”, „Орлиний зліт Шевченківського духу”.

Практикуються зустрічі з літераторами. З місцевою поетесою Марією Денисюк зустрічалися учні та працівники ВПУ №24 м.Корець. Творчий вечір „Жіночий голос в українській поезії” молодій київській поетеси та журналістки Юлії Бережко-Камінської відвідали учні та педагоги ДНЗ „Рівненське вище професійне училище ресторанного сервісу і торгівлі”.

У бібліотеках навчальних закладів створюються виставки фото- та архівних документів, що ілюструють становлення та розвиток української державності, організовуються виставки літератури, плакатів та стіннівок на військово-патріотичну тематику, приурочені до знаменних дат історії країни, видатних постатей державотворчого та визвольного рухів України, проводяться виставки художніх творів, історичних документів, експозицій архівних фото та художніх матеріалів, присвячених пам’яті воїнів, які брали участь у захисті України в різні часи: „Герої не вмирають”, „Моя Батьківщина – Україна”, „Минуле, теперішнє та майбутнє у вчинках та діяннях українців”, „Пізнай свою історію – вона єднає”.

В закладах організовується перегляд та обговорення історичних документальних та художніх кінофільмів: „УПА. Третя сила”, „Війна заради миру”, „Цивільний корпус „Азов”, короткометражної стрічки „Слава Україні – Героям слава!”, „Між Гітлером і Сталіним. Україна в Другій світовій війні”, „Війна – український рахунок”, „Війна без переможців”, „ОУН-УПА: війна на два фронти”, „1377 спалених заживо”, „Поводир”.

До участі в конкурсі „Врятувати від забуття” учні ВПУ №25 смт Демидівка зняли документальний короткометражний фільм про Сафатову долину, учні Рівненського професійного ліцею – стрічку „Про Героїв Небесної Сотні”, учні ДПТНЗ „Соснівський професійний ліцей” - фільм „Спогад”.

З метою гідного вшанування подвигу учасників Революції Гідності та захисників України у протистоянні російській агресії, увіковічення пам’яті Героїв Небесної Сотні у професійно-технічних навчальних закладах відбулися виховні заходи: бесіда „Я – українець і цим пишаюсь” за участю учасника Євромайдану Тригубського Кирила Васильовича (Рівненський професійний ліцей), цикл уроків мужності „Героям – слава!”, „Герої не вмирають!” (ВПУ №24 м.Корець), історична подорож „Від Революції Свободи до Революції Гідності” (ДНЗ „Здолбунівське вище професійне училище залізничного

транспорту”), вечір-реквієм „Герої не вмирають...Просто йдуть...” (Радивилівський професійний ліцей), працівники та учні ДНЗ „Рівненське вище професійне училище ресторанного сервісу і торгівлі” ознайомились з фотовиставкою світлин Сергія Бусленка „Палаючий січень” та Анатолія Прошина „Із зони АТО”, яка працювала на Майдані Незалежності. В закладах оформлено фотоілюстративні стенди, що відображають подвиг Героїв Небесної Сотні, які віддали своє життя під час Революції Гідності, відстоюючи права і свободи людини: „Хоробрі серця”, „День, що змінив хід історії...”, „Шляхи подвигів і слави”, „Хроніка Революції. Як це було...”, проведено конкурси малюнків „До Дня Гідності і Свободи” та виставку стінгазет: „Помаранчева революція - Євромайдан - Революція гідності - Герої АТО”. Відбувся перегляд тематичних фільмів: „Зима, що нас змінила”, „Зима у вогні”, „Боротьба України за свободу”, „Будьмо гідні Героїв Небесної Сотні”.

В рамках відзначення 100-річчя Української революції 1917-1921 років та з метою гідного вшанування традицій боротьби за незалежність України та видатних діячів українського державотворення, борців за свободу і незалежність України у професійно-технічних навчальних закладах відбулися

інформаційно-просвітницькі та культурно-мистецькі заходи, присвячені 100-річчю Української революції: літературно-історичні екскурси та відеолекторії, історичні уроки та тематичні інформування, перегляд документальних фільмів та екскурсії до музеїв, лекції, уроки пам'яті та бесіди за круглим столом, створені виставки літератури і фотоматеріалів, ілюстративні експозиції: „Реабілітовані історією”, „Хто поліг за Україну, той вічно житиме в серцях!”, „Українська революція: головні події, постаті”, „Українська держава була і є – Володимир Винниченко”, „Визначні діячі Української революції 1917-1921 років”, „Славні сини України”, „Це нашої історії рядки: Українська революція 1917-1921 років”.

В рамках відзначення 100-річчя подій Української революції 1917-1921 років учні відвідували експозиції Рівненського обласного краєзнавчого музею. В закладах організовувався перегляд фільмів: „Українська революція”, „Початок свободи”; проведено відеолекторії „Творча спадщина революційних подій в Україні 1917-1921рр.”, „100-річчя початку Української революції та створення Української Центральної Ради”.

Вікторину „Що ми знаємо про соборність України?” проведено у Радивилівському професійному ліцеї, літературний екскурс „Війна пройшла по їхніх долях” - у Рівненському професійному ліцеї, радіолінійку „Українська революція. Крок до свободи” - у Клеванському професійному ліцеї.

З метою пошанування пам'яті видатного земляка Валер'яна Поліщука та з нагоди 120-річчя від дня його народження в читальній залі Рівненської обласної бібліотеки для молоді, відбувся ювілейний вечір „Талант, розстріляний у 37-му...”, який відвідали учні та майстри виробничого навчання Державного навчального закладу „Рівненське вище професійно-технічне училище ресторанного сервісу та торгівлі”. Працівниками Рівненської обласної бібліотеки для молоді у читальному залі для учнів І-го курсу даного навчального закладу проведений цикл заходів „На порозі нової України”.

В рамках відзначення 75-ї річниці створення Української Повстанської Армії, донесення до учнівської молоді правди про український визвольний рух середини ХХ століття, проведені тематичні заходи виховного та інформаційно-просвітницького характеру: година патріотичного виховання „Невмируща слава – слава героям воїнам УПА” (ВПУ №29 смт Володимирець), тематичний урок „Рух Опору та його течії” (ДНЗ „Здолбунівське вище професійне училище залізничного транспорту”), бесіди „Хто такі бандерівці і за що вони боролися” (ДПТНЗ „Соснівський професійний ліцей”). Учні

Технічного коледжу Національного університету водного господарства та природокористування взяли участь у інтелектуальній вікторині „Чи знаємо своїх героїв” та конкурсі рефератів „УПА та сьогодення”. В закладі проведено годину історичної правди „Славні сини України”, виховну годину „Нескорені герої визвольного руху”, в бібліотеці проведено огляд джерел інформації „Провідник ОУН Роман Шухевич”, експрес-інформування „УПА -75 років: повстанський феномен ХХ століття” та підготовлено розгорнуту книжково-ілюстративну виставку „УПА – історія боротьби за незалежну державу”. Учнівський та педагогічний колективи ДНЗ „Дубенське вище художнє професійно-технічне училище” взяли участь у церемонії відкриття та освячення монументу Борцям за волю України в м. Дубно.

У професійно-технічних навчальних закладах проводяться виховні заходи, спрямовані на донесення до учнівської молоді правди про вчинені тоталітарним комуністичним режимом голодомори 1921-1922, 1932-1933 та 1946-1947 років, вшанування пам'яті мільйонів жертв голодоморів. Зустріч з метою поглиблення знань учнів про голодомор як геноцид Українського народу, його причини та наслідки відбулася з дослідником Голодомору 1932-33рр, співробітником Нетішинського краєзнавчого музею Тарасом Вихованцем у ДПТНЗ „Острозьке вище професійне училище”. У ДПТНЗ „Дубровицький професійний ліцей” з метою увічнення пам'яті померлих від політичних репресій сталінського режиму проведено загальноліцейну виховну годину-реквієм до Дня пам'яті жертв Голодоморів „Схилимо голову в скорботі”, яка пройшла в атмосфері тиші та співчуття. Учні ліцею декламували вірші, демонструвались відео фрагменти, в яких змальований тогочасний біль українського народу. Присутні в залі вшанували хвилиною мовчання всіх невинно убієнних під час голодоморів в Україні. Вечір-реквієм „Запали свічку пам'яті”, під час якого звучали історичні факти, вірші, свідчення очевидців, демонструвались документальні фільми, презентації, фотофакти проведено у ВПУ №29 смт Володимирець. Пам'яті мільйонів українських селян, які загинули мученицькою смертю від голоду, заподіяного сталінською владою у 1932 -1933 роках, був присвячений урок-реквієм у ВПУ №25 смт Демидівка. До уваги присутніх представлена мультимедійна презентація „Голодомор в Україні 1932-1933”.

Організуються екскурсії історичними місцями України, до місцевих музеїв на перегляд тематичних експозицій. Учні ДНЗ „Дубенське вище

художнє професійно-технічне училище” в рамках історико-краєзнавчої екскурсії замками Львівщини „Золота підкова” відвідали Олеський, Підгорецький та Золочівський замки. Учні навчальних закладів м.Рівне

побували у Рівненському обласному краєзнавчому музеї на презентаціях інформаційно-просвітницьких виставок „Людам Свободи”, „Старе місто”, „УПА. Історія нескорених”. Учні Радивилівського професійного ліцею відвідали виставку, приурочену 75-річчю створення Української Повстанської Армії, в Радивилівському історичному музеї. Учні ДПТНЗ „Соснівський професійний ліцей” побували на екскурсії у Музеї народознавства, учні ДПТНЗ „Березнівське вище професійне училище” в Краєзнавчому музеї м.Березне ознайомилися з експозицією „Березнівщина в роки Другої світової війни”. В рамках виховної роботи щодо бережного відношення до рідної природи учні ДНЗ „Рівненське вище професійне училище ресторанного сервісу і торгівлі” відвідали Музей лісу.

В навчальних закладах проводяться виставки-конкурси декоративно-ужиткового і образотворчого мистецтва „Знай і люби свій край”, огляди-конкурси виробів декоративно-ужиткового мистецтва „Від роду до роду”. Учні приймають участь у конкурсі патріотичної пісні „Поліська Січ”, конкурсі учнівської творчості „Об’єднаймося ж, брати мої”, огляді-конкурсі читців-декламаторів, юних поетів „Живи, Кобзарє, в пам’яті людській”, обласному фотоконкурсі „Моя Україна”.

Питання організації національно-патріотичного виховання розглядалося під час засідання секції заступників директорів з навчально-виховної роботи, проведеного на базі Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки. Досвідом ділилася Власюк Т.В., заступник директора з НВР ДПТНЗ „Сарненський професійний аграрний ліцей”.

Питання національно-патріотичного виховання розглядаються на педагогічних радах, батьківських зборах, засіданнях методичних комісій.

Інформація про проведення заходів, спрямованих на реалізацію Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді висвітлюється на сайтах закладів профтехосвіти.

Таким чином, національно-патріотичне виховання учнівської молоді сьогодні є надважливою складовою змісту освітнього процесу та успішно реалізується у професійно-технічних навчальних закладах Рівненської області.

Організація роботи учнівського самоврядування – важливий чинник перетворень у нашому суспільстві

*Сніжана Долишня,
заступник директора
з виховної роботи
ДНЗ „Дубенське вище художнє
професійно-технічне училище”*

Наш час потребує лідерів нової формації. Людей компетентних, відповідальних, здатних мислити нестандартно. Проблема виховання молодих лідерів – це проблема підготовки людини майбутнього, людини, яка відповідає вимогам нового ХХІ століття.

Ось чому необхідні пошук і підтримка учнівської молоді, чий особистісний переконання спрямовані на активну участь у громадському житті, молоді, яка має організаторські здібності, усвідомлює себе потенційним лідером, має бажання використовувати свою енергію та здібності заради інших. Цілком очевидно, що навички управління суспільством стануть надбанням людини тоді, коли участь в учнівському самоврядуванні сприятиме набуттю вихованцем необхідних знань, умінь і досвіду соціальної дії.

Участь молодого покоління в учнівському самоврядуванні – важливий шлях і умова залучення учнівської молоді до радикальних перетворень, що відбуваються у нашому суспільстві. Найвідчутніші результати у формуванні соціально компетентної молоді дає широка варіативність учнівського самоврядування.

Самоврядування, яке існує в державному навчальному закладі „Дубенське вище художнє професійно-технічне училище” з 2005 року, здійснюється через роботу ради Учнівського самоврядування на чолі з головою ради. До складу входять:

- центр дозвілля,
- центр навчання,
- інформаційний центр,
- центр дисципліни і порядку,
- центр здорового способу життя,
- волонтерський центр.

Робота учнівського самоврядування регламентується документами:

Статутом ради самоврядування,

Положенням про учнівську раду,

Декларацією прав та обов'язків учнів ДНЗ „Дубенське вище художнє професійно-технічне училище”,

Планом роботи ради учнівського самоврядування,

Програмою діяльності учнівського самоврядування,

Планом роботи центрів.

Слід зауважити, що метою роботи самоврядування є згуртування учнівської молоді на корисні, добрі справи, виховання в неї кращих рис громадянина України, захист її прав, інтересів, насичення життя учнів змістовними і цікавими подіями.

Учнівське самоврядування – один із важливих засобів організації життєдіяльності учнівського колективу. Учні вміють добре поєднувати навчальну діяльність з трудовою, виховну з ігровою, природоохоронну з благодійною, спортивну та дозвілєву. А діяльність, в якій учням доводиться самотійно вирішувати, творити, діяти, справляє величезний вплив на їх загальний розвиток, оскільки сприяє самовихованню, самовдосконаленню, яке в період ранньої юності набуває вирішального значення.

Головними вимогами для успішного розвитку учнівського самоврядування у закладі є:

- чіткий розподіл обов'язків;
- оптимальна структура самоврядування;
- чітка система роботи органів учнівського самоврядування.

У роботі використовуються різноманітні форми і методи: засідання, зустрічі за круглим столом, рейди, перевірки, випуски газет, інформаційних вісників, організація і проведення різноманітних свят, змагань, флешмобів, акцій.

Структура учнівського самоврядування, яка склалася в ДНЗ „Дубенське вище художнє професійно-технічне училище” поєднує в собі форми учнівської самоорганізації, котрі відповідають потребам творчого розвитку особистості, скованої на загальнолюдські та національні цінності. Ця структура гнучка, залежить від учнівських колективів, інтересів та запитів. Діюча структура учнівського самоврядування – двоступенева за формою на рівні груп та училища.

Початковою ланкою учнівського самоврядування є самоврядування у кожній групі. Представники групи складають учнівську раду, яка є елементом загальноучилищної великої учнівської ради.

Модель та структура органів учнівського самоврядування розрахована на включення в безпосередню роботу усіх учнів училища.

Учнівська рада складається з 20 учнів, сформованих із представників-делегатів від кожної групи, яких обирають на зборах. Представником групи найчастіше, і як правило, є староста або його заступник.

Такий підхід до формування загальної учнівської ради був вироблений поступово, враховуючи власний досвід учнівської самоорганізації (негативні і позитивні моменти) і здобутки інших.

Робота центрів взаємопов'язана і полягає в організації змістового життя учнів через колективні творчі справи. Учні самі вирішують доцільності та форми проведення того чи іншого заходу. Центри тісно співпрацюють з педагогами-консультантами, які закріплюються наказом по училищу. Робота кожного центру обговорюється на засіданні ради учнівського самоврядування, яке скликається 1 раз на місяць.

У ході роботи виробився оптимальний графік засідань органів учнівського самоврядування. Черговість засідань на даний час є такою:

вищий орган самоврядування – загальноучилищна конференція 1 раз на рік;

засідання ради – 1 раз на місяць (у другу середу місяця, за потреби частіше);

Важливим етапом у роботі є співпраця адміністрації училища з учнівським самоврядуванням, яка передбачає: відмову від адміністративного характеру управління; в своїй основі - повагу до особистості учня; особливу організацію діяльності, яка породжує в учнів потребу в самоврядуванні; конкретну методику залучення учнів до процесу творення; дружні, товариські, довірливі стосунки між педагогами й учнями; захищеність учнів від приниження, звинувачень, докорів, образ, підозр у нездатності або небажанні брати участь у діяльності; унеможливлення примусу до діяльності; впевненість у досягненні мети; створення інтелектуального тла колективу; колективний, спільний аналіз загальної роботи; звільнення від звички мовчати.

У закладі розроблено відповідні умови, які забезпечують ефективність діяльності учнівського самоврядування: аналіз діяльності учнівського самоврядування як його ланки і частини педагогічного процесу; визначення основних напрямів співпраці; доброзичлива вимогливість і піклування про учнів, педагогів; управління стосунками між педагогами й учнями; корекція діяльності педагогів, що співпрацюють з різними видами самоврядування; довіра до самоврядування; підтримка за будь-яку ціну ініціативи зі сторони самоврядування; стимулювання через схвалення й узгодження адміністративної дії (наказу) з органами самоврядування; недирективні бесіди з довіреними

особами учнівського самоврядування; інформування самоврядування в училищі про перспективи розвитку закладу.

Кожен центр вносить свої пропозиції, які обговорюють на засіданнях учнівської ради. Під постійним контролем перебуває санітарний стан училища, дисципліна і порядок, рівень успішності учнів. Зусиллями учнівської ради було організовано і проведено ряд загальноучилищних свят, що зробили учнівське дозвілля змістовним. В училищі склалися хороші традиції, які з часом поповнюються і примножуються. Це свята першого дзвоника і випускний, День учителя, Андріївські вечорниці, День Святого Миколая, новорічні свята, день Матері, спортивне свято, Всесвітній День Миру.

Члени правління – це голова ради учнівського самоврядування його заступники, секретар та голови центрів – найактивніші учні училища, від їх здібностей та ентузіазму залежить активне та ефективне функціонування учнівського самоврядування.

Щороку у вересні на засіданні ради учнівського самоврядування члени ради учнівського самоврядування знайомлять учнів I курсу із змістом роботи ради учнівського самоврядування, напрямками його діяльності та перспективним плануванням роботи на рік, у кінці навчального року - презентують свою роботу, визначають її результативність. З метою визначення результативності роботи проводять опитування та анкетування серед учнів училища.

За роботою ради учнівського самоврядування систематично здійснюється контроль адміністрацією училища:

- аналізуються плани роботи учнівського самоврядування, плани роботи центрів,
- контролюється виконання планів;
- на спільних засіданнях заслуховуються звіти голів центрів;
- відвідуються засідання ради учнівського самоврядування;
- вносяться певні корективи щодо діяльності, проводяться індивідуальні бесіди із членами ради учнівського самоврядування;
- відвідуються заходи, які проводять члени ради учнівського самоврядування.

У навчальному закладі працює школа навчання лідерів, яку очолює психолог. Вона навчає учнів, як працювати у команді та індивідуально. До

активної громадської діяльності залучаються найбільш авторитетні лідери учнівського колективу.

Питання „Проблеми учнівського самоврядування” розглядається на педагогічній раді.

Робота учнівського самоврядування реалізується через проведення низки заходів, спрямованих на формування ціннісних ставлень:

Ціннісне ставлення до держави і суспільства – проведення місячника правового виховання, тижня прав, конкурсів, брейн-рингів, зустрічі з працівниками органів юстиції, правоохоронних органів, публікації відповідних матеріалів у місцевій пресі тощо.

Ціннісне ставлення до історичних, культурних і духовних надбань людства - новорічні свята, різноманітні тематичні вечори, різдвяні вітання, конкурс пасхальної писанки, екскурсії рідним краєм, День Європи.

Ціннісне ставлення до себе – спортивно-туристичне свято, проведення рейдів-перевірок, випуск газет, тематичних стіннівок та інші.

Ціннісне ставлення до сім'ї, родини, людей – День учнівського самоврядування, концерт до Дня вчителя „Низький вам всім уклін, учителі”, День людей похилого віку, родинні свята, свято „Жінка – одвічна загадка природи”, свято Матері, День захисту дітей та інші.

Ціннісне ставлення до мистецтва – проведення конкурсів-виставок малюнків „Квітова фантазія”, „Зимовий етюд”, „Ми живемо в Україні”, конкурс „Юна зірка”.

Ціннісне ставлення до праці – Свято осені, прибирання училищної території, заходи з профорієнтації шкільної молоді.

Ціннісне ставлення до природи – проведення заходів екологічного спрямування – „Красу Землі нащадкам передам”, літературно-музична композиція „Чорнобиль – це набат і біль”, конкурс екологічних агітбригад, участь у екологічних акціях (благоустрій території училища, міста, прибирання парків, закладання квітників), „Зелений паросток майбутнього”, „Посади дерево Миру”, конкурс малюнків „Моя земля у майбутньому” та інші.

Волонтерський Рух є найактивнішим

напрямок діяльності училищного учнівського самоврядування, до якого останнім часом учні активно долучаються. Цей рух базується на спільності інтересів, бажань, цілей, надій, ідей учнів й передбачає реалізацію поставлених цілей та самореалізацію учнів.

Основними завданнями волонтерського руху є:

- сприяння розвитку волонтерського руху в училищі та в Україні;
- задоволення духовних інтересів та потреб учнів;
- сприяння соціальному становленню та вдосконаленню індивідуальних якостей та властивостей особистості, відкриття внутрішніх резервів;
- виявлення та розвиток організаторських та творчих здібностей, здатності до взаємодопомоги, милосердя;
- активна участь у вирішенні суспільних проблем;
- співпраця з громадськими організаціями;
- пошуково-дослідницька діяльність з метою вивчення історії рідного краю для добробуту та процвітання суспільства;
- проведення пропагандистської діяльності щодо здорового способу життя та охорони навколишнього середовища.

Членами волонтерського осередку є 7 учнів. Волонтери постійно вітають ветеранів зі святами, запрошують на різні позаурочні заходи.

За їх участю було організовано:

- операцію „Милосердя”,
- виготовлення листівок та привітання учителів-пенсіонерів з Днем Учителя,
- збір інформації та впорядкування КТС „Медалі моєї родини”,
- правовий брейн-ринг під час місячника правового виховання,
- вітання та зустрічі з воїнами АТО, волонтерами до Дня збройних Сил України,
- благодійні акції на допомогу дітям-сиротам, дітям, переселеним зі східних областей України, на лікування хворих.

Розвиток учнівського самоврядування в училищі дав позитивний результат. Саме самоврядування розвивається тоді, коли цього захочуть учні. Думка учнівського колективу враховується адміністрацією та педагогічним колективом при вирішенні ряду питань навчально-виховного процесу. Це проведення в училищі Дня самоврядування, участь у роботі Ради профілактики правопорушень. Учнівське самоврядування тісно взаємодіє з батьківським комітетом.

Завдяки участі в учнівському самоврядуванні, в учнів сформувалося почуття відповідальності, глибоко усвідомлюється громадянська позиція, реалізується призначення підростаючого покоління: ставши господарем свого навчального закладу – стати господарем своєї країни.

Використані джерела:

Байрамова П.М. Технології учнівського самоврядування. – Директор школи. – 2010. – №10.с.18

Приходько М.І. Учнівське самоврядування в сучасному вимір. Методичний посібник. – Біла Церква. – 2009. – с.248

Діяльність євроклубу „Нація” ДНЗ „Рівненське вище професійне училище ресторанного сервісу і торгівлі” в контексті євроінтеграційного руху України

Ірина Самоїл,
заступник директора
з навчально-виховної роботи
Рівненського ВПУ РС і торгівлі

Одним із основних чинників, котрі визначають майбутнє нації, виступає освіта. Зусиллями багатьох поколінь педагогів в Україні створено міцний фундамент народної освіти. Розвиток і зміцнення її інтелектуального потенціалу - це локомотив не лише для економіки, а й для забезпечення гідного місця в колі цивілізованих народів Об'єднаної Європи.

Молодь – це стратегічний ресурс соціально-економічного розвитку будь-якої держави в найближчій перспективі. Вона являє собою головну рушійну силу у суспільстві й державі, їх творенні та функціонуванні.

Процес європейської інтеграції не може обмежуватися лише політичними та економічними факторами - він має охоплювати усі сфери суспільного життя: економічну, політичну, правову, наукову, культурну, освітню. Саме освіта значною мірою закладає погляди, цінності, способи сприйняття й інтерпретації світу тощо. Тому вона має стати ефективним стимулятором процесу європейської інтеграції на тривалу перспективу.

Поведінка людей у значній мірі визначається тими нормами, зразками і цінностями, що визнані в певному суспільстві як природні. Євроінтеграція - це основний і незмінний пріоритет зовнішньої політики України. Наша молодь, як прогресивна молодь, повинна добре орієнтуватися у питаннях європейських, українських та загальнолюдських цінностей.

Отже, для того щоб визначитись з рівнем обізнаності учнів щодо поняття європейських та українських цінностей в контексті євроінтеграційного руху України, представниками Євроклубу, була проведена дослідницька робота.

Ціль даного дослідження полягала у вивченні думки молоді про життя в сучасному світі; формуванні в молоді компетенцій, що дозволяють їм: скласти комплексну характеристику європейських цінностей з урахуванням їхньої соціально-культурної, економічної, демографічної, географічної, релігійної й іншої особливостей формування; виявляти ступінь і характер впливу європейських цінностей на українську молодь; виховувати поважне і дбайливе відношення до історичної спадщини і культурних традицій народів України і зарубіжжя, толерантно сприймати соціальні, релігійні і культурні розходження.

Дане дослідження ціннісних орієнтацій сучасної української молоді є своєрідною інвестицією у майбутнє самої України та покращення рівня її розвитку.

Об'єктом дослідження стали учні училища віком від 17 до 19 років.

Метою дослідження було визначення цінностей та життєвих пріоритетів української молоді, а також чинників, що впливають на формування цінностей в молодіжному середовищі; адаптація до єдиних європейських освітянських критеріїв і стандартів.

Завдання дослідження

1. Визначити основні європейські цінності які мають впливають на покращення інтеграційних процесів в Україні.

2. Визначити основні цінності української молоді, вміння аналізувати події, факти, історичні явища.

3. Побудувати рейтинг ціннісних пріоритетів сучасної української молоді.

4. Вивчити чинники, що впливають на формування життєвих цінностей молоді.

Тип дослідження: репрезентативне опитування учнів училища віком від 17 до 19 років.

Вибірка: 265 респондентів

Практичне значення роботи полягає в тому, що результати дослідження та діяльності Євроклубу можуть бути використані у навчально-виховному процесі

ПТНЗ щодо реалізації досвіду роботи в рамках євроінтеграційного руху України.

Основу культури будь-якого суспільства становлять соціальні цінності. Вони є одним з основних інтегруючих чинників суспільства, соціальної спільноти або групи, фактором, що визначає соціокультурну ідентичність.

Європейська інтеграція, котра йшла впродовж другої половини XX ст. і логічно завершилася створенням у 1992 р. Європейського Союзу (далі – ЄС), мала на меті втілення цінностей миру та демократизацію всього європейського простору. До базових цінностей, визначених європейською спільнотою та зафіксованих у документі, належать: гідність, свобода, рівність, солідарність, громадянство, правосуддя.

У цілому, документи Ради Європи та Європейського Союзу, які присвячені забезпеченню прав і свобод індивіда і, зокрема, „Хартія основних прав Європейського Союзу”, спираються на конституційні традиції європейських країн та їх міжнародні зобов’язання, насамперед, на „Загальну декларацію прав людини”, що була прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р.

Таким чином, європейські цінності мають не лише абстрактне значення, а й цілком конкретний вираз у вигляді базових фундаментальних прав, свобод, зафіксованих у відповідних документах Європейського Союзу. На нашу думку, і окремі громадяни, і українське суспільство в цілому, декларуючи власні євроінтеграційні прагнення та захищаючи їх на практиці, прагнуть до встановлення та утвердження системи цінностей, що базуватимуться та складатимуться із зазначених вище установок.

Базові українські цінності - це ті, навколо яких будується життя кожного українця. Це те, що називається засадами існування людини в соціумі. Базові цінності - це те, що цінно, те, що скеровує життя людини - свідомо та підсвідомо.

Для існування цінності потрібна основа, фундамент.

Першою основою для базових цінностей українця є багатовікові традиції українського суспільства. Народні приказки, легенди, казки, що виховували чесний та добросердечний народ - це є саме та суть, основа народного досвіду. Не буде перебільшенням сказати, що саме на селі, хуторах, а не в містах формувалася культура української моралі. Саме остання і підживлювала всі українські здобутки

Другою є світова філософська традиція.

Третьою є наш, людський, скромний досвід. Ми віримо, що ніч українства пройде, і воно знову засяє внутрішнім блиском. Ми хочемо сподіватися, що саме наша скромна роль дозволить стати хоч бодай на краплю моральнішим кожного українця.

Четвертою є майбутнє. Те майбутнє, якого ми бажаємо для кожного Українця.

Базові цінності повинні бути позбавлені розмитості чи різних тлумачень. В результаті проведення дослідження, ми з учасниками Євроклубу визначили цінності серед учнівської молоді училища, які відображені у таблиці 1

Таблиця 1

Базові цінності українця

Цінність	Характеристика цінності
Родина	Це базова суспільна територія, в ній виховуються моральність, працелюбність, повага до батьків, близьких.
Майно	Власність для українця - це предмет гордості та розвитку. Це те, у що він вкладає душу, і чим дорожить.
Праця	Це можливість самореалізації. Це форма служінню Богу (якщо він віруючий), суспільству, родині, світу загалом.
Цілеспрямованість	Для українця це процес досягнення мети, її відчуття, розуміння конкретного результату.
Самоповага	Неправда та приниження - це те, що українець хоче прибрати з свого світу саме через самоповагу і честь.
Оселя (дім, житло, хата, помешкання)	Оселя - це те, що українець готовий захищати, воно для нього зрозуміліше за будь-яку ідеологію.
Природа	Шанобливе ставлення до світу природи, і збереження його - моральний обов'язок кожного українця.
Культура	Це вміння зустрічаючи нове розуміти його, залишати наступним поколінням. Це загальна вихованість людини, це повага до людей.
Освіченість	Не науковість, а глибоку мудрість, отриману від досконалого знання предмету поважають українці. Не варто й казати, як поважали освічених людей на селі. Не розуміли, але поважали.
Творчість	Підходячи до кожної нової задачі - українець намагається її вирішувати по-своєму, по-новому. Ділиться своїми знахідками з громадою - і далі до нових відкриттів. Бізнес, спорт, наука, мистецтво, політика, державне управління, освіта, культура - всюди українець знаходить щось таке, чого не було до нього.
Учительство	Це не просто передача фактичних знань, чи намагання нав'язати підхід. Це - допомога у оволодінні знаннями, ведення людини і розуміння її. Учитель, що повинен за своє життя не лише отримати небачені здобутки, а також поділитися своїм - унікальним - життєвим секретом.
Мова і слово	Не просто мова, а й володіння словом завжди привертало в народі увагу до людини. Вігій, ритор, мудрослів, оратор, красномовець... Кожен з них - це майстер слова. Саме від поваги до рідної мови таких людей, а також і нас - коли ми спілкуємося, пишемо, та навіть скаржимося - тримається мова.
Щирість	Українець не може збрехати. Він або змовчить, або скаже, що не може сказати. Але він не скаже неправди. Неправда до іншого штовхає до неправди до себе.
Співчуття	Співчуття в українців - це не просто почуття, а мотивація.
Мрійництво	Але, попри все українець це той великий мрійник, що думає, як zorganizувати життя українства на Місяці, побороти рак назавжди чи створити найсправедливішу правову систему.

Абсолютно вічні цінності – це загальнолюдські цінності, що мають універсальне значення та необмежену сферу застосування, вироблені людством

і збережені впродовж багатьох століть.

Сьогодні так важливо визначити цінності, які здатні об'єднати Україну, зробити її кращою. Об'єднати Схід і Захід, молодь і представників старшого покоління, українців і росіян, поляків і угорців, кримських татар і білорусів. Усіх тих, хто живе в Україні.

Нам необхідно набути власної ідентичності – визначитися з тим, хто ми такі, куди йдемо, що нас об'єднує? Тоді ми точно станемо успішною країною.

Держава має будувати суспільство на основі спільних цінностей. Тоді в країні з'являться справжні політики, справжні партії і пройдуть справжні реформи.

Згадаймо й про те, що серед ключових демократичних норм європейців є – права та свободи людини. Не побудують громадянське суспільство залежні, не вільні у своєму виборі, не захищені законом люди. У свою чергу країна, яка не забезпечує права й свободи людини, країна, де ці права й свободи жорстко порушуються, ніколи не зможе стати частиною європейської спільноти.

Рівність прав усіх людей – це та демократична норма, яка давно утвердилася в Європі, але досі ніяк не приживеться в Україні. Ми маємо численні привілеї для одних і цинічне ігнорування прав інших.

Єдина Європа – це не лише геополітика та економіка. Це готовність йти на розумний компроміс, щире бажання уникнути конфліктів через мовні, культурні, етнічні, конфесійні особливості націй. Цьому нам треба вчитися.

Сила Європи – це ті непорушні цінності, завдяки яким вона і понині залишається найвпливовішим центром світової цивілізації. А єдність цих цінностей – фундамент, на якому стоїть Європейський Союз.

Сила України – це її народ та його віра і терпіння.

Нам потрібно усвідомити європейські цінності, близькі і зрозумілі кожній людині, а потім законодавчо і на практиці підтвердити, що ми, нарешті, почали розглядати їх як норму життя.

Саме це і буде справжнім початком розбудови сучасної європейської держави з гордою назвою Україна. Ми любимо свою Батьківщину й беремо активну участь у модернізації суспільства і держави. Нині слід формувати не стільки сентиментального патріота, скільки дієвого громадянина, який несе особисту відповідальність за долю своєї держави та українського народу, готовий служити Батьківщині своєю працею та стати на захист державних інтересів і кордонів країни.

Молодь України є активним рушієм євроінтеграційного процесу. Залучення молоді до реалізації державної євроінтеграційної політики вивільнить великий молодіжний потенціал та прискорить трансформаційні процеси в Україні.

Методичні рекомендації для педагогічних працівників щодо організації роботи з учнями, учасниками Євроклубів, з метою розвитку євроінтеграційного руху в Україні:

1. Різнобічно вивчати історію, культуру та традиції, а також сучасність як країн ЄС, так і України.
2. Поширювати інформацію про євроінтеграційні процеси серед учнівської молоді.
3. Удосконалювати навички самостійного здобування та критичного аналізу інформації.
4. Організовувати місцеві, регіональні та Всеукраїнські молодіжні практичні семінари та конференції.
5. Поширювати інформацію про Європейський Союз через організацію виставок фотографій, малюнків, плакатів, випуск інформаційних матеріалів.
6. Організовувати тренінгові заняття та рольові ігри, конкурси.
7. Залучати до участі у літературних та мистецьких вечорах, на яких учасники знайомляться зі спадщиною відомих європейських авторів.
8. Проводити інформаційні кампанії, спрямовані на місцеву громадськість (зустрічі, лекції, вистави, вікторини).
9. Налагоджувати зв'язки з європейськими партнерами та здійснювати обмін досвідом у сфері молодіжної політики та практики з метою соціалізації молоді через вивчення досвіду різних країн.
10. Спілкуватися на сайті „Євроклуби в Україні” (www.euroclubs.org.ua), де публікуються новини про діяльність євроклубів, обговорюються їх ініціативи, відбувається обмін досвідом тощо.
11. Сприяти вивченню іноземних мов в учнівському середовищі.

Використані джерела:

1. Головаха, Є. Тенденції соціальних змін в Україні та Європі: за результатами „Європейського соціального дослідження” 2005–2009 [Текст] / Є. Головаха, А. Горбачик. – К.: Інститут соціології НАН України, 2010. – 118с
2. Гусинський Э. Н., Турганникова Ю.И. Введение в философию образования. – М., 2000. 28 с.
3. Див.: Європейська конвенція з прав людини та основоположних свобод людини // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

Світ книги – невичерпне джерело

*Раїса Клок,
провідний бібліотекар
Вищого професійного
училища №22 м. Сарни*

*„Однією з істин моєї педагогічної віри є безмежна віра у виховну силу книжки.
Розумна, натхненна книжка нерідковирішує долю людини”.*

В. Сухомлинський

Культура книги і читання в Україні мають давні традиції. Пріоритетним завданням бібліотек є сприяння формуванню всебічно розвиненої та високоморальної особистості, підвищення її культурного рівня, розширення кругозору. Значна роль у самоосвіті, у підвищенні знань, у забезпеченні навчально-виховного процесу в училищі потрібною інформацією належить бібліотеці. В училищі учень не лише готується до життя, а й живе. У нього ще мало знань, але він прагне здобути ці знання. Восьмим дивом світу називають книгу. Перед нею віками схиляє голову в шанобі людство. Як виховати в учнів повагу до книги? Що треба зробити для того, щоб книга стала життєвою необхідністю учня?

Бібліотека в училищі максимально наближена до читачів. В читальному залі бібліотеки панує тиша. Привітною посмішкою, з готовністю вислухати, допомогти зустрічаємо ми кожного, хто переступив поріг бібліотеки. Перша зустріч першокурсників з бібліотекою завжди розпочинається з коротенької бесіди про правила користування бібліотечним фондом, бережливе ставлення до книги, про роль книги в житті людини. Книжковий фонд бібліотеки відповідає потребам учнів і педагогів, орієнтований на навчальні програми, довідково-бібліографічний апарат сприяє самоосвіті з різних джерел, включаючи Інтернет. Бібліотека – це світ відкриттів. Найперше ми відкриваємо для себе Читача, а він відкриває для себе Книгу. У бібліотеці учень може підготуватися до уроку, відпочити, поспілкуватися з ровесником чи з бібліотекарем, пошукати потрібну інформацію в Інтернеті, просто побути наодинці з героєм улюбленої книги.

Бібліотека в училищі спрямовує свою роботу на забезпечення навчально-виховного процесу. Основними напрямками діяльності бібліотеки є:

- оперативне забезпечення інформацією учасників навчально-виховного процесу в училищі;

- сприяння кращому засвоєнню учнями системи знань через інноваційні форми і методи бібліотечної роботи;

- забезпечення високого рівня організації виховного процесу в училищі для особистісного становлення кожного учня через морально-правове, фізичне, художньо-естетичне та екологічне виховання.

Фонд бібліотеки розкрито за допомогою книжкових виставок та полицок, які допомагають читачу у доборі потрібної літератури, інформують про нові книги, про події суспільного та громадського життя:

„Соборна Україна одна на всіх як оберіг”,

„Героям Крут присвячується”,

„Знайомтесь! Нові книги!”,

„Відлуння Афганських гір”,

„Шевченкове слово об'єднує націю”,

„Поезія - це скарб усіх віків”,

„Шануймо книгу як найбільшу цінність”.

Книжка – наш помічник, коли ми працюємо, товариш – коли відпочиваємо, а для тих, хто товаришує з нею – вірний і надійний друг. Знайомимо учнів з цікавими новинками, з подіями, що відбуваються в нашій країні та за її межами, допомагаємо знайти саме ту книгу, яка цікавить певного читача. Вивчаємо уподобання і здібності учня, формуємо його інтереси, намагаємося максимально задовольнити читацький запит.

Добре, коли учень має інтерес до книги. Але є учні, яких мало цікавить читання, які читають переважно програмну літературу. Таким читачам ми приділяємо особливу увагу. В делікатній формі ведемо розмову про те, чим займається учень у вільний час, яка з прочитаних ним книг найбільше сподобалася, запрошуємо взяти участь у масовому заході, що готує бібліотека. Даємо прочитати невеличке за розміром, але цікаве повідомлення, уривок з книги, декілька рядків поезії. Таким чином стараємося привернути увагу учня до читання.

Традиційними вже стали акції:

„Читання - шлях до успіху”,

„Ці книги варті для читання”,
„Читаємо, говоримо, пишемо українською”,
„Читай, щоб зробити життя кращим”,
„Ми читаємо! А ви приєднуєтесь до нас? Читаймо разом!”.

Популяризація літератури з метою забезпечення інформаційних потреб учнів здійснюється шляхом проведення різних масових заходів бібліотекою у співпраці з викладачами, майстрами виробничого навчання, вихователями. Це:

- історичні години;
- читацькі конференції;
- літературні години;
- народознавчі години, години духовності;
- години спілкування;
- інформаційно-просвітницькі заходи;
- презентації книг.

При проведенні цих заходів використовуємо національну символіку, українські костюми, відповідний музичний супровід, готуємо книжкові виставки.

В умовах технологічного прогресу та інноваційних технологій бібліотека змушена доводити свою потрібність, формувати новий імідж. Сьогодні бібліотека здійснює свою діяльність щодо популяризації книги та читання і в електронному форматі. На сайті училища є веб-сторінка „Вісник бібліотеки”, де ми популяризуємо твори сучасних письменників, інформуємо про нові надходження літератури, розміщуємо віртуальні виставки, анонси, інформаційні дайджести, буктрейлери, фото, відеозвіти про проведені заходи в бібліотеці. Використовуємо соціальні мережі для розміщення інформації.

У наш складний час ми все частіше звертаємося до свідомості людини, до моральних цінностей, сподіваючись на ту духовну силу, яка здатна допомогти утримати суспільство від розрухи і хаосу.

В нашій бібліотеці обладнано духовний куточок: є Іконостас, який виготовив майстер виробничого навчання Василь Познік з учнями, ікони Христа Спасителя і Богородиці, які подарував училищу отець Миколай за допомогу майстрів виробничого навчання та учнів в побудові Храму. Організовано виставку „Джерела духовності”. Часто запрошуємо до розмови настоятелів місцевих храмів.

Бібліотека робить свій внесок в освітньо-виховну діяльність училища. Через книгу сприяє гармонійному розвитку учнів, розвиває їхні пізнавальні інтереси, творчі здібності, доводить, що бібліотека – не нудний заклад, а читати – справа не лише цікава, пізнавальна, потрібна, а й модна.

**Методична розробка позаурочного заходу
„Конкурс читців-гумористів „Поліські пересмішники”**

*Ірина Шевчук ,
викладач української мови і
літератури
ДПТНЗ „Березнівське вище
професійне училище”*

Мета: сприяти формуванню гармонійно розвиненої особистості; розвивати вміння читати твори гумористичного напрямку; виховувати естетичний смак, вміння аналізувати негативні риси поведінки.

Хід заходу:

Діалог-суперечка Мотрі і Кайдашихи (І. Нечуй-Левицький «Кайдашева сім'я»)

Мотря. Ти – змія люта, а не свекруха! Буду я чортова дочка, коли не розіб'ю тобі кочергою голови.

Кайдашиха. Хто? ти? мені? своїй матері? Карпе! ти чуєш, що твоя Мотрунька говорить на мене? То це ти таке говориш мені, своїй матері? Карпе, візьми віршовку та повісь її зараз в сінях на бантині, бо як не повісиш, то я їй сама смерть заподію.

Мотря. Карпе, візьми налигача та прив'яжи на три дні свою матір серед вигону коло стовпа, мов скажену собаку, нехай на неї три дні собаки брешуть, нехай на неї три дні вся громада плює! Вона мене або отруїть, або зарубає.

Кайдашиха. Що ти таке кажеш? Щоб мене мій син, моя кров, та прив'язував налигачем серед вигону на сміх людям? Ось я візьму мішка та напну тобі на голову, мов скаженій собаці, бо ти нас усіх покусась.

(Кайдашиха витягла з-під лави порожнього мішка й кинулась до Мотрі)

Ти злодійка! Ти покрала в нас яйця!

Мотря. Брешеш, не докажеш! Ти сама злодюга, бо обкрадала мене, мою працю цілий рік. Я на тебе робила, як на пана панщину.

Кайдашиха. А чом же ти мене кидала, коли тобі було в мене погано? Чом тебе чорти не понесли на Басарабію або за границю?

Мотря. Овва, через таке паскудство та оце тікала б за границю! Тікай сама хоч під шум, під греблю! Ти злодюга, ти відьма!

Кайдашиха. Хто? Я? Я відьма? Я злодюга? Ось тобі на! *(Кайдашиха тикнула Мотрі дулю й не потрапила в ніс, та в око. Мотря вхопила деркача й замахується на Кайдашиху)*

Ведуча 1. Та годі, годі вам! Скільки можна вже лаятися й битися?

Мотря. А що мені робити, коли вона мені спокійно жити не дає. То те їй на так, то се...

Кайдашиха. То це я тобі жити не даю? Я?

Ведуча 2. Та зупиніться, схаменіться вже! Якщо у вас якісь негаразди чи труднощі, то не обов'язково лаятися.

Мотря. А що ж тоді робити?

Ведуча 1. Усміхніться. І, мабуть, багато погодяться зі мною, що труднощі і негаразди допомагає нам долати усмішка. Китайський філософ Конфуцій сказав: „Скаржитися на неприємну річ – це подвоювати зло: сміятися з неї – це знищити його”.

Ведуча 2. Усмішка і сміх – це ворота, через які в людину може потрапити багато хорошого. Вчені довели, що сміх збуджує центри позитивних емоцій, створює хороший настрій, допомагає жити, вчитися, працювати.

Ведуча 1. Світ сміху – це особливий світ. Це світ, в якому навіть ваші зажурені очі раптом починають сміятися. Французький письменник Віктор Гюго якось сказав: „Сміх – це сонце: воно проганяє зиму з людського обличчя”.

Ведуча 2. Закликав бути веселим і мудрий Соломон: „Як міль одягові і черв'як дереву, так печаль шкодить серцю людини”, - застерігав він людей.

Ведуча 1. Щоб засміятись, людині потрібно напружити 17 м'язів, а щоб насупитися – аж 43! Тому веселим і усміхненим бути легше, чи не так?

Ведуча 2. Доброго дня пані та панове. Ми дуже раді бачити вас тут у залі на конкурсі.

Ведуча 1. На конкурсі гумору!

Ведуча 2. Погодьтеся, що сміх – це здоров'я. Та й бачити вас веселими - набагато приємніше, ніж під тягарем проблем

Ведуча 1. Отож і завдання нашого конкурсу полягає саме в тому, щоб звільнити усіх від негативних емоцій, нервового та фізичного перевантаження. Дати заряд на добро, веселий настрій і хороший відпочинок.

Ведуча 2. І заодно визначити, хто у нас в училищі найкраще вміє смішити.

Ведуча 1. А для цього ми запросили журі.

Ведуча 2. Сміх людський – чудесна штука,

Він – мистецтво і наука.

Він – в житті і для життя.

Добрий сміх не б'є, не мучить,

Він на світі жити учить.

Ведуча 1. Отже, розпочинаємо наш конкурс і зустрічаємо першого учасника.

Виступ учасників конкурсу

Ведуча 2. Настав час надати слово нашому журі.

Ведуча 1. Жартувати потрібно все життя. Адже добрий жарт продовжує життя, а щирий сміх є його основою.

Ведуча 2. Ми бажаємо вам, щоб на ваших обличчях завжди сяяла усмішка.

Ведуча 1. Щоб ваше серце було завжди відкрите для добрих жартів.

Ведуча 2. Щоб у ваших душах жили лише доброта, успіх, радість, щедрість, щастя, любов і, звичайно, сміх.

Ведуча 1. Бувайте здорові і смійтесь на здоров'я.

**Навчально-методичний центр
професійно-технічної освіти у Рівненській області
2017 рік**